

A
DESCRIPTIVE CATALOGUE
OF
SANSKRIT MANUSCRIPTS
IN THE
CURATOR'S OFFICE LIBRARY
TRIVANDRUM.

EDITED

BY

K. SĀmbaśivaśaṣṭri,

Curator for the publication of Oriental Manuscripts,

TRIVANDRUM

Published under the authority
of the Government of
H. H. THE MAHA-RAJAH OF TRAVANCORE.

VOL. I.

Veda, Śrauta, Smṛti and Purāṇa

PRINTED AT THE

V. V. PRESS BRANCH, TRIVANDRUM

1937.

CONTENTS.

	Page
List of Abbreviations ...	I
Preface	III—V
Detailed Contents of Works } noticed in Vol. I	... VII—XVII
Descriptive notices of Works } Catalogued in Vol. I	.. 1—396

ABBREVIATIONS.

A. S. Poona	Ānandāśrama Series, Poona.
C. C.	Catalogus Catalogorum.
C. M. C. B.	{ Catalogue of Manuscripts in the Central Library, Baroda.
C. O.	Curator's Office, Trivandrum.
C. O. L. } C. O. M. L. }	Curator's Office Manuscripts Library, Trivandrum.
C. S. M. Adyar	{ Catalogue of the Sanskrit Manuscripts in the Adyar Library
D. C. S. M., G. O. } M. L., Madras. }	{ Descriptive Catalogue of the Sanskrit Manuscripts, Government Oriental Manuscripts Library, Madras.
D. C. S. M., M. P. } L., Trivandrum. }	{ Descriptive Catalogue of the Sanskrit Manuscripts, Maharajah's Palace Library, Trivandrum
D. C. S. M., Tanjore	{ Descriptive Catalogue of the Sanskrit Manuscripts, Tanjore.
M. O. L. S.	Mysore Oriental Library Series.
M. T. C.	Madras Triennial Catalogue.
S. I. I.	South Indian Inscriptions.
T. S. S.	Trivandrum Sanskrit Series.

PREFACE.

This Department was inaugurated more than quarter of a century ago for bringing into light the precious manuscripts treasured in the Palace Library of His Most Gracious Highness The Mahārāja of Travancore, more especially those admirable treatises composed by the members of the Royal Family. The private manuscript libraries in various parts of the State play a silent but conspicuous part in the steady growth of the Department by their readiness to lend their literary treasure. The enormous collection of rare and unpublished manuscripts thus made called for immediate publication lest they should be lost to the world for ever. And when some of those precious gems saw the light of day, their radiant effulgence naturally attracted the profound attention of the scholarly world eliciting warm and unstinted appreciation and eulogium from all distinguished orientalists. It is also noteworthy that the owners of manuscript libraries spare no pains in inducing other custodians of manuscripts as well to place them at the disposal of this Office and that quite recently Brahmaśrī Kāśi Vādhyaīr of Mahādīnapuram has presented to this Department twenty five rare manuscripts. These eminent works covering as they do all phases of literature have in no small measure added to the prestige of this Department.

Although these manuscripts are collected on loan and have been returned to the owners in due course

transcripts of all worthy manuscripts have been and still are prepared, the number of original manuscripts and transcripts in this Library at present amounting to 1,000 and 1,500 respectively. It is significant that more than one work are embodied in several of these manuscripts and that the total number of works may thus exceed 5,000.

And yet a vast literary field remains to be explored in Travancore. If a careful scrutiny is made in all private manuscript libraries it is sure to yield splendid results, thus paving the way for the early fulfilment of a long-felt desideratum—the formation of a Central Manuscripts Library.

The manuscripts collected and preserved in this Library are of admittedly highly remarkable quality though not extensive in quantity. It is long since the necessity for the preparation of a Descriptive Catalogue was keenly felt, the nominal list of manuscripts made as soon as collected failing to furnish any useful information needed for research. There is thus ample justification for the publication of a Descriptive Catalogue of the manuscripts of this Office of which this forms but the first volume containing descriptive notices of Sanskrit manuscripts on Veda Śrauta Smṛti and Purāṇa.

Alphabetical order has been followed in giving the names of works in each section, the designation contained in the original being retained as such. The details of many works coming under the same denomination and vice versa are noted in the remarks column

separately. This work being composed on the basis of the Descriptive Catalogue of Manuscripts in H. H. The Mahārāja's Palace Library, the identical portions in each work have not been reiterated, but only referred to.

The Government of Travancore have been invariably lending their generous support to this Department ever since its inception as is amply borne out by the publication of this Catalogue as well and I deem myself fortunate by the permission kindly accorded to me to associate myself with the ensuing Session of the All-India Oriental Conference by the presentation of these Descriptive Catalogues.

A list of abbreviations and a detailed table of contents are appended to the work with a view to facilitate reference. Any suggestions from scholars on the rectification of defects will warmly be received and incorporated in a separate appendix at the close of the Catalogue.

Acknowledging with gratitude my deep indebtedness to Rao Sahib Mahākavi U'ūr S Parameśvara Aiyar for the invaluable suggestions given to me time and again and extending my most cordial thanks to all the Pandits in my Office for their promptness and zeal to act up to my instructions, I place this work before the enlightened public.

TRIVANDRUM, }
30-2-1113. }

K. Sīmhaśiva Śāstri,
Curator.

DETAILED CONTENTS

OF

WORKS NOTICED IN VOL. I.

VEDA . . .

General No.	Catalogue No.	Name of work	Page
1	1 (a)	Uccodarkī	1
2	(b)	Commentary on Uccodarkī	3
3	2 (a)	Ṛksaṅgraha	5
4	(b)	Samānapadam	7
5	(c)	Samānapadanimaya	8
6	3	Ṛksūktamuktam	9
7	4 (a)	Ṛgarthadīpikā	10
8	(b)	Ṛgarthāgamasambhava (Ṛgvedabhāṣyam)	11
9	5	Ṛgarthadīpikā	15
10	6	Do.	16
11	7	Do.	17
12	8 (a)	Do.	18
13	(b)	Do.	19
14	9	Do.	20
15	10	Ṛgarthāgamasambhava (Ṛgvedabhāṣyam)	21
16	11	Do.	23
17	12	Do.	25
18	13	Ṛgvallānam	26
19	14	Do	29
20	15	Aitareyaśuklaśmanvantarī (Sukhopadī)	31

General No.	Catalogue No.	Name of work	Page
21	16	Ai. ateyāśrānyakāvṛṇi (Mokṣapruḍā)	33
22	17	Chandoḍativatam	34
23	18	Chandovicitivrṇi	35
24	19	Chandovicityādi	40
25	20	Pārṣadam (with the commentary Uḍāharanamanḍika)	42
26	21	Do	44
27	22	Piṇḡalarāgiyacchandoviciti- bhāṣyam.	45
28	23	Puruṣ īśā'ṭabhāṣyam	47
29	24	Puruṣasūktavyākhyāntam	50
30	25	Phullasūtrām	51
31	26	Phullasūtrabhāṣyam	53
32	27	Bhāradvājaśikṣā (with commentary)	55
33	28	Lakṣṇamālā (with commentary)	57
34	29	Vanamālā (A commentary on Taittirīya Bhāṣya)	60
35	30	(a) Varṇocāraspalakṣaṇam	61
36		(b) Śaktālakṣaṇam	63
37		(c) Sūktam	64
38		(d) Sū'ctaslokā	65
39		(e) Sandhiprakaraṇam	66
40	31	Vyāsaśikṣā (with commentary)	67
41	32	(a) Śikṣāsamuccaya	69
42		(b) Śikṣāsamuccayavyākhyā	70
43	33	Saptasvarasindhu	72
44	34	(a) Samānapaḥḍi	77

General No.	Catalogue No.	Name of work	Page
45	34 (b)	Vilāṅḡyalakṣaṇam	79
46	(c)	Āvarṇalakṣaṇam	80
47	(d)	Āvarṇalakṣaṇam	81
48	(e)	Aniṅḡyalakṣaṇam	82
49	(f)	Naparataparakṣaṇam	83
50	(g)	Sūktāraṇyātam	84
51	(h)	R̥gvidhi	85
52	(i)	Padāntadīpiṇi	86
53	(j)	Jatālakṣaṇam	88
54	(k)	Jatālakṣaṇam (Vikalpakaumudī)	89
55	(l)	Svaraśikṣā	90
56	(m)	Svarāṣṭakam	91
57	(n)	Svaranirdēśa	92
58	(o)	Āitareyaśraṇyakam	93
59	35 (a)	Samānapadavyākhyānam	94
60	(b)	Vilāṅḡhyalakṣaṇam	95
61	(c)	Naparataparakṣaṇam (with commentary)	96
62	36	Sarvasaṁmaśikṣā	97
63	37 (a)	Sarvānukramanī	99
64	(b)	Nyāyadīpāvalī	100
65	38 (a)	Sarvānukramanī	101
66	(b)	Āvalāyanaśraṇyāśūtram	102
67	(c)	Gr̥hyasāraṇibandhanam	103
68	(d)	R̥sicchandaśaivaṭam	104
69	(e)	R̥kprāśastikhyam (Pāṇidam)	105
70	(f)	Varyocchraṇalakṣaṇam	106
71	(g)	Sūryāyatakam	107
72	39	Sāmaśamhitābhāṣyam	108

General No.	Catalogue No.	Name of work	Page
73	40	Svarapañcāśatīloki (with commentary)	111
74	41	Svaramanojāmanjari	113

ŚRAUTA.

75	42	Agniṣiromaprayoga	116
76	43	Āpastambaśrautaprāyaścitta- pradīpikā	117
77	44	Āpastambiyapitṛmedhasūtra	119
78	45 (a)	Do.	120
79	(b)	Āpastambiyapitṛmedhavyākhyā	121
80	46	Āpastambiyapitṛmedhasūtrapraśna (with the commentary Tātpāryadīpikā)	123
81	47 (a)	Āśvalāyanagrhyaprayogavṛtti	125
82	(b)	Āśaucapaddhati	129
83	(c)	Āśvalāyanagrhyā- prayogadarpanam	130
84	(d)	Āśaucavijñānam	133
85	(e)	Lilāvati	135
86	(f)	Smṛtavaitānika- prāyaścittam	136
87	(g)	Kāladīpikam	138
88	48	Āśvalāyanagrhyāmantravyākhyā	139
89	49 (a)	Do	142
90	(b)	Dātavyākhyam	143
91	50 (a)	Āśvalāyanagrhyāmantra- vyākhyā	143

General No.	Catalogue No.	Name of work	Page
92	50 (b)	R̥gvidhānam	144
93	51	Āśvalāyanagr̥hyamantra- vyākhyā	145
94	52	Do	"
95	53 (a)	Āśvalāyanagr̥hyavṛtti	146
96		(b) Śrīsūktabhāṣyam	147
97		(c) Gāyatrīvyākhyānam	149
98		(d) Puruṣasūktavyākhyānam	150
99	54	Āśvalāyanagr̥hyasūtrabhāṣyam	152
100	55	Do	154
101	56 (a)	Āśvalāyanagr̥hyasūtravṛtti (Anāvṛt)	156
102		(b) Āśvalāyanagr̥hyamantra- vyākhyā	"
103		(c) Bodhāyanadharmasūtram	157
104		(d) Āgneyadharmasūtram	159
105	57 (a)	Āśvalāyanagr̥hyasūtravṛtti (Anāvṛt)	161
106		(b) Āśvalāyanagr̥hyamantra- vyākhyā	162
107	58	Āśvalāyanaprayogasūtra (with bhāṣya)	163
108	59	Āśvalāyanasūtrautasūtrabhāṣyam	165
109	60	Do.	166
110	61	Kātyāyanagr̥hyavṛtti	169
111	62	Khādīragr̥hyasūtravṛtti	171
112	63	Gautamāparasūtram (with Bhāṣyam)	172

General No.	Catalogue No.	Name of work	Page
113	64	Chandogasûtraçûpa	174
114	65	Jaiminiyagrhyamanîravṛtti	176
115	66	Dvalldhasûtram	178
116	67	Pratîhârasûtrabhâṣyam	180
117	68	Pratîpikâ (Chandogaprayogavṛtti)	182
118	69	Prayogatarani (Bodhâyana- saumikaprayogatarani)	184
119	70	Prayogamûlâ	185
120	71	Bodhâyanadarśanârâna- mâṣanvṛtānam	187
121	72 (a)	Bodhâyanaśrautam	189
122	(b)	Bodhâyanaakalpasûtram	190
123	73	Bodhâyanâparaprayogâdi	192
124	74	Bodhâyânigrâhâcaprayogâdiklâ- mani	193
125	75	Bhâradvâjagrhyaprayoga	196
126	76	Do.	197
127	77	Bhâradvâjagrhyasûtram	199
128	78	Bhâradvâjâśrautaprayogâdi	202
129	79	Bhârgavakalpasûtram	204
130	80 (a)	Yajñaprâyaścittavivarānam	206
131	(b)	Śikṣâ	207
132	(c)	Gâyatrîvivarānam	209
133	81	Vâmanakṛikâ	211
134	82	Vaikhânasagrhyasûtrabhâṣyam	213
135	83	Vaikhânasagrhyasûtram	214
136	84	Do.	215
137	85	Vaikhânasâśrautasûtram	216

General No.	Catalogue No.	Name of work	Page
138	86	Vaikhāṇasaśāstratātparyacintā- mani	219
139	87	Śaunakakārikā	221
140	88 (a)	Śaunakīyam	223
141	(b)	Bhāgavatavyākhyā	"
142	89	Śrautaśāstraśāntavimarśini	224
143	90	Sompañcakam	225
144	91	Smārtakarmapadārthanukramam	227
145	92	Smārtaprayoga (Baudhāyana)	229
146	93	Hiranyakeśhyaśāstravyākhyānam	230

SMṚTI

147	94	Aghadaśakam (with commentary)	234
148	95	Aghanirnaya (with commentary)	236
149	96	Aghavivecanam	238
150	97	Aghasaṅgraha (with commentary)	239
151	98	Aghasaṅgrahavivaranam	241
152	99	Ācāranavanītam	244
153	100	Āśaucacintānam	245
154	101	Āśaucadīpakam (with the com- mentary Candrikā)	248
155	102	Āśaucadīpakavyākhyā	251
156	103	Do.	251
157	104	Āśaucadīpikā	"
158	105 (a)	Do.	255
159	(b)	Āśaucadīpakavyākhyānam	260
160	106	Āśaucadīpakam	261

General No.	Catalogue No.	Name of work	Page
161	107	Ālhuikaparakaraṇam	263
162	108	Karmavipākaprāyaścittasudhā- nidhī	265
163	109	Karmavipākamahārāṣa	"
164	110	Gautamadharmasūtrabhāṣyam	270
165	111	(a) Nityālmikādi	272
166		(b) Vaidyagrāṇtham (Malayālam)	274
167		(c) Jyotiṣagrāṇtham (Malayālam)	276
168		(d) Jyotiṣa (Phalabhāṣa)	278
169	112	Parāśara-smṛtivyākhyā (Sāṅgraha)	279
170	113	Puṣkaram	280
171	114	Prāyaścittam (Bāhvyam)	283
172	115	Prāyaścittasatadṛṣṭi (with com- mentary)	284
173	116	Manu-smṛti (with commentary)	286
174	117	Do. Do.	288
175	118	Yājñavalkya-smṛti (with commentary)	289
176	119	Yājñavalkya-smṛti (with Bālakrīdā)	290
177	120	(a) Yājñavalkya-smṛti (with commentary)	"
178		(b) Prāyaścittam	291
179	121	Yājñavalkya-smṛti (Bālakrīdā and its commentary)	292
180	122	Vacanamālā	295
181	123	Vivadabhāṣagṛantha	299
182	124	Vaikhāṇasa-dharmasūtram with (commentary)	301

General No.	Catalogue No.	Name of work	Page
183	125	Vyavahāramāla	303
184	126	Ṣaṭkarmānirūpaṇam	304
185	127	Smārtaprāyaścittam	305
186	128	Do.	307
187	129 (a)	Do.	308
188	(b)	Āśaucāśṭakam (Malayālam)	"
189	130	Smārtaprāyaścittam	310
190	131	Do.	312
191	132	Do.	313
192	133	Smārtaprāyaścittavimarśinī	314
193	134	Do.	315
194	135	Do.	316
195	136	Smārtaprāyaścibhasaṅgraha	318
196	137	Smṛtimānikyamāhikā	319
197	138	Do.	321
198	139	Do.	322
199	140	Do.	323
200	141	Smṛtyarthanirṇaya	325
201	142	Hemādriprāyaścittakāṇḍa	326

PURĀṆA

202	143	Āryārāmanāyanam	328
203	144	Itihāsapurāṇasārasaṅgraha	329
204	145	Kanyākumārīkṣhetramāhātmyam	330
205	146	Do.	332
206	147	Kāverimāhātmyam	333
207	148	Kāśīkhaṇḍī	334
208	149	Do.	335

General No	Catalogue No.	Name of work	Page
209	150	Kṛṣṇagītā	336
210	151	Keralamāhātmyam	337
211	152	Kolanṭpotpatti	339
212	153	Jaiminiyasamhitā	340
213	154	Tāmraparṇimāhātmyam	340
214	155 (a)	Tulasimāhātmyādi	341
215	(b)	Viṣavaidyacikitsā	342
216	156	Devīcarita-gūḍhārthadīpikā	343
217	157	Devīmāhātmyadīpikā	345
218	158	Do.	347
219	159	Devīmāhātmyam (with Malayālam commentary)	"
220	160	Dharmasamhitā	349
221	161	Do.	350
222	162	Do.	351
223	163	Purāṇasaṅgrahā	351
224	164	Do.	352
225	165	Purāṇasūtra	353
226	166	Bilvādrimāhātmyam	356
227	167	Bhaktavilāsa	357
228	168	Do.	360
229	169	Do.	361
230	170	Bhadrōtpatti	"
231	171	Do.	362
232	172	Bhāgavatam	363
233	173	Bhāgavatavyākhyā (Amṛta- tarāngī)	367
234	174	Do. (Artharatnamālā)	368

General No	Catalogue No	Name of work	Page
235	175	Bhāgavatavyākhyā (Kṛṣṇapāṇi)	371
236	176	Do. (Do.)	372
237	177	Do. (Kṛṣṇapāṇi)	374
238	178	Do. (Kṛṣṇavallabhā)	375
239	179	Do. (Tāṇḍyaśāstrāśaṅgraha)	378
240	180	Do. (Tatvaprādīpikā)	380
241	181	Do. (Bhōdhanandhā)	382
242	182	Do. (Bhāvanārthadīpikā)	384
243	183	Do. (Do.)	384
244	184 (a)	Do. (Do.)	385
245	(b)	Bhāvanāmukura	385
246	185	Bhāgavatavyākhyā (Śāstra- śaṅgraha)	386
247	186	Do. (Kṛṣṇapāṇi--Malayālam)	388
248	187	Do. (Bhaktimati-Malayālam)	390
249	188	Do. (Malayālam)	391
250	189	Do. (Do.)	394

॥ श्री ॥

A
DESCRIPTIVE CATALOGUE
OF
SANSKRIT MANUSCRIPTS
IN
THE CURATOR'S OFFICE LIBRARY
TRIVANDRUM.

॥ वेदाः ॥

॥ उच्चोदार्कि ॥

No. 1 A. UCCODARKI.

C. O. L. No. 628 A.

Substance—Paper. Size—11" × 8½". 20 lines per page
and 16 letters per line. Script—Devanāgarī.
No. of Granthas—10. Complete.

Owner—Curator's Office.

Subject—Determination of accents denoted by the
fingers of the reciter.

Beginning :

नित्यामिनिहृत्क्षप्रपूर्वोदात्तस्य सङ्ग्रहः ।
 क्रियते हस्तधिन्यासभेदोच्चारणसिद्धये ॥
 यदेकामिन् पदे स्वारपूर्वोदात्तो न विद्यते ।
 संहितालक्षणं तस्मादिदमित्यङ्गच्छते ॥
 उदात्तप्रचयी भिन्नौ स्थानवाकस्थानभेदतः ।
 अस्मिन् तावेव गोष्ठे ते राष्ट्रे लोके क्षये परः ॥
 असम्युद्धिसुवन्तेऽग्निशब्दे वृत्तं तदेतदोः ।
 तदन्मयोस्तथा स्वरोदात्तपूर्वाक्षरं वसोः ॥
 अस्माद्धोकादन्तरिक्षाद्वाद्यस्य किमातृणम् ।
 अग्ना बर्षा व्यसौ पात्रममुतोऽस्यन्तरात्मनः ।
 अभ्यग्या स्पामथो एव तपसाग्नीहता अपः ।
 अस्मानर्वाक् स्व उक्ष्यस्याद्यन्तोऽर्वाक्संभवत्यनु ॥
 उग्रामध्येऽश्रुरानीया सर्वमंशुमशुं खलु ।
 इदानीमभ्यहं स्वाहा त्वोतामासो अहन् यदि ॥
 अमुप्यार्ष्येषां वज्रो यथानुस उदेत्युष ।
 इति ब्रह्माप्सु सेन्द्राय मत्तोसीत्युरवाश्रयः ॥
 अस्थेशरोन्नमासन् सुर्वर्माजो जामजा नहि ।
 अस्माकमक्षयोरसर्द्धा प्राणोऽनात्पुर्जमश्निना ॥

End :

ज्योतिरन्नाद्यमन्वाग्मन् वं बृहस्पतये जया ।
 स्वारपूर्वोच्चविज्ञार्थमुद्योदकीत्युदीरितम् ॥

Colophon :

उद्योदकीमूलं समाप्तम् ।

Author :

Remarks—The citations given above comprise the complete text. The commentary attached to this Ms. is catalogued as 1 B.

॥ उच्चोदार्किव्याख्या ॥

No. 1 B, COMMENTARY ON UCCODARKI.

C. O. L. No. 628 B.

Substance—Paper. Size—11" x 8½". Pages—8. About 20 lines per page and 24 letters per line.
Script—Devanāgarī. No. of Granthas—95.
Complete.

Owner—C. O.

Subject—Same as No. 1 A.

Beginning:

नित्याभिनिहतर्क्षप्रपूर्वोदाचस्य संग्रहः ।

क्रियते हस्तविन्यासभेदोच्चारणसिद्धये ॥

नित्याभिनिहतर्क्षप्राः स्वरितविशेषा यस्मात् पूर्वा उदा-
चात् पूर्वभूताः तस्य नित्याभिनिहतर्क्षप्रपूर्वोदाचस्य संग्रहः निश्चयः
क्रियते । हस्तविन्याससिद्धये भेदोच्चारणसिद्धये च नित्यादिरक्षणं
प्रातिशारूप्ये द्रष्टव्यम् ।

एषु सप्तस्वरितेषु प्रतिहतर्क्षोऽन्यञ्जनपादवृत्तानामुपरि प्रचया
एव । तेषामुदाचपरस्वरितत्वं न स्यात् । प्रक्षिप्ये तु दशसु मात्राक्षिप्यन्
नित्यस्वेवोदाचपरस्वरितस्य विशेषाः प्रक्षिप्यपूर्वाः प्रचया एव ।
नित्याभिनिहतर्क्षप्राणां त्वपरि प्रचयाश्चोदाचाश्च चतुशः भवन्ति ।
तेष्वुदाचाः संपृक्षन्ते निर्णयन्ति इत्यर्थः ।

अपश्यं पुत्रकामदीध्यानां वभूयाः पुत्रकामे प्रातिरोचते यश्शोचिषा
यो अस्या जायत प्र प्रनूतं वाजिनमस्य ।

Colophon :

इत्यष्टममष्टकम् ।

Author :

Remarks—The name of the work is not mentioned in the Ms. but it is designated *Rksaṅgraha*, codifying as it does, the initial words of the *mantras* in the *R̥gveda*. The leaves are numbered alphabetically, beginning from क. After कम् (15) the 16th Fol. begins with हरिः श्रीगणपतये नमः. From the 17th Fol. न, न्न etc. are employed as numbers and on Fol. 29, न द्. The beginning of another work is again found and the leaves are marked with letter-numerals श्री, न, क, etc. The subject is the same. Directions such as “ॐ ॐ, ॐ ॐ” are also given in the same work, showing the accents of pronunciation of the Brahmins of Kerala. On the last leaf is drawn a rough diagram of a beautiful damsel, most probably *Śūlavāmahastā*. ‘*Śamānapadam*’ and *Śamānapadanirnaya* also included in this Ms. are catalogued as 2 B. and 2 C.

॥ समानपदम् ॥

No. 2 B. SAMĀNAPADAM.

C. O. L. No. 405 B.

Substance—Palm leaf. Size—11" x 2". Leaves—28.

8 lines per page and 40 letters per line.

Script—Malayālam. No. of Grantha—600.

Incomplete.

Owner—C. O.

Subject—Formation of Sandhi, elision of Visarga
etc.

Beginning:

हरिः । श्रीगणपतये नमः । अग्रिमस्तु । श्रयात्स्पेति । प्रभृता
विसर्जनीयाः । नमानग्निति दासा विसर्जनीयाः । धारावरा इति
मृगा विसर्जनीयाः । जिमा विसर्जनीयाः उष्णत्सर्पमिति षोडशो
विसर्गेण विप्रस्य मेध्यातिथेरिति । मेध्यातिथेर्विमर्गेण । यस्ते स्व
इति ।

End:

अपस्यवः शुविभ्राजा अपस्युधज्युर्ष्वती युयोति स सुग्रामा
युयोतु अन्यत्र युयोत विद्य ह्रस्वं दद्या दीर्घं जनिम ह्रस्वं मुजनिमा
दीर्घम् इच्छन्ति न तामिनन्ति महिमहे प्रवद्य जोहवीति अन्यत्र
जोहवीमि ।

Colophon—Nil.

Author:

Remarks—Both समानपद and समानपद, are seen as the
titles of this work.

॥ ऋक्सूक्तनिरुक्तम् ॥

No. 3. RKSŪKTANIRUKTAM.

C. O. L. No. 847.

Substance—Paper. Size—8" x 6½". Pages 550. 15 lines per page and 15 letters per line. Script—Devanāgarī. No. of Granthas—4400.

Owner—C. O.

Subject—Definition of words in the hymns of the 1st chapter of the R̥gveda.

Beginning :

अग्निमीले अग्निं स्तौति । यदिवायाचेमिरङ्ग सन्नमानो नयति ।
अग्रं वा ग्रन्थेषु प्रणीयते । स वासापोमे देवानामजायत । तस्मादग्निं
नामेति च वाजसनेयं पुरोहितमाहवनीयं स हि पुरस्ताच्चि
यां प्रणेतारः कं हि पुरस्कृवन्ति ।

ॐ नमो (भगवते?) वामुदेवाय । सारभूतासु संग्रहा(ः?) ।

द्वादश्यनुक्रमणिका क्रियते संहितासमा(म्?) ॥

पदक्रमस्वरः पादो देवं मुति(वि)भक्तयः ।

देशदेशान्तराणि समया उपाया दश ॥

End :

मा सा मा विशुष्वतु । सा त्वदीया सुमतिरसासु वाजप्र-
महो धनः प्रमहनीय इति पोऽसान् संवरन्त अभिकामयन्तां आभ-
जासान् गोपस्वामी सर्वस्य तव मंहिष्ठाः स्तोत्रत.... लब्ध-
जनाः पुत्रपौत्रैः सधमादस्या स्पामेति ।

Colophon :

इत्यध्यायं (दोदाशवीर्या ? तस्य) द्वितीयं
 ग्रामे (ग्रामे ?) जातो गोमति (व्य्या ? व्या) चकार ।
 इत्यध्यायो व्याकृतो दाशत(स्या ? स्यः)
 शक्त्या सोमः पञ्चमो माघवेन ॥

Author—Mādhava (Venkṭa Mādhava).

Remarks—The closing portion of the fourth chapter is missing.

॥ ऋगर्थदीपिका ॥

No. 4 A. R̥GARTHADĪPIKĀ

C. O. L. No. 1253 A.

Substance—Palm leaf. Size—21" x 2". Leaves—
 11. About 11 lines per page and 77 letters
 per line. Script—Malayālam. No. of Gran-
 thas—600. Incomplete.

Owner—Nārāyanar Nilakanṭhar of Pālār, Travancore.

Subject—Explanation of R̥ksamhitā with illustrations, giving *Derata* etc., of *Mantras*.

Beginning :

हरिः । श्रीगणपतये नमः । अविघ्नमस्तु ।
 श्रीविष्णुद्वैपायनयो व्याचिक्कीर्यति माघवः ।
 ऋग्मोहितामस्य देवः प्रसीदतु विनायकः ॥

लोकासिद्धं विमञ्चयर्थम् ।
 क्रियाशब्दैः संयोज्यार्थं प्रदर्शयेत् ॥
 निघाततिङ्पदस्यार्थे वाक्यार्थः पर्यवस्यति ।
 अनिघातोऽपि पादादां विशेषस्तत्र वक्ष्यते ॥
 निघाततिङ्पदस्यार्थं वाक्यान्ते दर्शयेच्छनैः ।
 उदात्ततिङ्पदस्यार्थमुर्वरादां प्रदर्शयेत् ॥
 उद्यदित्यादिभिर्गुक्तं तिङर्थं च स्फुटं भवेत् ।
 अवान्तराणां वाक्यानामन्तेऽर्थं तं च दर्शयेत् ॥
 अथात्र कारणं गृहि वाक्यादां तिङ्पदात्तवत् ।
 सर्वानुदात्तमन्यत्र नार्थभेदस्तु कथन ॥
 अर्थभेदादिति ब्रूमः श्रोतारमिह तिङ्पदम् ।
 उदात्तवत् समाहन्ति स यदाभिमुखो भवेत् ॥
 उदात्तकारकपदस्तत्र पूर्वं समाहते ।
 पदं सर्वानुदात्तं स्यान्मध्येऽन्ते वाथ यद् भवेत् ॥
 अनुपादं विरम्यार्थमृषयः कथयन्त्यतः ।
 पुनश्चोद्धोधनं कर्तुं पादादां तिङ्पदात्तवत् ॥
 अनुदात्ते पदे यत्र तत्र संस्थापयेत् द्विधा ।
 वायविन्द्रश्च चेतश्स्तावायातमुपद्रवत् ॥
 भगवान् पाणिनिर्वेत्ति वाक्यवृत्तीः समञ्जसम् ।
 प्रतिषेधो निघातस्य बोद्धव्यो विहितैरतः ॥
 तत्र सम्बोधनपदं नरः सम्बोधितोऽपि सन् ।
 वाक्यार्थोद्धोधनं कर्तुं पुनराहन्यते तिङ् ।
 अनुदात्तपदं स्पष्टं वाक्यमध्येऽपि तद् यथा ।
 मा नः क्षंसो अरुरूप इन्द्र सोमं पिबेति च ॥

तत्र द्रूमोऽर्थसंस्थानमिह यस्मिन् भवेत् तिङि ।
 तत्रः सर्वानुदात्तं स्यादमंस्थित उदात्तवत् ॥
 मा प्राप्नोतु कदर्यस्य शंसोऽस्मान् ब्रह्मणस्पते ।
 रक्षवमिति मन्त्रार्थः पाने चावेक्षणं फलम् ॥
 लुङर्थे नैव वाक्यार्थः स्पष्टं सन्तिष्ठते तव ।
 सत्यमाह भवानेतत् काकुस्तत्र तु विद्यते ॥
 यथा निहन्तु ...युक्तेषु द्वये वाक्यस्य संस्थितिः ।
 पूर्वं लुङ्यपि संस्थानं तस्मिन् काकाविति स्थितिः ॥
 परा हि मे विमन्यव आहिप्मा सन्ने पिता ।
 नहि वामस्ति दूरङ्क आयजीवाजसातमा ॥
 आश्चर्य एषु मन्त्रेषु तिङर्थः पर्यवस्यति ।
 हेतौ संयन्मदायेति नेप्यतस्तिङुदात्तवत् ॥
 एवं येनेह युक्तं (न?) सत् तिङन्तं न निहन्यते ।
 तदर्थं तत्र संस्थानं न तिङर्थ इति स्थितिः ॥
 एवं पदे ममासे च यत्रोदात्तो ह्यवस्थितः ।
 वर्णे पदे वा तत्रापि काकुरस्तीति निश्चयः ॥
 तत्रैकस्मिन् पदे काकुर्देवरेवावगम्यते ।
 सूक्ष्मविद्धिः समासस्थः प्राकृतेरपि तिङ्स्वरः ॥
 ... स्तेच्छनप्यवहर्तृषु ।
 वाक्यवृत्तिप्रकारोऽयं सदृशो लौकिकेष्वपि ॥
 मन्यन्ते पण्डितास्त्वन्ये यथाव्याकरणं स्वरम् ।
 व्यवस्थितो व्यवस्थायां हेतुस्तत्र न विद्यते ॥
 माधवस्य त्वर्थं पक्षः स्वरेणैव व्यवस्थितिः ।

अन्यमर्थममीप्सु...

... ॥

अग्निमीळे ।

End :

सूर्यामनु । तस्यामनु । तस्यामनु । तस्याः स्वयंवरे सर्व एव
देवास्तं रथं प्रत्यक्षेणाजातमित्रप्रस्थूणा अवष्टम्भार्थं स्थापितवन्तो-
युवां रात्रेरसांस्त्रिरागच्छतमहश्च । समाने अहम् । एकसिन्नहनि
त्रिरागता । हे अवद्यानिव नाशयन्तां त्रिरद्यासाकं यज्ञमधुना सि-
ञ्चतं तथा रात्रीरुपसश्च । बलयुक्तान्यन्नानि युवामसम्भ्यं त्रिदो-
म्भं त्रिर्वर्ति त्रिर्मासं गच्छतम् । त्रिरनुकूलकर्मणि ।

Colophon :

इति द्वितीयमध्यायं व्यकरोत् प्रथमेऽष्टके ।

गाधिनिर्माधसो नाम सङ्गृह्यार्थं प्रदर्शयन् ॥

Author—Veṅkaṭa Mādhava.

Remarks—The life-history of the author is spoken
of at length in the introduction to No. 96 of
the T. S. Series. In the opening 11 leaves both
the R̥gveda Bhāṣya by Veṅkaṭa Mādhava and
that by Skandasvāmin are seen. The Bhāṣya
by Skandasvāmin has been catalogued as 4 B.
Veṅkaṭa Mādhaviya contains only a portion
upto the 3rd chapter of the 1st Aṣṭaka. The
identity of Mādhava who is referred to in
the following line,

“माधवस्य त्वयं पक्षः स्वर्णैव व्यवसितिः” ।

in the introductory portion is not clear.

॥ ऋगर्थागमसंहृतिः (ऋग्वेदभाष्यम्) ॥

No. 4 B. RGARTHĀGAMASAMHṚTI

R̥gvedabhāṣyam.

C. O. L. No. 1253 B.

Substance—Palm leaf. Size—21" x 2". Leaves 108.

11 lines per page and 77 letters per line.

Script—Malayālam. No. of Granthas—5400.

Owner—Same as No. 4 A.

Subject—Vedabhāṣya, laying special emphasis on
Arthanirvacana and giving explanatory comments,
 with authoritative citations from
*Itihāsa*s wherever necessary.

Beginning:

गणपतये नमः । अविग्रमस्तु ।

विशेष विग्रमतार्ताण्डचन्द्रेन्द्रोपेन्द्रवन्दित ।

नमो गणपते तुभ्यं ब्रह्मणां ब्रह्मणस्पते ॥

मन्त्राणामवबोधोद्भव्यो यतोऽर्थोऽहस्त्वसिद्धये ।

ऋग्वेदस्यार्थबोधार्थमतो भाष्यं करिष्यते ॥

ते मन्त्राः पञ्च प्रकाराः—प्रेषाः करणाः क्रियमाणानुवादिनः
 शास्त्रामिष्टवनादिगताः जपानुवचनादिगता इति ।

End :

इयमप्यागमविलम्बनात् परिदेवनेनैवा उपालम्भो वा । त्वमहं
 अङ्गेति क्षिप्रनाम । हे शविष्ट मर्त्यं स्तोतारं मनुष्यम् । न च त्वत्
 स्वतोऽन्यो मप्यन् अस्ति मर्दिता मुखयिता स्तोतृणां यत एवमतः

हे इन्द्र ब्रवीमि स्तुतिलक्षणं वचः स्तामि त्वामित्यर्थः ।

Colophon :

वलभीविनिवासेतामृगर्यागमसंहतिम् ।

भर्तृध्रुवसुतश्चक्रे स्कन्दस्वामी यथामति ॥

इति भर्तृध्रुवसुतस्य स्कन्दस्वामिनः कृता ऋगमाप्ये द्वितीयोऽ
ध्यायः ।

Author—Skandasvāmin.

Remarks—This Ms. contains a portion from the 1st
chapter of the 1st Aṣṭaka to the 6th chapter
of Varga 19.

॥ ऋगर्थदीपिका ॥

No. 5. ṚGARTHADĪPIKĀ.

C. O. L. No. 1823.

Substance—Palm leaf. Worn out and worm-eaten.

Size—14" × 2". Leaves—169. 10 lines per page
and 56 letters per line. No. of Granthas—3000

Script—Malayālam.

Subject—Beginning—Same as No. 4 A.

End:

स होता स त्वं होता यस्य तव शस्त्रमुर्वी धावाष्टविज्यावभिगु-
णीति यज्ञो यज्ञे प्रोत्सादार्थं ते धावाष्टविज्या त्वयि शंसत्वाभिमुख

भवाध्वर्यु इव तिष्ठतः शोभनपरिमाणे यज्ञवत्यो यज्ञजातस्य
मत्पभूतेः ।

Colophon :

ऋगर्थदीपिका सेयं द्वितीयधायमष्टकः ।

चक्रे श्रीविद्वद्वार्यस्य तनयो माधवाह्वयः ॥

Author—Same as No. 4 A.

Remarks—This Ms. comprises the commentary on the first two Aṣṭakas. Definitions and comments are made sometimes in verse.

॥ ऋगर्थदीपिका ॥

No. 6. RĠARTHADĪPIKĀ.

C. O. L. No. 754.

Substance—Paper. Size—13½" × 8". Pages—157.

About 20 lines per page and 16 letters per line.

Script—Devanāgarī. No. of Granthas—2700.

Owner—C. O.

Subject—Same as No. 4 A.

Beginning :

तु विष्वक्ते षष्ठमहाया विविधंगता अयजमानाः पृत्कास्ते मरणं
गताः । पराचि परावृत्तुः परावृत्तानि शीर्षाणि, ते, इन्द्र पराह्म-
सानि । शुद्धादयज्वानो यज्वभिः स्पर्धमानाः । यदा त्वं दिवःस्थाव-
धितारं धन उद्धर्न प्रातिष्ठथाः शशृन् प्रति तदानीमयजमानान्
तांन् धामावृथिष्येतिरधमः अयुयुत्सन् अयुयुत्सवन्तः ये असुराः

योषायितुमिच्छावन्तः अनवधस्य दोषरहितस्य इन्द्रस्य सेनामा-
थिताः ।

End :

मासा तव स्तोत्रविषयासु मतिरसासु धुष्यस्वतिशयेन पूजनी-
यान्नासान्नानि सुवृष्यता भज्जमवन् गोष्वसानीधरे दातृत-
मयेचयं तुभ्यं गोभिः पुत्रैश्च सद्मादस्यमिति । (?)

Colophon :

ऋगर्थदीपिका चयं प्रथमधायमष्टकः ।

कर्ता श्रीविष्णुटार्यस्य तनया माधवाह्वयः ॥

इति श्रीमाधवार्यविरचितऋगर्थदीपिकायां प्रथमाष्टकः
समाप्तः ।

Author—Remarks Same as No. 4 A.

॥ ऋगर्थदीपिका ॥

No. 7. ṚGARTHADĪPIKĀ.

C. O. L. No. 776.

Substance—Paper. Size—10½" × 8½". Pages—127.
About 20 lines per page and 28 letters per line.
Script—Devanāgarī. No. of Granthas—2000.
Incomplete.

Owner—C. O.

Subject—Same as No. 4 A.

Beginning—End—Colophon—Same as No. 6.

Author—Same as No. 4 A.

Remarks—This was transcribed from the Ms.

belonging to Mr. Bhagavatdatta, Superintendent, Research Institute, D. A. V. College, Lahore. There are many good readings in it.

॥ ऋगर्थदीपिका ॥

No. 8 A. RĠARTHADĪPIKĀ.

C. O. L. No. 756 A.

Substance—Paper. Size— $13\frac{1}{2}'' \times 8\frac{1}{4}''$. Pages—108.

About 24 lines per page and 38 letters per line. Script—Devanāgarī. No. of Granthas—2200. Incomplete.

Owner—C. O.

Subject—Same as No. 4 A.

Beginning:

श्रीऋग्वेदभाष्ये वेङ्कटमाधवविरचिते प्रथमाष्टकस्य प्रथमेऽध्याये १९वर्गे अनु ३.सू. १०—ऋक् ३

... ..

सहवर्षशीलस्तत्समीपमागच्छति । युक्ष्वाहि केशिना योजय केशा-
वक्षौ तरुणौ मेदुरतया कक्ष्यायाः पुर(यि)ताराव(धा)थासाकं
इन्द्र सोमस्य (चात(पातः) स्तुतीनां उपश्रवणं चर ।

एहि स्तोमान् । स्तोमानागच्छ स्तोमानस्मदीयान् सशब्देन मुखे-
न पुनः पुनः प्रोत्साहय । ओधामो देवेत्यभिमृषीह्याप
श्लोक आखोऽसाकं इन्द्र स्तोत्रं च सह वर्धय वासयितः ।

End:

स न्वमग्ने । स त्वमग्ने सां कर्तुं जानदृसाकं आयुधं वर्ध-

य । अस्मिन् स्तोत्रे सति देव तदिद....स्तोत्रमित्रादयोऽपि
पूजयन्ति ।

Colophon :

इति (?) षष्ठमध्यायं व्याकरोत् प्रथमेऽष्टके ।

भरतस्य कुले जातो माधवो वेङ्कटान्मजः ॥

Author—Same as No. 4 A.

Remarks—This transcript was prepared from the
palm leaf Ms. preserved in the Government
Oriental Mss. Library, Madras.

॥ ऋगर्थदीपिका ॥

No. 8 B. RĠARTHADĪPIKĀ.

C. O. L. No. 756 B.

Substance—Paper. Size—14" × 9". Pages—148.

About 24 lines per page and 24 letters per line.

No. of Granthas—2500. Script—Devanāgarī.

Incomplete.

Owner—C. O.

Subject—Same as No. 4 A.

Beginning :

निहोता होतृसदने व्याचिरूप्यासति माधवः ।

लुटः प्रदर्शयन् वृत्तिं लुटश्च तदनन्तरः ॥

लुटस्त्विष्यामि त्वामहं न जातो न जनिष्यते ।

यन्मानुष्यान् युक्ष्यमाणानग्नेर्भद्रं करिष्यामि ॥

End :

निषिध्यरीः हे इन्द्र तुभ्यमोषधय आपथ स्वसारस्य हवि-
पो निषिध्ययोर्भवन्ति स्वमारं निर्गमयन्तीत्यर्थः । तथा पृथि-
व्यपि त्वहमेव गवात्मकमोषध्यात्मकं च विभक्तिं । तस्य तत्र
सखायो वयं धनमाजः स्यामेति ।

Colophon :

व्याख्यत् तृतीयमध्यायं तृतीयस्याष्टकस्य मः ।
कुण्डिनस्य कुले जातो मानाभूयस्य सुन्दरी ॥

Author—Same as No. 4 A.

Remarks—Same as No. 8 A.

॥ ऋगर्थदीपिका ॥

No. 9. ṚGARTHADĪPĪKĀ.

C. O. L. No. 1397.

Substance—Palm leaf. Size—28" × 2". Leaves—161.

About 10 lines per page and 98 letters per line.

Script—Malayālam. No. of Granthas—9000.

Owner—Brahmadattan Nampūri, Kūdallār.

Subject—Same as No. 4 A.

Beginning :

पञ्चमोऽथाष्टकस्तस्मिन्नध्यायादिषु वक्ष्यते ।

ऋषेर्नामार्पणेषु विज्ञेयमिह वैदिकैः ॥

... .. ज्ञानमायुष्यमुच्यते.

स्तुवेनग । भग्नाजः स्तौमि नेतर्ग द्विवो अस्व प्रभवन्ता ह्यमामि
चाधिर्ना स्तुवन् स्तुतिभिर्था मय एवोमाविर्णा पर्यन्तानुपमि
व्युष्टायामुष्णि तमांमि पर्युयुक्तः पृथक्कुरुन्मनेजसा प्रकाशयतः
सर्वमित्यर्थः ।

End :

संसमिन् । संवनन आङ्गिरमः । संवननं मम्मिथयत्येव वपितरप्रे
विधानि धनानि स्वामी त्वमाभिमुख्येन म त्वमिलायास्पदं समि-
ध्यमे मोऽस्मभ्यं धनान्याभरेति । मङ्गच्छध्वम् । विशिष्टा यूयं मङ्ग-
च्छध्वं सङ्गताः संवदध्वम् । मनांमि च युष्माकं सञ्ज्ञानतामसदी-
यमिति । देवा भागम् । यक्षियं यथेतर ... सञ्ज्ञानाना उपासते
प्रज्ञास्तया यूषमपि कुरुष्वमिति । ममानो मन्त्रः । ममानोऽस्तु
युष्माकं कार्यविषये मन्त्रः । तथा समितिश्च ममानी । ममानमेव
नः महयुक्तमेव भवतु नितमेपां भव ॥

Colophon :

Author—Remarks—Same as No. 4 A.

॥ ऋगर्थीगमसंहतिः (ऋग्वेदभाष्यम्) ॥

No. 10. RGARTHĀGAMASAMHRTI.
(Rgvedabhāṣya)

C. O. L. No. 434.

Substance—Palm leaf. Size—21" x 2". Leaves—214.

8—12 lines per page and 74 letters per line.

Script—Old Malayālam. No. of Grantha—
12000.

Owner—Viṣṇu Nambūri, Ettikada Illam, Āyānkudi,
Kadutturutti, North Travancore.

Subject—Beginning—Same as Nō. 4 B.

End :

वाजसतौ संग्रामे । शुभिः । शु इत्यहो नामधेयम् । अकतुरिति रात्रिः ।
सप्तम्यर्थे च तृतीया । अहस्तु रात्रिषु च परिपातं पालयतमस्मान् ।
किञ्च अरिष्टेभिः अहिंसितैः । हे अश्विनौ । सौभगेभिः । भग इति
धननाम । शोभनानि धनानि सुभगानि सुभगान्येव सौभगानि,
तैः सौभगेभिः । तृतीयाश्रुतेः साकाङ्क्षत्वात् संयोजयतमिति
वाक्यशेषः । अहिंसितानि च शोभनानि च धनान्यसम्यं दत्तमि-
त्यर्थः । तन्नो मित्र इत्युक्तम् ।

Chapter 7, Aṣṭaka I.

Colophon :

चलमीविनिवास्येतामृगार्थागमसंहतिम् ।

भर्तृभु(धु)वसुतथक्रे स्कन्दस्वामी यथास्मृति ॥

इति भर्तृभुवसुतस्य स्कन्दस्वामिनः कृताष्टम्वेदभाष्ये
.... ध्यायः ।

Chapter 1.

चलमीविनिवास्येता ,...

यथास्मृति ।

✽

✽

✽

✽

स्कन्दस्वामिने नमः । ऋग्यजुःसामभ्यो वेदेभ्यो नमः । सर्ववेद-
द्रष्टृभ्यो महर्षिभ्यो नमः । सर्वेभ्यो गुरुभ्यो नमः ।

മാവനഗ്രന്ഥം.

Chapter 7.

Author—Skandasvāmin, son of Bhartṛdhruva.

Remarks—Owing to the decayed and worn-out condition of the Ms. numbers in the margin are not visible. Leaves are tied together promiscuously. In the 1st Aṣṭaka, the leaves containing 1 to 7 Adhyāyas are arranged in order, but many Granthas are lost on account of the decayed nature of the Ms. Not less than fifty leaves are found after the 7th chapter of the first Aṣṭaka, relating to chapters 3, 7, and 8 of the fourth Aṣṭaka. Then are seen nearly a dozen leaves connected with the fifth Aṣṭaka. The Ms. appears to be 600 years old. It is different from the one sent to this office from the Adyar Library. Detailed information regarding this work and its author has been given in the prefatorial note to Ṛgbhāṣya, (No. 96 of the T. S. Series).

॥ ऋगर्थागमसंहतिः (ऋग्वेदभाष्यम्) ॥

No. 11. ṚGARTHĀGAMASAMHṚTI

(Ṛgvedabhāṣyam).

C. O. L. No. 507 A.

Substance—Paper. Size—11" x 8½". Pages—804.

About 18 lines per page and 24 letters per line.
Script—Devanāgarī. No. of Granthas—11000.
Incomplete.

Owner—C. O.

Subject—Same as No. 4 B.

Beginning—Same as No. 4 B. excepting the
maṅgalaśloka:

विम्लेश विधिर्मातङ्गचन्द्रेन्द्रोपेन्द्रवन्दित ।
नमो गणपते तुभ्यं ब्रह्मणा ब्रह्मणस्पते ॥

End:

अथ द्वितीयाष्टकस्य प्रथमोऽध्यायः प्रारम्भ्यते । प्रथः पान्तम् ।
यश्चदेवमिदं सूक्तम् । प्रशब्दो भरध्वमित्याख्यातेन सम्बन्धयित-
व्यः । व इति प्रथमायें द्वितीया । यूयं पान्तं पानाहं हे र(घु)
मन्यवः ।

Colophon:

प्रथमाष्टकप्रथमाध्यायस्यान्ते—

वलभीविनिवासेतामृगार्थागमसंहतिम् ।

भर्तृभुवसुतश्चक्रे स्कन्दस्वामी यथास्मृति ॥

इति प्रथमोऽध्यायः समाप्तः ।

Author—Same as No. 4 B.

Remarks—The transcript was received from the
Adyar Library. It contains only the 1st
Aṣṭaka and a portion of the 2nd chapter in
the 2nd Aṣṭaka. There is much difference
between this work and No. 10. For

further information see introduction to No. 96 of the T. S. S.

॥ ऋगर्थागमसंहतिः (ऋग्वेदभाष्यम्) ॥

No. 12. ṚGARTHĀGAMASAMHITI

(Ṛgvedabhāṣyam.)

C. O. L. No. 507 B.

Substance—Paper. Size—13" x 8½". Pages 80. About 24 lines per page and 24 letters per line. Script—Devanāgarī. No. of Granthas—1450. Incomplete.

Owner—C. O.

Subject—Same as No. 4 B.

Beginning :

ऋग्वेदभाष्यं स्कन्दभामिकृतम् ।

वृत्रस्यैव शरीरे वसं क्षिप्तवानित्य या अभयं त
उच्यते । उत्तरा उपरि धत्त नौवृत्रस्योपरि निकुटिनाप्रलम्बितवाहुः
. यत् इति सूर्यान्मा अघ्न अशेषतीवाहुजहान्ना
भ्यायी.....

End :

यशसा च सह कीदृशेन बृहता महता हे विभावरी दीमिभनि
राया धनेन च हे देवी दास्यती नादवती अस्मयशोभनानि अ-
सम्पदं ददती च्युच्छेत्त्यर्थः ॥

Colophon :

इति भर्तृध्रुवपुत्रस्य स्कन्दम्यामिनः कृताष्टग्वेदभाष्ये द्विती-
योऽध्यायः समाप्तः ।

Author—Same as No. 4 B.

Remarks—The Ms. contains only a portion beginn-
ing from the Bh5ya on the 9th Rk, 37th
Varga, chapter 2 and ending with the 1st
Rk of the 3rd Varga, Chapter 4. Several
portions of the work are missing.

॥ ऋग्विधानम् ॥

No. 13. RGVIDHĀNAM.

C. O. L. No. 1438.

Substance—Palm leaf. Size—7" x 1½". Leaves—204.

8 lines per page and about 20 letters per line.

Script—Malayālam. No. of Granthas—2000.

Owner—Śrī Padhmanābhar Subramanyaru, Kōpa-
kkara Mūtham, Trivandrum.

Subject—Kalpa Mantras and their practical appli-
cation leading to the accomplishment of the
desired ends.

Beginning :

श्रीगणपतये नमः । अविममस्तु ।

देवदेवं जगन्नाथं विमोक्षं विमहारिणम् ।

हस्तिरूपं महाकायं सूर्यकोटिसमप्रभम् ॥

धामनं जटिलं कान्तं हस्यग्रीवं महोदरम् ।
 भृङ्गवर्णं विरूपाक्षं तं नमामि विनायकम् ॥
 योऽस्यावामीद् भृगुश्रेष्ठः ज्ञानको नाम माम्करः ।
 अज्ञानध्वान्तनाशाय वन्दे तत्पादपङ्कजम् ॥
 विद्यानार्थं तवस्त्रीणं (?) वेदकण्डोलगंधुनम् ।
 विष्णुभक्त्युदकं शुद्धं वन्दे तं ज्ञानकार्णवम् ॥
 सर्ववेदार्थतत्त्वज्ञं सर्वज्ञात्त्वार्थकोविदम् ।
 कात्यायनं महाप्राज्ञं तं नमामि महामुनिम् ॥
 क्रमेदे शाकलाम्नाये महितानामशेषतः ।
 यथोपदेशं सूक्तानामृषिच्छन्दांसि देवताः ॥
 सूक्तप्रतीकश्रृङ्गमंख्यामृचां योगं विधानतः ।
 अनुग्रहार्थं बालानां वक्ष्ये विस्तृतः क्रमान् ॥
 पादः पुमानथ स्त्री ऋक् सूक्तमाहुर्नपुंसकम् ।
 एवं तदाहमिष्यामि अर्घ्यं पुंस्त्र्यपुंसके ॥

अग्निमीले नव दैव्यामित्रो मधुच्छन्दा नाम ऋषिः । गायत्रीच्छन्दः ।
 अग्निदेवता । अस्य सूक्तस्य विधानम् ।

अविघ्नमस्तु

पारायणफलं तस्य वेदानां चैव तत्समा ।
 अभिषेयमाद्यं सूक्तं तु मुख्यं ब्रह्मर्षिममितम् ॥
 राघवोत्पत्तिं धन्यं जपन् विप्रोऽर्थमाप्नुयाद् ।

End:

श्रद्धधानोऽनसूयः स्याज्जपंस्तु विजितेन्द्रियः ।
 बुद्धिः कस्य प्रज्ञानस्य नित्यं मर्वाद्विप्रान्तिकः ॥

ऋक्स्य श्रद्धाधनस्य कर्मसिद्धिं नियच्छति ।
 कृते कर्माणि मन्त्राणामृषीणामात्मनस्तथा ॥
 कर्पिमापूर्णं तत्र स्वाध्यायाध्ययनं पुनः । इति ।
 अरण्ये वा त्रिरभ्यस्य प्रयतो वेदमभ्यसेत् ॥
 मुच्यते पातकैः सर्वैः पराकैः शोधितम्विभिः ।

Colophon :

श्रीवेदव्यासाय नमः । श्रीपद्मनाभो रक्षतु ।
 ऋग्विधानं समाप्तम् ।

* * * * *
 उदसौ कुक्षिमूले तु जपेत् यत्नं शिवालये ।
 अष्टुतं माघमासे तु मुच्यते कुक्षिरोगतः ॥

Author :

Remarks—The Ms. is complete. The work deals with the elucidation and practical application of Śāktas and Mantras embodied in the eight Aṣṭakas besides furnishing information about Ṛṣi, Chandas, Devata etc., relating to each Ṛk. A similar work, Śounakoktamṛgvidhānam by name, comprising only 485 granthas, is published as a supplement to the 6th volume of Ṛksamhita with Sāyana's Bhāṣya from Ganapati Kṛṣṇaji Press, Bombay. Though both the works deal with the same theme, a concise description of some Ṛks is furnished by the printed edition unlike the work under reference. Some stanzas are seen in both, though

sometimes with variant readings conveying the same sense. The mention of the great Ācāryas, Śaunaka and Kātyāyana at the commencement of the work among revered persons whose blessings are invoked leads to the conclusion that the work is written by one of their disciples. This presumption is still more corroborated by words such as "हृषाद् शौनकः" occurring in some stanzas.

॥ ऋग्विधानम् ॥

No. 14. R̥GVIDHĀNAM.

C. O. L. No. 701.

Substance—Paper. Size—11" × 8½". Pages—61.

About 20 lines per page and 16 letters per line. Script—Devanāgarī. No. of Granthas—600. Complete.

Owner—C. O.

Subject—Same as No. 13

Beginning:

सर्ववेदार्थतत्त्वज्ञं सर्वज्ञास्त्रार्थकोविदम् ।

कात्यायनं महाप्राज्ञं तं नमामि महामुनिम् ॥

ऋग्वेदे शाकलाम्नाये संहितायामशेषतः ।

पादः पुमानथ स्त्री ऋक् सूक्तमाहुर्नपुंसकम् ॥

एवं सूदाहरि(प्यन्तु ? प्यामि) अर्थचं पुंनपुंसकम् ।

अग्निमीले न (व). वैश्यामित्रो मधुच्छन्दा नाम ऋषिः ॥

॥ ऐतरेयब्राह्मणवृत्तिः (सुखप्रदा) ॥

No. 15. AITAREYABRĀHMAṆAVṚTTI.

(Sukhapradā)

C. O. L. No. 614.

Substance—Paper. Size—12" x 9". Pages—523.
 20 lines per page and 25 letters per line.
 Script—Devanāgarī. No. of Granthas—3038.
 Incomplete.

Owner—C. O.

Subject—Jyotiṣtoma and other sacrifices and
 their significance.

Beginning:

चिनायकः श्रुत्वाणिर्मुकुन्दः
 ययौ च्यासः शिवयोगीति ये पद ।
 तेभ्यो नमः सप्तविद्यामृतस्य
 प्रदातृभ्यः स्थाश्रितवन्सलेभ्यः ॥
 आद्या सर्वानुक्रमणी द्वितीया
 महाव्रतं चोपनिषद्भ्यं च ।
 महाव्रतं सूत्रमासां तृतीयां
 चत्वारिंशद् ब्राह्मणं वै चतुर्थी ॥
 सूत्रं पञ्चम्यत्र षष्ठी तु गृह्यम्
 शाकलस्य संहिता सप्तमीति ।
 इत्येतद् सप्त वेदामृतारुणं
 दत्तं स्वयं गुरुभिः पद्भिरेतैः ॥

... ..

End:

ऐतशस्य प्रवापे तच्छन्दो नानाविधं स्थितम् ।
ते नास्ति जगती चेति ह्यन्द्रजागतसंभवः ।
अथैदमैन्द्रावार्हस्पत्यं सूक्तम् ।

अथ तथा अच्छाम इन्द्रेति । ऐन्द्रो वार्हस्पत्या परिधानीया ।
बृहस्पतिर्नः परीति निगमयति तस्म्यं न मंशसेन्न संशसेत् । द्विरु-
क्तिरुक्तार्था ।

Colophon:

इति ब्राह्मणवृत्तिः सुखप्रदायां त्रिंशोऽध्यायः ।
कालाम्बोधरकान्तिकान्तमनिशं वीरासनाध्यासिनं
मुद्रां ज्ञानमयीं दधानमपरं हस्ताम्बुजं जानुनि ।
सीतां पार्श्वगतां सरोरुहकगं विद्युन्निभां राघवं
पश्यन्तीं मकुटाङ्गदादिविविधाकल्पोज्ज्वलाङ्गं भजे ॥
द्विरुक्तिरुक्तार्था । द्विरुक्त्यर्थः समापनम् ।

Author—Śaḍguruśiṣya. He refers to commentators
Govindasvāmin and Kṛṣṇa. He may be identi-
cal with the commentator of Kātyāyana's
Sarvānukramaṇi.

Remarks—This work contains 30 chapters. The
name of its Vṛtti is Sukhapradā. The
subject dealt with is abstruse but highly useful.
The style is clear and lucid.

॥ ऐतरेयारण्यकवृत्तिः (मोक्षप्रदा) ॥

No. 16 AITAREYĀRANYAKAVṚTTI.

(Mokṣapradā)

C. O. L. No. 633.

Substance—Palm leaf. Size—6" 1½". Pages—117.

About 9 lines per page and 32 letters per line.

Script—Malayālam. No. of Granthas—2200.

Owner—Paramēśvaran Nārāyaṇan Bhattatiri,
Tukalāṣṭeri Illam, Tiruvalla, Travancore.Subject—The fruits of actions and the importance
of self-realisation.

Beginning:

.... दित्येव । आज्यं ग्रन्थे सूक्तमेक
 मरूपे इति निर्णयः । तत्र प्रथो देवा या नय इति गार्हिकामः ।
 आज्य एकं कुर्यादित्येव तस्य गार्हिकमनुगार्हिकं सर्वेषाम् इति तथा ।
 सप्तर्षमेतत् सूक्तम् । गुणफलाधिकारोऽयम् । विशो विशो वो
 अतिथिमिति पुष्टिकामः । पुष्टिः सम्पूर्णानुभवः....
 आज्यं कुर्यादित्येवा आभिरूप्यमाह—पुष्टिर्विश्वः ।

End :

अत्र तु प्रकृतयोः । कुतश्चेद् भवेत् । मच्छद् येन वा पश्य-
 ति, येन वा शृणोति, येन वा गन्धेन वा गन्धेनाजिघ्रसि
 येन वा वाचा व्याकरोति येन वा स्नादु चास्वादु च
 विजानाति स च काकः स चेत्येवं श्रेयः स्वादाक्यपक्षके द्रष्टा
 श्रोता । तथाप्राता वक्ता माता कोऽन्यति, इति प्रश्नं वदे-

युधेद् वक्ष्यामस्तत उत्तरम् । यदेतद्दृश्यं मनः । हृदयं ब्रह्म-
णो नाम प्रसिद्धे हृदि.....

Colophon :

इति पद्मगुरुशिष्यविरचितायामारण्यकवृत्ता मोक्षप्रदायाम् आ-
त्मोपनिषदि चतुर्थोऽध्यायः ।

Author—Same as No. 15.

Remarks—Some leaves at the beginning are missing. Five chapters of the first section describe the Mahāvratā. In the next four chapters Ātmopaniṣad is described. Only a small portion of the commentary is seen in the fifth chapter.

॥ छन्दोदैवतम् ॥

No. 17. CHANDODAIVATAM.

C. O. L. No. 1814.

Substance—Palm leaf. Size—5" × 1½". Leaves—120.

9 lines per page and 14 letters per line.

Script—Malayālam. No. of Granthas—950.

Owner—Kādallūr Brahmāḍattan Nampūrippāḍ.

Subject—A clear exposition of Chandas, Devatā
Ṛṣi etc. of the Ṛgveda.

Beginning :

हरिः । श्रीगणपतये नमः । अविग्रमस्तु । ॐ ।

വഞ്ചാമിത്രം മधുച്ഛന്ദാ ऋषിः । गायत्रीच्छन्दः । अग्निदेवता ।
अग्निमीले । वायुर्देवता वायवापाहि ।

End :

संज्ञानं देवता । सङ्गच्छध्वम् । त्रिष्टुप्छन्दः । समानो मन्त्रः
अनुष्टुप्छन्दः । समानीवः ।

Colophon :

अष्टमाष्टके अष्टमोऽध्यायः ।

കൊല്ലം 1061-ചിങ്ങമാസം 29-ാം തീയതി ഏഴുനീന്തിൽ
വേദത്തിന്റെ മെമ്പർ ഗുരു. പാട്ടംഗ്രാമം നാരായണൻ
സ്വയംസ്ഥാപിതം. ശ്രീ മഹാസാമ്പശൈത്യ നമഃ ശ്രമേസ്തു.

Author :

Remarks—In the Sarvānukramanī of Kātyāyana, Devaia, Chandas and Ṛsi are mentioned for each Sūkta, whereas in this work those details are given regarding each Ṛk. The title Ṛsicchan-dodaivatam is more appropriate since equal importance is given to Ṛsis as well.

॥ छन्दोविचितिवृत्तिः ॥

No. 18. CHANDOVICITIVṚTTI.

C. O. L. No. 814.

Substance—Paper. Size—11"×9". Pages—89. 20
lines per page and 30 letters per line. Script
—Devanāgarī. No. of Granthas—1610. Com-
plete, .

Owner—C. O.

Subject—The definitions of metres in the Sāma Veda.

; Beginning:

अथ छन्दोविचितिः प्रारम्भते ।

श्रीमूलस्थानमवंगमखिलाण्डेश्वरीप्रियम् ।

सनातनमहं वन्दे मीतारामां च सर्वदा ॥

प्रधानसूत्र मुनीन् द्रष्टव्यायणादिकान् ।

रा मुनीन् सामगाचार्यान् प्रणमाम्यहम् ॥

(यो?येन) कण्डरमाणिक्वग्रामान्तरनिवा मिना ।

रङ्गनाथाध्वरीन्द्रेण मकरन्द ॥

व्याख्या पातञ्जलयाः कांमुद्याः पूर्णिमाभिधा ।

गिरणा तमहं वन्दे मम मातामहं श्रितम् ॥

याः पद पिङ्गलनागार्च्येइछन्दोविचितयः कृताः ।

पातञ्जली च तास्तेषां सर्वमाधारणी भवेत् ॥

स्वगतुक्रमणी काचिच्छन्दोऽनुक्रमणी परा ।

श्रौतकीया तृतीयेति तिस्र ऋग्वेदिनां मताः ॥

यजुर्वेदविदामन्या सर्वानुक्रमणी भवेत् ।

सामगानां निदानाख्या पतञ्जलिकृता हि सा ॥

वेदिकाचारनिरतविद्वद्दीक्षितमण्डिते ।

नञ्जापुराभिधग्रामे रम्ये वामं प्रकुर्वता ॥

मन्त्राधिककुलश्रीमत्प्रयागपुटितेन च ।

प्रधानसूत्रप्रमुखैः पदभिः सूत्रैः समं स्फुटम् ॥

अर्धातिना सामवेदे साङ्गे तद्भाष्यवेदिना ॥

प्रतिपादयता फुल्लं साम्नां पर्वणि पर्वणि ।

श्रौतस्मार्तप्रवर्णिनेन नारायणश्रुतेन हि ॥
 पेक्षाशास्त्रमिधानेन हर्षाफेडोऽन प्रमणा ।
 वृत्तिनिर्दानगच्छन्दोविचित्राः क्रियतेतसाम् ।
 प्रीयन्तामनया श्रुत्वा मार्गवेदविशारदाः ॥
 यथेयं भामतां लोके तथाह्वीक्रियतां च तैः ।

अथ भगवान् छन्दोविचित्रिकारः पतञ्जलिः श्रौतवृद्धिममा-
 धानाय वक्ष्यमाणार्थं मंगृह्य प्रतिजानीते— ‘अथातश्छन्दसां
 विचयं व्याख्यास्याम’ इति । अथ वेदाध्ययनानन्तरं यतो-
 ऽर्धातवेदाङ्गानां पुंसां सम्यक् परिज्ञानाभावाद् वक्ष्यमाणगाय-
 त्यादिलक्षणानामिदन्तया लक्ष्यं प्रतिवक्तुं शक्यम् । तस्मादन-
 न्तर्गमिति सम्पते । यद्वा अथात इति पदद्वयं चाक्षेपक्रमे तथा
 लोकवेदयोर्दिश्यते । तद्यथा । अथातोऽनन्ता द्वादशाहः । अथातः
 संहिताया उपनिषदः । अथातः सामाङ्गानाम् । अथातो विध्य-
 व्यपदेश इत्यादि ।

End :

तथा च आर्षेयब्राह्मणम्— तस्मादेतानि मन्त्रे मन्त्रे विद्यान् ।
 ऋषीणां भंस्थानो भवति ब्रह्मणः स्वर्गे लोके महीयते स्मरन्निनि ।
 न केवलं छन्दोलोकादिप्राप्तिः । किन्तु आनन्त्याद् ब्रह्म च प्राप्नोती-
 त्याह आनन्त्यायाश्रुते श्रियमिति श्रियमिति । स्पष्टोऽर्थः । टिप्पणः
 पटलममाप्तिगूचनार्था ।

Colophon :

इति पेक्षाशास्त्रविगचितायां छन्दोविचित्रिपुस्तकं द्वितीयं
 पटले तृतीयः खण्डः । द्वितीयपटलोऽपि समाप्तः ।

वैदिकानारनिरुपविद्धीक्षितमण्डिते ।

तज्जापुराभिधग्राभे रम्ये वामं प्रकुर्वता ॥

स तु कौशिक... .. ।

इति छन्दोविचितिषुक्तिः समाप्ता ।

Author—Hṛṣikeśa Śarma *alias* Peddā Śāstrī. He belonged to Tanjore and was the son of Nārāyaṇa of the Kauśikagotra. Peddā Śāstrī may be identical with the author of Vedānta Paribhāṣa which has been published by this Department as No. 80 of the T. S. S. He was a great Vedic scholar and grammarian. His teacher was one Raṅganāthādhvarīndra of Kaṇḍaramānikya village in Tanjore. This Raṅganāthādhvarīn was the maternal grandfather of Nārāyaṇa and is known to have written a commentary called Makaranda on Patañjali's Mahābhāṣya and another Pārnimā on Kaumudī.

Remarks— The introductory stanzas prove that there are six different Chandovicitis attributed to Piṅgaḷanāga. The Chandovicitī of Patañjali is common to all Vedas alike. R̥gveda has three Chandovicitis and Yajus, one. The Nidāna Chandovicitī on Sāma is written by Patañjali. It is not known whether the Ms. of Patañjali's Chandovicitī has been discovered anywhere. Taruṇavācaspati, commenting upon the verse:

‘छन्दोविचित्यां मकलन्तम्प्रपञ्चो निरूपितः ।’

in the Kāvyaśāstra, attributes the work to Piṅgalanāga. The Vṛtti comprises two Paṭalas containing four and three khaṇḍas respectively. The following list furnishes the references found in this work :

Works	Authors.
१. आपेयब्राह्मणम् ।	१. पाणिनिः ।
२. ब्रह्ममीमांसासूत्रम् ।	२. शौनकः ।
३. स्मृतिरत्नम् ।	३. वररुचिः ।
४. बह्वृचब्राह्मणम् ।	४. कल्पतरुकारः ।
५. आपेयब्राह्मणम् ।	५. द्राक्षायणः ।
६. नृसिंहपुराणम् ।	६. कल्पभाष्यकारः ।
७. फुल्लसूत्रम् ।	७. पिङ्गलनागः ।
	८. पतञ्जलिः ।
	९. मन्त्रभाष्यकृत् ।
	१०. वरदराजः ।
	११. यजुर्वेदसर्वानुक्त(मी?मणी)कारः ।
	१२. ऋग्वेदस्वरानुक्रमणीकारः ।
	१३. फुल्लभाष्यकारः ।
	१४. ब्राह्मणभाष्यकारः ।
	१५. तत्सदस्यहकारः ॥

॥ चन्दोविचित्यादिः ॥

No. 19. CHANDOVICITYĀDI.

C. O. L. No. 395.

Substance—Palm leaf. Size—16" x 2". Leaves—
120. 9 lines per page and 27 letters per line.
Script—Grantha. No. of Granthas—1800.
Incomplete.

Owner—C. O.

Subject—Beginning—General discussion on metre
etc.

स्तवः हिक्ता इति प्रहारः । आ इति सर्वे आद्यलं
प्राणानिति च । एवं इति स्तवः पाथो नदेशस्त्विति वचनान् पाठजं
गोमान्तं इति प्रतीहारः । रा इति सर्वे
सोमसामसुतम् इन्द्रा इति स्तवः ।

End:—

ज्येनाभिजुहोति ।

Colophon:

अहीनात्मको व्युदपौण्डरीकः समाप्तः । हरिः । ॐ गुरुभ्यो
नमः ।

Author :

Remarks—The leaf appended to this Ms. testifies
that it consists of three works viz., Śrauta-
prastāvasūtra, Pratihārasūtra and Chandovici-
tisūtra. The title of this work is evidently
based on the third. The first leaf is lost. Some
more works are found in the codex and the
beginnings and ends thereof are given as far

as possible. The second work on Sāma Veda begins :

ज्योतिरसोऽर्यामस्य प्रयोग उच्यते सर्वं ज्योतिरतिरात्र(अ?)म् ।

and ends on Fol. 14 with the following words :

म एकया म तिसृभिः सप्तमस्यैकविंशस्य विष्टि ।

The third work which seems to prescribe the rules for reading the Vedas begins as follows on Fol. 1 :

अधातो विध्यव्यपदेशे सर्वकृत्वधिकारो मनुविधिषः परिग्रहणेन ।

गादिः पूर्वान्तलक्षमेकधृति नाम्मन्त्रान् कर्माण

It comes to a close on Fol. 66 thus :

“प्रजापतेलोकमामोति । धीरेभ्यः प्रतिग्रहेभ्यो मुक्तो भवति ।

इति वेदपारायणविधिः । हरिः ॐ । ”

On the 67th Fol. is seen again :

अधातः प्रतिहान्यायसमुद्देशं व्याख्यास्यामः । क्रमं पदं प्रति-

हारस्थानं तत्र पदसङ्ख्यानादिशे चतुरक्षरमाद्यम्नास्यं प्रवीयान् ।

This work ends on Fol. 112. Again a new work begins on the same Fol :

छन्दमां विचयं ... सामेति सालोकापानन्त्यामभ्युते । श्रिय-

मिति श्रियमिति इति निदानशूत्रे छन्दोविचिति जानकीगमेण लिखितेयं छन्दोविचितिः ।

This work closes on Fol. 117.

॥ पार्षदम् (उदाहरणमण्डिकोपेतम्) ॥

No. 20. PĀRṢADAM

with the commentary Udāharanamaṇḍikā.

C. O. L. No. 851.

Substance—Palm leaf. Size—16" × 2". Leaves—126.

9 lines per page and 54 letters per line.

Script—Malayālam. No. of Granthas—3800.

Complete.

Owner—Sūryan Tuppan Bhaṭṭatiri of Kāladi-
mana, Kottayam, Travancore.

Subject—An exposition of Rkprātiśākhya.

Beginning :

श्रीगणपतये नमः ।

अभिप्रेतार्थसिद्धयर्थं पूजितो यः सुरैरपि ।

सर्वविघ्नच्छिदे तस्मै गणाधिपतये नमः ॥

श्रुतिस्मृतिनदीपूर्णं शास्त्रकल्लोलसंकुलम् ।

विष्णुभक्तिमहापोतं वन्देऽहं शौनकार्णवम् ॥

नमोऽस्तु वेदनिधये द्विरभ्यगर्भाय ब्रह्मणे ।

सूत्रभाष्यकृतः सर्वान् प्रणम्य प्रयतः शुचिः ॥

शौनकं तु विशेषेण येनेदं पार्षदं कृतम् ॥

तस्य वृत्तिः कृता येन तं सत्यशासं तथा ।

तेषां प्रसादादेवाहं स्वशक्त्या वृत्तिमारभे ॥

लेख्यदोषनिवृत्त्यर्थं विस्तरार्थं क्वचित् क्वचित् ।

बहूदाहरणार्थं तु योज्यते सां मया पुनः ॥

तस्याः समापने शक्तिं त एव प्रदिशन्तु मे ।

लब्धकामरत्नं तेभ्यो गमेयं(?)परमीप्सितम् ॥
 पम्पायां न्यवसत् पूर्वं वत्सानां कुलमृद्धिमत् ।
 यस्मिन् द्विजवरा जाता वरद्वयाः पारगोत्तमाः ॥
 देवमित्र इति ख्यातस्तस्मिन् जातो महायशः ।
 चर्चापरः कुलश्रेष्ठः सुतस्तस्य महात्मनः ॥
 नाम्ना यो विष्णुमित्रः सन् कुमार इति श्रव्यते ।
 तेनेयं योजिता वृत्तिरुदाहरणमण्डिका ॥
 प्रतिगृह्णन्तु विप्रेन्द्राः सुप्रसन्ना इमां मम ।
 अज्ञानादयथोक्तं यत् तद्वज्रकृत्य योज्यताम् ॥

अष्टौ समानाक्षराण्यदितः । अधरसमाम्नायस्यादितः अष्टावक्ष-
 राणि समानाक्षरसंज्ञानि वेदितव्यानि । अ, आ, ऋ, ए, इ, ई,
 उ, ऊ इति । समानाक्षरसंज्ञायां प्रत्येकं समानाक्षरे संस्थान इति ।
 तत्रोच्यते—वर्णसमाम्नाये विप्रतिपत्तिर्दृश्यते । अवर्णात् परम् ऋवर्ण-
 भेके उपदिशन्ति । उवर्णात् परमरे ।

End :

यच्छन्दसां वेद विशेषमेतं
 भूतानि च त्रैष्टुभजागतानि ।
 सर्वाणि रूपाणि च भक्तितः स
 स्वर्गं जयत्येभिरथामृतत्वम् ॥

यो ब्राह्मणश्छन्दसामेतं विशेषं वेद भूतानि च त्रैष्टुभजागतानि
 यो वेद । सर्वाणि च रूपाणि त्रैष्टुभजागतानि यो वेद भक्तितः स
 स्वर्गं लोकं जयति । अथ एभिः छन्दोभिरमृतत्वं गच्छति इत्याह
 भगवान् शौनकः । अपीह श्लोकाः—

गायत्र्यादीनि छन्दांसि मोममाहुतयः पुरा ।

182. 9 lines per page and 37 letters per line.
Script—Malayālam. No. of Granthas—3800.
Complete.

Owner—Brahmadattan Namārīprād of Kōdallūr.

Subject—Beginning—End—Same as No. 20.

Colophon :

इति पार्षदप्याख्यायामष्टादशः पटलः । ममाप्ता चोदाहरणम-
ण्डिका ।

Author—Same as No. 20.

Remarks—This Ms. begins from मृगभाष्यकृतः...

॥ पिङ्गलनागीयच्छन्दोविचितिभाष्यम् ॥

No. 22. PINGALANĀGĪYACCHANDO-
VICITIBHĀṢYAM.

C. O. L. No. 624.

Substance—Paper. Size—11" x 8½". Pages—153.

About 20 lines per page and 20 letters per line.

Script—Devanāgarī. No. of Granthas—1900.

Complete.

Owner—C. O.

Subject—A discussion on metrical science with
the details of practical application of the
mantras.

Beginning :

श्रीः छन्दोविचितिभाष्यम् । श्रीमत्पिङ्गलनागीयम् ।

ओमित्यादिमन्त्रनिबद्धानि प्रायेण वेदिकानि कर्माणि । ते च

छन्दोनिबद्धाः । छन्दांसि चाविदुषा कर्मसु न मन्त्राः प्रयोक्त-
व्याः । तथा च ब्राह्मणम्— ‘ यो ह वा अविदितोपेयच्छन्दोदैवत-
ब्राह्मणेन मन्त्रेण याजयति वाध्यापयति वा स्थाणुं वर्छति ।
गतेष्वपद्यति प्र वा मीयते पापीयान् भवति यातयामान्यस्य छन्दां-
मि भवन्ति । तस्मादेतानि मन्त्रे मन्त्रे विद्यादि’ति । स्मर्यते च

“ अविदित्वा ऋषिच्छन्दोदैवतं योगमेव च ।

योऽध्यापयेज्जपेद्वापि पापीयान् जायते तु सः ” ॥ इति ॥

तत इदमशेषच्छन्दोष्टुन्दसुन्दीपनं शास्त्रमधिक्रियते—धी श्री
स्त्री म इति मंत्रा निर्दिश्यन्ते ।

End :

तद् यथा—

छन्दमि षटक्षरे यः प्रस्तारस्यधरस्य मोऽधे स्यात् ।

यो द्वादशाक्षरेऽर्सा कृत्स्नस्य त्र्यक्षरस्य स्यात् ॥

प्रस्तारं (षट् ?) धरमंग्या छन्दोक्षरगुणितवृत्तमंग्या स्यात् ।

गुरुलघुमंग्या (ग्या ? ग्या) धोना मात्रामंग्या तु मा अर्धा (ः ?)

छन्दोग्रानमिदं भवाद् भगवतो लेभे गुराणां गुरु-

न्ममाहुदप्यनस्ततोऽगुरुगुरुर्माण्डप्यनामा ततः ।

माण्डप्यादपि गतवन्त ऋषिर्पास्कन्तः पिङ्गल-

स्त्वग्दे यत्रगा गुग्गुर्भुवि धृतं प्राप्यामशार्धः क्रमात् ॥

Colophon :

इति माधुन्याय गिरं ग्रीष्मामिव यादयप्रकाशेन ।

‘ ऋषिदयितानां पिङ्गलनाम्नाद् वृषविधिरुपजाः ॥

इति यादवप्रकाशेन विरचिते पिङ्गलनामच्छन्दोविचिति-
भाष्येऽष्टमोऽध्यायः । समाप्तोऽयं वृत्तग्रन्थः ।

Author: Text—Piṅgalācārya.

Commentary—Yādavaprakāśa.

Remarks—The commentator Yādavaprakāśa is also the author of Vaijayanti. The penultimate stanza of the Bhāṣya deals with the enumeration of the successive Ācāryas of metrical science.

भवः
|
सुरगुरुः
|
दुश्च्यवनः
|
असुरगुरुः
|
माण्डव्यः
|
सैतवः
|
यास्कः
|
पिङ्गलः

॥ पुरुषसूक्तभाष्यम् ॥

No. 23. PURUṢASŪKṬABHĀṢYAM.

1. O. L. No. 699.

Substance—Paper. Size — 11" × 9". Pages — 19.

20 lines per page and 20 letters per line.
Script—Malayālam. No. of Granthas—200.
Complete.

Owner—C. O.

Subject—The purpose of Puruṣasūkta with citations from other Vedas for its justification.

Beginning:

वेदाहमेतं पुरुषं महान्तमादिन्यवर्णं तमसस्तु पारं ।
सर्वाणि रूपाणि विचिन्त्य धीमः...
उक्तञ्च मोक्षधर्मे—

“इदं पुरुषयुक्तं हि सर्ववेदेषु पठ्यते” इति । पात्रेऽप्युक्तम्—

वेदेषु पौरुषं युक्तं धर्मशास्त्रेषु मानवम् ।
भारते भगवद्गीता पुराणेषु च मानवम् ॥ इति ॥

तत्रैवान्यत्र—

श्रुतिषु प्रवला मन्त्रान्तेऽप्यात्मवाचि च ? ।
तत्रापि पौरुषं युक्तं न तस्माद्विद्यते एवम् ॥ इति ॥
यथा पुरुषयुक्तस्य प्रतिपाद्यो जनादेनः ।
सर्वत्र भावते नट्ययुक्तमपि भावते ॥ इति ॥
अत्र पुरुषयुक्तस्य कृतिनोपायः स्मृतः ।

...

...

...

अस्य युक्तस्य उपमेरु मोक्षपारम्पर्यम् । इति कविच्छन्दोदे-
वतादीनुक्त्या युक्तमरताम्यति—महमर्षिर्षिति । महमं त्रिर्गमि
यस्य न महमर्षिर्षिः, “तीर्षिच्छन्दमि” इति त्रिर्गम्य

श्रीर्षिर्नादेशः । महामयश्चोऽनन्तवचने । गीयते हि “अनन्त-
चाहृदग्वक्त्रनेत्रमि”ति ।

End :

न पदकणं प्रवृत्तात् । एवं कुर्याणोऽध्येता अध्यापकश्च
जन्मनीह पुरुषो भवति । इति ।

यथा पुरुषवृत्तं तु मयवेदाद् विशिष्यते ।

तथा तन्प्रतिपाद्यन्तु सर्ववेदाद्विशिष्यते ॥

तस्माद् भजध्वं शरणं हरिं मोक्षप्रदायिनम् ।

मोक्षं दातुमशक्तांस्तान् न्यजध्वमितगन् सुरान् ॥

Colophon :

इति श्रीरङ्गनाथविगर्हितं पुरुषसूक्तभाष्यं समाप्तम् ॥

Author—Śrī Ranganātha.

Remarks .

Authors referred to:—(1) Āpastamba

(2) Manu

Works referred to:—(1) Vāsiṣṭha Vanavijaya-
grantha (2) Skāndapurāṇa (3) Uttararāmāyana
(4) Bhuvanakośādhyāya (5) Vāmanapurāṇa
(6) Rāmāyana (Śaradvarṇana) (7) Mahābhārata
(8) Vaiṣṇoṭhasamhita (9) Śrī Sāktam (10) Pad-
mapurāṇa (11) Viṣṇupurāṇa.

The author seems to have been a great
grammarian and scholar well-versed in
Purāṇic lore. The closing portion of the
work throws light on his deep erudition in
Mīmāṃsāśāstra. The method of elucidation
pursued in the Bhāṣya is remarkable from
the copious citations of authority. The

first two pages are devoted to the establishment of the greatness of Puruṣasūkta. The Ms. wants one leaf in the beginning.

॥ पुरुषसूक्तव्याख्यानम् ॥

No. 24. PURUṢASŪKTAVYĀKHYĀNAM.

C. O. L. No. 463.

Substance—Paper. Size—13" x 8". Pages—20.
19 lines per page and 20 letters per line.
No. of Granthas—225. Complete. Script—
Devanāgarī.

Owner—C. O.

Subject—Same as No. 23.

Beginning :

विश्वस्य सृष्टिरुद्दिष्टा संक्षेपेणाधमर्पणे ।
युक्ते तु पौरुषे सैषा सृष्टिः स्पष्टं वदिष्यते ॥
तच्चेदं पौरुषं युक्तमृषिभिर्विनिर्गुप्तम् ।
अपार्चनार्दां तत्तत्सादिदानीमनुसन्दधे ॥
स्तानोपस्थानयोः पूजाजपयोश्चात्र कथ्यते ।
विधिः पुरुषयुक्तस्य श्रौतसामर्थस्य शोभनः ॥
सर्ववेदेष्विदं युक्तं पौरुषं च वि (पद्यने ? शिष्यते) ।
अग्रेवदाप्यापिनस्तत्र षोडशर्चं प्रचक्षते ॥
यजुर्वेदे तैत्तिरीये अधिकं तदधीयते ।
सप्तकं प्रवदन्तीदं युक्तं वाजमनेयिनः ॥

सामवेदेऽपि सप्तर्चं तथैवायर्वणेऽपि च ।
 अमेयमहिमा यद्वत् सूक्तार्थः परमः पुमान् ॥
 तद्वद्विश्वाविशायीदं सूक्तं तत्प्रतिपादकम् ।
 नारायणऋषिः साध्यादस्य सूक्तस्य कथ्यते ॥

End :

ते ह नाकं महिमानः सचन्ते यत्र पूर्वे साध्याः सन्ति देवाः । महि-
 मानः आत्मयाजिनः । नाकपृष्ठं वैकुण्ठाख्यम् । सचन्ते प्राप्तवन्तः ।
 यत्र परमात्मविदः सन्ति । इति । तच्च व्याख्यानं श्रुतिस्मृतीतिहा-
 सपुराणेषु नारायणादण्डोत्पत्तिं ब्रह्मणो जगदुत्पत्तिं प्रतिपादयद्भि-
 र्नाश्रितमित्यनादरणीयम् ।

Colophon :

पुरुषसूक्तव्याख्यानं समाप्तम् ॥

Author :

Remarks—A leaf after the 17th Fol. is missing.
 Rāmāyana is alluded to in this work. On
 pp. 19—23 Puruṣasūkta is explained in the
 form of Bhāṣya.

॥ फुल्लसूत्रम् ॥

No. 25. PHULLASŪTRAM.

C. O. L. No. 398.

Substance—Palm leaf. Size—18" × 1½". Leaves—29.

About 9 lines per page and 64 letters per

line. Script—Tamil Grantha. No. of Gran-
thas—522. Complete.

Owner—Śāmu Vāṭhyār, Sermadevi.

Subject—The accents of the Śāma Veda.

Beginning :

..	...	...	...	...
...	...	...	...	...
तीनिह	...	...	पाम	
...	...	रुध्रप्र	...	
इति प्रा				
तिवा			मानिरे	
...	...	...	..	...

End :

पदेपु च यथोपदिष्टं स्ताधिकमेव (भ्यात्) यण्वादीना...

उत्तराः प्रस्ताये वास्तनिनः प्रस्ताये वामन्तनिनः

Colophon :

हरिः(ॐ) फुल्लरुचं ममाप्तम् ।

ॐ शुभमस्तु । श्रीगुरुभ्यो नमः । अविममस्तु । माम्बशिवपा-
दागविन्दयोर्नमः ।

Author—Phullamuni.

Remarks—The Ms. is very much worn out and five
hundred years old. Each leaf has fallen into
decay.

॥ फुलसूत्रभाष्यम् ॥

No. 26. PHULLASŪTRABHĀṢYAM.

C. O. L. No. 126.

Substance—Paper. Size—13½" x 8½". Pages—215. 18 lines per page and 16 letters per line. Script—Devanāgarī. No. of Granthas—1935. Complete. Owner—C. O.

Subject—Explanation of the technical words in the Phulla Sūtra with references from the Sāma Veda and pronunciation of letters.

Beginning :

अथ तालव्यम् आइ यदृद्धम् । १ ॥

युद्धस्य तालव्यस्य आइभाव आदेशो भवति ।

अष्टद्वं प्रकृतिः (२). अष्टद्वं यत्तालव्यं तत् प्रकृतिर्भवति । ए, इ, ऐ ई इत्येतानि तालव्यानि (३) ए, इ, ऐ, ई इत्येतान्येव तालव्यशब्देन गृह्यन्ते । आइ प्राप्तमोड़ भवति (४) द्विशब्द एवाहिर्साभरमहायवमोः (५). प्रथमसूत्रेण आइभावं प्राप्तस्य तालव्यस्य ओइभावो भवति । 'एवाहसि वीरित्यत्र आमहीयवसांभरयोर्द्विशब्दे—'एहीमिहवर्द्धद्वो दामे' (६). एहीमस्य द्वेत्यत्र द्विशब्दे आइप्राप्तमो भवति इह वर्द्धद्वो दामे ।

End :

यज्वादीनां अग्रस्ताच्या उत्तराः । आद्यवत् प्रस्तावे प्राप्ते उत्तरयोः प्रस्तावलोप उच्यते । अग्रस्ताच्या उत्तरा इति । प्रस्ताव्ये वासन्तनिनः । यपत्यशावरसन्तनिवर्णानां उत्तरस्तावीयायां प्रस्ताच्या इत्युक्तम् । तस्मिन् प्राप्ते विकल्पमाह सन्तनिन उत्तरे स्तोमे तृतीये

प्रस्ताव्या भवतः । प्रस्ताव्ये नीयेति । विकल्प उत्तरयोरिति
सिद्धम् ।

Colophon :

उपाध्यायाजानशत्रु तमोऽनुस्मरणार्थं वाररु-
चस्य फुल्लस्य विवरणम् ।

इत्यजानशत्रुभट्टोपाध्यायविरचिते फुल्लभाष्ये भावपरि-
च्छेदः समाप्तः ।

Author—Ajātakātra Bhaṭṭopādhyāya.

Remarks—In the opinion of Dr. Burnel, the work has two recensions with different names and the author is Vararuci (Vide p. 1615, Vol IV. D. C. S. M. Tanjore.) It is evident from the introductory verse in Ayyāśāstri's Saptasvara Sindhū that the sage Phulla was one of the *Sūtralāras* and that he treated the Vedic accents in his sūtras (aphorisms)

“श्रीमत्फुल्लमुनीन्द्रसूत्रमधिकं श्रीप्रातिद्याम्यं मुहुः

.... योषदेवस्तावे”

In commenting upon the above line he says:

“आचार्यस्य भगवतो वररुचेर्वचनानि विस्पष्टार्थानि अल्पग्र-
न्थानि च । नात्र तिरेहितमिवास्ति”

Gaṇeśa, another commentator on Phullasūtra in his commentary called Phullapota gives the following verse :

वन्दे वररुचिं नित्यमृहाब्धेः पारदधनाम् ।

पोतो विनिर्मितो येन फुल्लपत्रप्रतरलम् ॥

The following passage at the end of the work

उपाध्या(या)जातशत्रु.....स्मनोऽनुष्मरणार्थं वाररुचस्य

फुल्लस्य विवरणम् ।

stating that Phullasūtra was written by Vararuci
was confirmed by the commentator Ajātaśatru
from the passage quoted above.

॥ भारद्वाजशिक्षा (सव्याख्या) ॥

No. 27. BHĀRADVĀJAŚIKṢĀ.

(with commentary)

C. O. L. No. 625.

Substance—Paper. Size—11"×8½". Pages—62. 20
lines per page and 24 letters per line. Script—
Devanāgarī. No. of Granthas—1350. Complete.

Owner—C. O.

Subject—Phonetics, dealing with the principles
governing the Varṇa, Vacana, Liṅga etc. of
the (Kṛṣṇa) Yajurveda.

Beginning :

गणेशं प्रणिपत्त्याहं सन्देहानां निवृत्तये ।

शिक्षामनुप्रवक्ष्यामि वेदानां मूलकारणम् ॥

श्रीगणाधिपतिमानस्य वेदानां ग्रन्थत्रयसहितानाम् आदिकारणम् ।
येषु पदेषु सन्देहा वर्तन्ते तेषां सन्देहानां निवारणाय शिक्षां
प्रवक्ष्यामीति । भारद्वाजमुनिना प्रणीताम् ।

वृजने ज उदात्तश्चेदकारेण सहोच्यते ।

स्तुतं (वृजनया चो?)र्ध्वं हव्यपूर्वोऽन्त आद्भुतम्) ॥

एतदारम्या(कार)स्वरसहितानि पदानि क्रमेण कथ्यन्ते । वृज-
नग्रन्थे जकार उदात्तश्चेत् स जकारोऽकारसहितो भवति । यथा—
वृजनं दोहमे । वृजनं जीरदा(जुं) । सुवृजनागु विधु । वृजनस्य
गोषाम् । जकार उदात्त इति किम् । वृजिनमनृतं दुधरितम् । वृजिना
च मत्तान् ।

End :

इत्यादिलिङ्गविभक्तिरूपध्वं वर्णा ज्ञेया विचक्षणः । यथा—
यार्जवास्यापोषा । स्त्रीलिङ्गात् । इदमिन्द्र प्रतिहव्यं गृभाय । नपुंस-
कत्वात् । भागधेयं प्रेष्यति । तस्मै यदाहुतिं न जुहुयात् । यजमानं
च ध्यायेच्छतश्रीयम् । इत्याद्येकवचनानि । य एवं चतुर्होतृणां
चतुर्होतृत्वं वेद चतुर्होतृणामृद्धिं वेद । क्रभोत्येव । य एषामेवं
बन्धुतां वेद इत्यादिपुष्टिर्ज्ञेयवचनत्वात् ।

क्रम इद्वयं च कण्ठोक्तिर्यजुरादि समद्वयम् ।

पदसाहच्यं वर्णमाह्वयमवधानाष्टकं वुर्धः ॥

यो जानाति भरद्वाजशिक्षामर्थममन्विताम् ।

स ब्रह्मलोकमाप्नोति गृहमेधी गृहं यथा ॥

Colophon :

भारद्वाजशिक्षा सम्पूर्णा । शुभं भूयात् ।

Author: Commentary—Velimakanyāsūbravadhāni.

Remarks—The work is the same as No. 941.
(page 678, Vol. II, D. C. S. M. Madras).
Its colophon reads:—

“इति श्रीवेलिमकन्यासूरावधानिविरचितं भारद्वाजशि-
क्षाभाष्यम् । द्वितीयोऽध्यायः समप्तः । .

॥ लक्षणमाला (सव्याख्या) ॥

No. 28. LAKṢAṆAMĀLĀ

with commentary

C. O. L. No. 334.

Substance—Palm leaf. Size—9½" x 1½". Leaves—124
of which 108 comprise the commentary, 22
lines per page and 48 letters per line.
Script—Malayālam. No. of Granthas—8250
of which 1100 comprise the text.

Owner—Paramēśwaran Nampurippād, Edappally,
Alwaye.

Subject—Ascertainment of varnas and svaras in
Veda.

Beginning :

प्रत्यूहतिमिरतरणिं प्रणम्य गणनायकं देवम् ।

क्रियते लक्षणमाला पटीयमी बालबोधविधौ ॥

लक्षणमालालक्ष्मीः पृथक्पृथक्स्थितिषु लक्ष्णेषु न हि ।

मणिमालालक्ष्मीरिव पृथक्पृथक्स्थितिषु सन्मणिषु ॥

पटिधतुरधिका वा त्र्यधिका वा लोकोद्देश्येर्वर्णाः ।

अष्टोत्तरपञ्चाशद्वर्णाः स्युर्लक्षितरीयशाखायाः ॥

End :

“...धृतसाः, सहस्रगाः, सोम्याः, निपक्ताः, सत्याः, बले-
नाः, सस्विअराः, सिकताः, सीसाः, स्थिताः, स्रग्दमानाः,
8

सोमांस्तृपत्याः, आहसाम्याः, स्थावराः, सोमाः, स्पर्णाः,
स्पृष्टाः, स्तुताः, सोमपीथाः, स्थाः, न प्रतिपूर्वः, स्थिरा
अनतिपूर्वाः, अनुश्रुसाध्याः, नवैपरुः, हिमा होतव्या हाया
हायना हारुका होत्राः नदेपरः हूताः मकारपरः” ।

Commentary—Beginning:

प्रारिप्सितस्याविघ्नेन परिसमाप्त्यर्थं प्रचयगमनार्थं च
इष्टदेवतां नमस्कृत्य ग्रन्थनाम निर्दिश्य ग्रन्थोद्भवं गुणविशेषं
प्रदर्शयति—

प्रत्यूहतिमिरतराणि प्रणम्य गणनायकं देवम् ।

क्रियते लक्षणमाला पटीयसी चालबोधविधौ ॥ इति ॥

प्रत्यूहो विमः स एव तिमिरं प्रत्यूहतिमिरं तद्विषये तर-
णि सूर्यं गणनायकं देवं प्रणम्य लक्षणमाला क्रियते । सा
किं गुणा । चालाः लक्षणज्ञानरहिताः तेषां बोधः लक्षणज्ञानं तस्य
विधिः विधानं तत्र पटीयसी पठुतरा ।

ननु पुरातनानामेव लक्षणानामत्र वक्ष्यमाणत्वात् नार्थो
लक्षणमालया इत्यत्राह— लक्षणमालालक्ष्मीः पृथक्पृथक्-
स्थितिषु सन्मणिषु इति । लक्षणमालायां विद्यमाना या
लक्ष्मीः सा पृथक्पृथक्स्थितिमत्सु लक्षणेषु नास्ति हि । यथा
मणिमालायां विद्यमाना लक्ष्मीः पृथक्पृथक्स्थितिषु सद्रत्ने-
ष्विति दृष्टान्ताः । इत्थं ग्रन्थकरणस्य वैयर्थ्यं परिहृत्य वर्ण-
प्रानामावे सर्वेषामपि लक्षणानां दुरवबोधत्वाद् आर्द्रा वर्णानु-
दिशति—

पष्ठितुरधिका वा त्र्यधिका वा लोकेवेदयोर्वर्णाः ।

अष्टोत्तरपञ्चाशद्वर्णाः स्पुर्मन्तिरीपशाखायाम् ॥ इति ॥

. लोकेवेदयोः लोके वेदे च चतुरधिकाः चतुरुत्तराः

पटिवर्णा वा उपधिकाः व्युत्तगाः पटिवर्णा वा विज्ञेया इति
शेषः । तत्तिरीयशाखायाम् अष्टोत्तरपञ्चाशद्वर्णाः स्युः सम्भवेयुः ।

End :

...नवपर इति किम् । अभिशर्कग सर्वा वा इयं हि-
मा होतव्या हाया हायना हारुका इति यथा इन्द्रानास्वा-
शतः हिमाः घुमन्तः । स्पर्धमानेनते होतव्याः जयत्येव । विद्य-
कर्मा मनमा यद्विहाया धाता विधाता । तस्मादेकहायना मनु-
प्या पाचं वदन्ति । तस्मादापोऽग्निः हारुका स्वामेव तद्यो-
नि होत्राः । न देपरः इति । होत्रा इत्येष शब्दो विसर्गान्तो
भवति । न चेन् देवरो भवति । तुपन्ता होत्रा मघोर्धृतस्य ।
न देपर इति किम् । अनद्वा होत्रादयः । हताः मकारपर इति ।
हता इत्येष शब्दो विसर्गान्तो भवति मकारपरश्चेत् । उप-
हता मनुप्या इत्याह । मकारपर इति किम् । उपहताहो
इत्याह ॥

Colophon :

इति लक्षणमालाख्याख्यायाम् अष्टमः परिच्छेदः ।

भो भो लक्षणमालां केशवरचितां मुदा धष्वम् ।

मणिमालामिव दीप्तां श्री(तीनं) जिज्ञामयन्ममम् ॥

Author—Kēśava.

Remarks—The text is full of errors. The identity
of Kēśava as the author of Sarvasammataśikṣa
and of Lakṣaṇamālā, has yet to be ascertained
by further investigation.

॥ वनमाला (तैत्तिरीयभाष्यव्याख्या) ॥

No. 29. VANAMĀLĀ.

A commentary on Taittirīya Bhāṣya.

C. O. L. No. 75.

Substance—Paper. Size 14" x 8½". Pages—283. 20 lines per page and 20 letters per line. Script—Devanāgarī. No. of Granthas—3500.

Owner—C. O.

Subject—An elaborate discussion on the topics dealt with in Samhitopaniṣad and Brahmavalli.

Beginning:

विमेश्वरं विमिश्रान्त्य वार्षां वाचः प्रवृत्तये ।

गुरुन् गूढार्थभानाय प्रणमामि निरन्तरम् ॥

जगन्मङ्गलरूपाय सृष्टिस्थित्यन्तकारिणे ।

नमो लक्ष्मीसमेताय कृष्णाय परमात्मने ॥

परिपूर्णं नित्यशुद्धं निर्विशेषं स्वयंप्रभम् ।

संत्यानन्दस्वरूपं यत् तदहं ब्रह्म निर्भयम् ॥

आचार्यस्य प्रसादेन पूर्वपुण्यैकजन्मना ।

तैत्तिरीयकभाष्यस्य व्याख्यां कुर्वेऽतिभक्तितः ॥

तैत्तिरीयकोपनिषदं व्याचिख्यासुर्भगवान् भाष्यकारस्तत्प्रतिपाद्यं ब्रह्म जगज्जन्मादिकारणत्वेन तदस्यलक्षणेन सामान्येनोपलक्षितं सत्यज्ञानादिना स्वरूपलक्षणेन विशेषतो निश्चितं नमस्करोति यस्माज्जातमिति ।

End:

अथप्राणमनोबुद्धिसुखैः पञ्चभिरुज्ज्वला ।

भगवत्यर्पिता जीवाद्भनमात्मा कृतिर्मम ॥
 नारायणपदद्वन्द्वं नान्दादिमिरादृतम् ।
 नमामि शतशो नित्यं नमतां मुक्तिदायकम् ॥

Colophon :

इति श्रीमन्मयं प्रकाशानन्दसरस्वतीचरणारविन्दमंलप्रजोभूत-
 स्वाच्युतकृष्णानन्दनर्धिस्य कृता नैत्तिरीयकभाष्यव्या-
 ख्यायां भृगुवल्लीव्याख्या समाप्ता ।

Author—Acyutakṛṣṇānandaśrītha, a disciple of
 Svayamprakāśānandasaraśvatī

Remarks—Though the commentary is named
 Vanamālā as a whole, each Adhyāya in it
 is named successively as संहितोपनिषद्भाष्यव्याख्या
 महापल्लीभाष्यव्याख्या and भृगुवल्लीभाष्यव्याख्या.

The author's respectful reference to Svayamprakā-
 śānandasaraśvatī in every chapter amply
 proves that he was his disciple. He has
 written another commentary Kṛṣṇalakṣa-
 ṇa on Appayya Dikṣitar's work, Siddhāntaleśa-
 saṅgraha.

॥ वर्णोच्चारणलक्षणम् ॥

No. 30 A. VARNOCCĀRAṆALAKṢAṆAM.

C. O. L. No. 276 A.

Substance—Paper. Size—11"×9". Pages—9. About
 20 lines. per page and 16 letters per line.

Script—Malayālam. No. of Granthas—90.
Complete.

Owner—C. O.

Subject—Pronunciation of words with effort and
the position of letters.

Beginning :

सर्वज्ञं सर्वकर्तारं सर्वात्मानं शिवं गुरुम् ।
प्रणम्यर्धुं प्रवक्ष्यामि वर्णोच्चारणलक्षणम् ॥
वेदस्य लक्षणं सम्यग् बालानां बुद्धिवर्धनम् ।
यथोक्तं पूर्वशास्त्रेषु तथा संक्षिप्तमर्थवत् ॥
द्विविधं वर्णजातं हि स्वरौ व्यञ्जनमेव च ।
अकारादिः स्वरौ ज्ञेयः कादि व्यञ्जनमेव च ॥

End :

वेदो हि वर्णसंघातो वेदो ब्रह्मेति कीर्त्यते ।
तस्माच्चद्वेदवर्णज्ञो ब्रह्मलोके महीयते ॥
एतत् पुण्यं पापहरं चाहम्(न ? ल)स्य च शोधनम् ।
भक्त्या ज्ञात्वा च संगृह्य ब्रह्मलोकं स गच्छति ॥
अनेन विधिना वेदं योऽर्धति श्रद्धयान्वितः ।
सर्वपापैर्विमुक्तः सन् ब्रह्मलोके महीयते ॥

Colophon—Nil.

Author :

Remarks—The work deals with Varṇas and
is remarkable by its literary polish.

॥ शाखालक्षणम् ॥

No. 30 B. ŚĀKHĀLAKṢAṆAM.

C. O. L. No. 276 B.

Substance—Paper. Size—11" x 9". Pages—6. About
20 lines per page and 16 letters per line.
Script—Malayālam. No. of Granthas—60.
Complete.

Owner—C. O.

Subject—Elucidation of Svaras etc., based on the
different views held by the Acāryas in
Vedasamhita.

Beginning :

गजाननाय श्रीशाय सतृविघ्नप्रणाशिने ।
नमो गणेशरूपाय विष्णवे दशबाहवे ॥
जगत्सम्भृतिसंरक्षासंहारैकविनोदिने ।
नमो भगवते तस्मै चिदानन्दाय विष्णवे ॥
मङ्गलो गालवो गार्ग्यः शाकल्यः शैशिरस्तथा ।
पञ्चते ज्ञानकाः शिष्याः शाखाभेदप्रवर्तकाः ॥
शैशिरस्य तु शिष्यस्य ? शाकटायन एव च ।
सर्वज्ञं सर्वकर्तारमाचार्यं तु प्रणम्य च ॥
शौचिरोऽहं प्रवक्ष्यामि शाखाया लक्षणं विधिम् ॥
त्रिपष्टिश्च चतुष्पष्टिर्वा ? वर्णाः संभवतो मताः ।
प्राकृते संस्कृते चापि स्वयं प्रोक्ताः स्वयम्भुवा ॥

End :

नटाभ्यां सेवरे मध्ये तकारः सम्प्रजायते ।

नतयो लचवर्गे च सवर्णः स्यात् परस्य तु ॥

Colophon—Nil.

Author—Śaśira.

Remarks—In the definition of Śikha mention is made of the five Ācāryas who are spoken of as Śaunakas. If Śakatāyana referred to in Pāṇini's Sūtra "हङ् सङ्कटायनस्य" and in the benedictory verse cited above is one and the same author this work may be considered as very old.

॥ सूक्तम् ॥

No. 30 C. SŪKTAM.

C. O. L. No. 276 C.

Substance—Paper. Size—11" × 9". Pages—2. About 20 lines per page and 16 letters per line.
Script—Malayālam. No. of Granthas—13.
Complete.

Owner—C. O.

Subject—Pronunciation of words with effort.

Beginning :

श्रुत्यग्रं द्रव्यवश्लेषकलत्रयभागः ।

गङ्गाध्वगारुगः खगः खगपत्रगार्त्रिकाग्रयागः ।

End :

श्रीकरं करं परकारिणसं गीत्राय श्रीयुधं वशवन्मृगवर्गभरः त्रिक-
गुरुपात्रकटी कौ कौ कौ कौ ।

Colophon :

Author :

Remarks—These hymns are well known to the
Brāhmins of Malabar.

॥ सूक्तश्लोकाः ॥

No. 30 D. SŪKTAŚLOKĀ.

C. O. L. No. 276 D.

Substance—Paper. Size—11" x 9". Pages—31. About
20 lines per page and 20 letters per line.
Script—Malayālam. No. of Granthas—32.
Complete.

Owner—C. O.

Subject—Indication of the number and class
of hymns.

Beginning :

श्रीनारायणभट्टपादकृतम् ।

नत्वा विमेश्वरादीन् कथमपि च मया कथ्येत व्यञ्जनेत्युक्त्वा

सूक्तानां वर्गसंख्या स्फुटमिह तु तत्कारोक्तिरध्यायपूर्ता ।

युक्तायं तुल्यसूक्तान्युपदिशति भवेद् द्वादशोक्ता धकारः

प्रेति स्याद् द्विद्विकोक्ता भवति च दशसंख्याभिधायी नकारः ॥

A DESCRIPTIVE CATALOGUE OF

End :

रेखांप्रायारिपूरे पुरटपरिरखे मातरालोललीला-
श्राप्ता प्रयेत्प्ररुखे कटिकटकलितामे शिवे गण्डितार्थः ।
गूढोग्राग्रैरखाताकरिकररखश्रीप्रतिष्ठे कुटीरे
पाल्ये याल्याप्तकेल्या पडुकडुकपुटाल्यार्यकाल्या कृपाल्या ॥

Colophon—Nil.

Author—Nārāyaṇa Bhaṭṭapāda.

Remarks—This work contains nine ślokaś. The first explains the Paribhāṣa and the remaining eight describe the subject treated in the hymns. The eight ślokaś serve as a panegyric of Devi as well as a description of technical terms by virtue of *double entendres*.

॥ सन्धिप्रकरणम् ॥

No. 30 E. SANDHIPRAKARAṆAM.

C. O. L. No. 276 E.

Substance—Paper. Size—11" x 9". Pages—38. About 20 lines per page and 16 letters per line. Script—Malayālam. No. of Granthas—380. Complete.

Owner—C. O.

Subject—Treatment of the Vedic letters, words, accents and coalition of words.

Beginning of the text :

श्रीवासुदेवं वन्दे प्रणम्य श्रीमद्गणेशं वचसां च देवीम् ।
श्रीक्षां प्रवक्ष्ये श्रुतिकारणाङ्गं सुबोधकं लक्षणशीर्षभूषाम् ॥

Beginning of the commentary.

वागीशप्रभृतिस्तुत्यं प्रणम्याहं गणाधिपम् ।
करोमि व्यासश्रीक्षाया व्याख्यानं वेदेनजसम् ॥

ब्रह्मादिभिर्देवैः सर्वैः स्तुत्यं गणाधिपमहं नमस्कृत्य व्यास-
श्रीक्षाया व्याख्यानरूपं वेदेनजसं लक्षणं वेदस्य तेजः... ..

End :

वेदामृतं विवेद्यस्तु स तस्माद् भूसुरो भवेत् ।
एवं च व्यासश्रीक्षावद् भूसुरेन्द्रः न कथ्यते ॥
श्रीमत्परब्रह्मसुपूर्णचित्तः श्रीव्यासरुण्डप्रसूतां च शिक्षाम् ।
एतामभिज्ञः प्रयतः पठेद्यः सर्वानभीष्टान् न नमश्नुते वै ॥

Colophon :

श्रीशान्तराक्षिणा व्यासश्रीक्षाया भाष्यमुत्तमम् ।
बेलमीकन्यापूर्जातधुरावधानिना कृतम् ॥

इति श्रीबेलमीकन्याभूसुरावधानिविरचिते व्यासश्रीक्षा-
विवरणे उचार(ण)प्रकरणं समाप्तम् । शुभम् ।

Author : Text—Vyāsa.

Commentary—Velamīkanya Bhāṣmāvadhānin.

Remarks—The closing portion of the *prakaraṇa* alone remains but nothing is available to show the end of the work. Since it comes

to an end with the commentary on the verse denoting the कल्युनि, the work may be taken to be complete.

॥ शिक्षासमुच्चयः ॥

No. 32 A. ŚIKṢĀSAMUCCAYA.

C. O. L. No. 1726 A.

Substance—Palm leaf. Size—7" x 12". Leaves—19.
8 lines per page and 26 letters per line.
Script—Old Malayālam. No. of Granthas—250.
Incomplete.

Owner—Sūryan Tuppan Bhattatiri of Kāladi-
manakkal.

Subject—The derivation and position of letters.

Beginning :

... ...ने स विज्ञेयः मंहितायां न चेत् तथा ।
हर्ष हकारस्य विसर्गेण मयो... ... इत्ये ।
प्रयत्नं नत्र जानीयाद् यथा वर्गे तथा भवेत् ।
प्रणवस्पर्शसम्बन्धे... ... नेष्यते ॥

End :

मिमांसा न्यायतर्कश्च... ...पाङ्क्तानि विदुर्वुधाः ।

Colophon :

इति अङ्गप्रकरणं ममाप्तम् । श्री... ... चपं समा-
प्तम् । हरिः ।

Author ; .

Remarks—The Ms. is decayed and worn out.
The name of the work is based on the
colophon :

शिक्षासमुच्चयं ममाप्तम् ? ।

at the close. Impure readings in abundance. The
following *prakaraṇas* are dealt with :-

Prayatsuprakaranam	Yamaparakaranam
Nakarānukāraparakaranam	Kramaparakaranam
Anusvāraparakaranam	Jaṭaparakaranam
Mātrāparakaranam	Raṅgaparakaranam
Kāṭakaparakaranam	Kampaparakaranam
Dviruktaparakaranam	Tisroṣṭtiparakaranam
Prakṛmaparakaranam	Varnopattiparakaranam
Viruddhaparakaranam	Aṅgaparakaranam.

It is clear from the commentary that four
prakaraṇas have been left out in the text.

॥ शिक्षासमुच्चयव्याख्या ॥

No. 32 B. ŚIKṢĀSAMUCCAYAVYĀKHYĀ.

C. O. L. 1726 B.

Substance—Palm leaf. Size—7" × 1½". Leaves—1
8—9 lines per page and 24—32 l.

Script—Old Malayālam. No. 1
1675. Incomplete.

Owner—Subject—Same as No. 32

Beginning:

... वद् ध्वन्युत्पन्निरुच्यते । नत्वादिर्नादोत्पत्तिः । मा
वर्णश्रुतिः । स वर्णस्यान्गलाभः । तत्र वर्णो ध्यानमुत्पाद्यमान इति
अनन्तरमेव वचनान् ।

End :

संहितायां सर्वमेकश्रुति कमित्यर्थः ।

Colophon :

लोकं सूर्यस्य नयेत् पठिता धर्मेण संहिता पुरुषम् ।
पदमपि शशिनो लोकं क्रमो नयेद् ब्रह्मणो लोकम् ॥
हृदिहरिहरिण्यगर्भेभ्यो नमः । शिव शिव शिव ।

Author:

Remarks—The Ms. wants one leaf in the begin-
ning. It is decayed and worn out. Many portions
in the work are lost. References have
been made to :

Vasiṣṭasikṣā	Harita
Koundinyaśikṣā	Agastyaśikṣā
Ākpraṇṭiśikṣā	Āśvalāyana
Vararuciśikṣā	Mahābhāṣya
Patañjali	Ātreya
Āpiśali	Svarāṣṭaka
Svarapañcaśati	

Prakaranas in the work :—

Upodghātaprakarana
Sthānabhedatva
Varṇotpattiprakaraṇa

Dviroṣṭyaprakarana
 Prayatnaprakarana
 Nakaranakaraprakarana
 Prakṛnakaprakarana
 Anunāsikaprakarana
 Mātīāprakarana
 Ekaśrutiprakarana

*Prakarana*s in the commentary and in the text considerably differ. *Varṇotpattiprakarana* found at the close of the text forms the opening portion of the commentary.

॥ सप्तस्वरासिन्धुः (सव्याख्या) ॥

No. 33. SAPTASVARASINDHU.

C. O. L. No. 199.

Substance—Paper. Size—13" x 6". Pages—315.
 About 20 lines per page and 20 letters per line.
 Script—Devanāgarī. No. of Granthas—2600.
 Complete.

Owner—C. O.

Subject—The dependance of the Vedic accents on the seven sounds in music and the method of pronouncing them.

Beginning of the text :

वन्दे श्रीविठ्ठलं देवं चिदचिद्वस्तुशेषिणम् ।
 रुक्मिणीसत्यभामेशं भजतां सर्वदं सदा ॥

End :

स्वायादिस्वरनिधादीन् पर्यालोच्य यथामनि ।

तलद्ग्रन्थार्थमार्गं च स्वरनकादिलक्षणम् ॥

क्रमोदीनां तु पैदानां ज्ञान्या च स्वरनिर्णयम् ।

पदः सुललितैर्धव मार्गं च सुलभः क्रमान् ॥

सुलपोषाय पालानामुक्तं मंथेपनमथा ।

कृष्णस्य कृपया मासादभ्यासं भाषि ममभिः ॥

समापितः स्वरसिन्धुर्नामः श्रव्याश्राव्यिणा मया ।

माधवं मामि मुदिने कल्पयेद् कृष्णजीवने ॥

The commentary ends :

श्रीनिवासतनूजेन श्रीरामानुजसूरिणा ।

स्वरावधानिना श्रीमदष्टमोत्रमुजन्मना ॥

जगतीमण्डलस्यातयश्रोविद्यामुशोभिनः ।

अस्याशास्त्रीति विदुषो नष्टेयं टिप्पणी कृता ॥

इत्थं साभि यजुर्वेदे ऋच्यथर्वणि दर्शितम् ।

सर्वशिक्षानुसारेण प्रतिवणं स्वरादिकम् ॥

अस्याशास्त्रिकृतिः सप्तस्वरसिन्धुसुलक्षणम् ।

कृष्णस्य प्रीतये भूयाच्छ्रेयसः साधनं परम् ॥

Colophon :

इत्यस्याशास्त्रिणा कृता सप्तस्वरसिन्धुसुलक्षणे स्वरावधानि-
ना रामानुजसूरिणा विरचितयालानुरञ्जन्याख्यटिप्पणीसहितः
सप्तमोऽभ्यासः समाप्तः ।

Author—Ayyāṅṣṭu, son of Venkaṭārya. The following couple of verses may be read with advantage :

नामनाम विमानि पावनतम कविमदी तचटे
 रम्या भागवतोत्तमः सुगुणस्तुर्न्यलमव्युद्धिमिः ।
 आक्रान्ता भुतिपारमर्षधरः श्रीचिद्विन्द्याख्या पुरी
 तत्रामे विपुधावतंमग्निकः श्रीचिद्विन्द्याः प्रभुः ॥
 तम्पात्मजेन विदुषा वृधवंशजेन
 श्रीकाशिकान्वयपयोधिसुधांशुना च ।
 श्रमस्याष्टमोदककुलेन मयापुनस्तथा-
 शार्ङ्गनिनामकविना क्रियते मुदायम् ॥

They prove that the work has been written by Ayyāṅṣṭu, a native of Viṭṭalapuri on the banks of the river Tāmraparni. It becomes evident from a stanza in the beginning of the commentary that Ramānuja, the commentator, was the author's great grandson and son of Śrīnivāsa. The commentary is styled *Bāṭānu-
raṅgaṇi*.

Remarks—The closing verse of the work testifies that this work was written on the 7th day of the month of Medam in the year 4851 of the Kali era corresponding to April 1750 A. D. The author himself has indexed the subjects dealt with. The commentator dwells on the uses of the work thus :

“वेदानुपूर्व्युच्चारणविषये साधूनामाचार्याणामभिप्रायानुसारं
 वेदशास्त्रलक्षणस्वरशिष्टादिकं च यथामति परिशोध्यार्घ्येतृणां प्रति-
 शास्त्रं मुखेन स्वरावधानग्रहणार्थं प्रतिवर्णमनतिकृच्छ्रेण स्वरनिर्ण-
 यार्थम् क्रमादिषु तत्तत्प्रातिशाक्यव्याख्यादां संगृहीतानां लक्षण-
 विरुद्धानां निरसनार्थं यथोक्तलक्षणविशिष्टानां सम्यगुद्बोधनार्थं
 पदजादिसप्तस्वराणामुदात्तादीनां त्रयाणां च व्यत्यासो नालीत्यु-
 द्बोधनार्थं चतुर्वेदानामपि गानरूपत्वमेवेति स्थापनार्थं च मया
 सप्तस्वरसिन्धुग्रन्थो विलिख्यते ।

अतो गुरुमुखेनाध्ययनरहितस्यापि अनतिकृच्छ्रेण प्रत्यक्षरं
 स्वरावगमाय वेदस्वरामृतादिग्रन्थमारं संगृह्यास्मिन् सप्तस्वर-
 सिन्धुलक्षणे प्रतिपादितम् ।

The method of exposition of the subject is simply elegant. The work explains the reasons why disparities are found in the old granthas and condemns the principle enunciated in them in a lucid manner in the 3rd chapter of the book. How violins and flutes are to be played is also described in a characteristic way. The following quotations attest the author's predilection for Dravidian readings:

“केचन कृष्णयजुःप्रथमशाखाविषये आन्ध्रपाठमनुसृत्यवाच्येत-
 व्यमिति वदन्ति । तत् सिद्धान्तविरुद्धम् । अत आग्नेपाठमिति
 प्रसिद्धद्राविडपाठमनुसृत्यवाच्येतव्यम् ।”

The grounds for the difference in reading are explained in a fabulous way from page 109 onwards. The work contains several of

such fables. This helps to determine the sounds such as Svaracakra, Svaravadhāna-cakra etc. The books and authors referred to in this work are the following:—

व्यासशिखा	पारिः
पौष्कमादिः	वर्गचिः
भारुजाजः	रावणमर्द्वीयम्
नारदशिक्षा	न्यवनः
कौण्डिन्यः	वैतद्वयः
कोहलः	नागयणीयसूत्रम्
प्राशः	पाणिनिः
शैल्यायनिः	महाभाष्यम्
पराशरः	कृत्तुसूत्रम्
पुनरुत्पः	प्रातिशाख्यम्
चमिष्टः	म्वग्गन्त्रिका
हारीतः	वेदम्बगमृतम्
रोमशः	चतुर्वेदप्रातिशाख्यम्

॥ समानपदादि ॥

No. 34 A. SAMĀNAPADĀDI.

C. O. L. No. 223 A.

Substance—Paper. Size—13" x 8". Pages—8. About
20 lines per page and 16 letters per line.
Script—Devanāgarī. No. of Granthas—75.
Incomplete.

Owner—C. O.

Subject—Same as No. 2 B.

Beginning:

प्रणम्य प्रणताभीष्टप्रदातारं पतिं श्रियः ।
 वक्षुचानां सुबोधाय स्मरानं क्रियते लघु ॥
 विसर्जनीय आकारपूर्वको घोषवत्परः ।
 व्यञ्जनस्पृह (छ? शम)परो लुप्यते संहिताश्रणे ॥
 (ए? ये)षु वर्णक्रमत्तानि प्रवक्ष्यामि पदान्यहम्
 नानापदत्वमिङ्ग्यानां पूर्वभावस्त्ववग्रहः ॥
 निमित्तं गृह्यते यत्तत् पदमेवात्र लक्षणम् ।
 प्रथमाश्च द्वितीयाश्च हित्वा वर्गास्तयस्त्रयः ॥
 अन्तस्थाश्च हकारश्च घोषवन्तः प्रकीर्तिताः ।

End :

हिमा हवमाना ह्यमाना हिन्वाना ह्य्या ।
 हुवाना घृता हाया हेत्मा वीमहव्याथहा ॥
 दीपद्रश्मनो हिरण्यया धिहोवाहिता ।
 आनिङ्ग्यान्ते घृणो नाम मावाता पजिन्या पगेहस्ता ॥

Colophon :

यजनारयणायस्य यजनः त्रिपद्यनुना ।
 ममानं माधु मव्याक्यं नागदेवेन निर्मितम् ॥

ममानपदं ममाप्तम्

Author—Nāgadeva, son of Yajñanārāyaṇa Dikṣit.

Remarks—This work contains many sub-divisions of the main subject.

॥ विलङ्घ्यलक्षणम् ॥

No. 34 B. VILĀNGHYALAKṢAṆAM.

C. O. L. No. 223 B.

Substance—Paper. Size—13" x 8". Pages—8 (9—16.)

About 20 lines per page and 16 letters per line.

Script—Devanāgarī. No. of Granthas—60.

Complete.

Owner—C. O.

Subject—The changes or otherwise of "अ, ई, ए, ऐ" in their combination with other letters.

Beginning:

शुद्धस्फटिकसंकाशं पुण्डरीकनिवासिनम् ।
 दातारं सर्वविद्यानां हयग्रीवमुपास्यहे ॥
 यजनाराम्यणात् सूर्यरूपः सोमयाजिनः ।
 नागदेवो वदिष्यामि विलङ्घ्यानि पदान्यहम् ॥
 ऋकारे पर आकारः परयोरोदुवर्णयोः ।
 ओदा तावत् परंदा मंछन्तां संहितागमे ॥

End:

हयन्ते हन्तव्यं हत्ये हमहे हवते हुवे ।
 हयन्ते हयते ह्यरे हृदये च हवामहे ॥
 हय्यते शितपूर्वं न हयन्ते हरसे हरे ।
 हिता होता हते हस्ता हवन्ते हवमे हृदे ॥
 हस्ते हुवर्ध्यं होतारो हुतापिब हवे भवेत् ।
 इदं लक्षणरत्नं तु शुद्ध्यादिगुणसामरात् ॥
 नागदेव्यात् समुत्पन्नं हृदये धार्यतां दुर्धः ।

एतद्विलङ्घ्यमादृत्य षण्डितः परिगृह्यताम् ॥
 मयोक्तान्मृग्विलङ्घ्यानि वर्णक्रमत एव तु ।
 विलङ्घ्यलक्षणश्लोका अष्टपष्टिरुदीरिताः ॥

Colophon :

विलङ्घ्यलक्षणं ममात्रम् ।

Author—Nāgadeva.

Remarks—This work is of immense service to the minute study of words.

॥ अवर्णलक्षणम् ॥

No. 34 C. AVARNALAKṢANAM.

C. O. L. No. 223 C.

Substance—Paper. Size—13"×8". Pages—5 (17—21). About 20 lines per page and 16 letters per line. Script—Devanāgarī. No. of Granthas—50. Complete.

Owner—C. O.

Subject—Mantras expressed in alphabetical order, commencing with 'अ.'

Beginning :

गुरुं गुणाञ्चि निखिलात्तवाद्यम्
 ग्रन्थं मेमारसमुद्रतारकम् ।
 पदाद्यवर्णा(चरि)गमा(चरि) व(चमृ?ञ्मृ)चा-
 मवर्णदीपाग्न्यमहं सुलक्षणम् ॥

आगत्य स्यादायन्त्या चरेदाचरदाजि च ।
 इङ्ग्याजुह्वा नाजवाजद् आजत्वात्मादनिङ्गयकः ॥
 आदिश्ये चाद्यादिशस्यादादित्यादन आश्रये ।

End :

आकारादिपदानां तु स्पष्टाय प्रतिपादितम् ।
 यथामति हृदि प्रीत्या धार्यं विद्वज्जनैः सदा ॥

Colophon :

आवर्णलक्षणं समाप्तम् ।

Author :

Remarks :

॥ अनिङ्ग्यलक्षणम् ॥

No. 34 E. ANINGYALAKṢAṆAM.

C. O. L. No. 223 E.

Substance—Paper. Size—13" × 8". Pages—10(24—
 33). About 20 lines per page and 16 letters per
 line. Script—Devanāgarī. No. of Granthas—
 100. Complete.

Owner—C. O.

Subject—Enumeration of indefinable words.

Beginning:

मजलाम्बुदगङ्कायं विमलाम्बुजलोचनम् ।
 सक्रन्दाभीष्टदं देवं कमलापतिमाश्रये ॥
 येभ्यिह्नपदमाद्यप्यान् सन्देहो जायते भृशम् ।
 पदानि नान्यनिह्नयानि शतं वक्ष्यामि लक्षणम् ॥

End :

हृणायन्तं हियानधुत् हृषीयन्तो हृषीवतः ।
 हरिद्वः शुद्धरिमान् हरयाणे हरीमयः ॥
 विष्णुताद्यान्यकारेण न तावदेवयोरिति ।
 इत्येदशीताखण्डेति मन्त्ररी नातिविस्मृतम् ॥

Colophon .

प्रियासभाचकल्प्यन्दे शमेः पण(?)जन्मना ।
 साङ्गत्रयीविदा शेषनारायणमनीषिणा ॥
 इति अनिङ्गवल्क्षणं समाप्तम् ॥

Author—Ścasanārayana.

Remarks—The chronogram “प्रियासभा चकल्प्यन्दे” shows that the work was written in 4712 of the Kali era. (1610—1611 A. D.)

॥ नपरतपरलक्षणम् ॥

No. 34 F. NAPARATAPARALAKṢAṆAM.

1. O. L. No. 223 F.

Substance—Paper. Size—13" × 8". Pages—6 (34—39).

About 20 lines per page and 16 letters per line.

Script—Devanāgarī. No. of Granthas—60.

Complete.

Owner—C. O.

Subject—Statement of words ending in “न् & त्” contained in the Samhitā.

Beginning :

प्रणम्य गरुडारूढं हरिं नीलाभ्रमधिभम् ।
 शेषनारायणारुयेन लक्षणं क्रियते मया ॥
 नतयोस्तु विहायान्यत् मन्त्राम्यं दोषवर्जितम् ।
 सद्गृह्य श्लोकरूपेण नतान्तानि पदानि तु ॥

End :

सिमस्माच्च द्रुयश्चेति तान्तेभवं प्रकीर्तितम् ।
 सद्ग्याद्यमपि यत् किञ्चिदत्रातुक्तं विचक्षणः ॥
 उल्लमेतन्नतान्ताख्यं लक्षणं ममुदीरितम् ।

Colophon :

तत्परं समाप्तम् ।

Author—Same as No. 34 C.

Remarks :

॥ सूक्तानुवाकम् ॥

No. 34 G. SŪKTĀNUVĀKAM.

C. O. L. No. 223 G.

Substance—Paper. Size—13" x 8". Pages—5. About
 20 lines per page and 20 letters per line.
 Script—Devanāgarī. No. of Granthas—60.
 Complete.

Owner—C. O.

Subject—The *Anurālas* occurring in the closing
 portion of hymns.

Beginning :

महर्षि औनकं नत्वा कल्पयन्मुनिं तथा ।
 सूक्तबोधाय यत् किञ्चिन्माधवेन विलिख्यते ।
 सूक्तान्तेऽध्यायानुवाके यूयं पातादिदर्शनम् ।
 त्वगग्ने सुहवश्वाग्ने विश्वेभिः परतो न चेत् ॥
 सूक्तादावस्मिन्नेतन्मूल्या तावद्वर्गे गते ततः ।
 सूक्तादि स्यात् ततोऽप्येवं यावत्सूक्तादिदर्शनम् ॥
 अग्निं द्विरग्निं द्विःप्रातस्तीप्रायाचिद्वसिष्य च(?) ।
 अथं न यत्र वैष्यधिदाव इन्द्रस्य न त्रयः ॥
 त्रिधिन्धव्यामि क्रीलकत् ग्रहिरग्ने त्वमेव च ।
 एषो सहोषो भद्रेभिरुदत्यं त्यामनिदिकम्" ॥

End :

सत्येनोत्तभिदाः संज्ञाप्रवद्विरिन्द्रदक्षतमस्य नामदामीनाच्छाम
 इत्या ।

Colophon :

सूक्तानुवाकं समाप्तम् ॥

Author—Mādhava.

Remarks—C. C. mentions this Mādhava as
 the commentator on Veda (see page 449
 Vol. I).

॥ ऋग्विधिः ॥

No. 34 H. R̥GVIDHI.

C. O. L. No. 223 H.

Substance—Paper. Size—13" × 8". Pages—2(51 & 52).

Script—Devanāgarī. No. of Granthas—10.
Complete.

Owner—C. O.

Subject—Classification of particular Rks.

Beginning :

अर्धर्चाः स्युर्ऋचः प्रायस्त्र्येकार्धर्चा अपि क्वचित् ।
एकार्धर्चाः पुनर्द्वे वा द्विपदेकपदा इति ॥
आ(पाँवाँ)सम्नो तथासिक्नयामरौ देवाद्विस्तुभाक् ।
सिपक्तुनथ भद्रं न पस्सुरेकपदा इह ॥

End :

अयुते द्वे शतान्यष्टौ अर्धर्चाः पञ्चसप्ततिः ।
अयुतं स्युर्ऋचश्च द्विसप्ततिश्च चतुःशतम् ॥

Colophon :

ऋग्विधिः । शुभमस्तु । वेदव्यासाय नमः ।

Author :

Remarks—This work facilitates the comprehension
of Rks individually.

॥ पदान्तदीपिनी ॥

No. 34 I. PADĀNDADĪPINĪ

C. O. L. No. 223 I.

Substance—Paper. Size—13" x 8". Pages—4. About
20 lines per page and 16 letters per line.
Script—Devanāgarī. No. of Granthas—35.
Complete.

Owner—C. O.

Subject—Characteristics of *padas* occurring at the close of each Sukta.

Beginning:

भूतेशोऽपि प्रसादार्थं यस्याभूत् त्रिपुरान्तकः ।
 कारुण्यनिधये तस्मै गजाधिपतये नमः ॥
 मनीषितेषु सर्वेषु भायतां नः सरस्वती ।
 विश्वप्रकाशिनी शश्वत् कुमुदेष्विव कौमुदी ॥
 ऋग्वेदपाठे शाकल्यदृष्टे तद्धर्मना कृतिम् ।
 पदान्तदीपिनीं नाम्ना करोम्यर्थानुबन्धिनीम् ।
 बहुशः संशयं दृष्ट्वा बहुधा धीमतामपि ।
 ऋगाम्रायपदान्तेषु तच्छेदाय यतामहे ॥
 आलोच्य शौनकप्रोक्तं प्रातिशारुयं प्रयत्नतः ।
 विवृणोम्यतिमूढोऽपि मूढानुग्रहकाक्षया ॥
 आविश्य किं न कुरुते मन्दान्त्यग्रहाग्रहः ।
 गुणैकदर्शिनस्तन्नः सन्तः सन्तु कृपालवः ॥
 षोडशव्यञ्जनोऽर्थानि वाक्यानि व्यञ्जनद्विकः ।
 कथयन्त्यष्टरूपाणां प्रतिवर्गं स्वरैरपि ॥

End:

पदेङ्गयोष्मान्तमाभानां निर्णयो भवति ध्रुवम्
 शब्दः पदाभिधो भूयादिति सर्वं सुमङ्गलम् ॥

Colophon :

शुभम् ।

Author :

Remarks—The work is in complete harmony with the views of Śaunaka and Śākalya.

॥ जटालक्षणम् ॥

No. 34 J. JATĀLAKṢANAM.

C. O. L. No. 223 J.

Substance—Paper. Size—13" × 8". Pages—2. Script—Devanāgarī. No. of Granthas—12. Complete.

Owner—C. O.

Subject—The mode of utterance of Vedic words.

Beginning:

क्रमे यथोक्ते पदजातमेव
द्विरभ्यसेदुत्तरमेव पूर्वम् ।
अभ्यस्य पूर्वं च तयोत्तरे पदे-
ऽवसानमेवाहि जटा विधीयते ॥

End:

विलोमे पदवत् सन्धिरनुलोमे यथाक्रमम् ।
पत्वं णत्वं च दीर्घत्वं सुदीर्घत्वं यथोच्यते ॥

Colophon:

इति व्यालिकृतजटालक्षणं समाप्तम् ।

Author—Vyāli.

Remarks—The work illustrates the method of keeping the Samhitā intact by constant repetition.

॥ जटालक्षणम् (विकल्पकौमुदी) ॥

No. 34 K. JATĀLAKṢAṆAM.
(Vikalpakaumudī)

C. O. L. No. 223 K.

Substance—Paper. Size—13" × 8". Pages—7. About
20 lines per page and 16 letters per line. Script
—Devanāgarī. No. of Granthas—65. Complete.
Owner—C. O.

Subject—Same as No. 34 J.

Beginning :

गणनार्थं प्रणम्यादां चार्णीं ब्रह्माणमेव च ।
व्यासार्द्धाथ मुनीन् नत्वा शाकलं शैशिरं तथा ॥
वाभ्रव्यं क्रमकर्तारं व्यालिं नत्वा जटालिदम् ।
शौनके च विशेषेण नत्वा गुरुवरम्भगम् ॥
करोति नरसिंहाख्यो जटालक्षणमुत्तमम् ।
किञ्चिज्ज्ञेयं प्रानिष्ठाख्यात् किञ्चिद् व्याकरणादिह ॥
उभयानुगतं प्राय एतद्व्युत्पद्यते ।
पारायणे संहितायां यत् फलं समुदीरितम् ॥
पदस्य द्विगुणं प्रोक्तं क्रमस्य त्रिगुणं तथा ।
जटापारायणादेव पदगुणं फलमुच्यते ॥
पदसन्धिममायुक्ता स्वरसन्धियुता तथा ।
या पदस्य पडा (वर्तिः ? वृत्तिः) सा जटेत्यभिधीयते ॥

End :

विकल्पकौमुदी सेयं जटायाः संहिताश्रया ।
नरसिंहेन रक्षिता सन्धिसन्देशनाशिनी ॥

Colophon :

इति विकल्पकौमुदी नाम जटालक्षणां समाप्तम् ।

Author—Narasimha.

Remarks—From the Maṅgaḷaśloka it may be understood that Babhravya is the author of Kramalākṣaṇa.

॥ स्वरशिक्षा ॥

No. 34 L. SVARASĪKṢĀ.

C. O. L. No. 223 L.

Substance—Paper. Size—13"×8". Pages—4. About 20 lines per page and 16 letters per line. Script—Devanāgarī. No. of Granthas—35. Complete.

Owner—C. O.

Subject—The changes and conditions relating to the pronunciation of *svaras*.

Beginning :

प्रथम्य वेदपुर्वं वक्ष्यामि स्वरासङ्ग्रहम् ।

उदात्तधातुदात्तश्च स्वरितः प्रचयः स्वराः ॥

End :

हस्तेन वेदं योऽधीते स्वरवर्णार्थसंयु (ते ? तम्) ।

अग्न्यनुःसामभिः पूतो ब्रह्मलोके महीयते ॥

Colophon :

इति स्वरभिधा समाप्ता ।

Author :

Remarks—The title of the work is evidently based on the colophon.

॥ स्वराष्टकम् ॥

No. 34 M. SVARĀṢṬAKAM.

C. O. L. No. 223 M.

Substance — Paper. Size — 13" x 8". Page — 1.

Script—Devanāgarī. No. of Granthas—10.

Complete.

Owner—C. O.

Subject—Same as No. 34 L.

Beginning :

एकोदत्तं पदं विद्यादेकस्वरमथपरम् ।

कानिचित् तु उदात्तानि तच्छिष्टं निहतं स्मृतम् ॥

End :

स्वराष्टकमिदं नित्यं पठेद् विप्रः समाहितः ।

स्वस्वान्तमो (?) शेषं ब्रह्मलोके महीयते ॥

Colophon :

इति स्वरष्टकं समाप्तम् ।

Author :

Remarks—The work furnishes a clue to lay stress on Vedic words.

॥ स्वरनिर्देशः ॥

No. 34 N. SVARANIRDEŚA.

C. O. L. No. 223 N.

Substance — Paper. Size — 13" x 8". Page — 1.

Script—Devanāgarī. No. of Granthas—10.

Incomplete.

Owner—C. O.

Subject—The method of determining *svaras* by the aid of fingers.

Beginning:

पुरुषोऽभिब्रजेच्चारं नारी वा पुरुषं ब्रजेत् ।

तथाङ्गुलीषु सर्वासु नयेदङ्गुष्ठमेव तु ॥

End:

हस्तेन वेदं योऽर्धति स्ववर्णार्थमंगुतम् ।

ऋग्यजुःसामभिः पूतो ब्रह्मलोके महीयते ॥

Colophon:

श्रीगुरुभ्यो नमः । वेदव्यासाय नमः । शुभम् ।

Author:

स्वरनिर्देशशास्त्रं यः कृतवान् हितकाम्यया ।

तर्ष्य काल्याणनार्याय नमः शश्वन्महात्मने ॥

Remarks—The above verse shows that this work is written in accordance with Kātyāyanacārya's treatise on the science of *svara*. Some portion in the beginning is missing.

॥ ऐतरेयारण्यकम् ॥

No. 34 O. AITAREYĀRĀṆYAKAM.

C. O. L. No. 223 O.

Substance—Paper. Size—13" x 6". Pages—48. 20
lines per page and 16 letters per line. Script
—Devanāgarī. No. of Granthas—180.

Owner—C. O.

Subject—Fruits resulting from the observance
of Vratas.

Beginning :

अथ महाव्रतम् । इन्द्रो वै वृत्रं हन्वा महानभवत् । यन्महा-
नभवत् तन्महाव्रतस्य महाव्रतत्वम् ।

End :

मर्वान् कामानाप्यामृतः समभवत् । यादु मे मनसि प्रतिष्ठिता ।
मनो मे याचि प्रतिष्ठितम् । आविराविर्म एधि वेदस्य म आ-
चीत्यः (?) धृतं मे मा प्रहामीन्नेनार्धतिनाहोरात्रान् संदधामि ।
कृतं वदिष्यामि मत्स्यं वदिष्यामि । तन्मामवतु तद्वक्तामवतु
अवतु मामवतु वक्तामवतु वक्ताम् ॥

Colophon :

पञ्चमोऽध्यायः । शुभमस्तु ।

Author :

Remarks—This work has been printed in the
Ānandāśrama series, at Poona. The Ms. com-
prises 5 chapters in the 1st Parva of Mahāvratā
and 5 chapters in the 2nd Parva of Ātmo-
paniṣad.

॥ समानपदव्याख्यानम् ॥

No. 35 A. SAMĀNAPADAVYĀKHYĀNAM.

C. O. L. No. 2268 A.

Substance—Palm leaf. Size—16" x 1½". Leaves 1—
18. 6 lines per page and 40 letters per line.
Script—Tamil Grantha. No. of Granthas—270.
Complete.

Owner—Śaṅkara Rāma Iyer of Śucindram.

Subject—Same as No. 2 B.

Beginning:

अथेति । अधिकारार्थोऽथशब्दः । यथा अथ शब्दानुयास-
नमिति । अधिकारः प्रस्तावः, प्रारम्भ इत्यनर्थान्तरम् । येषु
पदेषु संहितायां विसर्जनीयो लुप्यते, तेषां पदानां संग्र-
हलक्षणशब्दं प्रस्तुतमित्येतमर्थमथशब्दो द्योतयति । लुप्तवि-
सर्जनीयानां सद्यहलक्षणशब्दं प्रस्तुतं प्रारब्धमित्यर्थः । संहि-
तायामिति विषयसप्तमी ।

End:

हताः । मकारपरः । हताशब्दो मकारपरो विसर्जनीयो
विद्यते । उपहता मनुष्याः । मकारपर इति किम् । उपहता
धेनुः सहर्षभा इति ।

Colophon:

इति संहितासमानपदव्याख्यानं समाप्तम् । हरिः ॐ ।

Author:

Remarks—This treatise is vastly different from
that catalogued under No. 34 A. There

is a Ms. of समानसन्धिपाठ्या, No. 100072 A, in the Baroda Central Library (Vide p. 166 C M. C. B.) It is a commentary on the Samāna Sandhi which gives a list of the words in the Yajus-samhitā.

॥ विलङ्घ्यलक्षणम् ॥

No. 35 B. VILĀṆGHYALAKṢAṆAM.

C. O. L. No. 2268 B.

Substance—Palm leaf. Size—16" x 1½". Leaves—20.
6 lines per page and 40 letters per line.
Script—Tamil Grantha. No. of Granthas—250.
Complete.

Owner—Same as No. 35 A.

Subject—Same as No. 34 B.

Beginning:

मू—प्रणम्य भारतीं देवीं सर्वलोकैकमातरम् ।

नारायणः प्रवक्ष्यामि विलङ्घ्यानि पदान्यहम् ॥

व्या—प्रारिप्सितस्य विलङ्घ्यलक्षणस्याविच्छेदेन परिसमाप्तये
सर्वलोकैकमातरं भारतीं देवीं प्रणम्य नारायणोऽहं विलङ्घ्यानि
पदानि प्रवक्ष्यामीति प्र(जातिजा)यते ॥ १ ॥

मू—एकारैकारवर्णां यौ संहितायां विकारिणौ ।

तदन्तानि विलङ्घ्यानीत्युच्यन्ते वेदवित्तमैः ॥ २ ॥

व्या—एकारर्थकारश्च एकारैकारौ.....

End :

इत्येतानि विलङ्घ्यानि । यथा—हयामहा इति ब्रह्मा ।

पशोरुद्गारमुद्गारा इति । वरुणस्यान्तर्हित्या एधोऽक्षि । एभ्योऽ-
धिकानि विलङ्घ्यपदानि न सन्ति ।

Colophon :

विलङ्घ्यव्याख्यानं ममात्मम् । हरिः ॐ । शुभमस्तु ।
श्रीगुरुभ्यो नमः । कृष्णार्पणम् ।

Author—Nārāyaṇa.

Remarks—Under No. 34 B. a Vilāṅghyalakṣaṇa
of Nāgadeva is noticed.

॥ नपरतपरलक्षणम् (सव्याख्यानम्) ॥

No. 35 C. NAPARATAPARALAKṢAṆAM
with commentary.

C. O. L. No. 2268 C.

Substance—Palm leaf. Size—16" × 11". Leaves—7.

6 lines per page and 46 letters per line.

Script—Tamil grantha. No. of Granthas—

125. Incomplete.

Owner—Same as No. 35 A.

Subject—Same as No. 34 F.

Beginning:

मू—नत्वा विनायकं देवं सर्वसम्पत्करं प्रभुम् ।

शैरिस्तनुः प्रवक्ष्यामि नवं नतपरं पदम् ॥

लक्षणं क्रियते चादिपरं नावनवं मया ।

व्या—शैरिस्तनुः, नवस्तुल्यं न(वीत)परं वक्ष्यामि त्यपोऽन्व-
यः । सकलकार्याणां निर्दिष्टितुं विनायकं पूर्वं नमस्कृत्यातः परं लक्षणं

वक्ष्यामीत्युक्त्वा इदानीं प्राचीनलक्षणग्रन्थस्य दोषबाहुल्यं
दर्शयन्नाभ्यमाणस्य एवं गुणमुपपादयन्नाह—

मू— दुर्ज्ञानं दुष्पठं यत् तु सापेक्षं चाक्रमं तथा ।

तत् परित्यज्य सव्याख्यमकारादि च पुष्कलम् ॥

End :

अक्रामन् अचिन्वान् अदृशन् एतेषु पदेषु नकारान्तो भव-
ति । यथा प्रजास्येव प्राणान् दधाति । देव अशिक्षन् । तद-
शक्नुवन् । अवपतन्तीरवदन् दिवः । सुमना अहेडन् तव
स्याम् । पराभवन् मध्यन्दिने धिपि ०

Colophon—Nil.

Author :

Remarks—The author handles the subject with
perfect ease and clearness His identity is not
discernible except that he was the son of
Śauri. The Ācāryas, Plākṣi, Karṣṇīya,
Gautama, Pauṣkaraśādi and others as well as
the Prātiśākhyaś are referred to in the work.

॥ सर्वसम्मतशिक्षा ॥

No. 36. SARVASAMMATAŚIKṢĀ.

C. O. L. No. 629.

Substance—Paper. Size—11" x 8½". Pages—15.

20 lines per page and 14 letters per line.

Script—Devanāgarī. No. of Granthas—135.

Complete.

Owner—C. O.

Subject—The accents common to all Vedas.

Beginning:

स्वराद् द्वित्वमवामोति व्यञ्जनं व्यञ्जने परे । . .

स्पर्शो लकारपूर्वो यो पपूर्वस्तु द्विरुच्यते ॥

स्वरपूर्वस्य रेफस्य परस्ताद्व्यञ्जनं स्थितम् । .

आपद्यते द्विवर्णं तद् वर्णमात्रे परे सति ॥ . .

ह्रस्वपूर्वा नर्गा द्वित्वं नापद्येत पदान्तर्गा ।

अपि स्वरोत्तरावेव श्लिष्टे भवति नान्यथा ॥

End :

हस्तहीनस्तु योऽधीति स्वरवर्णविवर्जितः । .

ऋग्यजुस्सामभिर्दग्धो वियोनिमधिगच्छति ॥

मन्त्रो हीनः स्वरतो वर्णतो वा

मिथ्याप्रयुक्तो न तमर्थमाह ।

न दान्वजो यजमानं हिनस्ति

यथेन्द्रशत्रुः स्वरतोऽपराधात् ॥

पदक्रमविशेषतो वर्णक्रमविचक्षणः ।

स्वरमात्राविभागज्ञो गच्छेदाचार्यसंसदम् ॥

Colophon:

सर्वसम्मतशिक्षा समाप्ता । शुभमस्तु ।

Author:

Remarks—The work is attributed to Keśavārya, son of Sāri, in D. C. S. M. Madras. (Vide Nos. 997, 998, Vol. II.)

॥ सर्वानुक्रमणी ॥

No. 37 A. SARVĀNUKRAMAṆĪ.

C. O. L. No. 1872 A.

Substance—Palm leaf. Size—8½" × 2". Leaves—37.
 8 lines per page and 32 letters per line.
 Script—Malayālam. No. of Grantha—580.
 Complete.

Owner—Kadallār Brahmāḍattan Nampōrippād.

Subject—An index to Śakta, Īk, Priest, Metre
 etc.

Beginning:

हरिः । श्रीगणपतये नमः । अविज्ञमस्तु । शैलकाय नमः ।
 कात्यायनाय नमः । अथ क्रमेद्वासाये शक्तलके सक्तप्रती-
 कक्रमसंख्या क्रविर्देवतछन्दांस्यनुक्रमिष्यामो यथोपदेशम् ।
 नवेतज्ज्ञानमृते श्रौतस्मार्तकर्मप्रसिद्धिः । मन्त्राणां ब्राह्मणोपेयच्छ-
 न्दोद्देवतविद्याजनाध्यापनाभ्यां श्रेयोऽधिगच्छतीति । एता-
 भ्यामेवानेवंविदो यातयामानि छन्दांसि भवन्ति । म्हाणुं षष्ठ-
 (मि? ति) गते वा पाठ्यते प्रमीयते वा पापीयान भवतीति
 विज्ञायते । अथ क्रमयः । अतस्मिन् आये ।

End:

क्रमे मधुच्छन्दसेऽधमर्षणो भाववृत्तमानुष्टुभं तु मेमं चतु-
 ष्कं संवननः संज्ञानमाद्याग्नेय्यायः त्रिष्टुप् तृतीया त्रिष्टुप् । नमः
 शैलकाय नमः शैलकाय ।

Colophon:

सर्वानुक्रमणी । हरिः ॐ ।

Author—Most probably Kātyāyana (See No. 38 A.)

Remarks—This work has been published by the University of Oxford.

॥ न्यायदीपावलिः ॥

No. 37 B. NYĀYADĪPĀVALI.

C. O. L. No. 1872 B.

Substance—Palm leaf. Size—8½" x 2". Leaves—16.

9 lines per page and 38 letters per line. Script

—Malayālam. No. of Granthas—400. Complete.

Owner—Same as No. 37 A.

Subject—Vedāntic philosophy.

Beginning :

श्रीगणपतये नमः ।

जगदङ्कुरकन्दाय... .. ।

... .. वे ॥

दुस्तर्कतिमिरश्रेणीविदारणविशारदाम् ।

रुचिरां न्यायदीपानामावलिं रचयाम्यहम् ॥

विवादपदं मिथ्या दृश्यत्वात् । यदित्थं तत् तथा । यथोभय-
बाह्यविवादपदम् ।

End :

साध्या(या?)दिमंप्रतिपत्तेर्न साध्यविकलतादिदृष्टान्तदोषोऽपीति
मर्वमनवयम् ॥

मेवन्तां मतिमन्तः.....चन्द्रिकां विद्यदाम् ।
 आनन्दबोधकृतिनः प्रमगन्ती पूर्णदिक्चक्राम् ॥
 निजं ज्योतिरेकं मुग्धे-
 हृदयनिहितमात्रे यत्र गंगारयन्त्रः ।
 गलति गलितमोहो.....मान्द्र
 यदभिदधति वेदा विधत्तधनुर्गङ्गाम् ॥

Colophon :

इति न्यायदीपाचर्या ममाज्ञा ।

Author—Ānanda Bodha.

Remarks—The Ms. is very much worn-out and decayed. After the completion of the work one leaf is seen in which the commentary has been just begun.

॥ सर्वानुक्रमणी ॥

No. 38 A. SARVĀNUKRAMAṆĪ.

C. O. L. No. 1887 A.

Substance—Palm leaf. Leaves—19. 6 lines per page and 64 letters per line. Script—Malayālam. No. of Granthas—580. Complete. ..

Owner—Nārāyaṇaru Govindaru, Kumāramaṅgalam Changanassery, Travancore.

Subject—Same as No. 37 A.

Beginning—End—Same as No. 37 A.

Colophon:

श्रीकृष्णाय नमः । विष्णवे नमः । श्रीवागुदेवाय नमः । श्रीमा-
धवाय नमः । श्रीगरुडाय नमः । अनन्ताय नमः । नमः शिवाय ।
नमः श्रीपरमेश्वराय ।

Author—Kātyāyana, as is proved by the following
verse, in the commentary, Vedārīhadīpikā, by
Sādguruśiṣya :

‘सर्वानुक्रमणी सैषा काव्यायनमुनेः कृतिः ।

व्यक्तं व्याख्यायते भक्त्या जन्मसाफल्यमिदमे ॥’

Remarks—No division is observed into Aṣṭakas or
Maṇḍalas but the work is written as a continu-
ous narrative. The Ms. is decayed.

॥ आश्वलायनश्रृङ्गसूत्रम् ॥

No. 38 B. ĀŚVALĀYANAGRHYASŪTRAM.

C. O. L. No. 1887 B.

Substance—Palm leaf. Size— $2\frac{1}{2}'' \times 2''$. Leaves—21.

6—8 lines per page and 72 letters per line.

Script—Malayālam. No. of Granthas—650.

Owner—Same as No. 38 A.

Subject—Śodāśasamskṛas like Pumsavana etc.

Beginning:

उक्तानि वैतानिकानि । गृह्याणि वक्ष्यामः ।

End:

पशूनां मृष्यमियान्मध्यामियात् । नमो ब्रह्मे नमो ब्रह्मे नम

आचार्येभ्यो नम आचार्येभ्यो नमः शैलकाय नमः शैल-
काय ।

Colophon :

इत्यश्वलायनगृह्ये चतुर्थोऽध्यायः ।

Author—Āśvalāyana.

Remarks—This work has been published with
commentary in the T. S. S. as No. 78.
Pīṇḍapitryaśajakalpa and Sapiṇḍakarana are
dealt with at the close.

॥ गृह्यसारनिबन्धनम् ॥

No. 38 C. GRHYASĀRANIBANDHANAM.

C. O. L. No. 1887 C.

Substance—Palm leaf. Size—21½" x 2". Leaves—17.
8 lines per page and 72 letters per line.
Script—Malayālam. No. of Granthas—650.

Owner—Same as No. 38 A.

Subject—Practical application of observances
noted in the Grhyasūtra.

Beginning:

श्रीगणेशाय नमः । नमः शिवाय ।

नारायणं नमस्कृत्वा शैलकव्यासपूर्वकान् ।

प्रणम्यादौ गुरुन् वक्ष्ये गृह्यसारनिबन्धनम् ॥

अथ स्वास्तिवाननं वक्ष्ये

End :

स्वित्कृत् पष्टं हुत्वोपस्पृश्य स्विष्टकृदमादिशेपं समापयेदिति ।

अस्य सूक्तस्य :

यस्मिन्नाशना

Colophon:

Author:

Remarks—This Ms. is extremely old and worn out.

The Ms. of the 13th chapter of Śaunakiya entitled “*ऋषिस्तुति*” is seen at the close.

॥ ऋषिच्छन्दोदेवतम् ॥

No. 38 D. *ṚṢICCHANDODAIVATAM*.

C. O. L. No. 1887 D.

Substance—Palm leaf. Size—21½" × 2". Leaves—33.

7—8 lines per page and 58 letters per line.

Script—Malayalam. No. of Granthas—950.

Complete.

Owner—Same as No. 38 A.

Subject—Beginning—End—Same as No. 17.

Colophon:

Author:

Remarks—Same as No. 17.

The Ms. is extremely decayed and worn-out,
not capable of suffering even finger-touch.

॥ श्रृङ्गप्रातिशाख्यम् (पार्वदम्) ॥

No. 38 E. RĀPRĀTISĀKHYAM.

C. O. L. No. 1887 E.

Substance—Palm leaf. Size—21½" x 2". Leaves—21.

7—9 lines per page and 61 letters per line.

Script—Malayālam. No. of Granthas—700.

Owner—Same as No. 38 A.

Subject—Phonetics, furnishing detailed information about *śaras*, *caryas* etc.

Beginning:

श्रीमहागणपतये नमः । श्रीमखत्यै नमः ।

परावरे ब्रह्मणी ये मदाहु—

वेदात्मानं वेदनिधिं मुनीन्द्राः ।

तं पद्मगर्भं परमं स्यादित्येवं

प्रणम्यन्तां लक्षणमाह शौनकः ॥

.... रेषु कर्त्ता गर्वा डगर्त्ता जर्त्ता अटर्त्ता टर्त्ता

णतर्त्ता दर्त्ता नवर्त्ता चर्त्ता मयलया ह्यपमाः ।

End :

यश्छन्दसां वेद विशेषमेतं

भूतानि च श्रुष्टुमजायतानि ।

मर्त्याणि रूपाणि च भक्तितः म

म्यगं जयत्येभिर्धामृतन्यम् ॥

म्यगं जयत्येभिर्धामृतन्यम् ।

Colophon :

ॐ नमः शौनकाय

Author—Śaunaka, as suggested by the introductory verse.

Remarks—The Ms. is extremely decayed and worn-out. Two additional leaves are seen in the end on which Nirukta is just commenced.

॥ वर्णोच्चारणलक्षणम् ॥

No. 38 F. VARNOCCĀRANĀLAKṢANAM.

C. O. L. No. 1887 F.

Substance—Palm leaf. Size—21½" x 2". Leaves—4.
6—8 lines per page and about 64 letters per line. Script—Malayālam. No. of Granthas—100.

Owner—Same as No. 38 A.

Subject—Beginning—Same as No. 30 A.

End :

वेदो हि वर्णसंघातो वेदो ब्रह्मेति कीर्त्यते ।

तस्मात् तद्वद्वर्णसो ब्रह्मलोके महीयते ॥

Colophon :

हरिः । श्रीमहागणपतये नमः । श्रीसुरस्वर्त्य नमः । हरिः ।
श्रीविद्युप्यामाय नमः ।

Author :

Remarks—19 leaves are appended in continuation of the work, pertaining to various treatises.

After the concluding verse and before the colophon are seen about five stanzas borrowed from Śikṣā beginning with मन्त्रोद्दिनः.

॥ सौराष्टकम् ॥

No. 38 G. SAURĀṢṬAKAM.

C. O. L. No. 1887 G.

Substance—Palm leaf. Size— $21\frac{1}{2}$ " $\times$ 2". Leaf—1.

8 lines per page and 24 letters per line. Script—

Malayālam. No. of Granthas—12.

Owner—Same as No. 38 A.

Subject—A panegyric of the sun.

Beginning :

... .. निम् ।

उदयाद्रिमस्तकमहामणीलसत्-

कमलार्कैकसुहृदं महाजसम् ।

मदपङ्कशोपणमघोषनाशनं

शरणं गतोऽसि रविमंशुमालिनम् ॥

End :

धुतिभक्त

.... यफलप्रदायिनम् ।

मदपङ्कशोपणमघोषनाशनं

शरणं गतोऽसि रविमंशुमालिनम् ॥ :

चारयेति वा । यतस्त्वं सर्वैः स्तूपसे मया सह संवदस्वेति ।
 अथ पुरुषपाद... ..तानि सर्वाण्यन्द्राण्येव । तत्तद्गुण-
 योगात् तत्तन्निषामकत्वेनान्यादिवा- स्तूपत एव । एव-
 हि त्वम् । उक्तगुणोऽपि । एवेति पुनस्तुक्तिरादरार्था । एवं हि त्वं हे
 अग्ने अदृश्य नेतरिति । एवं हि त्वं हे इन्द्र परमेश्वर एवं
 हि त्वं हे पूषन् पोषक विश्वसेति । भयता हे देवा.....
 देवानां बलरूपेण स्थानादिरिन्द्रः सम्बोध्यत इति ।

Colophon :

प्रकृतिऋग्भाष्यं सम्पूर्णम् ।
 इत्थं चतुर्दशशतमृच आग्ने हेविळम्बिवर्ष १००... ।
मि श्रीरङ्गायनने वसन् ॥
 श्रीभरतस्वामिनः कृता सामवेदभाष्ये आग्नेयं सम्पूर्णम् ।

Author—Bharatasvāmin of Śrīraṅga.

Remarks—Rāmanātha's inscriptions are found in the Tiruvānaikkāval and Śrī Raṅgam temples (vide pp. 130; 139) S. I. I. Vol. IV. Burnell reads Bhosala into Hosala and says that Rāmanātha was a Mysore King who flourished at Seringapatam in Mysore about the end of the 17th century. It seems that Mr. P. P. S. Śīstri also accepts this view (vide p. 438 D. C. S. M. Tanjore). It is seen from our Mss. that the reading Bhosala is quite correct. There is a distance of about half a mile from Śrīraṅgam to Tiruvāpai-

kkāval. Bharatasvāmin's native place is not Srīrāṅgapatṭanam in Mysore but Śrīrāṅgam near Trichinopoly. Yaska and Viḍyāranya are mentioned in the work.

॥ स्वरपञ्चाशच्छ्लोकी (मव्याख्या) ॥

No. 40. SVARAPAÑCĀŚĀTSĠOKĪ

with commentary.

C. O. L. No. 544.

Substance—Paper. Size—10½" x 9". Pages—54.

About 20 lines per page and 30 letters per line.

Script—Devanāgarī. No. of Granthas—810.
Complete.

Owner—C. O.

Subject—Definition of accents.

About the date of Bharatasvāmin the following opinion of Prof. K. A. Nilakantha Śāstrī, University Professor of Indian History and Archaeology, Madras may be read with advantage

"I rather think that Bharatasvāmin of Srīrāṅgam and his work on Samaveda must be taken to belong to the time of the Hoysala King Rāmanātha. The inscriptions to which you have made reference are of that monarch and of no other. Though the form Bhūṣala makes one think of the Bhonsles, there is no Rāmanātha known among the Bhonsle Rājas of Tanjore.

Beginning :

म्—

अतीन्द्रियार्थविज्ञानं प्रणम्य ब्रह्म श्लाघतम् ।

तैत्तिरीयपदादीनां वक्ष्यामि स्वरलक्षणम् ॥

व्या—

अनेन श्लोकेन परावरब्रह्मप्रणामपूर्वकमारिप्सितग्रन्थस्याभि-
धेयमाहुः । वेदोऽपि श्लाघतं ब्रह्म । तदतीन्द्रियार्थविज्ञानप्रक-
रणं तत्प्रतिपाद्यमतीन्द्रियं परब्रह्मार्थविज्ञानस्य भावं भवति ।
तदुभयं ब्रह्म प्रणम्य स्वरलक्षणं वक्ष्यामि ।

पदादीनामिति वचनं प्रयोजनप्रतिपादनार्थम् । यथा—
“ सहस्रस्पुत्रो अद्भुत ” इत्यत्र यः स्वरस्सहस्र इति सपदयो-
रिति सम्भवति । महु प्रथमो गृह्यते, स एवैवं भूतिं गमेति
गमयति । स्वरलक्षणज्ञाने फलान्तरमप्यस्ति । तन्निर्णीतस्वरेषु
पदरूपज्ञानम् । यथा अयमिह प्रथमो धारणीति नाडागामि-
शङ्का भवति । तस्मादारब्धव्यमेषेतत् ।

तत्र परिभाषामाह—

उदात्तध्वानुदात्तश्च वर्णानां प्राकृती स्वरः ।

स्वरीताश्च द्विधोऽप्यन्ते घृतः कम्पश्च गंहितः ॥

End:

अन्तेऽप्यप्ययनाद् बोध्या अरुणोपनिषत्स्वराः ।

.... ॥

अन्तेऽपीति वचनमन्यत्र क्वचित् पदाध्ययनरहिते व्यत्ययं
शूचयति । प्रणवो चश्चिकृतं । मत्तल्लप्लवो भूत्वा स
वाचस्पते हृदिति व्याहरन् ।

Colophon :

इति पञ्चमोऽधिकारः । इति स्वरपञ्चाशच्छ्लोकीव्याख्या पूर्णा ।

Author :

Remarks—Probably both the author and the commentator are identical because the verse of invocation at the beginning of the text and the commentary is the same. The book is divided into five Adhikāras. Since the Prātiśākhya is quoted purposely it may be observed that Prātiśākhya serves as a supplement to this work. This work is referred to in the Baroda Central Library Catalogue under the title Taitirīyasvara, Lakṣaṇa Vyākhyā as No. 6381 B. It is also mentioned in C. C. But nothing is said about the author.

॥ स्वरमनोज्ञमञ्जरी ॥

No. 41. SVARAMANOJÑAMĀÑJARĪ.

C. O. L. No. 556.

Substance—Paper. Size—13½" × 8½". Pages—148.

About 15 lines per page and 24 letters per line.

Script—Devanāgarī. No. of Granthas—1665.

Complete.

Owner—C. O.

Subject—Description of circumflex and other

accents of nouns and verbs of the Taittiriya Śākha:

Beginning:

हरिः । श्रीगणपतये नमः । स्वरमनोज्ञमञ्जरी ।

पाणिनिप्रभृतिशास्त्रकोषिदान्

पावनानथ गुरुन् प्रणम्य तान् ।

पाणिनीयसमयानुसारिणी

वक्ष्यते स्वरमनोज्ञमञ्जरी ॥

स्वभ्यस्तवेदः कुरुते प्रचन्धं

स्वरार्थमावर्तितशब्दविद्यः ।

रुद्रार्यसूनुर्नरसिंहसूरि-

रसावदोषो विदुषां मुदेऽस्तु ॥

इह खलु निरन्तरं वेदाभ्यासनिरतानामध्यापकानामध्येतृणां च सम्यग्गुदात्तादयः स्वरा विवेचनीयाः । तथैवोच्चारणितव्याश्च विवेकपूर्वकम् । तत्सम्यगुच्चारणे महाफलश्रवणात् । असम्यगुच्चारणे प्रत्यवायदर्शनात् श्रवणाच्च । तथाहि—

“मन्त्रो हीनः स्वरतो वर्णतो वा

. मिथ्याप्रयुक्तो न तमर्थमाह ।

स वाग्वज्रो यजमानं हिनस्ति

यथेन्द्रशङ्खः स्वरतोऽपराधात् ॥”

“एकः शब्दः सम्यग् ज्ञातः शुष्टु प्रयुक्तः स्वर्गे लोके कामधुग्भवति ।

पदक्रमविशेषज्ञो गच्छेदाचार्यसम्पदम् (संसदम्) ।

अत्र यद्यप्यध्यापकोपदेशवशादेव स्वरा विभाज्यन्ते । न तावता विशिष्टफलमिदं ।

End:

तत्र पूर्वो वेदश्चद्वादिलोपे विभाषेति न निहन्यते ।
तेन लिट्स्वरेणाद्युदात्तं द्वितीयं सर्वाण्युदात्तः ॥

Colophon :

अन्यानप्येवमुद्धृत्य विशेषस्वरगोचरः ।
नित्यस्वाध्यायनिष्णातैर्निर्वाच्यः शब्दलादिभिः (?) ॥
शास्त्रेयं तैत्तिरीया च बहुधावृत्त्य धीमता ।
दृष्टस्वरोदाहरणा नृसिंहेन विवर्णिता ॥
गौरीगुरोऽङ्गिरेस्त्ररागी गौराङ्गरागवत् (?) ।
गुवर्णः पातु जगतां शब्दशास्त्रविवेकिनः ॥

Author—Nṛsimha (son of Rudrārya). For further information refer to page 27, C. C.

Remarks :

पाणिनीयसमयानुसारिणी वक्ष्यते स्वरमनोज्ञमञ्जरी ।

The above verse bears out the fact that the author explains circumflex etc., of accents of the Taittirīya Samhitā according to Pāṇini's system in a vivid and clear manner. This work finds a place in C. C. under the title Svarasiddhānta Mañjarī (see page 751). Since the title appears in the opening śloka, 'वक्ष्यते स्वरमनोज्ञमञ्जरी' it may be understood that the author is particular in styling the work as such. In the Baroda Catalogue, Vol. I, under the section Vedalakṣaṇa, it is catalogued under the title Svaramañjarī (p. 126). In the Mādras Triennial Catalogue also this work is cata-

logged as Svaramanojña Mañjarī (see page 2379—R. No. 1674, Part I C, Vol. II). But the beginning and end are different.

॥ श्रौतम् ॥

SRAUTA:

॥ अग्निष्टोमप्रयोगः ॥

No. 42. AGNIŚTOMAPRĀYOGA.

C. O. L. No. 2170.

Substance—Palm leaf. Size—15" × 1½". Leaves—103.
6—10 lines per page and 64 letters per line.
Script—Tamil Grantha. No. of Granthas—
3200. Complete.

Owner—Tuppan Tuppan Nampūrippād, Punnor-
koṭṭu Mana.

Subject—The materials, nature etc., of Agniṣṭoma
sacrifice.

Beginning:

श्रीगणपतये नमः । अविघ्नमस्तु ।
.....द्युपतिष्ठते । तमध्वर्युर्ध्वक्रत्विज एव कुर्युः ।
होता तु को यज्ञ इतीह पृच्छेत्....

End:

अनद्वान् दक्षिणा । अनद्वदभावा हिरण्यं वासा यावद्रा-
प्रेष्टिः सन्तिष्ठते । सायमग्निहोत्रं जुहोति । काले प्रातर्देहः
सन्तिष्ठतेऽग्निष्टोमोऽग्निष्टोमः ।

Colophon :

हरिः । ॐ । श्रीश्यामुर्तये नमः । हरिः ।

Remarks—Two leaves (63 & 64) are wanting in the Ms.

॥ आपस्तम्बश्रौतप्रायश्चित्तप्रदीपिका ॥

No. 43. ĀPASTAMBAŚRAUTA-
PRĀYAŚCITTAPRADĪPIKĀ.

C. O. L. No. 323.

Substance—Paper. Size—13½" x 8½". Pages—132.

16 lines per page and 18 letters per line.

Script—Devanāgarī. No. of Granthas—1200.

Owner—C. O.

Subject—A Bhāṣya on Śrauta-prayaścitta embodied in the 9th prāśna in Āpastambaśrautasūtra of Kṛṣṇayajurveda.

Beginning :

धृतिलक्षणं प्रायश्चित्तं विध्यपराधे विधीयते । धृता
लक्षणमात्रमेव यस्य प्रायश्चित्तस्योपदिश्यते तच्छ्रुतिलक्षणम् ।
तस्माद् यस्य क्षायति । अत्र द्वयोर्वहनां वा क्षाणे प्राय-
श्चित्तं नैकस्य द्विविधः क्षाणे एव । यद्यष्टापदीत्यनुवृद्धयेत् ।
अत्र द्वादशपद्यामपि प्रायश्चित्तम् । विधेरपराधो विध्यप-
राधः अपराधोऽन्यथाभावः (विध्यपराधप्रायश्चित्तं विधीयते?)
तस्मिन् विध्यपराधे प्रायश्चित्तं विधीयते । यथा यस्याहोरथो
वान्तरापी...त्यादुद्ध(रि)दिति प्रायश्चित्तं रथादीनामन्तरागमने

यत्र रथादीनां अन्तरागमनावधानं (गमनविधानम्) यथा रथा-
दीनां अन्तरानयनेन प्रायश्चित्तं ; तथा यागार्थगमनेन च
प्रायश्चित्तम् । अथवा श्रुतिलक्षणं प्रायश्चित्तं विध्यपराधे विधी-
यते । न स्मृतिलक्षणम् । एवं सप्रार्थः ।

End :

वातो वा प्रसव्यधूमम्-आवेष्टयेत् । यजमानो त्रियेत ।
भूर्भुवस्सुवरित्याहवनीये सर्वप्रायश्चित्तं जुहुयात् । स्मार्तत्रये
सर्वप्रायश्चित्तं जैमिनीनां ब्राह्मणेनोक्तम् । तत्र श्लोकः—

धूपदानां मुखेनैव स्पृष्टे त्यागः पृथक्सुचः ।
अन्येषां तक्ष्णं विद्यात् लोकमन्तुः परित्यजेत् ॥

Colophon :

एषा त्रिविध्यवृद्धेन तालवृन्तनिवासिना ।

कौञ्जिकेन कृता इतिः प्रयोगस्य प्रदीपिका ॥

Author—Hultzsch thinks that the author of the work is Āṇḍa Pillai, famous by the honorific title of Traividya Vṛddha who belonged to Tirupanandāl Village in Tanjore. Dr. P. P. S. Sastri and others hold that Tālavṛḍa is identical with Panāṅgudi, a place in the vicinity of Kumbhakonam. He was born in Kausikagotra. It is stated at the commencement of the work, Āśvalāyanaśrautaṣrauta-prayoga-vṛtti, written by the same author that it is composed on the lines pursued by the great commentators Devaśvāmin, Siddhāntin Nārāyaṇa etc. It is known that he has

composed many treatises on Śrautaprayogas of Āpastamba and Āśvalāyana.

Remarks—The following portion is seen in the work subsequent to the Samāptiloka :

सर्वदर्विकूर्चप्रस्तरपरिधिर्द्विविधृतिपवित्रे वेदेध्मोपवेपद्रव्य-
सम्भाराणां छेददाहोपघातेषु नानाविनाशं वान्यं यथालिङ्गं
कृत्वा समुपसाद्य “स्वमग्ने अयासि ब्रजापते” इत्येताभ्यां
मुवा आहुतिं जुहुयात् । शुभम् । ॐ तत्सत् ॥

समाप्तमिदम् ॥

॥ आपस्तम्बीयपितृमेधसारः ॥

No. 44. ĀPASTAMBĪYAPITRMEDHASĀRA.

C. O. L. No. 300.

Substance—Paper. Size—13½" x 8½". Pages—125.

About 20 lines per page and 18 letters per line.

Script—Devanāgarī. No. of Granthas—1410.

Complete.

Owner—C. O.

Subject—Funeral rites.

Beginning :

अथातोऽवभृथेष्टिं वक्ष्यामः । तत्र देहः परमं हविः पुरुषाहुतिर्ह्यस्य
प्रियतमेति विज्ञायते । न्यासो यज्ञः तस्मात्मा यज्ञमानः श्रद्धा
पत्नी । शरीरादीन्मुपकरणानि । देहावस्थानं दीक्षा । देहान्तोऽवभृथ
इति श्रूयते । तत् खलु न्यासाप्वरविधायिनां पुण्योऽवभृथो महोत्सव
उपलक्ष्यते ।

तोयप्रदानपितृषिण्डवहिष्कृतानां
संभाषणादपि नरा नरकं प्रयान्ति ।

End :

श्राद्धविशे द्विजातीनामामश्राद्धं प्रकीर्तितम् ।
अमावास्यादि नियतं माससंवत्सराहते ॥ इति हारीतः ॥

Colophon :

पञ्चदशः खण्डः समाप्तः । पितृमेघसारः समाप्तः ॥

Author :

Remarks—This work consists of 15 chapters.
The ancient law-makers such as Manu, Hārita
and Kātyāyana are referred to herein.

॥ आपस्तम्बीयपितृमेघसारः ॥

No. 45 A. ĀPASTAMBĪYAPITRMEGASĀRA.

C. O. L. No. 2383 A.

Substance—Palm leaf. Size—16" × 1½". Leaves—35.
10 lines per page and 48 letters per line.
Script—Tamil Grantha. No. of Granthas—
1275. Incomplete.

Owner—Kāśī Vādhyār, Mahādānampuram.

Subject—Beginning—Same as No. 44.

End :

अथ ये पार्थिवामः आवाहनं उद्विषतामर्थं भुक्तदेशसंस्कारो
विकिरो विसर्जनमित्यादीनि पार्थिकाणि । सप्तमाप्यफारांभ्यामनु-

कृत्वात् । मन्त्रानामानात् । स्वश्रोक्तकरणेन चरितार्थत्वात् । सर्वेषां
स्वश्रोक्तमेव कार्यम् ।

एवं नित्यनैमित्तिकश्राद्धमवश्यं कार्यम् । अपूर्व(र्व)कृताः सृष्टि-
नंदः पायसकर्दमा उपतिष्ठेग्निति गाथा । क्षीरदानेन यर्षदानेन वा
यद्वा भवत्यामर्वा मूलफलैर्वा प्रदानमात्रम् । हिरण्येन प्रदानमात्रम् ।
अपि वा गोत्रा समाहरेत्
....

Colophon :

Author :

Remarks—The work explains the rites in con-
nection with the burning of the dead.
It contains also a commentary on *pitrmedha*
which is catalogued as 45 B.

॥ आपस्तम्बीयपितृमेधव्याख्या ॥

No. 45 B. ĀPASTAMBĪYA PITRME-
DHAVYĀKHYĀ.

C. O. L. No. 2383 B.

Substance—Palm leaf. Size—16" × 1½". Leaves—35.

10 lines per page and 45 letters per line.

Script—Tamil Grantha. No. of Granthas—

1275. Incomplete.

Owner and Subject—Same as No. 45 A.

Beginning :

आपस्तम्बगृहिं वन्दे यत्प्रसादादमी वयम् ।

स्वर्गादिमोक्षपर्यन्तां वैदिकीं सिद्धिमाप्नुमः ॥

ग्रन्थानालोच्य भाष्यादीन् गार्ग्यगोपालयज्वना ।

आपस्तम्बाः द्रष्टुं पितृमघोऽनुवर्ण्यते ॥

इह तावत् भगवता यज्ञकारेण व्याख्यातानि वेदानि कानि
गृहाणि च कर्माणि । अभेदानीं पितृमघाख्यः पुरुषमंस्कारो
व्याख्यायते । तस्योभयं प्रयोजनम् । पारलौकिककलानुभव-
योग्यतापत्तिश्च कर्मोपयुक्तशरीरप्रतिपत्तिश्चेति । पठिष्यति ह्या-
चार्यः यत्तु श्मशानमुच्यते नानाकर्मणामेषोऽन्ते पुरुषसंस्कारो
विधीयते । ततः परमानन्त्यं फलम् । स्वर्गशब्दात् श्रूयत
इति । तत्रैवं विवेको द्रष्टव्यः ।

अन्नं दहनं त्याग इति या विविधोच्यते ।

शरीरमग्निप्रिया मा तु पलोकजयावहा ॥

विधिः श्मशानमपुक्तां योऽन्यः संचयनादिकः ।

कर्मोपयुक्तदेहस्य प्रतिपत्त्यर्थं एव सः ॥ इति ॥

End :

आचार्यादन्यस्मै प्रेताय प्रयुज्जीत । अथवा सर्वेभ्यः श्रोत्रि-
येभ्यो वंदतर्धविदूभ्यः प्रयुज्जीत न तु कदाचि(द्)श्रोत्रि-
याय मन्तिष्टने ब्रह्ममेधः मंथा ममाग्निः ।

चतुर्थं पटनम् ।

अथ नोष्टविनिरूप्यते । मा तु श्मशाने पुनर्देहेन रि-
क्ष्यते मत्तादिताम्रिषु श्मशाने न्नाग्निनिष्पृष्यतिष्टनं मृत्युक्त ।

दृष्टगमनादयुक्ष्वहस्त्वर्धमास माप्रर्तुषु संवत्सरे वा निर्दिधाति । दृष्ट-
 शब्देन परलोक उच्यते । तद् गच्छत्यस्मिन्निति दृष्टगमनं मरणदि-
 वसः । एतच्च दहनदिवामाभिप्रायम् । प्रायशो मरणदिवस एव
 दहनस्य निवृत्तेर्यं निर्देशः । याम्नु मरणदिवसादन्यस्मि...

Colophon :

Author—Gārgyagopālayajvan.

Remarks—The work describes the rites performed
 in connection with the burning of dead bodies
 and how the souls assume different forms after
 death.

॥ आपस्तम्बीयपितृमेधसारप्रश्नः ॥

(तात्पर्यदीपिकाव्याख्यानोपेतः)

No. 46. ĀPASTAMBĪYAPITṚMEDHASĀRA-
 PRAŚNA

with the commentary Tātparyadīpikā.

C. O. L. No. 2267.

Substance—Palm leaf. Size—19" × 1½". Leaves—233.
 6—8 lines per page and 60 letters per line.
 Script—Grantha. No. of Granthas—7500.
 Incomplete.

Owner—Sāryanārāyaṇa Vādhyār, Rāma Subrah-
 manyā Iyer Avl. of Śūcīndram,

Subject—Purificatory rituals for attaining the
Brahmaloka by the souls after death.

Beginning :

अनेकार्थपरत्वेऽप्यथग्रन्थस्यातःशब्दश्चिरस्कत्वादानन्तर्यमे-
वार्थः । आर्ष्यदेहिकस्य देहः.....ग्रन्थस्य मन्निहित-
वस्तुवाचित्वात् शब्दो देहः परामृश्यते । यद्वा श्रीरावस्थि-
तकालकर्तव्यकर्मपरस्मृतिरत्नाकरप्रणयनानन्तरमित्यर्थः । इष्टिः
.....तोद्देशेन द्रव्यत्यागः ब्रह्मणे ब्राह्मणमित्या-
त्मानं युञ्जीत । सर्वोपाधिनिर्मुक्तः क्षेत्रज्ञं (ब्राह्म) प्राणि न्यसेदिति
श्रुतिस्मृतिभ्यां न्यास्यस्य ध.....प्यत्वं प्रसिद्धम् ।

End :

अतोऽवश्यं नित्यनैमित्तिकभ्रातृ कर्तव्यमित्यत्र वचनान्युदा-
हरति अपूपकुलाः सर्पिर्नयः पायमकर्दमा उपतिष्ठेत् इति गाथा ।
क्षीरादनेन सपौदनेन वा यद्वा भवत्यामैर्वा मूलफलैर्वा प्रदान-
मात्रं हिरण्येन प्रदानमाश्रम् । अपि वा गोत्रा समाहरेत् ।
अपि वा अन्येभ्य उदकुम्भमाहरेत् । अपि वा शास्त्रमन्त्रा-
नधीयीत । अपि वा अरण्येऽग्निना कश्चमुर्षीह् इति बोधायनः ।

“ भ्रातृऽहपि तु सम्प्राप्ते स्वभावे द्रव्यवि.... ।

पिण्डमात्रप्रदानं वा भुक्त्वा निश्चिनोऽपि वा” ॥

इति स्मृत्यर्थसारे । अमावे तैलशाकमित्यावस्तम्भः ।

“तोषप्रदानपितृपिण्डचहिष्कृतानां सम्भाव.....दपि नरा नरकं
प्रयान्ति” इति पराशरः । भ्रातृविभो द्विजातीनाम् ।

Colophon :

इति हारीतकृततिलकस्य श्रीमद्देहदहन(धार्मिक) सरस्वतीचल-

भाष्यनामधेयस्य मित्रनामस्य वैदिकपार्वमीमस्य कृत्वि पितृ-
मेधसारप्रश्नव्याख्याने दीपिकायां द्वितीयः पटलः ॥

Author—Text—Āpastamba. Commentator—Ved-
kātanāthārya *alias* Mitratāta (Tolappa.)

Remarks—14 chapters complete and the 15th incomplete. The beginning portion as well as that relating to Pratyābdika⁴ & Āddha is decayed. From the beginning above quoted it may be inferred that the author has produced another commentary Smṛti-Ratnākara on the domestic rituals of Brāhmins. The colophons disclose that he has two more significant appellations Sarasvatī-Vallabha and Mitratāta. His latter name Mitratāta or Tolappa in local parlance stands for the filial regard his friends had for him.

॥ आश्वलायनवृत्त्यप्रयोगवृत्तिः ॥

No. 47A. ĀŚVALĀYANAGRHYAPRAYOGAVṚTTI

C. O. L. No. 377 A.

Substance—Palm leaf. Size—11½" x 1½". Leaves—
105. 9 lines per page and 60 letters per line.
Script—Malayālam. No. of Granthas—3465.

Owner—Citran Namrūri, Velapparumpa. Para-
vūr.

Subject—The application of the aphorisms on domestic rituals according to the school of Āśvalāyana.

Beginning:

यं मञ्चिन्त्य मुनीश्वरा अहरतः सन्ध्यामु दिव्यां परां
सावित्रीं प्रजपन्ति पापनिचयध्वान्तकमानुप्रभाम् ।
स्त्रीगृहद्रविणात्मजांश्च सुहृदः सन्त्यज्य सर्वान्मना
तं देवं परमहंसं प्रणवतः सूर्यं सप्तोषामहे ॥

यो वेदस्मृतिशास्त्रतन्त्रनिचयं हृत्पङ्कजं ग्राहय-
च्छिष्य यथामति पिता स्वानां सुतानामिव ।
सावित्रीं प्रजपन्तमर्कवपुषं तं वास्तुदेवाह्वयं
वन्दे गुरुं भक्त्या यज्ञःमिद्वये ॥

वेदान् महामृ(जः?चः) मम्यग् यथालक्षणमादितः ।
तं वन्देऽहं पशुपतिं ॥
यो मह्यं ब्राह्मणपदान्महानास्रयादिकं परम् ।
तं सुब्रह्मण्यशर्माणं भक्त्या वन्दे ॥

... .. क्रियाभागं गृहोक्तादिकमादरात् ।
तं वन्दे रामशर्माणं जातमङ्गिरसां कुले ॥
योऽदान्मह्यं तन्त्रभागं ।
विश्वामित्रकुले जातं शङ्कराख्यं भजाम्यहम् ॥

योऽदान्मह्यं शब्दराशिं शिष्या पर्यादरात् ।
तस्य श्रीरामदासस्य ॥
.... .. नारायणादीनामन्येषां पादपङ्कजम् ।
असद्गुरुणां सर्वेषां संस्मरामि यथाश्रुतम् ॥

अ कर्मज्ञानात् पुरा मम ।

धिग् धिग् दामोदरमति(?) तद्वचःकर्मकोविदाः ॥

तदाभिमानः सुमहानासीदुःखे

.... वहे पश्चाद् ब्राह्मणः प्रतिपादितः ॥

अथाधीत्य क्रियाभागं रामशर्मगुरोर्मुखात् ।

प्रा वक्ष्यामि सर्वशास्त्रार्थमयुतम् ॥

(यो? ये) मागनिन्दन् विप्राभ्याः कर्मभङ्गाद्विपश्चितः ।

ते सर्वे मा अनुग्रहात् मदा ॥

भद्रो दामोदर इति योत्रवन्वग्रजन्मनः(?) ।

अनुगृह्णातु तत् सूर्यो भगवान् भुवः (?)

.... गवृत्तिकारणात् कर्मभङ्गं पुगतनम् ।

असदीयं महद्द्वेषं विसर्गेयुर्विपश्चितः ॥

गयेनाहं प्रवक्ष्यामि विस्तरकाम्यया ।

पद्येन चेन्न विस्तारो वृत्तभङ्गादुपेक्ष्यते ॥

रूपाचनारकाराद्या भाष्यकारादयः परे ।

ऊचुर्गद्येन विस्तृत्य कवित्वाभावतो नहि ॥

इमां प्रयोगवृत्त्याख्यां परिगृह्णन्तु सज्जनाः ।

मुदा नास्तत्कवितया देवस्सानुग्रहाद्रवेः ॥

ॐ नमो भगवते आदित्याय ।

आश्रयायनमाचार्यं संवन्धासद्गुरुं रविम् ॥

सर्ववेदमयं भक्त्या गृह्योक्तं कर्म वक्ष्यते ।

तत्र प्रथमं सामान्याचारं वक्ष्यामः । तत् सर्वत्र द्रष्टव्यम् ।
कर्माङ्गं स्नायात् । प्राङ्मुख आचमनं कुर्यात् । पवित्रपाणिर्मानीभू-
यात् । पुरतो गणपतिं पूजयेत् । दीपं च कुर्यात् ।

End :

त्रिचाहदीक्षायां पितृभ्यामन्येषां संस्कारपिण्डोदकादीनि न कुर्यात् । दीक्षान्ते धारं कृत्वातिक्रान्तानुदकापिण्डान् दद्यान्त्यः सहोदकपिण्डान् कृत्वा दीक्षां कृत्वा पर्वगमनं कुर्यात् । दीक्षायां पित्रोरेव धारं कुर्यात् । दर्शान् प्राक् पितृव्यादीनां मरणे नैव धारं कुर्यात् । न वृथा दीक्षान्ते पितृव्यादीनां संस्कारं कुर्यादेवापद्येवापद्येव ।

असद्गुरुक्तं जगतां हिताय

ममापि मन्दे (श ? ह) विनाशनाय ।

विच्छेदसन्धानमप्यथ गृह-

क्रियाकलापं समवाचयिष्ये ॥

असद्गुरुभ्यो जगतां हितेभ्यो

हृदीश्वरध्यानपरायणेभ्यः ।

अर्धतर्पणेभ्य ऋतव्रतेभ्यो

नमो नमो भक्तजनप्रियेभ्यः ॥

Colophon :

इति प्रयोगवृत्तौ एकादशोऽध्यायः । भार्गवस्य वैतहृदयस्य स(र्व)वेदसः कुले जातो वासुदेवपुत्रो दामोदरश्चां प्रयोगवृत्तिं बालहितायारिचम् ।

Author—Dāmōdara, son of Vāsudeva.

Remarks—The work is complete though a number of leaves in the beginning is damaged. The author may be a Nampūri Brāhmin of Malabar as is proved from many expressions such as 'ननुधे दिवसेऽन्यसिन् वा पत्नीसङ्गतिः'

which apply only to the Nampâri community. The author pays respectful homage to his revered Gurus Rāmaśarman, Subrahmanya Śarman, Śaukara and Nārāyana. The work is written in easy and elegant style.

॥ आशौचपद्धतिः ॥

No. 47 B. ĀŚAUCAPADDANTI.

C. O. L. No. 377 B.

Substance—Palm leaf. Size— $11\frac{1}{2}'' \times 1\frac{1}{2}''$. Leaves—6.
9 lines per page and 48 letters per line.
Script—Malayālam. No. of Granthas—150.
Complete.

Owner—Same as No. 47 A.

Subject—Observances relating to Āśauca.

Beginning:

शङ्कार्पञ्चगदापरश्वधमृगार्भाष्टाभयग्रस्फुरद्-
चाह चन्द्रकचन्द्रखण्डविलसन्नुडाजगत्स्वामिर्ना ।
मेषदशमलचन्द्रबिम्बधवलच्छायाभिरामाकृती
वन्द्यावडालिशेखरेण शिरसा वन्दे मुकुन्देश्वरं ॥
पिच्छोत्तंसमपास्तनिस्तुषुशरत्पूणेन्दुशोभामदः
स्मेगम्पं ललितं कलायकुसुमच्छायं कणक्किङ्किणि ।

वेणुकाणपराकृताखिलजगद्द्वयं किमप्यद्भुतं
तेजश्चेतसि मामकेऽस्तु सततं गोगोपगोपीवृतम् ॥

... ..
... ..

वाणीं विमेश्वरं व्यासं योगीश्वरसुरेश्वरी ।
मनुमाद्यं च नत्वाहं वक्ष्याम्याशौचपद्धतिम् ॥

End :

पालव्युत्पादनायैव रचिताशौचपद्धतिः ।
पुनर्वचनदोषोऽतः शङ्कनीयो न स्मरिभिः ॥
मनीषादोषनिष्पन्ने दुरुक्तानुक्तदूषणे ।
सद्भिः परीक्षकैस्त्याज्ये भूयस्तेभ्यो नमो नमः ॥

Colophon :

आशौचपद्धतिः समाप्ता ॥

Author :

Remarks—The work is composed of simple verses
in *Anustup* metre.

॥ आश्वलायनश्रौतप्रयोगदर्पणम् ॥

No. 47 C. ĀŚVALĀYANAGRHYAPRAYOGA-
DARPAṆAM.

C. O. L. No. 377 C.

Substance—Palm leaf. Size— $11\frac{1}{2}'' \times 1\frac{1}{2}''$. Leaves—9.
About 10 lines per page and 58 letters

per line. Script—Malayālam. No. of Gran-
thas—300. Incomplete.

Owner—Same as No. 47 A.

Subject—The application of the aphorisms on
domestic rituals of Āśvalāyana extending from
the marital ceremony up to the funeral.

Beginning :

हरिः । श्रीगणपतये नमः ।

गुरून् विनायकं वार्गां शानकं चाश्वलायनम् ।

ब्रह्माणं पार्वतीनाथं लक्ष्मीनारायणं तथा ॥

प्रणम्य मेदान् वक्ष्यामि विवाहादिषु कर्मसु ।

प्रसन्नैः संस्कृतैः पर्यः प्रयोगक्रममेव च ॥

आश्वलायनगृधोक्तमुक्तोऽमन्दघियां नृणाम् ।

कर्मनिर्णयसंमिदर्थं श्रीगुरूणां प्रसादतः ॥

आचारकल्पसूत्राणामेक्यं सर्वत्र निर्णये ।

प्रमाणं कर्मणां नृणामिति कर्मविदो विदुः ॥

तस्मात्तदनुसारेण वक्तव्या कर्मपद्धतिः ।

जातेवेदः प्रभृतिभिराचार्यैः शास्त्रपारंगैः ॥

कल्पसूत्रार्थतत्त्वैर्विशिष्टाचारान्तरैः ।

गुरुप्रसादपञ्चमार्गो योजनीकृतो मया ॥

मन्दप्रज्ञोपकाय संघेनादस्यतेऽप्युना ।

द्वितीयहोमे उदाहे क्षीमन्ते पुंसवेऽपि च ॥

अन्तरागमनं कल्पसूत्रनिबन्धने च ।

चौलकर्मणि गोदाने तथा नान्येषु कर्मसु ॥

जातकर्मणि होमो न निष्क्रान्ता चालभोजने ।

नामधेये तथा मेके मेधाजननकर्मणि ॥

द्वितीयहोमगोदानिव्रतसीमन्तकर्मसु ।

स्नानोपनीतिचौलेषु होम आज्येषु च भवेत् ॥

End :

वह्निरिध्मभण्डलपरिसमूहनपरिस्तरणतृणपवित्रपूरणपर्युक्षणप्रणी-
ताज्योत्पवनवह्निःसुवःसम्भार्जनान्तरागमनानद्बुधचर्मगिहणानि ।
परिध्यूर्ध्वमदिदग्न्यलंकरणगणेशात्मेष्मावाराज्यभागदानानि ।
'आनः प्रजा'भिति प्रत्यृचं चतसृभिर्होमः । हृदयाञ्जनं सम-
ञ्जन्तीति स्विष्टकृदंर्भ्यनुषांश्चपरिधिपाशशायश्चित्तप्रणीतापूरणप्रमर्ष-
फा दक्षिणा अग्निपूजा । चमोपवेशनं विराजमन्नागलवणा-
शित्वम्....

Colophon :

प्रयोगदर्पणं खेतत् संक्षेपान् संस्कृतैः कृतम् ।

जामदग्न्येन रामेण श्रीगुरुणां प्रसादतः ॥

प्रमन्ना गुह्यः मन्तु मयि नेभ्यो नमो नमः ।

नमोऽस्तु पित्रे मात्रे च भूमोमावाग्भ्य एव च ॥

नमः त्रिषाय देवाय गिरिजायै नमो नमः ।

रामाय च नमोऽजाय कृष्णाय च नमो नमः ॥

Author—Rāma belonging to Jāmadagūya family.

Remarks—The author may have couched the theme

in elegant verses for the enlightenment of the ignorant. The poetic portion is complete. In pursuance of the method of describing the subject in verse, he has treated it in prose as well. Though the latter is incomplete it is written in harmony with the central theme. He has adopted a most natural and lucid diction for the easy understanding of the subject. He might have been a Nampūri Brāhmin.

॥ आशौचविज्ञानम् ॥

No. 47 D. *Āśauca Vijñānam.*

C. O. L. No. 377 D.

Substance—Palm leaf. Size—11½" × 1½". Leaves—5.

9 lines per page and 46 letters per line.

Script—Malayālam. No. of Granthas—125.

Owner—Same as No. 47 A.

Subject—The observances regarding pollution.

Beginning :

स्मृते यत्र जगन्नाथे सर्वामीष्टविचिन्तनम् ।

मङ्गलाय भवेदित्यं तस्मै श्रीपतये नमः ॥

गणेशानं गुरुं वार्णां कात्यायनमुमापतिम् ।

ब्रह्मयाशौचविज्ञानं भाषया लिख्यते मया ॥

സപിണ്ഡബാഹുരൂപമണിസുനാമുജ്ജ്വലോ
 മനരം ദേവതാമുഖോദമഹാമഹി വദാമഹം
 ഐക്യമവൽ കൂടേട്ട് കന്യകാനാം ദരോഹ്ണികം
 അമ്മയ്യമേന്മനം പെററാൽ പീഡപോഷണ മാകിമു

End:

കൃത(കീമ)സ്വമരീനാമിദമാശീച്ഛം നൃസുരഭാപയാ മിശ്രമ് ।
 അധ്യാപകപരമേശ്വരഭാഗധർമ്മ നിരീക്ഷ്യ കേനാപി ॥

പിഡ അയമിതു പൊരുന്നാളിൽ
 പണ്ഡിതമൊല്ലിതു സപരി പിഡ അയം
 ഇതിലൊട്ടു നിരൂപിച്ചാൽ
 കൊള്ളാമെങ്കിൽ ക്ഷമിക്കു വിദ്വാന്മാരേ.

Colophon :

രൂദ്രനാരായണേനൈദമാശീച്ഛം ഭാഗയാ കൃതമ് ।
 സമാധിനോപകാരായ ചാലാനാമിതി സൃഷ്ടതാമ് ॥
 സർവ്വം ശിവമ് ॥

Author—Rudranārāyaṇa.

Remarks—This is a complete treatise. The author is a disciple of Parameśvarācārya. The last two pages deal with metres *Uktā* and *Atyuktā* besides 15 stanzas relating to *Āśauca*.

॥ लीलावती ॥

No. 47 E. LĪLĀVATĪ.

C. O. L. No. 377 E.

Substance—Palm leaf. Size— $11\frac{1}{2}" \times 1\frac{1}{2}"$. Leaves—3.

10 lines per page and 46 letters per line.

Script—Malayālam. No. of Granthas—80.

Owner—Same as No. 47 A.

Subject—Gaṇita—The science of computation.

Beginning:

प्रीतिं भक्तजनस्य यां जनयते विप्रं विनिमन् स्मृत-
स्तं धृन्दारकधृन्दयन्दितपदं नत्वा मतङ्गाननम् ।

पाटीं सहणितस्य वच्मि चतुरप्रतिप्रदां प्रस्फुटां
संक्षिप्ताक्षरकोमलामलपदैर्लालित्यलीलावतीम् ॥

End:

मिथो हराभ्यामपवर्तिताभ्यां
यद्वा हरांशौ मुधियात्र गुण्यौ ।
रूपत्रयं पञ्चलवत्रिभागो
योगार्थमेतान् वद तुल्यद्वारान् ॥

Colophon:

Author—Bhāskarācārya.

Remarks— $2\frac{1}{2}$ pages are additionally seen relating
to the science of astronomy and dealing with

computation of time, eclipse etc. The Ms. comes to a close with a short reference in Malayalam to Āśauca.

॥ स्मार्तवैतानिकप्रायश्चित्तम् ॥

No. 47F. SMĀRTAVAITĀNIKAPRĀYAŚCITTAM.

C. O. L. No. 377 F.

Substance—Palm leaf. Size $11\frac{1}{2}'' \times 1\frac{1}{2}''$. Leaves—11.
9 lines per page and 50 letters per line.
Script—Malayalam. No. of Granthas—295.
Complete.

Owner—Same as No. 47 A.

Subject—Expiatory rites for shortcomings in the performance of sacrificial rituals.

Beginning :

श्रीकलासे शुकाद्यैः शिवकरवटमूले निपण्णो निपेव्यः

कृत्वोर्गं यामपादं किमलयमृदुलं दक्षिणे दक्षवरी ।

विभ्राणो दोर्भिरक्षस्रजममृतघटं पुस्तकं, ज्ञानमुद्रां

भूयाद् भूयै च सुतयै मम रजतनिभो दक्षिणामूर्तिशुभ्रः ॥

चन्द्रे गजेन्द्रपदनं च सरस्वतीं च

व्यासं गुरुं शिवकरेश्वरदक्षिणेशी ।

रामत्रिविक्रममहेश्वरवामदेव-

नारायणार्कगुहपद्मजदेशिकेन्द्रान् ॥

कश्चित् काश्यपगोत्रसम्भवश्चिशुघ्राणद्विजेन्द्रालये,

सञ्ज्ञाता मतिमांस्त्रिविक्रमगुरोः शुश्रूषया शिषितम् ।

बालो बालहिताय पथनिकरः सातं च वृतानिकं

प्रायश्चित्तमेकवृत्तमुगमं मन्धातुशर्मकरोत् ॥

कौपीतकाचार्यमर्थतरेयं

चौधायनादींश्च मुनीन् प्रणम्य ।

तत्प्रोक्तगृहोदितकर्मनाश-

मन्धानमद्य प्रवदामि पर्यः ॥

आत्यक्तिकं कर्म तदन्यथा चेत्

कृतं तदावर्तनयोग्यमेव ।

आधारनाशेन तदाश्रयस्य

(त्याग्या)ध्वजज्ञातस्य भवेद्विनाशः ॥

End :

नावर्तनीयमिति तत् प्रवदन्ति केचि-

दाचार्यवाक्यान्तु तन्ममेष्टम् ।

तन्नाममांशः पुरतः शरेचेत्

कुर्यात् पुनर्विस्मृतमादरेण ॥

अष्टकापर्वणश्राद्धं भुञ्जानः क्षुतवानघम् ।

तस्यानमाप्तेर्नाशाय भवेदेवेति केचन ॥

श्रीदक्षिणामूर्तिकृपाकटाक्षकालाम्बुदो वंदिक्यातकौपम् ।

दुष्कर्त्तनदायिकपर्मवस्तं एककर्मवर्षः सुखयत्वमोघः ॥

Colophon :

समाप्तं तदम् ।

Author.—Mandhātāsarmia.

Remarks—The author belonged to the family of Corumukkuvaidika as evinced by the words *corumukkuvajjendravam* found in the beginning. The eminent *slokas* embodied prove that he was a gifted poet and an accomplished scholar.

॥ कालदीपकम् ॥

No. 47 G. KĀLADĪPAKAM.

C. O. L. No. 377 G.

Substance—Palm leaf. Size— $11\frac{1}{2}'' \times 1\frac{1}{2}''$. Leaves—24.
7 lines per page and 40 letters per line.
Script—Malayālam. No. of Granthas—420.

Subject—Specification of proper time for the performance of *Karmas*.

Beginning:

धात्री यत्करसम्पर्कात् सप्रहर्षा विराजते ।
तस्मै सर्वात्मनेऽजाय भास्कराय नमो नमः ॥
नन्वा विमेश्वरं वाचं गुरुं चाथ करोम्यहम् ।
शुभकर्मसु बालानां कालज्ञानाय दीपकम् ॥

കുളികുമാരേ സാധുക്കളിഹ വിദ്യാബ്ധിവിപാകശാഃ
മനോജയൻ ചിരിച്ചാവുമെന്തുമെന്തും നമിക്കിതിൽ.
ഇളികൊ വിളിപ്പിതസ്സാനന്തം വിഷ്ണുക്കൊക്കൾക്കു അഭി-
വഞ്ചുഃ സാധരിക്കോ ലാഭോ വൈദ്യനും ച സുകൽസുഃ

End :

പന്നിശ്ചികഴിപ്പാനം സംഗ്രഹകൃതവികൃതേ
നിരപ്പാൻ കടിവെപ്പാനം നന്നല്ലോ ഗുളികോദയം
ചൊല്ലാത്ത മിക്കവാറുംനമുക്കുനാളും നല്ലപക്ഷം
കൊള്ളൂ ആ ആ വർദ്ധിക്കുന്ന പാപപാപോദയാദികൾ.

Colophon :

अस्ति शोणाचलग्रामवास्तव्यो द्विजपुङ्गवः ।
दयालुः सर्वभूतेषु देवाराधनतत्परः ॥
देवस्तत्पदाम्भोजमकरन्दनिषेवणान् ।
भ्रान्तचित्तेन केनापि रचितं तद्द्विजन्मना ॥
दीपकं विलसत्वेतत् चिराय धरणीतले ।
निर्मलरेम्पः माधुर्य्यो भूयो भूयो नमाम्यहम् ॥
शङ्करेण द्विजेन्द्रेण रचितं कालदीपकम् ।
जयत्वायुगपर्यन्तमिदं वमुमतीतले ॥

Author—Śaṅkara.

Remarks—The author's preceptor belonged to
Sonnācala, (Cōñjannūr) Travancore.

॥ आश्वलायनपृथ्वाग्रहमन्त्रव्याख्या ॥

No. 48. ĀŚVALĀYANAGRHYAMANTRA-
VYAKHYĀ.

C. O. L. No. 1981.

Substance—Palm leaf. Size—21"×2". Leaves—100.

About 9 lines per page and 66 letters per line.

Script—Malayalam. No. of Granthas—3700.
Complete, ...

Owner—Vasudevan Sankaran Bhattatiri, Tiruvalla.

Subject—Exposition of the aphorisms of Āśva-
lāyana on domestic rituals bearing upon the
R̥gveda.

Beginning :

श्रीगणपतये नमः । अविममस्तु ।

आश्वलायनगृधोक्तपाकपक्षेषु कर्मसु ।

मन्त्राणां विनिष्कृतानां व्याख्यानं क्रियतेऽधुना ॥

अधुक्तानि दुरुक्तानि यान्यनुक्तानि च स्फुटम् ।

ममादधतु विद्वांसस्तानि सर्वाणि बुद्धिभिः ॥

तत्र प्रथमं मन्त्रविनियोगो वक्तव्यः । तत्र आर्पकथनम् ।
ततश्छन्दोनिर्देशः । ततो देवताभिधानम् । विनियोगादिचतु-
ष्टयाज्ञाने दोषः स्मर्यते श्रूयते च । तत्र स्मृतिः—

मन्त्राणां ब्राह्मणार्पयच्छन्दोर्दिवतविज्ञयः ।

याजनाध्यापनादेति छन्दसां यातयामताम् ।

स्थातुं वच्छेति गतं वा पात्यते ।

End:

अनेन चः श्रीणीनि । अथोद्दृष्टावृत्त्य तत्र प्रदेशे
धारितमसृगादि ताम्य एव निवेदयति श्वात्तिनी सर्पा इत्य-
न्तं गतम् । अत्र प्रदेशे यद् च उपभोगयोग्यं तद् हर-
ध्वम् स्वीकृतम् । श्रान्तातीर्थं जपन् । व्याख्यातं श्रान्तातीर्थम् ।

Colophon :

इति हरदत्तचिरचितायामाश्वलायनगृह्यमन्त्रव्याख्यायां
चतुर्थोऽध्यायः समाप्तः । नमः शिवाय ।

आश्वलायनगृह्योक्तमन्त्राणां वृत्तिरदगत् ।
लिखिता ब्रह्मदेत्तेन हरदत्तचिनिर्मिता ॥
हन्त चित्त न जानीमि मन्ततं हितमात्मनः ।
चिन्तयान्तःस्थितं देवं किं तथा बह्वचिन्तया ॥

Author—Haradatta.

Remarks—Mention is made of works such as Śruti, Smṛti, Prātiśākhya and of authors, Śaunaka, Yāska etc., in this work. In the matter of explaining the *mantras* the author follows Skandasvāmin. Though there is evidence to show towards the end of the work that it was composed by Haradatta, the last verse in the 1st chapter:

आश्वलायनगृह्योक्तपाकयज्ञेषु कर्मसु ।
मन्त्रा ये विनियुक्तास्ते व्याख्याताश्चक्रपाणिना ॥

ascribes its composition to Cakrapāṇi. The Śloka in the beginning of this work :

आश्वलायनगृह्योक्तपाकयज्ञेषु कर्मसु ।
मन्त्राणां विनियुक्तानां व्याख्यानं क्रियतेऽधुना ॥

and the one at the end of the 1st chapter have some resemblance.

In the work आश्वलायनगृह्यवृत्ति (अनादिका) written by Haradatta the opening śloka ; --

नमो रुद्राय यद् गृह्यमाश्वलायननिमित्तम् ।

क्रियते हरदत्तेन तस्य धृतिरनाविला ॥

discloses the author's name. This work is now passing through the Press. After the colophon the following line is found:

“कथं यस्य वाक्यं यः कपिर्यातिनोच्यते...मन्त्रविवरणमर्थवद् भवति ।

॥ आश्वलायनगृह्यमन्त्रव्याख्या ॥

No. 49 A. ĀŚVALĀYANAGRHYAMANTRA-
VYĀKHYĀ.

C. O. L. No. 563 A.

Substance—Palm leaf. Size—14½" × 2½". Leaves—151. 7—10 lines per page and 40—50 letters per line. Script—Malayālam. No. of Granthas—4500. Incomplete.

Owner—Nilakantan Muttatu, Patākāśeri, Ettu-manūr.

Subject—Beginning—End—Same as No. 48.

Colophon:

इति श्रीभरतमिश्रविरचिता मन्त्रव्याख्या ।

इति दत्तमिश्रविरचिता आश्वलायन....तृतीयोऽध्यायः ।

Author—Bharatamiśra. Bharatamiśra and Dattamitra are perhaps the surnames of Haradatta.

Remarks—The leaves are not numbered serially,

Four chapters have been completely written but the last 10 letters in each line are lost.

— — —

॥ दूतवाक्यम् ॥

No. 49 B. DŪTAVĀKYAM.

C. O. L. No. 563 B.

Substance—Palm leaf. Size— $14\frac{1}{2}'' \times 2\frac{1}{2}''$. Leaves—5.

9—14 lines per page and 48—60 letters per line.

Script—Malayālam. No. of Granthas—150.

Owner—Same as No. 49 A.

Subject—Dharmaputra's message to Duryodhana.

Remarks—One end of the Ms. is decayed. This work has been published as No. 22 of the T. S. S.

— — —

॥ आश्वलायनगृह्यमन्त्रव्याख्या ॥

No. 50 A. ĀŚVALĀYANAGRHYAMANTRA-
VYĀKHYĀ.

C. O. L. No. 683 A.

Substance—Palm leaf. Size— $21'' \times 2''$. Leaves—

116. About 8 lines per page and 64 letters per line. Script—Old Malayālam. No. of

Granthas—3700. Complete.

Owner—Paramēśvaran Nārāyaṇan Bhaṭṭatiri,
Tiruvalla.

Subject—Beginning—End—Same as No. 48.

Colophon—Same as No. 48 excepting the following
lines:

अपि त्रिलोकीनालीकमात्मायतनवान्ति ये ।
तेभ्यः कल्याणहेतुभ्यो भूदेवेभ्यो नमो नमः ॥
लिखिता मन्त्रवृत्तिस्तु हरदत्तविनिर्मिता ।
वेण्मालयाख्याहितान्नैः सुनुना जातवेदसा ॥
श्रीमदसद्गुरवे नारायणाय नमः ।
आश्वलायनमन्त्रवृत्तिः समाप्ता ।

Author—Same as No. 48.

॥ ऋग्विधानम् ॥

No. 50 B. ṚGVIDHĀNAM.

C. O. L. No. 683 B.

Substance—Palm leaf. Size—21"×2". Leaves—14.

About 9 lines per page and 76 letters per line.

Script—Malayālam. No. of Granthas—600.

Incomplete.

Owner—Same as No. 50 A.

Subject—Beginning—Same as No. 14.

End:

आद्यास्त्रिंश उष्णिक् चतुर्थी विष्टप् अश्विनौ देवता-पञ्चमालय-

निपटा ऋग्विधाने विजिह्व्य वनस्पते तदिदमप्यवनम् (?)।

Colophon:

इति प्रथमोऽष्टके प्रथमोऽध्यायः ।

Author—Kātyāyana.

Remarks—The Ms. contains 3 chapters and 6 lines in the 4th chapter of the 4th Astaka.

॥ आश्वलायनगृह्यमन्त्रव्याख्या ॥

No. 51. ĀŚVALĀYANĀGRHYAMANTRA-
VYĀKHYĀ.

C. O. L. No. 2358.

Substance—Palm leaf. Size—16½" x 2½". Leaves—94.

About 12 lines per page and 66 letters per line.

Script—Malayālam. No. of Granthas—5000.

Owner—Tuppan Tuppan Nampārippād, Punnor-
kkottunana.

Subject—Beginning — End—Colophon— Author—
Same as No. 48.

॥ आश्वलायनगृह्यमन्त्रव्याख्या ॥

No. 52. ĀŚVALĀYANĀGRHYAMANTRA-
VYĀKHYĀ.

C. O. L. No. 32 A & B.

Substance—Paper. Size—11" x 8½". Pages—138.

20 lines per page and 20 letters per line.
Script—Malayālam. No. of Granthas—1595.
Incomplete.

Owner—C. O.

Subject—Beginning—Same as No. 48.

End :

योऽयं सूर्यो नाम आत्मा । आत्मशब्दः कारणवचनः
कारणमस्य जगतः जङ्गमस्य तस्थुषः स्थावरस्य च “सूर्यो
देवीश्वरसं रोचमानो मर्यो न योषा” यथा कश्चिन्मनुष्यः कां-
चित् क्त्रियं धान्तीं पथादभिगच्छति. पथादुपस्युदितायां पथा-
दुद्गच्छतीत्यर्थः । कस्मिन् काले उच्यते यत्र नरः नरा मनु-
ष्या देवयन्तः इममव देव सूर्यम् ।

Colophon :

गृह्यमन्त्रस्याख्यायां प्रथमोऽध्यायः ।

आश्वलायनगृह्योक्तपाकपत्रेषु कर्मसु ।

मन्त्रा ये विनियुक्तास्ते व्याख्याताश्चक्रपाणिना ॥

Author—Ākrapāṇi.

Remarks—Same as No. 48.

॥ आश्वलायनगृह्यवृत्तिः ॥

No. 53 A. ĀŚVALĀYANAGRHYAVṚTTI.

C. O. L. No. 1937 A.

Substance—Palm leaf. Size—10½"×1½". Leaves—75.

10 lines per page and 32 letters per line.
Script—Malayālam. No. of Granthas—1500.
Incomplete.

Owner—Śaṅkaran Śaṅkaran Nampūripṭṭ of
Kumārānallūr.

Subject—Same as No. 48.

Remarks—Attached to the Ms. are two leaves
containing a certain yantra—a mystical
diagram used as an amulet. The following
verse deals with its uses :

एतद्वज्रं मद्घन्त्रं समस्तापचिवारणम् ।
समस्ताभीष्टदं सर्वविजयश्रीकरं शुभम् ॥

The work has been published in the T. S. S. as No.
78. The Ms. is very old and decayed and
wants some leaves in the beginning and end.
Three other works are found in the codex,
catalogued as 53 B. C. & D. The Ms. contains
the commentary on Sūtras extending from the
90th, chapter I, to the 23th in Khanda 10,
chapter 4.

॥ श्रीसूक्तभाष्यम् ॥

No. 53 B. ŚRĪSŪKTABHĀṢYAM.

C. O. L. No. 1937 B.

Substance—Palm leaf. Size—10½" × 1½". Leaves—6.

9. lines per page and about 30 letters per line.
Script—Malayālam. No. of Granthas—92.

Owner—Same as No. 53 A.

Subject—Exposition of Śrīśāktā.

Beginning:

हिरण्यवर्णाम् । श्रीर्नाम हिरण्यवर्णामित्येतत् सूक्तं पञ्चदशार्च-
मपश्यत् । सैव देवता । अनुष्टुप् छन्दः । प्रथमस्य तु चत्वार्य-
प्रस्तारपङ्क्तिश्चतुर्थी । पञ्चमीषष्ठ्यौ त्रि उत्तमा वृहती । शेवा
अनुष्टुभः । ॐ नोक्तदैवतं चा । हिरण्यवर्णा हिरण्यस्यैव वर्णा
यस्याः सा हिरण्यवर्णा हितरमणीयवर्णा अथवा शर्वदेः प्रेप्ता-
कर्मणो रूपं हिरण्यमिति । सर्वजनैः प्रेप्सितत्वाद्विरण्यवर्णा ।
हरिणीम् । लुप्तोपममेतत् । हरिणी कृष्णमृगी, सा यथा पवि-
त्रभूता प्रेम्णा सर्वैः सन्दृश्यते तद्वत् । अथवा—

End:

आर्द्रा पुष्करिणीं पुष्टिं पुष्टिमाधनभूताम् । पोषयित्रीमित्यर्थः ।
सुवर्णां सुवर्णाम् । हेममालिनीं हेमस्रग्भिरलङ्कृताम् । सूर्यां
सूर्येण भगवता नित्यमंबुद्वाम् । सूर्ये ? तथाच पुराणे मंत्रेये—
“केशवः सूर्यः प्रभाविः कमलालया” इति प्रभासूर्ययोरेक्यात् सूर्ये-
त्युच्यते पुराणांश्च परिचारकमनुष्ण्यांश्चाहं लभेयम् ।
हे जातवेदः तां लक्ष्मीं मदर्थमावहेति गन्धर्वः । यस्याः प्रसा-
दात् सर्वसम्पत्समृद्धिर्भवति । तां लक्ष्मीमसदर्थं हे जातवेद
आवहेति समस्तोऽर्थः ।

Colophon:

श्रीसूक्तभाष्यं समाप्तम् ॥

Author:

Remarks—The Ms. is old and decayed. The Bhasyam is lucid and logical. The meaning of words is given with their derivations.

॥ गायत्रीव्याख्यानम् ॥

No. 53. C. GĀYATRĪVYĀKHYĀNAM.

C. O. L. No. 1937 C.

Substance—Palm leaf. Size—10½" x 1½". Leaves—2.
9 lines per page and 16 letters per line.
No. of Granthas—18.

Owner—Same as No. 53 A.

Subject—An exposition of the famous Gāyatri-mantra.

Beginning:

वेदा यत्रैव तिष्ठन्ति देवाः कर्मणि चाग्रयः ।
लोकाश्च तं महामन्त्रं व्याख्यास्यामि गुणातिमः ॥
आत्मा ब्रह्मेति विज्ञानमग्निन्मन्त्रे विवक्षितम् ।
स य इत्यादिवाक्येषु यथा तदिति वर्ण्यते ॥
भर्गो ब्रह्मेति विज्ञेयं विज्ञानानन्दलक्षणम् ।
तद्धीमहीति विज्ञानं ज्ञाने ब्रह्माहमद्वयम् ॥

End:

जगत्कारणभूतस्य ब्रह्मणो यन् परं पदम् ।
तदेवास्मि न सन्देहो ॥

दुरितानि अज्ञानकृतकार्याणि भेदप्रतीतिनिमित्तभूतानि । अज्ञानं
तत्कार्याण्यपोह्य ज्ञानेन ब्रह्मात्मैक्यमनुभवाम इत्यर्थः ।

Remarks—Only two leaves are extant and it seems
that a leaf in the middle has been lost.

॥ पुरुषसूक्तव्याख्यानम् ॥

No. 53 D. PURUṢASŪKTAVYĀKHYĀNAM.

C. O. L. No. 1937 D.

Substance—Palm leaf. Size—10½" × 1½". Leaves—9.
9 lines per page and 32 letters per line.
Script—Malayālam. No. of Granthas 162.
Incomplete.

Owner—Same as No. 53 A.

Subject—A concise gloss on Puruṣasūkta touching
all the relevant facts mentioned in various
other commentaries.

Beginning :

यतः प्रपञ्चसम्भूतिविभूतिपरिभूतयः ।
भवन्ति तं हरिं वन्दे जगतामादिकारणम् ॥
दृष्टानं पौरुषं सूक्तं व्याकरोमि यथामति ।
श्रुतिस्मृतिपुराणानि मेनिहासन्ति वीक्ष्य च ॥
विदोक्ष्य पूर्वमाप्स्याणि पूर्वाचार्यकृतानि च ।
धर्मस्वारां गुह्यं माधाप्तागयणेतिहम् ॥
तपान्दोषप(?) च तथा गुरुणा पोषदेवतः ।

मगनीपिकया चात्र न किञ्चिदभिधीयते ॥
 सुखग्रहायं भाष्याणि केवलं मंक्षिषाम्यहम् ।
 उक्तज्ञानेष्वशक्तानामनुक्तोक्तं तु का कथा ॥
 नक्षलस्थानुगमनः क्रोडारोहाय रोदिति ।
 अर्थानां विप्रकीर्णानां संश्लेषेणवधारणम् ॥
 सुखग्रहार्थमिष्टं हि पण्डितानां बहुश्रुतम् ।
 तदेतत् पौरुषं सूक्तं यजुःष्वष्टादशर्चकम् ॥
 ऋग्वेदे षोडशर्चं स्यात् पञ्च याज्ञमनेयके ।
 सप्तर्चं मामवेदे तु नर्थवार्थवर्णेष्वपि ॥

End :

उक्तमर्थमुपसंहरति “यज्ञेन यज्ञ” मिति । एवं यज्ञसाधनभूतेन
 चतुर्मुखाख्येन हविषा देवा यज्ञं यष्टव्यं नारायणमयजन्त । यागा-
 त्मकतया कृतानि तानि धर्माणि । धर्माः प्रथमाः । प्रथमान्यासन् ।
 एवं यागं कृत्वा महिमानः महिमवन्तः ते देवाः नाकं परमे व्योम
 सचन्ते । असचन्त प्राप्तवन्तः । यत्र परमे व्योम्नि पूर्वं साध्याः
 देवाः सन्ति वर्तन्ते तन्नाकमेतेऽप्यासचन्त । “नाकः स्वर्गेऽग्नये
 व्योम्नि वर्तते सूर्यमण्डले” इत्यस्ति वैकुण्ठसंहितायाम् । ‘मुकुन्दो वरदो
 नाक’ इति भगवन्नाम चाप्यस्ति । यास्कथाप्याह—‘कं सुखम्
 अकमित्यसुखम् । नाकमिति परमसुख’मिति ।

Colophon :

श्रीशास्त्र पुरुषसूक्तसंहितायां पुरुषसूक्तार्थः संक्षेपेण
 प्रतिपादितः ॥

Author:

Remarks—The work is modelled on that of Śrīraṅganātha, another commentator on Puruṣasūkta. One leaf contains a description of Viṣṇurūpāśvidhāna in Malayāḷam language. The language exhibits എൻ, മുൻ and other features of old Malayāḷam and so the work might have been written some five centuries ago. Seven leaves comprise a part of some drama of mixed Sanskrit and Prakrit. Six leaves discuss some topic on Mīmāṃsā and the last four leaves deal with Vāstupāja. The Ms. is much decayed. Some leaves in the middle are missing.

॥ आश्वलायनगृह्यसूत्रभाष्यम् ॥

No. 54. ĀŚVALĀYANAGRHYASŪTRABHĀṢYAM.

C. O. L. No. 815.

Substance—Paper. Size—11" x 8½". Pages—193.

About 20 lines per page and 27 letters per line.

Script—Devanāgarī. No. of Granthas—3200.

Complete.

Owner—C. O.

Subject—Same as No. 48.

Beginning:

श्रीगणेशाय नमः । श्रीलक्ष्मीनामयनाभ्यां नमः । हरिः ॐ ।

उक्तानि वैतानिकानि गृहाणि वक्ष्यामः । श्रीगणेशाय नमः ।

श्रीसरस्वत्यै नमः ।

वागीशाद्याः सुमनसः सर्वार्थानामुपक्रमे ।

यं नत्वा कृतकृत्याः स्युस्तं नमामि गजाननम् ॥

आद्वयलायनगृह्यसूत्रभाष्यमारभ्यते उक्तानीति ।
 उक्तानि व्याख्यातानि कथितानि । कानि वैतानि(कानि) । क
 उक्तानि । अग्न्याधेयप्रभृतीन्याह वैतानिकानीत्येवमारभ्येति सूत्रा-
 णीत्येवमन्तानि । उक्तस्यानुकीर्तने किं प्रयोजनम् । प्रकृतिरेषाना-
 र्यस्य उत्तरार्धविवक्षया उक्तस्यानुकीर्तनं करोति । तद्यथान्यत्रापि ।
 “उक्ता देवताः प्रदानानामुक्ताः प्रैषा” इति । यद्येवं तत्रोक्तशब्दस्य
 प्रयोजनवशादिहापि प्रयोजनेन भवितव्यम् । इह तर्हेतत् प्रयो-
 जनम् । उक्तान्येव वैतानिकानि । वक्ष्यमाणानां वैतानिकसंज्ञां निव-
 र्त्तयति गृह्याणीति । संज्ञान्तरोपदेशाच्च भविष्यति । संज्ञासमावेशद-
 र्शनादुभयसंज्ञाप्रवृत्तिः स्यात् । को दोषः । एतस्य समाप्तायस्येति
 यो यो यं यं(?)नियमः प्रारब्धः स एतेषामपि प्रमज्जेत वैतानिकसं-
 ज्ञालभात् । मणि नियमे गणाप्रे यच्च इति श्रुत्युचं समिध इति ।
 इह दशर्चमिष्यते । अग्न्याधेयोत्तरकालं च प्रसङ्गः स्यात् । तत्प्रभृ-
 तित्वात् कर्मणाम् । तस्माद् वैतानिकसंज्ञाः निवर्तयितव्याः ।
 यद्येवमप्राप्तत्वात् संज्ञाया नैव निवर्तयितव्याः । कथमप्राप्ता-
 शास्त्रभेदात् पूर्वं द्वादशाध्यायाः शौनकस्य कृतिः । अमी चत्वारः
 आश्वलायनस्य कृतिः ।

End :

नमः शौनकायैति शाखान्तरगतत्वात् । आचार्यस्य शौनकस्य
 अथवा आचार्येभ्यो नमस्कारं कृतवानिति ।

Colophon .

इति आद्वयलायनगृह्यसूत्रभाष्ये वैतानिकसंज्ञा-
 20

कृते चतुर्थाध्याये नवमखण्डः समाप्तः ।

इति आश्वलायनगृह्यसूत्रभाष्यं समाप्तम्

ॐ

शके १८०६ मंवत् १९४१ ज्येष्ठमासशुद्ध १५ समाप्तम् ।

Author—Devasvāmisiddhāntin.

Remarks—Towards the end of the 1st chapter is seen:

“मंवत् १९४० शके १८०५ जयनामसंवत्सरे माघशुद्धदशम्यां शुक्रवासेर तदिने इदं पुस्तकं भोले इत्युपनाम्ना जनार्दनस्य सन्तुना गोविन्देन काठ्यां लिखितम्”

Hence this chapter must have been written in the year 1058 M. E. at Benares and the portion posterior to the 4th chapter in the subsequent year.

॥ आश्वलायनगृह्यसूत्रभाष्यम् ॥

No. 55. ĀŚVALĀYANAGRHYASŪTRABHĀṢYAM.

C. O. L. No. 380.

Substance—Paper. Size—13½" x 8½". Pages—272.

About 16 lines per page and 22 letters per line.

Script—Devanāgarī. No. of Granthas—1806.

Incomplete.

Owner—C. O.

Subject—Same as No. 48.

Beginning :

नमस्कृत्य सरस्वत्यै गुरुभ्यश्चैव सर्वशः ।

शौनकेन तु विशेषेण प्रणम्य प्रयतः शुचिः ॥

अर्थाविसरणार्थं तु किञ्चिद्वक्ष्यामि(यत्नतः) ।

(अर्थप्रयत्नमालम्ब्य प्रयतिष्ये) यथारयतम् ॥

गृहाणां यानि सूत्राणि तेषां चादौ यथार्यतः ।

ग्रहणं वक्ष्यते यत्तु तदन्तं सूत्रमुच्यते ॥

(सू) उक्तानि वैतानिकानि । गृहाणि वक्ष्यामः ।

तत्रेदं प्रतिज्ञासूत्रम् । उत्तरम्य विधिर्विस्तरेण वक्ष्यते । गृहाणीति ।

गृहे यानि कर्माणि तानि गृहाणि । तत्रायं गृहशब्दः त्रिष्वर्थेषु । यथा

तावद् भार्यायां शालायाम् आश्रम इति । तत्र शालायां तावत् क

देवदत्त इत्युक्ते गृह इति ।

End :

महद्वै भूतं स्नातको भवतीति विज्ञायते । यन्महद्भूतं स्नातकः

तस्मान्नाम्यापद्येतस्येतदुच्यते

Colophon :

इति देवस्वामिविरचिते आश्वलायनगृह्यभाष्ये द्विती-

योऽध्यायः समाप्तः ।

Author—Devasvāmin.

Remarks—The work extends upto the 9th Khandikā in chapter 3. The author does not seem to be identical with Devasvāmisiddhāntin referred to in No. 54 as the variants in the beginning testify.

॥ आश्वलायनगृह्यसूत्रवृत्तिः (अनाविला) ॥

No 56 A. ĀŚVALĀYANAGRHYASŪTRAVṚTTI.

(Anāvila.)

C. O. L. No. 733 A.

Substance—Palm leaf. Size—21" × 2". Leaves—86.

About 11 lines per page and 86 letters per line.

Script—Old Malayālam. No. of Granthas—
2500. Complete.

Owner—Subject—Same as No. 48.

Remarks—This Ms. has been published as No. 78
in the T. S. S.

॥ आश्वलायनगृह्यमन्त्रव्याख्या ॥

No. 56 B. ĀŚVALĀYANAGRHYAMANTRA-
VYĀKHYĀ.

C. O. L. No. 733 B.

Substance—Palm leaf. Size—21" × 2". Leaves—56.

About 9 lines per page and 76 letters per line.

No. of Granthas—3700. Complete.

Owner—Subject—Beginning—End—Same as No.
48.

Colophon :

इति हरदत्तविरचिनायामाश्वलायनगृह्यमन्त्रवृत्ता चतुर्थोऽ
ध्यायः ।

आश्वलायनगृह्योक्तमन्याणां वृत्तिरादरात् ।

लिखिता नीलकण्ठेन हरदत्तविनिर्मिता ॥

हन्त चित्तं न जानीषे सन्ततं हितमात्मनः ।

चिन्तयान्तःस्थितं देवं किं तया बहुचिन्तया ॥

शिवमस्तु ।

अपि त्रिलोकीनालीकमात्मायतनवन्ति ये ।

तेभ्यः कल्याणहेतुभ्यो भूदेवेभ्यो नमाम्यहम् ॥

Author—Haradatta.

Remarks—Same as No 48.

॥ बोधायनधर्मशास्त्रम् ॥

No. 56 C. BODHĀYANADHARMAŚĀSTRAM.

C. O. L. No. 733 C.

Substance—Palm leaf. Size—21" x 2". Leaves—14.

About 8 lines per page and 84 letters per line.

Script—Old Malayalam. No. of Granthas—588.

Incomplete.

Owner—Same as No. 48.

Subject—The science of socio-religious *dharma*s
connected with *Varnas* and *Āśramas*.

Beginning :

तपस्यगपामवगाहनम् । अथ हस्तौ प्रक्षाल्य कमण्डलुं मृत्पिण्डं
च गृह्य तीर्थं गत्वा त्रिः पादौ प्रक्षालयते त्रिगत्मानम् ।
अथ हँके ब्रुवते । श्मशानमापो देवगृहं गोष्ठं यत्र च ब्राह्म-
णः अप्रक्षाल्य तु पादौ नन्न प्रवेष्टव्यमिति । अथाप्युदाहरन्ति ।

End :

त्रिरन्तर्जले पठन् सर्वस्मान् पापात् प्रमुच्यतेऽपि वा ग्रन्-
थमेव त्रिरन्तर्जले पठन् सर्वस्मात् पापात् प्रमुच्यते । तद्धर्म-
शास्त्रं नापुत्राय नाशिष्याय नासंयत्सरोपिताय दद्यात् । सह-
स्रदक्षिणाय ऋषभकाद(शाः१३) गुरुप्रमादो गुरुप्रसादो वेति ।

Colophon :

इति थोधायनीये धर्मशास्त्रे अष्टत्रिंशोऽध्यायः । समाप्तं
चेदं धर्मशास्त्रम् ।

✽

✽

✽

तोलियाचलनायस्व पादाब्जे नतिशालिना ।

नारायणेन लिखितं धर्मशास्त्रमिदं ग्यात् ॥

Author—Bodhāyana.

Remarks—Leaves much decayed. Bodhāyana-
dharmaśāstra with the commentary of Go-
vindasvāmin, has been published as No. 34
in M. O. L. S. Though both the works are
identical they differ in the arrangement of
chapters.

॥ आग्नेयधर्मशास्त्रम् ॥

No. 56 D. ĀGNEYADHARMAŚĀSTRAM.

C. O. L. No. 733 D.

Substance—Palm leaf. Size—21" x 2". Leaves—15.

About 8 lines per page and 80 letters per line.

Script—Old Malayalam. No. of Grantha—600.

Owner—Same as No. 48.

Subject—Course of procedure inexcusable in ordinary circumstances but allowable in times of extreme distress, etc.

Beginning:

हरिः । श्रीभगवतये नमः । अधिष्ठमस्तु ।

आसन्नमागमिष्यन्तं कलं हान्वा महर्षयः ।

डापरान्ते समासीना नैमिशे मन्त्रिणोऽभवन् ॥

एकीकृत्यर्पयः सद्यै शौनकाद्या विभावयुम् ।

स्यं स्यं मत्रं ममाग्नीनाः महत्तमममुत्तमाः ॥

कथान्तरे कदाचित्तु सायं हुतहुताशनः ।

हुताशनं प्रज्वलितं पप्रच्छुस्ते द्विजोत्तमाः ॥

भगवंस्त्वन्मुखोत्सृष्टान् धर्मान् वर्णाश्रमादिकान् ।

श्रोतुमिच्छामहे वहे सामान्यांश्चापदि धृतान् ॥

फलं च कुर्वतां सम्यग्व्यायथायत्प्रकुर्वताम् ।

अकुर्वताश्च तल्लोकान् प्रेत्य तन्नन्म वासिलम् ॥

प्रायश्चित्तविधानश्च परं नैर्धयसं नृणाम् ।

देशद्रव्यात्मकाङ्गानां शुद्धिरुपग्रहानपि ॥

श्राद्धक्रियाश्च विधिवत् श्रोतुमिच्छा प्रवर्तते ।
 कर्मतन्त्राश्च निखिलान्यथावद्वक्तुमर्हसि ॥
 इति पृष्टः कनिर्विघ्नः शरदङ्गनिभप्रभः ।
 रूपं तेजोमयं कृत्वा वक्तुमेवोपचक्रमे ॥

End :

नारायणात्मकं ध्यायन् मयांरूपः स विमुच्यते ।
 इत्सुञ्चैव भगवान् बद्धिः सायं द्रुतद्रुताशनः ॥
 (तत्रैवान्त) ईदं तावत् पठ्यतां भावितात्मनाम् ।

Colophon :

इत्याग्नेयधर्मशास्त्रे धर्मप्रद्योतनीयं समाप्तम् ॥

Author :

Remarks—This work is composed in metrical form
 and the subjects dealt with are noted
 below :—

सृष्टिप्रकरणम् ।
 वर्णाश्रमधर्मवृत्तिप्रकरणम् ।
 श्राद्धप्रकरणम् ।
 द्रुष्टमानिर्णयप्रकरणम् ।
 राजधर्मप्रकरणम् ।
 प्रायश्चित्तप्रकरणम् ।
 आर्षाचप्रकरणम् ।
 धर्मप्रद्योतनीयम् ।

॥ आश्वलायनगृह्यसूत्रवृत्तिः (अनाविला) ॥

No. 57 A. ĀŚVALĀYANAGRHYASŪTRA-
VR̥TTI (Anāvilā).

C. O. L. No. 989 A.

Substance—Palm leaf. Size—14" / 1 1/2". Leaves—64.
About 10 lines per page and 54 letters per line.
Script—Malayāḷam. No. of Granthas—2500.
Complete.

Owner—Tuppan Tuppan Namŕippād, Kunnattu-
nād, Travancore.

Subject—Beginning—End—Same as No. 48.

Colophon :

इति हरदत्तमिश्रविरचितायामाश्वलायनगृह्यसूत्रवृत्तवनावि-
लायां चतुर्थोऽध्यायः । हरिः ओम् ।

येन प्रणीतमृषिणा सूत्रं वाचायसम्मतम् ।

तमाश्वलायनं वन्दे विद्यानद्याः शिलोचयम् ॥

हरिः । श्रीगणपतये नमः । आश्वलायनगृह्यसूत्रव्या-
ख्यानम् ।

Author—Haradattamiśra.

Remarks—Same as No. 56 A.

॥ आश्वलायनगृह्यमन्त्रव्याख्या ॥

No. 57 B. ĀŚVALĀYANAGR̥HYAMANTRA
VYĀKHYĀ.

C. O. L. No. 989 B.

Substance—Palm leaf. Size—14" × 1½". Leaves—113.

About 10 lines per page and 52 letters per line.

Script—Malayālam. No. of Granthas—3700.

Complete.

Owner—Same as No. 57 A.

Subject—Beginning—End—Same as No. 48.

Colophon :

इति हरदत्तविरचितायामाश्वलायनगृह्यमन्त्रवृत्तां चतु-
र्थोऽध्यायः ।

बिन्दुसहस्रिपविचित्रवीचिका-

भङ्गपङ्क्तिपदहीनदूषणम् ।

हस्तवेगजमनुद्विपूर्वकं

क्षन्तुमर्हति समीक्ष्य सज्जनः ॥

वामदेवेन लिखितमिदं पुस्तकम् ।

Author—Remarks—Same as No. 48.

॥ आश्वलायनप्रयोगसारः (सभाष्यः) ॥

No. 58. ĀŚVALĀYANAPRAYOGASĀRA

with Bhāṣya.

C. O. L. No. 309.

Substance—Paper. Size—13½" × 8½". Pages—578.

About 18 lines per page and 16 letters per line.

Script—Devanāgarī. No. of Granthas—5000.

Complete.

Owner—C. O.

Subject—Application of the Gṛhya Sūtras of
Āśvalāyana.

Text—Beginning :

वन्दे वन्दारुदेवेन्द्रमुखवृन्दारकान्तिकम् ।

वारणं वदने देवं वारणं नमदापदाम् ॥

वात्सेयेन संसदीयेन नारायणतनुभुवा ।

प्रयोगसारसंज्ञोऽयं कियते सारमंग्रहः ॥

आश्वलायनगृह्यस्य व्याख्या पद्मीः स्मृतीस्तथा ।

आलोच्य ज्ञानकीर्त्यं च यदुक्तं तदिहोच्यते ॥

नाग्राहि कस्यापि मतं योऽर्थः सूत्रस्य मङ्गतः ।

स एव परिगृह्योक्तः परीक्ष्यो हि विचक्षणः ॥

समस्तरः समस्तोऽपि लोकोऽयं जीवितः कर्ता ।

न तथा गुणगृह्यः स्याद् यद् गृहीयाद् गुणाधिकम् ॥

अथ पुण्याहविधिः

गोमयेनोपिलिप्य रज्ज्वल्ब्यादिभिरलंकृते गृहे गुरुः सूत्रवेष्टितं
सिततण्डुलपूर्णं पात्रेण पल्लवैश्च पिहिताननम् अम्पार्चितम्
अपां पूर्णं कुम्भं, विभ्रदुदश्मुखमिष्टेन् ।

Commentary—Beginning :

तन्महःशृङ्गाशृङ्गां कार्यावारणकारणम्(?) ।

प्रणामि वारणं वक्त्रे यदकारणकारणम् ॥

अनर्पाणां गिरां लोके ग्रामाण्यायोगतः स्वतः ।

ग्रामाण्यं परतो वक्तुं व्याख्येयं नार्थगौरवात् ॥

प्रारिप्सितस्य ग्रन्थस्याभिन्नपरिसमाप्तये विशिष्टदेवतां नम-
स्करोति वन्दे इत्यादिना ।

End :

एवमेव श्रोष्टपद्या अनन्तरामित्यादि । इदमत्र गृह्यम् “एते-
न माघावर्षं श्रोष्टपद्या अपरपक्षे” इति । अस्यार्थः—एते-
नेति । पूर्वेषुःप्रभृति कृत्स्नकर्मातिदिश्यते । श्रोष्टपद्या अनन्त-
रं योऽपरपक्षः तत्राष्टम्यां माघावर्षाद्वा नाम कर्तव्यम् ।
तच्चैतेनाष्टकाकर्मणा व्याख्यातमिति । अत्रापि सप्तम्याद्यासु
तिसृषु तिथिषु कार्यम् । अत्र भगवान्—

“एतेनैव प्रकारेण माघावर्षाभिधानकम् ।

श्राद्धं श्रोष्टपदे मामि कृष्णपक्षे समाचरेत् ॥”

इति । नवावरान् भोजयेत् । अयुजो वेत्यादिकं सर्वमवाप्नुप-
तिष्ठत एव ।

Colophon :

इति प्रयोगसारव्याख्याने पाणिहोमविधिः समाप्तः ।

इति माघावर्षाभिधानाद्वा समाप्तम् ॥

Author—Samsadīśa (Sabhāpati), son of Nārāyaṇa.

Remarks—The name of the author may be Sabhā-

pati. The commentator elucidates the details of the application of each Sūtra. But nothing is found indicating the identity of the author. The Ms. comprises 56 prakaranas from Punyāhavidhi to Māghāvarṣaśrāddha.

॥ आश्वलायनश्रौतसूत्रभाष्यम् ॥

No. 59. ĀŚVALĀYANAŚRAUTASŪTRABHĀṢYAM

C. O. L. No. 305.

Substance—Paper. Size—13½" × 8". Pages—759.

About 17 lines per page and 20 letters per line.

Script—Devanāgarī. No. of Granthas—9950.

Owner—C. O.

Subject—An elaborate exposition of the Śrauta Sūtras of Āśvalāyana prescribing rules for पौर्णमासेष्टि & पशुपौर्णमासापन

Beginning:

यू— पौर्णमासेनेष्टिपशुसोमा व्याख्याताः ।

भा— पौर्णमासे व्याख्यातम् । तेन पौर्णमासेन इष्टयः पशवः सोमाश्च व्याख्याताः । इज्यन्ते आभिः देवता इति इष्टयः । पशु-
गुणकं कर्म पशुस्तिष्यते । तच्च तृतीयेऽध्याये वक्ष्यते । एते इष्टिप-
शुसोमाः पौर्णमासेन व्याख्याता इत्यर्थः ।

तत्र पौर्णमास इत्ययं शब्दः काले च दृश्यते कर्मणि च । काले तावत्—

यू— तैरमावास्यायां पौर्णमास्यां वा यजेत ।

End :

ननु व्रते नियम्यमाने दक्षिणाव्रतणमपार्यकं भवति । उच्यते—
यद्यपि प्राकृतो विहितदक्षिणः, तथापि भयम्प(?) श्रुतिशोदयतीत्य-
र्थः । एवं दक्षिणावचनं द्रष्टव्यम् । ते पुनः दक्षिणावचनस्य प्रयोजन-
माचक्षते सत्राङ्गत्वादयमपि पृष्ठशमनादयः(?) अदक्षिण एव स्यादिति
इष्यते । कथमेवादक्षिणत्वं स्यादिति तस्मात् श्रुतिवाक्येन दक्षिणाव-
चनं कृतम् । दक्षिणाप्रापणार्थं वचनम् । एवं केचित् । नमो ब्रह्म-
णे नम आचार्येभ्यः । ब्रह्मणे आचार्येभ्यश्च नमस्कारं करोति इष्य-
ते च । यज्ञशस्त्रं ममापितमिति कृत्वा व्रयाणामपि वाक्यानां द्विर-
भ्यासं करोति शास्त्रममाप्तिप्रज्ञापनाय । नम आचार्येभ्यः ॥

Colophon :

इति श्रीमदाश्वलायनसूत्रव्याख्यायां देवस्वामिकृतायां
द्वादशोऽध्यायः समाप्तः ॥

Author—Devasvāmin.

Remarks—This Bhāṣya is more lucid and elucid-
ative than that of Devatrāta though the
subject-matter in both is the same. Refer-
ences about this Devasvāmin, are made by
Viṣṇugūḍabhaṭṭopādhyāyagōḍa in his Āśvalā-
yanaprayogabandha, by Traividyaṛddha of
Tālavṛndavana and by Nārāyaṇa.

॥ आश्वलायनश्रौतसूत्रभाष्यम् ॥

No. 60. ĀŚVALĀYANAŚRAUTASŪTRABHĀṢYAM.

C. O. L. No. 519.

Substance—Paper. Size—13½" x 8". Pages—358.

About 20 lines per page and 22 letters per line.

Script—Devanāgarī. No. of Grantha—4925.

Owner—C. O.

Subject—An elaborate exposition, with concrete illustrations, of Āśvalāyanaśrautasūtra relating to Bahvṛcas by Viṣṇumitra making the visible gods such as Mārdevas and Pitrdevas and invisible gods such as Indra etc., important and inevitable.

Beginning :

एषोऽसावत्रासावमुत्र त्र्येति(?) । अर्थप मर्वाणि कर्माणि अर्थान् यथाधीत्येप तदर्थमुद्गृह्णोद्गृह्य अथाध्यापयति यजते याज(य) ति च । अथानन्तरं ब्राह्मण्यज्ञो विधीयते । यज्ञेन वैदिकं फलमन्त्राद्यादि आमुष्मिक च फलं स्वर्गादि ब्राह्मणस्यान्नाद्यमेवेति मंपादयन्ते । यस्य पाश्चयोक्त्रायामुष्मं चोभाभ्यामिति ब्राह्मणमेतदेव कर्म कृत्स्नं प्राप्य वेदान्ते उपनिषदि एष पन्था एतत् कर्मेति तस्मान्न प्रपद्येदिति (माद्येत्) च । तस्मात् श्रुतिस्मृतियचनप्रामाण्येन मन्त्रब्राह्मणमधीत्य यज्ञकर्म वेदितव्यम् । तच्च मन्त्रब्राह्मणे ऋग्वेदेन होत्रीयं यजुर्वेदेनाध्वर्यवं सामवेदेर्नाड्गात्रं सर्वव्रतत्वमिति । तत्र पुरुषशक्तिपरिहा(र?)णमुपलक्ष्य शौनकादिभिर्गाचार्यैः कल्पाः प्रणीताः । अर्थग्रहणायात्र शौनकेन भगवता होत्रकर्म द्वाद(शि?)शामि)रध्वर्यैः परिकल्पितम् । तदधीत्याश्रलायनेनाचार्येण ब्राह्मणाः श्राविताः । तत् सर्वं बह्वृचैः परिगृहीतम् 'अल्पाक्षरमसन्दिग्धं'चेति । तस्य व्याख्या क्रियते यथोपदिष्टम् । युष्माकमाचार्यैरभिधानार्थं श्रुतिन्यायमन्त्रालिङ्गसहकारिभिर्युक्तमुपशोभितं भवति । सूत्रं पञ्चविधं भवति अधिकारसूत्रं परिभाषा उत्सर्गावपादौ उदाहरणमिति ।

उपोद्घातः पदं च न पदार्थः पदविग्रहः ।

आक्षेपः प्रत्ययस्था च व्याख्या सूत्रस्य पदविधा ॥

“अर्थतस्य समाधायस्य विताने योगवसि(?) वक्ष्यामः”

End :

एतत् सांवत्सरं व्रतम् ॥

एतद् युक्तं व्रतम् । एतत् सांवत्सरं भवति । संवत्सरे सं-
वत्सरे तत् सांवत्सरं सांवत्सरमेव व्रतं भवति । व्रतकालस्यानि-
यमे प्राप्ते कालनियमः क्रियते । संवत्सरान्तमेव यावज्जीवकं
वा । यावज्जीवति तावत् काले भवति । यावज्जी(वि?)कं च भव-
तीति विकल्पः । अग्रा (व) युगते उपशान्ते अन्तरा जुहुयात् ।
हुतिश्चाहुतिश्चाहुती । अन्तरा मध्ये द्वयोराहुत्योर्मध्ये चेदग्निनु-
गच्छेत् । उत्तरस्या आहुत्याः स्थाने हिरण्यं निधाय उत्तरामाहुतिं
जुहुयात् । होमसमाप्तां हिरण्यमेव भवति । न पुनः अग्निः
“ अग्नेः प्रपातं परियद्विरण्यम् ” इति द्वाभ्यां स यथा ब्रा-
ह्मणे परिसमाप्ते हविर्यज्ञाः प्रायश्चित्तिकाः ।

Colophon :

इत्याश्चलाग्रनसूत्रव्याख्यायां वराहकालर्षिदेवव्रतस्य
कृता प्रथमोऽध्यायः समाप्तः । इति वराहदेवव्रतस्य कृता सूत्र-
व्याख्यायां तृतीयोऽध्यायः समाप्तः ।

Author—Devatrāta.

Remarks—The following lines seen in the work :

श्राके १६६० कालयुक्तिनामसंवत्सरे पौषमासे कृष्णपक्षे
नवम्यामिन्दुवासरे कर्नाटकेदेशे नगदग्रामे नामज्यातिरूपनाम-
फगोविन्दभट्टात्मजसमेश्वरेणाप्युक्तं श्रौतसूत्रभाष्यग्रन्थो लिखितः ।

show probably the date of transcription, Śaka 1660 (1748 A. D.)

Though this transcript comprises only three Adhyāyas it is clear from Devasyāmibhāṣya that there are on the whole 12 Adhyāyas. The author Devatrāta is referred to in the Nirṇayasindhu of Kamalākara as well as in the Samskāra-kaustubha of Ānandadeva. His name suggests that he was a native of Malabar. He is referred to on the 6th page by the words, "विना च भवत्रात ऋग्वेददेव". Bhavatrāta might have been Devatrāta's father and probably a commentator on the Ṛgveda.

The author of Nirṇayasindhu flourished during the middle part of the 17th century A. D.

॥ कात्यायनगृह्यसूत्रः ॥

No. 61. KĀTYĀYANAGRHYAVṚTTI.

C. O. L. No. 427.

Substance—Paper. Size—13½" × 8½". Pages—136.
About 20 lines per page and 24 letters per line. Script—Devanāgarī. No. of Granthas—1350. Incomplete.

‘वर्गगृहभाष्ये देवत्रातभाष्ये तन्त्राद्ये च वर्त्तन्ति ऋग्वेद मन्त्राणि.

—सूत्रमिति दि. P. 39. निर्णयमिच्छुः ।

Owner—C. O.

Subject—A discussion on domestic rituals in accordance with *Aṣṭakāḍīśrāddha*.

, Beginning :

याज्ञवल्क्याय नमः । परमयोगिने नमः । कात्यायनाय
महर्षये नमः । श्रीधर्पनारायणाय परमगुण्ये नमः । अवि-
प्रमस्तु ।

श्रौतान्याधानादीन्युक्तानि कर्माणि । तदनन्तरं स्मार्तान्य-
नुविधीयन्ते । तत्रतदादिष्वत्रम् । अधातो गृहस्थालीपाकानां कर्म ।
व्याख्यायत इति सूत्रशेषः । तत्रायमथशब्द आनन्तर्ये ।
श्रौतानुविधानसमनन्तरं स्मार्तान्यनुविधीयन्त इति ।
आनन्तर्यप्राप्तिः प्रयोजनम् । श्रौतेष्वधिकाराद्युपसृष्टेद् इत्येव-
मन्तं सर्वकर्मसाधारणं यत्तस्यात्रापि प्रवृत्तिर्यथा स्यादिति ।
पूर्वप्रवृत्तित्वं च श्रौतानामुपनिषद्भूमित्येतत् सूत्रकारप्रवृत्त्या ज्ञायते ।
प्रोष्येत्य गृहानुपतिष्ठते पूर्ववदिति श्रौतेषु गृहोपस्थानं वि-
हितम् ।

End :

मृते भर्तरि जीवन्तीत्यन्वारूढा चितागतिः ।

नाग्निकार्यविशेषोऽस्ति पृथक् पिण्डोदकक्रिया ॥

सपिण्डीकरणे दाहे सति तद्ग्रामवासिभिः ।

श्वस्ततो नोपगन्तव्यं गन्ता चेन्मरणं ध्रुवम् ॥

प्रक्षुप्ककाष्ठज्वालाभिः केशाग्निं दहनं भवेत् ।

आज्यशेषोपलिप्ताभ्यां पाणिभ्यामथ दाहकः ॥

मृतपादौ समालिप्य प्रत्यक् दयात्यानयेष्टकः(?) ।

निपत्य भूमावुत्थाय जग्धुमिध समन्तितः ॥

जलाशयगतो दद्यात् प्रेतायाम्बु यथाविधि ॥

इति । प्रकृतमनुलिखामः । शुभमस्तु ।

Colophon—Nil.

Author: Text—Kātyāyana.

Remarks—The commentary begins from Sthāli-pākaprakaraṇa and ends with Āśaucapra-karaṇa.

॥ खादिरगृह्यसूत्रवृत्तिः ॥

No. 62. KHĀDIRAGRHYASŪTRAVṚTTI.

C. O. L. No. 42.

Substance—Paper. Size—14" x 8½". Pages—145.
18 lines per page and 18 letters per line.
Script—Devanāgarī. No. of Granthas—1650.
Complete.

Owner—C. O.

Subject—An exposition of aphorisms on domestic rituals by Khādīra relating to Sāmaveda.

Beginning:

(मूलम्)—अथातो गृह्या(णि) कर्माणि ।

(व्याख्यानम्)—अथ अनन्तरम् । कस्मादनन्तरम् । “देवस्त्वितः” इत्यादिमन्त्रवच्छाखाध्ययनानन्तरम् । यतोऽनधीतवेदस्य मन्त्रापरिज्ञानात् वक्ष्यमाणेषु वाक्येषु कर्मानुष्ठानयोग्यतया प्रतिपत्तुमशक्यम् । अतस्तदनन्तरमिति गृह्यते ।

(मूलम्)—अथ वस्त्रादीनां दानम् । यशोऽसीत्याचमनीयम् ।

(व्याख्यानम्)—आचमनीयमित्युक्ते यशोऽसीति प्रतिगृह्य
तुष्णीं पीत्वाचामेत् ।

End :

(मूलम्)—पुनर्यज्ञविवाहयोश्च । पुनर्यज्ञविवाहयोश्च ।

(व्याख्यानम्)—पुनर्यज्ञविवाहयोः प्रागपि संवत्सरादागतान-
र्ह्येत् । मधुपर्केण पूजयेदित्यर्थः । द्विरुक्तिः शास्त्रपरिसमाप्तिधो-
तिका ॥

Colophon :

इति चतुर्थपटलस्य चतुर्थः खण्डः । ग्वादिराचार्यमुनिकृतस्य
गृह्यस्य रुद्रस्कन्दाचार्यकृतं व्याख्यानं समाप्तम् ।

नारायणस्य पुत्रेण मन्त्रवाटनिवासिना ।

रुद्रस्कन्देन संक्षेपात् गृह्यवृत्तिः कृता मया ॥

Author: Text — Khādirācārya. Commentary —
Rudraskandācārya, son of Nārāyaṇa of
Makhavṣṭa.

Remarks—This work contains four *patalas*. It
is printed in M. O. L. S. as No. 41.

॥ गौतमापरसूत्रम् (भाष्यसहितम्) ॥

No. 63. GAUTAMĀPARASŪTRAM
with Bhāṣya.

C. O. L. No. 250.

Substance—Paper. Size—13" x 8½". Pages—101.

About 20 lines per page and 18 letters per line.
Script—Devanāgarī. No. of Grantha—1100.
Complete.

Owner—C. O.

Subject—Certain funeral rites observed by Sāma-
vedins.

Beginning :

(घ)—प्रयाणकाले प्राक् स्मृतिविप्रयोगान् पितरं मातरं गुरु-
मन्यं वा ब्राह्मणं सुहृदं तत्स्वर्गार्थनिमित्तेनेमानि छन्दांसि
मेस्कृतां श्रावयेत् ।

(भा)—प्रयाणकाले प्रयाणं मरणं तस्मिन् काले
प्राक् स्मृतिविप्रयोगान् स्मृतिः ज्ञानं विप्रयोगो नाशः गनदृक्
भवति—मरणकाले स्मृतिः ... पान् प्रागेव वक्ष्यमाणानि
सामानि श्रावयेत् । प्राक् स्मृतिविप्रयोगादिदि वदंगा स्मृतिविप्रयो-
गात् परं न श्रावणं भवतीत्युक्तं भवति । स्मृतिविप्रयोगान् एव
न भवतीत्युक्ते मरणोत्तरकालं न भवतीत्यर्थः । दण्डाप-
न्वायेन मिद्धम् । कथमविशेषेण सर्वान् श्रावयेत् नेत्याह — पितरं
मातरं गुरुमन्यं वा सुहृदं ब्राह्मणमिति । पित्रादिशब्दाः प्रनिदाः ।
गुरुशब्दोऽत्र पितृव्यादिवचनः न निषेकादिकर्ता । न तु पितृशब्दे-
नैवोपात्त इति । अत्रापि तस्योपादाने पानरुक्त्यं प्रयज्यते । अन्यं
वा सुहृदं ब्राह्मणमिति । तस्य यः मरता तस्य श्रावणं विकल्प्यते ।
अन्यं वा इति वाशब्दाभिधानान् । ब्राह्मणग्रह(ण) सुहृद्भूतस्यापि
क्षत्रियादेर्नास्तीति दर्शयितुम् । न चात्र ब्राह्मणशब्दः पित्रादिशब्दानां
विशेषणमिति वाच्यम् । ब्राह्मणशब्देने(तिह) मन्त्रितमुहूर्च्छब्द एव
परामृश्यते नतु दूरस्थपित्रादिशब्दः ।

End :

(सु)—हुतशेषं पाणिषु दद्यात् । पाणिमुखाः पितर इति श्रुतेः ।
अनग्निधेदाज्यभागं गृहीत्वा भवत्स्वेवार्घ्यं । करणमिति पूर्व-
वत् । तथास्त्विति ।

(भा)—

यैश्वदेवे यदेकस्मिन् भवेयुः...द्विजाः ।
तदेकपाणौ होतृत्वं स्याद्विधिर्विहितस्तथा ॥

इति । नतश्च वैश्वदेविकब्राह्मणपा... ..पिन्वब्राह्मणपाणौ
होमः कार्यः । ये गृहान्न्यभावे लौकिकाग्निमिच्छन्ति ते सूत्र-
विरुद्धस्याभिरसनीयाः ।

पूर्वदेवान् प्रवर्तंत पश्चाद् देवं विसर्जयेत् ।
पश्चाद् भावित्वं पितॄणां पूर्वभावित्वं सिद्धम् ॥

Colophon :

Author : Text—Gautama.

Remarks—This Bhāṣya is written in elegant style.
It is a descriptive treatise on the religious
observances followed by the relatives of the
dead.

॥ छन्दोगसूत्रदीपः ॥

No. 64. CHANDOGASŪTRADĪPA.

C. O. L. No. 397.

Substance—Palmleaf. Size—15"×1½". Leaves—104.
10 lines per page and 68 letters per line.

Script—Grantha. No. of Granthas—4400.
Incomplete.

Owner—C. O.

Subject—An exposition of the *Drahyajinśūtra* pertaining to Sāma Veda.

Beginning :

पोडशीताम्ना स्तोप्यमाणो यथाग्नमुदविश्य हविर्धानं गन्वा
पोडशीग्रहमवष्टभ्य उद्गाता यस्मादग्न इति । ननु च अग्नि-
ष्टोमानन्तरं उक्त्ये वक्तव्ये कथं पोडशिनः प्रस्तावः?
उच्यते उक्त्ये । विशेषतो वक्तव्यस्याभावात् पोडशिनः
सङ्गावाञ्च प्रस्तावः ।

End :

आतृतीयञ्च प्रतिवाद्यमान आशापशनाम् । इति । यदि
शिष्यपि संवत्सरेषु न कश्चिदपि शब्दं कुर्यान् तत्रापि पशु-
नां सिद्धिरस्तेष्वेति विद्यात् । देव(अन्य) तमप्रतिपेधाभावादि-
ति । अथ अगर्दमशब्दे जाते शान्तिं विधत्ते, शान्तिर्वामि-
देव्यं शान्तिर्वामदेव्यम् इति । तदानीं वामदेव्यं गेयमित्यर्थः ।
इति ।

Colophon :

कल्पोक्तं ब्राह्मणोक्तं च यथावदवधारयन् ।

अष्टमं पटलं व्याख्येयं धन्वी मेधाविनां प्रियः ॥

इति छन्दोगसूत्रस्य तृतीयं दशके सुधीः ।

प्रथमं पटलं व्याख्येयं धन्वी ध्रुव्यनुसारतः ।

इति छन्दोगसूत्रस्य द्विषे धन्विनिर्मिते ।

तृतीये दशके षष्ठः पटलो द्याकृतोऽधुना ॥

Author—Dhanvi, of Kāśyapa Gotra.

Remarks—The beginning and end of this work are missing. The leaves have become very much decayed. The work extends from the beginning of the 2nd *Paṭala* of the 2nd *Daśaka* to the end of the commentary on the *Sūtra* षष्ठं नि वर्तते in the 6th *Paṭala*, 3rd *Daśaka*. The whole work is divided into three *Daśakas* and each *Daśaka* in its turn is divided into ten *Paṭalas*. It comes under *Drāhyāyanaśrautasūtrabhāṣya* in D. C. S. M. Madras. (Vide No. 1038, Vol. II).

॥ जैमिनीयगृह्यमन्त्रवृत्तिः ॥

No. 65. JAIMINĪYAGRHYAMANTRĀVṚTTI.

C. O. L. No. 826.

Substance—Palm leaf. Size—9½" x 1½". Leaves—84.

7—10 lines per page and 26—36 letters per line.

Script—Malayāḷam. No. of Granthas—1350.

Owner—Dāmodaraṇ Nampūri, Valia Kallampalli, Kidrāḡūr.

Subject—An exposition of the *mantras* of Jaimini on domestic rituals.

Beginning :

मकलभुवनैकनाथं श्रीकृष्णं नमि हृदिमुमां च शिवम् ।

गुरुमपि मुत्रक्षण्यं गजाननं भारतीं भवत्रानम् ॥

प्रणिपत्य विष्णुमीड्यं विदुषोऽपि कृषाम्बुधान् समस्तगुरुन् ।

गृह्य(गात्रगतमन्त्र)वृषितः करिष्यते जैमिनेस्तमपि न(मति?)त्या ॥

अन्युक्तानि दुरुक्तानि यान्यनुक्तानि च स्फुटम् ।

समादधतु विद्वांसस्तानि सर्वाणि बुद्धिभिः ॥

तत्र प्रथमं मन्त्राविनियोगो वक्तव्यः, तत आर्पकधनं, तत-
श्छन्दोनिर्देशः, ततो देवताभिधानम् । विनियोगादिचतुष्टयाज्ञाने
दोषः स्मर्यते श्रूयते च । तत्र स्मृतिः —

मन्त्राणां ब्राह्मणापेयच्छन्दोदैवतविन्न यः ।

याजनाध्यापना पात्यते वा प्रमीयते ॥

पापीयान भवतीत्यर्थः ।

एवं ब्राह्मणमाह तमिति । अथ श्रुतिरपि भगवता जैमिनिनास्म-
त्स्मृत्वारणापेयस्वययकर्तव्यता प्रदर्शिता । यो हर्षा आविदितापेयच्छ-
न्दोदैवतब्राह्मणोक्तेन मन्त्रेण याजयति वा अध्यापयति वा स्वाशुं
(व) च्छति (क? ग)तं वापद्यते प्रवमीयते ।

End :

“वेदमेव जपेन्नित्यमुपधर्मोऽन्य उच्यते”

स्वाध्यायवन्तं मां मा प्रतिज्ञाप्सीः ।

तद्विरोधं मा कार्षीः । स्वरवर्णाद्युनातिरिक्तो माभूत् । न्यन्मयादा-
दित्यर्थः । जुह्वन्तं मां मा प्रतिहोषीः । तद्विनाशुं मा कार्षीः । कुर्वन्तं
मां मा प्रतिकार्षीः । किं बहुना यद्यन् कर्म करोमि, तत्तन् कर्म

Owner—C. O.

Subject—The views of different sages regarding
the performance of domestic rituals, especially
Vājapeya.

Beginning:

क(धमु?धं)खलूपवसथ इति विजानीयात् सन्धासिदेवोपपाद्याथो
... .. लुसिदेवरूपपादनम् । ननु खलु मन्ध्यास्युपपादय
इव सर्वेषां त्वेव सन्धासुह (?) स्माह बोधायनो यत्रैतदुपवसि-
तोऽस्तमित आदित्ये पुरस्तात् चन्द्रमा लो(हीति?हिती) भवन्निवोदी-
याचमप्युपवसथं जानीयाद् । अत्रोह स्माह शालीकिरिति(पादम?-
दं)खल्वेष भवति सप्तन्ध्यं वै वोपपादायिष्येत । पूर्णो बोधायने तस्य
चेद् उपवसतोऽस्तमित आदित्ये पुरस्तात् चन्द्रमा लो(ह?हि)तीभव-
न्निवोदयादारमताग्निहोत्रेणेत्युक्तञ्च पार्वणेन प्रकामत् संन्यते पार्व-
णेऽग्निहोत्रं जुहुयादिति ।

End :

“ पात्रं सादयतीति सूत्रम् ” । बोधायनस्य यं यं गृहं
गृहीयात् तं तं मृज्य सादयेदिति शालीकिः । श्वेतमश्वं ददाति
श्वतां वन्धवान् ददाति । अश्वमसितश्वं ददाति गर्भिणी चट्वां
ललामं ददाति अनमनच्छत्रं ददाति त्रयस्त्रिंशत् निष्कं ददाति
मोमचममं ददाति हिरण्यं चमसं ददाति राशीकृतं धान्यं
ददाति । मरां च कृतं धान्यं ददात्येतानि च निस्पानि च दद्यादि-
ति बोधायनः । एतान्येवेति शालीकिरे(त्य?ता)न्येवेति शालीकिः ॥

Colophon:

द्वैधे चतुर्थः प्रश्नः । समाप्ते द्वैधः । श्रीकाण्डाय बो-
धायनाचार्याय नमः । श्री शुभमस्तु ।

Author :

Remarks—This is a treatise on Kalpa based on the views laid down by Bodhāyana and Śāliki explaining the parts to be played by the householder and the officiating priest.

॥ प्रतिहारसूत्रभाष्यम् ॥

No. 67. PRATIHĀRASŪTRABHĀṢYAM.

C. O. L. No. 286.

Substance—Paper. Size— $13\frac{1}{2}'' \times 8\frac{1}{2}''$. Pages—186.
15 lines per page and 20 letters per line. Script
—Devanāgarī. No. of Granthas—1767. In-
complete.

Owner—C. O.

Subject—An exposition of Daśatayī on the Prati-
hārasūtras of Kātyāyana.

Beginning:

नमोऽस्तु तस्मै देवाय यः प्रसूतेरिण्यजन्मनाम् ।
कात्स्न्ये च वेदे नृणामो यं साक्षादेवकसितम् ॥
यो वामनार्यमिश्रादनन्तनारायणार्णवज्वसुतात् ।
अजनि कुशिकान्ववाये साङ्गेऽधीती च सामवेदे यः ॥
रचयति स वरदराजः प्रतिहारार्पणकल्पयोर्धृतिम् ।
वक्ष्य ब्राह्मणसूत्रोपग्रन्थनिदानतद्व्याख्याम् ॥
इदन्ताप्रत्ययः साम्नामुपिच्छन्दोऽधिदैवतम् ।
भक्तयः पञ्चयज्ञेषु विनियोगश्च संक्रमः ॥

इतिमे दर्शयिष्यन्ते दशार्थास्त्विह यत्नतः ।
नास्मा दशतयीत्येव वृत्तिष्वेषा प्रथिष्यते ॥

अथ भगवान् काव्यायनो वक्ष्यमाणं वस्तु निर्दिशति अ-
थेति । इति खलु उपग्रन्थकल्पनात्तणोक्तानां ज्योतिष्टोमादि-
विश्वसृजामयनपर्यन्तानां (मेका) हाहनिमन्त्राणां क्षुद्रकल्पो-
क्तानां ज्योतिष्टोमपटहद्वादशाहविचाराणां यथायोगसम्पत्तिद्वयः
प्रापधितानि विषयाश्च न्यायानुष्ठानकल्पादयश्च साक्षां प्रयो-
गप्रकार उक्तः ।

End:

इह तु व्यक्षर एव प्रतिहारः णिच्छन्दस(१)स्वधुरवृद्धिर्लोपश्च
तत्र गतिर्न प्रतिहारं निघादिस्त्युक्तत्वात् प्रातिहारिकमेव गतिं
प्रतिहारो वै छन्दमेव प्रयदादिति खत्र.....अत्र खत्र-
प्रकारेणोक्तः ।

Colophon :

Author—Varadarāja, son of Vāmana and grandson
of Anantanārāyanayaajan.

Remarks—The leaves have become very much de-
cayed and worn out. In several places the
words and letters are not discernible. The
whole work is divided into sections known as
Khaṇḍa or Paṭala or Viccheda and they are
twelve in number. Pāṇcavidhīsūtras describe
the changes suffered by the *R̥ks* into *sāmans*.
The Pratiḥārasūtras are of the same kind.

Varadarāja has also written commentaries on the *Ārṣeyakalpa*, *alias* *Maṣaka*. His other works are:—

ऋग्वेदभाष्यम् ।

तैत्तिरीयारण्यकभाष्यम् ।

निदानद्वयवृत्तिः ।

वन्दराजदीक्षितायम् ।

॥ प्रदीपिका (छन्दोगप्रयोगवृत्तिः) ॥

No. 68. PRADĪPIKĀ
CHANDOGAPRAYOGAVṚTTI.

C. O. L. No. 264.

Substance—Paper. Size—13½" × 8". Pages—102.

20 lines per page and 18 letters per line.

Script—Devanāgarī. No. of Granthas—1173.

Owner—C. O.

Subject—The Yāgaprayogas of the Sāmavedins.

Beginning:

.... मप्रवोकेनान्वक्तेऽपि पितृभूतमनुष्यभूतपक्षयोः मह-
न्मैवोचमिति मन्त्रं न जद्यादुच्चारणमात्रं करोति करिष्यामीति
विदि रारब्धलक्षणमन्त्रं दध्नाहारयेत् । लवणो न
संस्कृतं कृत्वापादिशृङ्गादिव्यञ्जनयुक्तमन्त्रं दध्नाहारयेत् । अकरि-
ष्यतः पुरुषस्य सोम न.... योविष्टिः ग्रहीण-

मुत्रदण्यौ पुरस्तात् कर्मभ्यः सोमक्रयकाले औत्तवस्ये वा उद्राव-
देवयजनं तस्मान् कर्मार्थं प्रोक्षति....

End :

तर्पणं प्रयोगः सन्धिचमनं भक्षयित्वा निष्क्रम्य समन्तोऽग्नानं
कृत्वा पर्यायेभ्यस्तु रोषेरिति क्रनस्य द्वागं स्वः इत्यादि यजमानो-
पवहान्तम् । अथ जराधोधीयस्तवनं भक्षणं पूर्ववन्निष्क्रमणाद्युपवहान्तं
मार्गीयवत् स्तवनं भक्षणं पूर्ववन्निष्क्रमणाद्युपवहान्तं पृथक् स्तोत्रेभ्यः
मंस्तेनोपतिष्ठेन् इति वचनात् । अथ स्तोमविमोचनादिहायों जने-
शस्तोक्थ्यस्यतिरोन्यस्येति विशेषः । शेषमतिगन्धवत् । उदवसनी-
यान्तं पूषेत् । सर्वष्टमर्वन्तोमाप्नोर्वमम् ।—

Colophon:

छन्दोगस्य प्रयोगस्य वृत्तिरूपा प्रदीपिका ।

कृता त्रिविद्यवृद्धेन तालवृन्दनिवासिना ॥

इति छन्दोगस्य प्रयोगवृत्ता तालवृन्दनिवासिना

कृतायां प्रदीपिकायां मत्तसंस्था ममाप्ता ॥

Author—Traividyaavrdha belonging to the place
known as Tālavṛnda.

Remarks—The work dwells at length on the vari-
ous observances followed by the Sāmavedic
school in Yāgas just as in the treatise *वृत्तिरूपा*.
There is a similar work in Malayālam known
as Candaṅgubhāṣa which is eagerly studied by
heart by Nampūtiri Brāhmins participating in
the Yāgas. The treatise is complete.

॥ प्रयोगतराणि: (बोधायनसौमिकप्रयोगतराणि:) ॥

No. 69. PRAYOGATARANI.

(Bhoddhāyana Saumikaprayogatarani).

C. O. L. No. 336.

Substance—Palm leaf. Size—14" x 2". Leaves—114.
9 lines per page and 45 letters per line.
Script—Malayālam. No. of Granthas—5100.
Complete.

Owner—Paramesvaran Nampāri, Edappallimana-
kkal.

Subject—An exposition of Śūtras of Bhoddhāyana
relating to Soma sacrifice.

Beginning :

हरिः । श्रीगणपतये नमः । अविघ्नमस्तु ।

श्रीमन्तं जगतां नाथं प्रणम्य मधुसूदनम् ।

प्रयोगं सौमिकं वक्ष्ये बोधायनमताश्रयात् ॥

इति इष्टदेवतां नमस्कृत्य वक्ष्यते । सञ्चद्रको यजमानः । तत्सा-
धनानि सम्पादयेत् । साङ्गं कृष्णायनमनुष्युक्तं गुरुष्युक्तं वा कृ-
ष्णाजिना त्रिवलिर्वा पञ्चवलिर्वा ।

End:

मनस्वतीहोमविधौ

तदुत्तरकर्मार्थं । तस्माद् भूयोऽपि निर्वपेत् । अतः परं सायं प्रात-
रग्निहोत्रे मतिशुद्धेति ।

Colophon :

अस्मिन् प्रयोगतराणि बहुपक्षदोषा

.... दाहता गुरुतत्त्वभयादमु. . . ।

एकं मतं समवलम्ब्य च यात्रासिद्धे-

द्वै.... दिभिः ... पक्षभेदात् ॥

नारायणेन तिखण्डकृताङ्कन....न

नारायणाङ्घ्रिसरसीरुह....त्परेण ।

....पा प्रयोगतरणी रचिता मया

इति प्रयोगतरणिर्नाम प्रयोगवृत्तिः समाप्ता ।

* * * * *

Author—Nārāyaṇa.

Remarks—Several leaves at the beginning, middle and end are missing. This author may be responsible for the production of the Vṛtti of Āvalāyana.

॥ प्रयोगमाला ॥

No. 70. PRAYOGAMĀLĀ.

C. O. L. No. 896.

Substance—Paper. Size—11½" x 9". Pages—137.

20 lines per page and 20 letters per line.

Script—Devanāgarī. No. of Granthas—2200.

Complete.

Owner—C. O.

Subject—The ceremonials like Pitrāśaddha, Garbhādhāna, Pumsavana etc.

Beginning:

शुं गुरुभ्यो नमः । सं सरस्वत्यै नमः ।...उपक्रम्य प्राणा-
नायम्य । अनया भुज्ययः । कनयो च वक्ष्ये । तदर्थं पुण्या-

हं वाचयिष्ये ।...क्रियतामिति पुण्याहं वाचयित्वाथ
 देवयजनो मुखात् कृत्वा प्रकञ्जुहोति । सुवणे दर्मानुपस्ती-
 र्य (मे)क्षणेन चक्रमालोडय पूर्वार्द्धादवदाय अपरार्द्धादवधत्यभि-
 धारयति, प्रत्यनक्ति पुरस्तात् सुवाहुतिं हुत्वा । अग्निं मूर्धा
 दिवः ककुत् पतिः पृथिव्या अयम् । अंषां रेतांसि जिन्व-
 तो भुवो यज्ञस्य रजसश्च ते न तानि युग्मिः स च से शित्वा-
 मिः । दिवि...न दधुषे सुवपां जहामग्रे चक्षुषे हव्यवा-
 हं स्वाहा । अन्नञ्च...पूर्ववदुपस्तीर्य सिष्टकृतमुत्तरार्धपूर्वाधे
 होमः सकृदवधति द्विरभिधारयति न प्रत्यनक्ति तमन्तःपरि-
 धि सादयित्वा याज्याहुतीरुपजुहोति ।... .. प्रत्या-
 न्दिकंभ्रादे अस्तपितृपितामहप्रपितामहाधे भवतां क्षणः कर्त-
 व्यः ।.... गर्भाधानादिकर्म-अस्याः । गर्भाधा-
 नपुंसवनसीमन्तोन्नयनकर्माङ्गमुदकशान्तिप्रतिसरकर्म करिष्ये ।

End:

दर्माग्ने द्वे पर्याग्निकरणे द्वे....ज्वर्जनचतुर्भ्य इति आरक्तिमां
 पदविंशतिः शम्याः परिधीन् कृत्वा मध्यमाङ्गुलिरनामिकया-
 कनिष्ठिकेऽति.... मध्यमो दार्षीयान् दक्षिणायोऽङ्गिष्ठो
 हस्तिष्ठ उत्तराङ्गुष्ठमात्रमष्टादश याज्ञिकान् प्रादेशमात्रं दर्मतर्-
 णकाम्यामङ्गुष्ठमात्रं प्रोक्षणीमाज्यस्थालीप्रस्रचतुर्भागं....तस्य
 द्विरङ्गुलमुन्नतं पञ्चाङ्गुलविलमेवं सुक्ष्मप्रदेशमात्रं चतुरङ्गुलं
 किञ्चिदक्षिणत उन्नतो भव तन्मे क्षणमिति होमदर्विप्रमाण-
 मितिह साह योषायनः ।

Colophon:

॥ हरिः ॥ ॐ ॥ शुभमस्तु ॥

Author:

Remarks—The work consists of three main topics :

1. Śubhakarma. 2. Prāyaścittakarma. 3. Aparakarma.

The first praśna contains:—

1. Puṇyāha. 2. Sviṣṭakṛddhoma. 3. Devayajña.
4. Pitrārdha according to Pārvanavidhāna.
5. Garbhārdha. 6. Pumsāvāha. 7. Simantonayana.
8. Udakaśanti and Pratisarakarma.

9. Abhyudayaśrāddha (Hiranyarūpa).

The second contains: 1. Jāta Karma, 2. Nāmakarma and Annaprāśana.

The third praśna contains: 1. Upanayana. 2. Śukriyavratopakrama. 3. Godānavratopakarma.

4. Vāstuśamana. The expiatory rites begin from Fol. 67 whose main portion deals with Brahmacaryāśramāvratalopaprāyaścitta. These come to a close on Fol. 110 wherefrom Aparakriya begins.

॥ बोधायनदर्शपूर्णमासानुष्ठानम् ॥

No. 71. BODHĀYANADARŚAPŪRNA-
MĀSĀNUSTĀNAM.

C. O. L. No. 335.

Substance—Palm leaf. Size—12" x 2". Leaves—96.

10 lines per page and 40 letters per line.

Script—Malayālam. No. of Granthas—2400.

Owner—Paramēvaran Namjirippād, Edappallimuna, Alwaye, Travancore.

Subject—The observances and rituals to be followed on Full Moon and New Moon days according to Bodhiyana's school.

Beginning:

हमिः । श्रीगणपतये नमः । अविग्रमस्तु

अथ गुरुन् प्रणम्य पोषाप्यनमतेन दर्शपूर्णमाचानुष्ठानं वक्ष्ये । द्वात्रिंशं तु आश्वलायनमतेन । तत्र तत्र तत्तन्मन्त्राश्च व्याख्यायन्ते । सर्वमन्त्राणामनुष्ठानस्मारकत्वात् । यथा कथञ्चित् अनुष्ठान(क?)स्मारकतया व्याख्याने रूपमङ्गतिदि न दोषाय । तत्र प्रथमं कर्माधिक्यात् दर्शकमोच्यते ।

अमावास्यायां प्रातर्हुतेऽग्निहोत्रे कृतमन्त्राणामपनोऽष्टवर्ग्युः पादौ प्रक्षाल्य आचम्य आपोहिष्ठेति तिसृमिः प्रतिमन्त्रमाचमेत् । तत्रायमन्त्र(पां?)स्तु आपोहिष्ठमयो भुवः.....महेरणाय चक्षसे इति । द्वीत्यस्मात् पूर्वत्वात् आप इत्यनामन्वितम् । न च निर्मयोद्भवानुपजनीयः, व्यवहितत्वात् ॥

End :

यदि पर्वणि चतुर्दशी, तर्हि पिण्डपितृयज्ञः प्रतिपदि । प्रतिपदि पर्वाण्यपि नास्ति चेत् पर्वण्येव । एवं केरलेष्वाचारः ।

Colophon :

इति दर्शपूर्णमासौ व्याख्यातौ ॥

Author :

Remarks—From the words एवं केरलेष्वाचारः occurring at

the close of the work it is possible to conclude that the author belonged to Kerala.

After the completion of the text two stanzas in Malayālam and one in Sanskrit are additionally appended, viz :

കപാവയുഗമും പാശകിടത്തുണ്ടുളിയും മഴ
പറയും ചകരീര്യവക്കണ്ണുണ്ടുളിയി. ?
ഉളിയും മഴയും തണുത്തുതരും പാള പാശവും
കണ്ണുന്ന ചകരീര്യവക്കണ്ണുണ്ടുളിയി. ഇതിപത.

आधाने घृतिमृतिक्षुग्विनिध्यावाचनं मार्जन
मघ्यं कर्म च भोजनोपधिहृतव्रज्जिदनद्यागणी ।
आरोप्याग्रिमपेतकर्म निवपेत् संभारमावयता-
मधीन् सर्वमामिच्चनुदयविगद पूर्वाग्निहोत्रेष्टयः ॥

The mode of producing fire in case Agnihotra fire is extinguished is described in detail in Malayālam on Fol. 98. On Fol. 99 it is stated that the soul attains physical form by dint of obsequial observances.

॥ वैधावनश्रौतम् ॥

No. 72A. BODHĀYANASĀRAUTAM.

C. O. L. No. 928 A

Substance—Palm leaf. Size—13"×1½". Leaves—88,
14 lines per page and 45 letters per line. Script
—Malayālam. No. of Grantlines—1500.

Owner—Śāraṇ Kaṇḍan Nampūri Maṅgalaśāstri
Illom, Vaikom.

Subject—Rituals enjoined by the Vedas, according
to the School of Boddhāyana.

Beginning—End—Same as No. 66.

Colophon:

इति पञ्चमोऽध्यायः । परमोऽधिकमिदमेकम् । अथातोऽन्या-
धेयं व्याख्यास्यामः ।

अथातथातुर्मास्यानि व्याख्यामः । सह साह बोधायनः ।
अथातोऽधिककल्पं व्याख्यास्यामः । खरस्ये करण इत्युत्तरे ।

अथात इष्टिकल्पं व्याख्यास्यामः । सह । अथातो द्वादशाहं
व्याख्यास्यामः । चिन्वीत द्वादशाहे ।

Author:

Remarks—The contents of this work show that it
is the same as No. 66.

॥ बोधायनकल्पसूत्रम् ॥

No. 72 B. BODHĀYANAKALPASŪTRAM.

C. O. L. No. 928 B.

Substance—Palm leaf. Size—13" × 1½". Leaves—81:
14 lines per page and 45 letters per line.

Script—Malayālam. No. of Granthas—1450.

Owner—Same as No. 72 A.

Subject—Prescription of materials such as Puro-
dāśa used in connection with Yajña.

Beginning :

श्रीगणपतये नमः ।

पञ्चतयेन कल्पमपेक्षतः छन्दसा ज्ञात्वाणेन प्रत्ययेन न्यायेन
संस्थावशेनेति । छन्दसेति यद्वेचाम यथा । यथासायप्र-
णिधिरिदं पूर्वमिदमुत्तरमिति । अथापि मन्त्र एव न्ययं कर्म
प्रकृते । कर्मानुवादी भवति । यथेतन् भवति प्रेयमगाद्विपणा
बर्हिस्छेर्विन्तरिक्षमन्विहि देवस्य त्वा सवितुः प्रमवेऽधिनोर्वा-
हुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्याम् अग्नये जुष्टं निर्वपामीति ।

End :

अथ दर्शपूर्णमासेषु सोमेषु विस्पष्टायामवान्तरदीक्षायां पिण्ड-
पितृयज्ञं दद्यात् । तदिदं प्रोक्तम् । यदकल्पं स्रजतः सामैकं
तव क्रतुयोगं यज्ञे यज्ञमुपलक्षयेतेति बोधायनो यज्ञे यज्ञमु-
पलक्षयेतेति बोधायनः ।

Colophon :

इति बोधायनीयं कल्पसूत्रं समाप्तम् ।

Author :

Remarks—This work serves as an explanation of
the matter indirectly drawn from the Śrauta
Sūtras of Bṛhadāyana.

॥ बोधायनापरप्रयोगादि ॥

No. 73. BODHĀYANĀPARAPRAYOGADI.

C. O. L. No. 207.

Substance—Paper. Size—13" x 8". Pages—168.

20 lines per page and 18 letters per line.

No. of Granthas—1850.

Owner—C. O.

Subject—Description of the rites of the householder such as Upākarma, Tarpana etc.

Beginning:

श्रावण्यां पौर्णमास्यामापाठ्या.....सहाचापों नद्यां
 स्नात्वा माध्याह्निकं कृत्वा प्राणानायम्य अध्यायोपाकर्म
 करिष्य इति मङ्गल्य पुनः स्नात्वा यज्ञोपवीतं मौर्ध्ना कृष्णा-
 जिने दण्डं च धारयित्वा च नित्यतर्पणानि कुर्यात् ।

अग्निः प्रजापतिः सोमो रुद्रो दितिर्वृहस्पतिः सर्वा इत्ये-
 तानि प्राग्द्वाराणि मनश्चत्राणि स्रग्द्वाराणि साहोगवाणि समु-
 हर्तानि तर्पयामि । यस्स्तर्पयामि ।

End:

यदस्य कर्मण इत्यस्य स्विष्टकृदेवता यदस्य कर्मणोऽत्यरी
चम् समिदस्वाहा । स्विष्टकृत इदम् । दर्श-
 स्थालीपाकं धर्मपत्न्या सह दर्शस्थालीपाकेन यक्ष्ये । तदङ्गं
 पुण्याहम् । अग्निमिन्द्राग्नी च प्रीयेनाम् । अग्निमिन्द्राग्नी च
 यक्ष्ये । आपारान्तं कृत्वा । आज्यभागान्ते अग्रये स्वाहा ।
 इन्द्राग्निभ्यां स्वाहा । स्विष्टकृदादिहोमशेषं समापयेत् ।

Colophon :

आद्यवलायनपुण्याहं समाप्तम् ।

Author :

Remarks—Though the title of the work is Bōdhāyanāparaprayoga, the *prayogas* of Āśvalāyana alone are dwelt upon. It includes also Pūrva-prayogas. The list of subjects dealt with here is given below:

नित्यतर्पणम् ।
 उपाकर्मतर्पणम् ।
 स्नानसंस्कारादि ।
 दक्षिणायनादिमरणप्रायश्चित्तम् ।
 होतृसंस्कारः ।
 अवरं सत्रम् ।
 मामगानामग्निमन्धानम् ।
 श्राद्धम् ।
 आश्वलायनाग्निमन्त्र्यनादि ।
 बोधायनीवातनादि
 आश्वलायनाग्निसन्धानादि ।

॥ बोधायनीयश्रोतप्रयोगादिस्त्वामाणिः ॥

No. 74. BŌDHĀYANĪYASĀRAUTAPRAYOGA-
 ŚIKHĀMAṆI.

C. O. L. No. 545.

Substance—Paper. Size—11"×8½". Pages—98.

About 20 lines per page and 24 letters per line.

Script—Devanāgarī. No. of Granthas—1200.

Owner—C. O.

Subject—Śrāutaprayogas from Vivāha to Cauḥa according to Bodhāyana's school.

Beginning :

स्वस्ति गुरवे नमः । अथ नान्दीश्राद्धप्रयोगः ।

कर्ता द्विराचम्य प्राणानायम्य सुमशुस्त्रेत्यादि गणपतिं प्रार्थ्य
देशकालौ सङ्कीर्त्य एवंगुणविशेषणविशिष्टायां पुण्यतिथौ श्वः करि-
प्यमाणाशुकरकर्माङ्गतया विहितं पुण्याहवाचनपूर्वकं नान्दीसमाराधनं
करिष्ये । तदादौ निर्विघ्नपरिसमाप्त्यर्थं गणपतिपूजनं कुलदेवताप्रति-
ष्ठापनं च करिष्ये इति सङ्कल्प्य गणपतिपूजनं कुर्यात् । तद्यथा—
'गणानां त्वा गणपतिं हवामहे कविं कवीनामुपमश्रवस्तमम् । ज्येष्ठ-
राजं ब्रह्मणां ब्रह्मणस्पत आनः शृण्वन्मृताभिः सीदता(ध ? द)नम्' ॥
गणपतये नमः आसनं समर्पयामि । हस्ते दूर्वाक्षतान् गृहीत्वा ॐ
भूः गणपतिमावाहयामि । ॐ भुवः गणपतिमावाहयामि । ॐ सुवः
गणपतिमावाहयामि । ॐ भूर्भुवस्स्वः गणपतिमावाहयामि । गण-
पतये नमः पादं समर्पयामि । गणपतये नमः अर्घ्यं समर्पयामि ।
गणपतये नमः आचमनीयं समर्पयामि । गणपतये नमः आपोहिष्ठेति
स्नानं समर्पयामि । गणपतये नमः स्नानानन्तरम् आचमनीयं समर्प-
यामि । गणपतये नमः वस्त्रपुष्पं समर्पयामि । गणपतये नमः
उपवीतं समर्पयामि । गणपतये नमः आभरणं समर्पयामि ।

End :

एवं सर्वाण्युपरिष्ठातन्त्राणि समाप्यानुपस्य न इत्याद्युत्तरपरिषेकं
प्रणीताविमोचनं ब्रह्मोद्गासनं च कृत्वा कृतानां, गर्भाधानचौलकर्मणां

श्रीपरमेश्वरः प्रीयताम् । कृतानां गर्भाधानचालकर्मणां साङ्गतासिद्धयर्थं
 यथाशक्ति ब्राह्मणान् भोजयिष्ये । तथैव यथाशक्ति भूयसीं दक्षिणां
 दत्तुमहमुत्सृजे । कृत्वैर्गर्भाधानपुंसवनसीमन्तोन्नयनविष्णुचालिजात-
 कर्मनामकरणोपनिष्क्रामणाक्षप्राशनकर्णवेधनचालकर्मभिः श्रीपरमे-
 श्वरः प्रीयताम् । “अयं ते योनिः कृत्विजो यतो जातो अरोचथ । तं
 जानन्नग्र आरोह आधातो वर्धयारयिम्” इति समागोपयेत् । ततो
 मङ्गलार्तिक्यं कुर्युः । ब्राह्मणा मन्त्राक्षतान् दद्युः ॥

Colophon :

इति श्रीकाशीवासिकेशवभट्टसूनुना श्रीतीर्थिद्विष-
 निभट्टेन कृते योधायनीये प्रयोगाग्न्यामर्णां गर्भाधानदि-
 तन्त्रः समाप्तः ॥

Author—Viśvapatibhaṭṭa, son of Keśava Bhaṭṭa
 of Benares.

Remarks—This work deals with Nāndīśrādhapra-
 yoga, Sarvakarmāṅgadhūtapuṣyahāvācanapra-
 yoga, Vivāhahoma, Vāgdānaprayoga, Madhu-
 parka, Kanyāḍānaprayoga, Sacīrūjannavidhī
 Gṛhapraveśa, Vivāhavṛatagrahana, Oupāsana-
 vidhī, Caturthīhoma, Vivāhavṛatavisarjana,
 Upasamveśanam, Oudumbarapūja, Sthālīp-
 kahoma, Garbhādhāna, Pumsavana, Sūnanton-
 nayana, Jātakarma, Nāmakarana, Upaniṣkrā-
 mana, Annaprāśana, Karmavedha and Couḷa-
 tantra. Many citations have been given in it
 from works such as Smṛtisārasamuccaya, Pra-
 yogasāra, Nṛsimhakarikā, Viṣṇubhaṭṭaprayo-

gasāra, Āśvalāyanaprayogaratna, Āśvalāyana-
sūtra, Viśvaprakāśakārikā, Sūtrasārasya, Śin-
ghabhaṭṭīyam, Candēśvariyaṃ, Kumārasvāmi-
kārikā, Prayogapārijāta, Cintāmaṇi and
Bārhaspatya.

॥ भारद्वाजगृह्यप्रयोगः ॥

No. 75. BHĀRADVĀJAGRHYAPRAYOGA.

C. O. L. No. 149.

Substance—Paper. Size—14" × 8". Pages—142.

About 19 lines per page and 16 letters per line.

Script—Devanāgarī. No. of Granthas—1278.

Complete.

Owner—C. O.

Subject—Description and application of gṛhya-
sūtras of Bāradvāja.

Beginning:

नमः सद्मे । नमः सद्मस्वतये । नमः सखीनां पुगेमाणां चक्षुषे ।
नमो दिवे । नमः पृथिव्यै । हरिः ॐ ।

धेदिषान् ब्राह्मणान् नमस्कृत्य कर्माग्ममूर्तः सुमूर्तेर्नोऽभिन्यति
मन्त्रोऽनुगृह्यन्तु इति प्रार्थितेऽनुष्ठानः सर्वकर्माणि कुर्यात् ।

“सर्वकर्माणि आर्त्ता तु मन्त्राभ्यं च गणाधिपम् ।

गणनां येन मन्त्रेण गणनाथं प्रपूजयेत्” ॥

कर्त्तव्यमात्मन्य कर्मेण अभिगेन पश्चिमात्यर्थम् आर्त्ता महाम-
लपनिवृत्ता कर्त्तव्ये द्विः ।

गजानां त्वा गणपतिं हवामहे कविं कवीनामुपमश्रवस्तमम् ।
 ग्नेष्टगर्जं ब्रह्मणां ब्रह्मणस्पत आनःशृण्वन्नृतिभिस्मीदृसादनम् ॥

End :

दारुमयानि अर्घा प्रक्षिपेत् । मृन्मयानि अप्सु विनिक्षिपेत् ।
 पात्रादिदाहे निर्ऋत्याय न्या इति विदग्धं अभिमन्त्र्य स्वमपराधी
 त्वमवाची त्वं रक्षामि हन्ति गच्छ इति दाक्षिणापरागुचरापरां
 वा दिशं तं प्रतिनिरस्य अप उपस्पृश्य अग्नी रक्षामि गच्छतीति
 आज्याहुतीर्हुदुयात् ।

Colophon :

हरिः । ॐ । शुभमस्तु । गुरुभ्यो नमः ॥

Author—Bhāradvāja.

Remarks—The work lays special stress on one's
 daily duties with citations from Veda and on
 the penalty for shortcomings in their per-
 formance.

॥ भारद्वाजगृह्यप्रयोगः ॥

No. 76. BHĀRADVĀJAGRHYAPRAYOGA.

C. O. L. Nos. 318, 343, 351.

Substance—Paper. Size—11" × 8½". Pages—157.

About 20 lines per page and 28 letters per line.

• Script—Devanāgarī. No. of Granthas—2748.
 Complete.

Owner—C. O. •

Subject—Description of the rites of a Brāhmin householder beginning from marriage and extending upto the end of Brahmayaśā.

Beginning :

शुक्लाम्बरधरं विष्णुं शशिवर्णं चतुर्भुजम् ।

प्रसन्नवदनं ध्यायेत् सर्वविघ्नोपशान्तये ।

यागार्थाविव सम्पृक्तौ वागर्थप्रतिपत्तये ।

जगतः पितरौ वन्दे पार्वतीपरमेश्वरौ ॥

सुषुहृते वरः कन्यागृहं गत्वा कृतपादश्रीचाचमन आचार्येण कृतरक्षाकुरो विनायकं सम्पूज्य प्राणानायम्य पाणिग्रहणकर्मार्थं वरान् प्रेषयिष्ये । ङिः । वत्सगोत्राद् पुर्यं मदर्थं कन्यां वृणीष्यामिति ब्राह्मणान् श्रूयात् । ते कन्यादातारं गत्वा ब्रूयुः ।

End :

गोभूतिलहिरण्याज्यवस्त्रधान्यगुडानि च ।

रूपं लवणमित्याहुः दग्धा(नाः? प्रकीर्तिताः? नान्यनुक्रमात्) ब्रह्मयज्ञं करिष्ये । ब्रह्मयज्ञेन यक्ष्ये । विद्युदसि ... उपैमि, अप्सु श्रद्धा. गात्रघ्नी दशवारं जप्त्वा वेदादीन्—अग्निर्मले धातमम् । श्ये त्वोर्जे त्वा.....कर्मणे । अमआयाढि....वर्हिषि । शन्नो देवीः.....अवन्तु नः । अग्निर्मूर्धेत्यनुवाकम् । एकाम् ऋचं वा । यथाशक्ति स्वाध्यायम् । ॐ नमो ब्रह्मणे.....करोमि । वृष्टिरसि.... अपागाम् । ततस्तर्पणम् । ब्रह्मादिदेवान् तर्पयामि । सर्वान् देवान् तर्पयामि । देवगणान् तर्पयामि । सर्वदेवपत्नीस्तर्पयामि । निर्वीली । प्रजापतिं काण्डक्रपिं तर्पयामि । सोमं काण्डक्रपिं तर्पयामि । अग्निं कां.....तर्पयामि । विश्वान्

देवान् ऋषीन् तर्पयामि । ब्रह्माणं स्वयम्भूतं तर्पयामि । मद्-
 मस्पतिं.....मि । ऋग्वेदं.....मि । यजुर्वेदं.....मि । साम-
 वेदं.....मि । अथर्ववेदं.....मि । अथर्वोद्दिग्गमं.....मि ।
 इतिहासं.....मि । पुगणं तर्पयामि । सर्वदेवजनान् तर्पयामि ।
 सर्वभूतानि तर्पयामि । प्रार्थानाविनि । वेद्यम्पायनदिदिन
 तर्पयामि । सर्वान् पितॄन् तर्पयामि । सर्वान् पितॄन् तर्पयामि ।
 सर्वपितृगणान् तर्पयामि । सर्वान् पितॄन् तर्पयामि । ऊर्जे षड-
 न्तीः पितॄन् तृप्यत ।

Colophon :

शुभमस्तु ।

Author—Bhāradvāja.

Remarks—In connection with the nuptial cere-
 mony it is said, “चतुर्थी काले नवत्यस्त्रा” lending
 support to the view that nuptials can be
 celebrated on the fourth day. This custom
 is prevalent only among the Brāhmins and
 Kṣatriyas of Kerala. Most probably the
 author might have been a Nampārī Brāhmin.

॥ भारद्वाजगृह्यसूत्रम् ॥

No. 77. BHĀRADVĀJAGRHYASŪTRAM.

C. O. L. No. 148.

Substance—Paper. Size—13½" x 8½". Pages—102.
 16 lines per page and 20 letters per line.

Script—Devanāgarī. No. of Granthas—1000.
Complete.

Owner—C. O.

Subject—Aphorisms on domestic rituals by
Bhāradvāja.

Beginning :

पूर्वमुपनयनं व्याख्यास्यामः । ॥ १ ॥

पुरस्तादेव सम्भारानुकल्पयते । ॥ २ ॥

पालाशमिधमं खादिरमौदुम्बरं वैकङ्कतं चैतद्वृक्षीयामेव दद्यात्
करोति त्वग्बिलामगूलदण्डामरत्नीमात्रीम् । ॥ ३ ॥

चतुरङ्गुलं विडं करोति । ॥ ४ ॥

सामयाचारिकं कर्मेति विज्ञायते ॥ ५ ॥

गर्भाष्टमेषु ब्राह्मणमुपनयीत गर्भकादशेषु राजन्यं गर्भद्वादशेषु
वैश्यं गर्भनवमेषु ब्राह्मणमित्यवरम् ॥ ६ ॥

वासांसि सप्तामनन्त्येण्यं ब्राह्मणो वसीत रौरवं राजन्यो
वस्ताजिनं वैश्यो यदाजिनं धारयेत् ब्रह्म वर्धयेद्यज्ञासो धार-
येत् क्षत्रं वर्धयेदुभयं धार्यमुभयोर्ऋद्ध्या इति विज्ञायते ॥ ७ ॥
वसन्ते ब्राह्मणमुपनयीत ग्रीष्मे हेमन्ते वा राजन्यं शरदि वैश्यं
वर्षासु गृध्रकारं शिशिरे वा सर्वानापूर्धमाणपक्षे पुण्ये नक्षत्रे
विशेषेण पुंतामधेये ॥ ८ ॥

End :

अथ पर्वण्यतीति मनो ज्योतिरयाश्चाग्नेऽसीति यदाग्निन् युञ्जे
स्वस्ति न इन्द्र इति चतस्र आज्याहुतीर्हुत्वा स्थालीपाकं
च कुर्यात् । प्रागष्टम्या अत ऊर्ध्वं सोपवासः काव्यो द्वयो-

द्वौ त्रिषु त्रय इत्येवं नैमित्तिकेऽतीतेषु प्रापश्चितम् । पार्श्व-
 यद्धोमः पितृयज्ञेऽतीते वा पश्चातीते वा पश्चात्यये गोपयामः
 कार्य इति सिद्धम् । नित्येषु भवमेवं स्यात् । अथ महाय-
 ज्ञानामेकस्मिन् मनो ज्योतिरिति द्वयोस्त्रयाणां चतुर्णां पश्चा-
 नां वा पष्ठप्रभृति तिस्रस्तन्तुमतीर्हुन्वा चतस्रो वारुणीर्जपेदिमं
 वरुण तत्त्वायामि यच्चिद्वियर्थेत्या । नवरात्रादत ऊर्ध्वम् आ डा-
 दशरात्रात् चतस्रोऽभ्यावर्तनीर्हुन्वा कार्यः तन्तुमतीश्चरुः स्नात-
 कस्यापि होमविच्छिन्नायुक्तम् । प्राप्तं प्राजापत्ये तस्य विच्छि-
 तः । तस्य तु पुनराधेयं मनो ज्योतिस्तन्तुमतिः पुनस्त्या-
 दित्या रुद्रा इति च पूर्णाहुतिं प्रतीयात् । एतामग्न्युपपातेषु
 सर्वत्र । स्त्रियार्थं होमाभिगमनं स्थालीपाकेषु मर्वेषामन्ततो व्या-
 हृतिभिरिति सिद्धम् ।

नम आचार्येभ्यो नम आचार्येभ्यः ।

Colophon :

इति श्रीमदाचार्यविरचिते भारद्वाजसूत्रे गृधे तृतीयः
 प्रश्नः समाप्तः ।

Author—Bhāradvājaśācārya.

Remarks—This work has been edited and published in Leyden by Henriëthe J. W. Solomons D. Litt. But there is remarkable difference between the two, the former furnishing more detailed information and correct readings. Prof. Mardonnell observes as follows:— "About Baudhāyana's ṛghya not much is known, still, less about that of

Bhāradvāja" Page 250, History of Sanskrit Literature (1913). There are three *prāśnas* from *Punyāha*, *Śrāvana* karma; *Ekāgni-homa* respectively. At the close of the Ms. a separate work on an allied subject is embodied, viz: "Gṛhyaprāyaścitta".

“अथ पर्वण्यतीते उत्तरसिन् काल आगते हविष्य आग-
मनन् । अथ गृह्यप्रायश्चित्तानि । संवत्सरे सपिण्डीकरणम् ।
नान्दीश्राद्धस्य पूर्वपक्षे अपरेण गार्हपत्यमुपविश्येन्द्राय स्वाहेन्द्रपुरु-
षेभ्यः स्वाहेति अपरेणाग्निं हस्तेन परिमृज्य सर्वेषु पाकयज्ञेषु
दक्षिणतः प्राचीनावीती । विश्वामित्राय जमदग्नये अघमर्षणे
त्रीन् प्राणायामान् धारयन्ति । अथातोऽध्वान्तरदीक्षां व्या-
ख्यास्यामः । अथात उपाकरणोत्सर्जने चत्वारिंशत्तमष्टौ च ।
अथातो व्रतादशविसर्जने एतस्मिन्नेवाग्रावोदनं अपयित्वाज्यम-
धिश्रित्योत्पूय एकाग्निर्द्वादशाहं विच्छिन्नः पुनराधेयः ” ।

॥ भारद्वाजश्रौतप्रयोगादि ॥

No. 78. BHĀRADVĀJAŚRAUTAPRAYOGĀDI.

C. O. L. No. 227.

Substance—Paper. Size—14" x 8½". Pages—320. 20

lines per page and 19 letters per line. Script—

Devanāgarī. No. of Granthas—3440. Incomplete.

Owner—C. O.

Subject—Bhāradvājasūtras relating to the Kṛṣṇa
Yajurveda describing the mode of observance
of Śrouta rules.

Beginning :

दर्शेन यक्ष्ये पूर्णमासेन यक्ष्ये द्वितीय अप उपस्पृश्य ।
विद्युदसि विद्यमे पाप्मानमृतात् सत्यमुपैमि श्रद्धा मयि
यक्ष्यमाणोऽप उपस्पृशति । तदिदं सर्वयज्ञेषूपस्पर्शनं भवति ।
अध्वर्युवरणं आहवनीयार्थं तूष्णीमुद्रुत्य अन्यस्मै प्रदाय गार्ह-
पत्यं तूष्णीं दक्षिणार्थिं प्रणीय आहवनीयमादाय आहवनीया-
पतने तूष्णीमर्थिं प्रणीय विहारस्योचरन् उपविश्य ।

देवा गातुविदो गातुं यज्ञाय विन्दत ।

मन (स) स्पतिना देवेन वातायज्ञः प्रयुज्यताम् ।

इति जापित्वा श्रीणि काष्ठान्यादाय ।

ममाग्ने वचो विह्वेष्वस्तु वयं त्वेन्धानास्तनुवं गुपेम ।

मह्यं नमन्तां प्रदिश्वतस्तस्त्वयाध्यक्षेण पृतना ३ येम

आहवनीयमुपसमिन्धे ।

End :

कोऽसि को नामेति प्रतिपद्य तस्य त इदमुन्मृजे इत्यन्तेन
बभूवन्नपेक्षेण ब्रह्मवर्चमकामोऽवेक्षेत मया व्यपक्षेताभि.....
...क्षेता इति विज्ञायते । तत इतराणि ब्रह्मपाप्मुपतिष्ठन्ते
उत्करे वेदिकरणानि स्पर्शं स्वस्तिर्विम स्वस्तिरित्येतैर्मन्त्रैः यथा-
रूपं यजिया यज्ञकृतस्थ? तेर्मास्मिन्यह्.....उप.....न्युपमा
धावापृथिवी ह्रयेतामिति धावापृथिवी उपास्ताव ।

Colophon :

इति प्रचर्ग्यविचरणं समाप्तम् । भारद्वाजश्रौते एका
.....न्यविचरणं समाप्तम् ।

Author—Bhāradvāja.

Remarks—Darsapūṛṇamāsaprayoga is dealt with at the commencement. The Ms. ends abruptly in the 12th *prāśna*.

॥ भार्गवकल्पसूत्रम् ॥

No. 79. BHĀRGAVAKALPASŪTRAM.

C. O. L. No. 538.

Substance—Paper. Size—13½" × 8½". Pages—47.
20 lines per page and 22 letters per line.
Script—Davenṣgarī. No. of Granthas—660.
Complete.

Owner—C. O.

Subject—Observances to be followed in conformity with the Samayamata or Mahātraipura Siddhānta.

Beginning :

अथातो दीक्षां व्याख्यास्यामः । भगवान् परमशिवमद्वा-
रकः श्रुत्याद्यष्टादशविधाः सर्वाणि दर्शनानि लीलया तत्तदव-
स्थापन्नः प्रणीय स हिमवत्या भगवत्या भैरव्या स्वात्माभिधया
पृष्टः पञ्चभिर्गुरुः पञ्चान्नायान् परमार्थसाररूपान् प्रणिनाय ।
तत्रापि सिद्धान्तः पञ्चिंशत् तत्त्वानि विभम् । शरीरकञ्चुकिः
शिवो जीवो निष्कञ्चुकः परमशिवः । स्वविमर्शः पुरुषार्थः ।
वर्णात्मका नित्याः शब्दाः । मन्त्राणामपि चिन्ताशक्तिः । सम्प्र-
दायविश्वात्म्यां सर्वमिद्धिः ।

End :

इत्थं विदित्वा विधिवदनुष्ठितयतः कुलनिष्ठस्य सर्वतः
कृतकृत्यता शरीरत्यागे ध्वपचगृहकाश्योर्नान्तं म जीव-
न्मुक्तः । य इमां दशखण्डीं महोपनिषदम् अधीते महा-
प्रपुरमिद्वान्तसर्वस्वभृतां, म सर्वेषु यज्ञेषु यष्टा भवति । यं
यं क्रतुमधीते तेन तेनास्येष्टं भवति इति हि श्रूयते इत्यु-
पनिषद् इति शिवम् ।

Colophon :

इति भार्गवकल्पसूत्रे दशमः खण्डः ।

Author—Bhārgava.

Remarks—This has been published in the Baroda Series with commentary in which one additional Sūtra is embodied giving the number of Sūtras in each Khandā whereas the work under reference is simply divided into ten Khandas. That the author is Parāśurama of Purāṇic reputation is evident from the following lines :

इति श्रीदुष्टक्षत्रियकुलकालान्तक्रेणुकागर्भमभूतमहादेवप्रधा-
नशिष्यजामदग्न्यश्रीपरशुरामभार्गवमहोपाध्यायमहाकु-
लाचार्यनिर्मितं कल्पसूत्रं सम्पूर्णम् ॥

“Vide p. 366., Vol I, Parāśurāmakalpa Sūtra,
Gaekwad's Oriental Series.

॥ यज्ञप्रायश्चित्तविवरणम् ॥

No. 80 A. YAJÑAPRĀYAŚCITTAVIVARAṆAM.

C. O. L. No. 1041 A.

Substance—Palm leaf. Size—14½" × 1½". Leaves—90.

About 8 lines per page and 45 letters per line.

Script—Malayālam and Grantha. No. of
Granthas—2290. Complete.

Owner—Rāja of Cirakkal,

Subject—Description of penalties for *Mantralopa*
Kriyālopa and *Samayalopa* likely to take place
in Yāgas (Sacrifices).

Beginning:

हरिः । श्रीगणपतये नमः । अविघ्नमस्तु । श्रीसङ्गमेशोऽवतु ।
अथातो मन्त्रगणान्नातानि प्रायश्चित्तानि व्याख्यास्यामः ।
अथशब्द आनन्तर्यार्थः । उक्तानि दर्शपूर्णमासादीनि
श्रौतानि कर्माणि । अनन्तरं तेषामकरणेऽन्यथाकरणे
वा प्रायश्चित्तानि व्याख्यास्यामः । अतःशब्दो हेतौ ।
यस्माद् दर्शपूर्णमासादिकर्माणां सकलावगतिर्विगुण्यावगतेर्हेतुः ।
तस्मादनन्तरं विदितानामकरणेऽन्यथाकरणे वा प्रायश्चित्तानि
व्याख्यास्यामः ।

End:

अरूपमस्य यजमानस्य आत्मनात्मनि शरीरे जायते । स्रक्छुं
अर्शमो मूलरोगः तमाशान्तरं यत् प्रत्येयात् । पुनरावृत्त्य शेषाद्
गृहीयात् । यज्ञं विच्छिन्द्यात् । अतस्तदेवापलष्टमित्रो (?) मित्रो

जनानित्यादिना हुत्वान्यां दुग्ध्वा इत्यादि यदि पूर्वस्यामाहुत्यां उत्तराहुतिः स्कन्देद् यदि वोत्तरायां पूर्वामाहुतिमभिजुहुयात् । यत्र वेत्थ वनस्पत इत्यादिना समिधमादध्यात् । स्कन्दे यदि सुनि शेषमस्ति तूष्णीमेव पुनर्जुहुयात् । अन्यान् दुग्ध्वा इत्यादि यत् पुरा प्रयाजेभ्य इत्यादि गतं गतं गर्भस्रवन्तवन्तमित्यादिना अग्निहोत्रस्वर्गा(श्रुवन्त्री?श्रुवन्निगमि)मन्त्रं विधुं दद्याणमिति सन्दध्यादिति भगवानापरमचः ।

Colophon :

इत्थं याज्ञीषु चिन्तासु रममाणश्चकार ह ।

इमां चैव्यास्तिकिद्व्याख्यां गोपो यज्ञाङ्गलक्षणम् ॥

इति गोपालकृतौ यज्ञप्रायश्चित्तविवरणं समाप्तम् । हरिः ॐ ।

श्रीगुरुभ्यो नमः । श्रीगोपालकृष्णस्वामिने नमः । अविघ्नमस्तु ।

Author—Gopāla.

Remarks—28 leaves are written in Malayalam and 62 in Grantha characters. Strict continuity is perceptible in the subject-matter. It may be presumed from the words “ श्रीसङ्गमेशोऽयम् ” occurring in the beginning that it was written at Irōṇālakkuda in Cochin State.

॥ शिक्षा ॥

No. 80 B. ŚIKṢĀ.

C. O. L. No. 1041 B.

Substance—Palm leaf. Size—14½" × 1½". Leaves—33.

8 lines per page and 32 letters per line.
Script—Malayālam. No. of Granthas—731.
Incomplete.

Owner—Same as No. 80 A.

Subject—Śikṣā relating to Varga and Svara in Veda.

Beginning :

गणेशं दक्षिणामूर्तिं वार्णां व्यासं गुरुनपि ।

नमामि यत्प्रसादेन कृतिनः सन्ति देहिनः ॥

वेदवाक्पद्यगतान् वर्णानकारादीन् नमाम्यहम् ।

तच्छब्दोमुनिदेवानप्याचार्यान् शौनकादिकान् ॥

अथ वर्णविषयाणि यानि ज्ञेयानि तानि कानिचिद्वक्ष्यन्ते ।

तज्ज्ञानस्याभ्युदयनिःश्रेयससाधनत्वात् । तथाहि—

आकाशवायुप्रभवः शरीरात्

समुत्थरन् वक्त्रमुपति नादः ।

स्थानान्तरेषु प्रविभज्यमानो

वर्णत्वमागच्छति यः स शब्दः ॥

तमधरं ब्रह्मपरं पवित्रं गुहास्थं सम्पशुनन्ति विप्राः ।

स श्रेयसा चाम्युदयेन चैव सम्यक् प्रयुक्तः पुरुषं युनक्ति ॥ इति ॥

End :

पदमध्ये दृष्टानां मकारस्य स्थाने जा एव वा इति विचार्यम् ।

उभयवाप्युच्चारणविशेषाभावात् । नकारद्वयधकारसकारतकार इति
मंस्तूपने, सवाद्दस्तालाभिः अमन्दांस्तामानित्पादा पद्य । एवं
प्रपञ्चागतमपि किञ्चिदुक्तम् । अर्धकीयमृत्युनेनोक्तस्य चकारा-

गमस्य ग्राह्यत्वं प्रति किञ्चिदुच्यते । अकारशकारपरे चकार-
आगमो भवति केषाञ्चिदाचार्याणां मते । अत्रापि नकारान्तं
पूर्वपदं पूर्वं शकाराद्युत्तरं यदि नकारो अकारः स्याच्च ।

Colophon :

Remarks—Neither the name of the author nor of
the work is mentioned in the Ms. Such
exhaustive and detailed criticism is unpre-
cedented in Śikṣā treatises.

॥ गायत्रीविवरणम् ॥

No. 80 C. GĀYATRĪVIVARANAM.

C. O. L. No. 1041 C.

Substance—Palm leaf. Size— $14\frac{1}{2}'' \times 1\frac{1}{4}''$. Leaves—2.
10 lines per page and 58 letters per line.
Script—Malayālam. No. of Granthas—75.

Owner—Same as No. 80 A.

Subject—Offering of oblations on consecrated fire
and sacred prayers connected with Gāyatrī.

Beginning :

हरिः । श्रीगणपतये नमः । अविममस्तु ।

सावित्रीमथ वक्ष्यामि गायत्र्या शिरसा सह ।

भूरादिज्याह्वीनां तु म.....परिकीर्तिताः ॥

अत्रिर्भृगुश्च कुरुसथ वसिष्ठो गौतमस्तथा ।
काश्यपश्चोत्तिराश्चैव क्रमेण मुनिपुंगवाः ॥

End :

अर्कस्य समिधा हुत्वा तीक्ष्णतैलेन सादरम् ।
सप्ताहान्मारयेच्छत्रून्.....विघ्नं न संशयः ॥
शत्रोः प्रतिकृतिं भूमावालिल्यास्यां च तद्वति ।
तामाक्रम्य तु पादेन जपेच्छत्रुर्विनश्यति ॥
.....प्रतिलोमः स्यादाभिचोरपुं कर्मसु ।
भारणं वर्णतः शत्रोर्ब्रह्मास्त्रं प्रतिलोमतः ॥
गुरुप्रसादतो ज्ञेयमनर्थकरमन्यथा ।
शान्तये जुहुयादगौ घृतेन पयसापि वा ॥
प..... ।
आम्रपर्णस्य होमेन सर्वज्वरविनाशनम् ॥
उदुंघर..... ।
पयसान्वेन वा हुत्वा शान्तिः सर्वचतुष्पदाम् ॥
शान्तये वत्स.....
अभिमन्य सितं भस्म न्यसेद् भूतादिशान्तये ॥
बहूक्तेन किमत्र स्यात्..... होमतः ।
अभीष्टं सर्वमामोति नात्र सन्देहकारणम् ॥
..... न लभते च द्विजोत्तमः ।
सावित्रीजपयज्ञेन ज्ञानयज्ञमवाप्नुयात् ॥

Colophon :

इति गायत्री समाप्ता । श्रीगुरुभ्यो नमः ।

Author :

Remarks—The work furnishes all details regarding R̥sis, Chandas, offering of oblations and the fruits thereof. The observance of these rituals leads to the annihilation of sins and accomplishment of all desires.

॥ वामनकारिका ॥

No. 81. VĀMANAKĀRIKĀ.

C. O. L. No. 140.

Substance—Paper. Size—13" × 8½". Pages—197. 15 lines per page and 16 letters per line. Script — Devanāgarī. No. of Granthas — 1350. Incomplete.

Owner—C. O.

Subject—An exposition of the various modes of practical application of Smārta observances such as Nāṇḍīmukha, Kautukabandha and Puṇyāhavanācana in strict conformity with Khādiragṛhyasūtra to be followed by Sāma-vedīns.

Beginning:

शृणुम्य खादिराचार्यं गृह्यमाश्रित्य तत्कृतम् ।

संक्षेपेण पदार्थानां स्मार्तानां वक्ष्यते क्रमः ॥

अन्येषु पादबन्धेषु तत्तदग्रन्थेषु सत्स्वसि ।

पाठधारणसौख्याय क्रियते पद्यतोगिरा ॥

यथा वो निर्मितस्तेषु पूर्वपूर्वेषु संख्यपि ।

परमश्च रसस्तद्वदयं ग्रन्थो भविष्यति ॥

अथ कर्मण्यनादेशे सर्वाण्यप्युत्तरायणे ।

पूर्वपक्षे शुभे चाहि तिथिवात्सुणान्त्रिते ॥

पूर्वाह्ने शुभलग्ने च स्नात्वाचम्योपवीतवान् ।

प्राणानायम्य सङ्कल्प्य गोत्रनामोक्तिपूर्वकम् ॥

प्राङ्मुखः सपवित्रेण कुर्याद् दक्षिणपाणिना ।

होमानात्मार्यपत्न्यर्थान् कृत्स्ने त्वीपांमनेऽनले ।

End :

मृतौ तु तस्य दहनं नैतेन प्रविधीयते ।

अपि तूत्तपनीयेन दहनं तस्य वै भवेत् ॥

तत्पित्रोर्मरणे प्राप्ते मह वै ज्येष्ठपुत्रकः ।

मपिण्डीकरणे होम...ऋग्ना ममाचरेत् ॥

अन्यधान्ये यदन्त्येष कनिष्ठस्त्वग्निमान् यदि ।

कनिष्ठ एव कुर्यात् मपिण्डीकरणं पितुः ॥

Colophon :

Author—Vāmana.

Remarks—The work comprises two parts, Pārva-
vāmanakārikā and Uttaravāmanakārikā and
extends upto Vidhurāgnisandāna.

॥ वैखानसगृह्यसूत्रभाष्यम् ॥

No. 82. VAIKHĀNASAGRHYASŪTRABHĀṢYAM.

C. O. L. No. 195.

Substance—Paper. Size—14" x 8". Pages—447.

13 lines per page and 20 letters per line.

Script—Devanāgarī. No. of Granthas—3600.

Owner—C. O.

Subject—The aphorisms with Bhāṣya on domestic rituals of Vaikhānasa from the nuptial ceremony upto the cremation of dead bodies.

Beginning :

श्रीलक्ष्मीवल्लभारम्भां विष्णुनोमुनिमध्यमाम् ।

असदाचार्यपर्यन्तां वन्दे गुरुपरम्पराम् ॥

श्रीरामं विष्णुनोमुनिं मम गुरुन् श्रीमाधवाचार्यकान्

श्रीतस्मार्तविदः प्रणम्य तदनु श्रीनारसिंहेऽग्निचित्रम् ।

सन्मान्यः कृतवाजपेयमवनः सोऽहं यथार्थक्रमं

वक्ष्ये भाष्यमृनु ...दं विष्णुनस्मा प्रोक्तस्य सूत्रस्य नः ॥

(मूलम्) अथ निषेकादिमंस्कारान् व्याख्यास्याम इति ।

(भाष्यम्) अत्राथशब्दो मङ्गलार्थः । अत्र सूत्रस्यानुष्ठातारोऽध्ये-
तारः श्रोतारश्चायुष्मन्तो भवेयुरिति ।

End :

(मूलम्) तिलैर्वैश्वदेवं याम्यं पितृकं व्याहृतीश्च प्रायश्चित्तं तेना-
ग्निना पूर्ववद् दहनं कुर्यादिति विष्णुनाः प्राह ।

(भाष्यम्) प्राहेति वीप्सां शारीरकर्मपाग्निमाप्तां भवेत् ।

Colophon :

इति वाजपेययाजुषि वैखानससूत्रभाष्ये पञ्चमः पटलः ।

Author : Text—Vikhanas. Commentary—Nāra-
simha, disciple of Mādhavācārya.

Remarks—The Ms. contains 7 *Praśnas*. Each
Praśna embraces 6—10 *Patalas*.

॥ वैखानसगृह्यसूत्रम् ॥

No. 83. VAIKHĀNASAGRHYASŪTRAM.

C. O. L. No. 255.

Substance—Paper. Size—13" x 8½". Pages—120.

20 lines per page and 20 letters per line.

Script—Devanāgarī. No. of Granthas—1450.

Owner—C. O.

Subject—Religious rites such as nuptials etc. and
the penalty for shortcomings in their perfor-
mance.

Beginning :

अथ निषेकादिसंस्कारान् व्याख्यास्यामः । क्रतुसङ्क्रमनगर्भाधा-
नपुंसवनसीमन्तविष्णुबलिजातकर्मोत्थाननामकरणान्नप्राशनप्रवास-
गमनपिण्डवर्द्धनचौलोपनयनपारायणप्रतयन्धविसर्गोपाकर्मसमावर्त-
नपाणिग्रहणानीत्यष्टादशसंस्काराः शरीराः । यज्ञाश्च द्वाविंशत् । ब्रह्म-
यज्ञदेवयज्ञपितृयज्ञभूतयज्ञमनुष्ययज्ञा इति ।

End :

‘एको देवो बहुधा निर्विष्टः’

‘यदा भारं तन्व्रयते म भर्तु-

निधाय भारं पुनरस्तमेति ।’

तदेव मृत्युममृतं तमाहु-

स्तं भर्तारं तमु गोप्ताममाहुः ॥

संभृतान्भृतसिमेनेन वेदमत्येन भर्तुः सद्योजातमुन जहात्येषा
उत जरन्तं न जहात्येत्येकमिषं नारी पतिलोकं वृणानि पद्यत उप न्वा
मत्यैप्रतं विश्वं पराणमनुपालयन्ती तस्यै प्रजां द्रविणं च धेहि ।

Colophon—Nil.

Author—Sage Vikhanas. Refer to the *Vaikhā-
nasāgama* published in the T. S. S. as No. 121.

Remarks—The work contains 7 *Praśnas* each of
which is again sub-divided. Vikhanas is also
the author of *Dharmasūtras* and *Pravarasūtras*.

॥ वैखानसग्रन्थसूत्रम् ॥

No. 84. VAIKHĀNASAGRHYASŪTRAM.

C. O. L. No. 1016.

Substance—Paper. Size—8" x 7". Pages—60. 15 lines
per page and 23 letters per line. Script—Devā-
nagārī. No. of Granthas—660. Incomplete.

Owner—C. O.

Subject—Same as No. 83.

Beginning—Same as No. 83.

End:

काक्षिपूर्वाह्णवागांस्यञ्जनं चार्पयेत् । पूर्ववद्दुर्जं वहन्तीरिति
 पिण्डं परिपिच्य त्रिरुदकाञ्जलिं दत्त्वा तथैव पितृनामिवन्द्य
 प्रवासयति प्रजाप्ते न त्वदिति गार्हपत्यं हुत्वा यदन्तरिक्षं
 इत्सुवतिष्ठेत् । अनाहिताग्नेश्चैवमौपासनम्नां चरुं श्रपयित्वा जुहुयात् ।
 औपासनम्य संस्काराभावाद् यदन्तर्गच्छमिति मन्त्रेण गार्हप-
 त्यशब्दं विनोपासनां कुर्यात् । अपां त्वापधीनामिति मध्यम-
 पिण्डं दत्त्वाद्यच्च पितर इति पत्नीं प्राशयेत्, एषा पुमांसं
 जनयति । द्विपिना चेद् यजमानः तथैव पिण्डं दत्त्वा यन्मे
 माते ।

Colophon :

Author—Vikhana.

Remarks—This work formulates the method of performing the Saptapākayajñas such as Pitryajña etc. The first proposition is dealt with in full. About 100 Granthas are missing towards the end of the 2nd *pāina*. The work closes with a portion of the 3rd *pāina*.

॥ वैखानसश्रौतसूत्रम् ॥

No. 85. VAIKHĀNASASĀRAUTASŪTRAM.

C. O. L. No. 276.

Substance—Paper. Size—13½" x 8½". Pages—354.

20 lines per page and 20 letters per line.

Script—Devanāgarī. No. of Granthas—4425.
Complete.

Owner—C. O.

Subject—Aphorisms, on Śrautakarmas, expounded
by Vikhanas.

Beginning:

.....अग्न्याधेयम् । अग्न्याह्वयम् ।

विनायकाय विज्ञानामन्तकाय नमाम्यहम् ।

(पारिसंस्तस्य? प्राग्विज्ञितस्य) शास्त्रस्य सुखेन परिपूर्तये ॥

नमस्तुलोक्यनाथाय नमः पादगुण्यकर्मणे ।

गुण्याय.....ग्रगुण्याय तेजगे ॥

नमः श्रीगङ्गनाथाय नामपर्यङ्कप्रायिने ।

तथापि सर्वजगतां जागरूकाय स्थणे ॥

अस्ति बुद्धिमदालम्बं हस्तिभूधर्मगतजम् (?) ।

स्वस्तिधीर्जं समस्तानामस्तु वस्तु हिताय नः ॥

अथाग्न्याधेयं व्याख्यास्यामः । ब्राह्मणो यन्ते राज्ञ्यो
ग्रीष्मे वैश्यः शरदि रथकारो वर्षासु मर्वे शिशिर इत्येके ।

रोहिणीकृतिकाश्रुगशिरःपुनर्वसुतरातुगधाध्रवणहस्तावैशाख्येक-
स्मिन् नक्षत्रेऽमावास्यायां वा पूर्णमास्यां वादर्धात् ।

आस्यमिमादर्धातेति ब्राह्मणोक्तानि काम्यानि नक्षत्राणि यथा-
कामं यज्ञतानि त्रीणि सम्भवन्ति प्रतुर्नक्षत्रं पर्व तद् भद्रं
विप्रतिपेधे तच्चक्षत्रमृतुध व.....यः सोमेन यद्वक्ष्यमाणोऽग्नि-

मादर्धात् नर्तुर्न नक्षत्रम्.....

End:

अग्रे वाजस्याती इति तिसृभिरुष्णिग्मिगजपुर्गानीधो

जुहोति । उत्तराभिस्तिसृभिः ककुजजित् प्रतिप्रस्थाता यदि
 पन्नेजनि कलशे वसति परिरिकयानाः कुम्भेष्टका.....धनेष्टका
 कधनेष्टका वा पगासिच्येरपग्राशोदुम्बरी द्रोणकलशा दीपे तु
 नृश ... त्रिषोतयदि भिद्येत वा चपालस्य वा पात्रावेस्थाने
 र्वेनैव यजुषाभिमन्त्र्य भूरायुर्मे धारयति प्राणं मे धारयत
 प्रजां मयीति यजमानो जपति । अग्रे वाजस्य गौत
 इत्येके ॥

Colophon:

श्रीमद्वैखानसे षष्ठे श्रौते च विंशतिः ।

अग्न्याधेयादियज्ञानां प्रायश्चित्तसमाप्तिका ॥

Author—Vikhanas.

Remarks—The work contains 20 *Praśnas*, describ-
 ing Agnyādhāna, Agnihoṭra, Ṛtvigvārana
 Darśapūrnāmāsayāga, Cāturmāsyā, Sautrā-
 mani Iṣṭi, Agniṣṭoma, Pravargya, Oupasat-
 kalpa, Āgneyayāga, Jyotiṣṭomakratu, Ukthy-
 samstha, Ādarśāhvaya and Yajñapīṭhyāścitta.
 The Ms. is mentioned as No. 1336 in the
 M. T. C. Vol. II, Part I B (1913—14 to
 1915—16). But it omits the introductory
 verses and breaks off in the 20th *praśna*. For
 further information refer to the prefatorial
 note on No. 121, T. S. S

॥ वैखानससूत्रतात्पर्यचिन्तामणिः ॥

No. 86. VAIKHĀNASASŪTRATĀTPARYA-
CINTĀMAṆI.

C. O. L. No. 202.

Substance—Paper. Size—13" x 8". Pages—177. 18
lines per page and 16 letters per line. Script
—Devanāgarī. No. of Granthas—1600.

Owner—C. O.

Subject—Description of domestic rituals of Vai-
khānasas.

Beginning :

श्रीवेङ्कटेशमखिलेशमनन्तमाद्यं

कारुण्यवारिधिमशेषसुरैः सुबन्धम् ।

वन्दे समस्तजगतामपि सृष्टिहेतु-

मग्निं मरीचिमपि तान् शृगुकाश्यपादीन् ॥

वैखानसकुलोद्भूतं वेङ्कटेशार्चनायाम् ।

वेदान्तदोशिकं वन्दे श्रीनिवासार्यदीक्षितम् ॥

श्रुतिस्मृति... .. ।

... .. वम्

सूत्राणामन्यफलज्ञानां नेत्रं धितिमिरीकृतम् ॥

सूत्राणामुत्तमं सूत्रं चतुर्वर्गफलप्रदम् ।

श्रुतिस्मृतीतिहासार्थः प्रतिपादितवैभवात् ॥

परमात्मपरां वन्दे सूत्रोपनिषदं महत् ।

श्रीमत्कौशिकगोत्रेण श्रीगोविन्दार्यवतुना ॥

श्रीवेङ्कटेशपादाब्जमपर्यानुस्तात्मना ।

वेदान्तार्थवर्णेन श्रीनिवासरूपयज्वना ॥

श्रुतिस्मृतिपुराणादिस्त्रयमार्गानुसारिणा ।

वैखानसस्य सूत्रस्य व्याख्या सम्पद् प्रकाश्यते ॥

अथ वैखानससूत्रतात्पर्यचिन्तामणेरविघ्नपरिसमाप्तिप्रचय-
गमनार्थं स्मृत्याचारसिद्धाभीष्टदेवताश्रीवेङ्कटेशनमस्काररूपमङ्गला-
चरणानन्तरं सत्यत्वादिममस्तकल्याणगुणावीक्षितान् परब्रह्मणः
श्रीमद्वागयणादुत्पन्नेन विखनमशब्दवाच्येन चतुर्मुखब्रह्मणा प्रणी-
तस्य वैखानससूत्रस्य सर्वसूत्रोक्तमत्वे तत्सूत्रोक्तधर्मानुष्ठानात्मनि
सर्वोत्कृष्टमत्वे च दशविधहेतवो निरूप्यन्ते ।

End:

परत्वादिषु सौलभ्याभावात् । अखिललोकोज्जीविनार्थमर्चा-
वतारः तत्रापि नारायणैकपरत्वाभावाद् बोधायनस्य ।

नारायणैक(निष्ठा ये) सात्त्विकास्तान् विबोधत ।

पुरुषा राजसाधैव नानादिवतयाजिनः ॥

ब्रह्मादिदेवताधैव तामसाः परिकीर्तिताः ।

रजस्तमोभिभूतानां न तु मोक्षः कथञ्चन ॥ इति ॥

आपस्तम्बा(दिना? दीनां) कि(श्चा? शिद्)पि परमैकान्तिकत्वं
भगवत्प्रियतमत्वं च नोपपद्यते । अत एव श्रीमद्वैखानसानां
परमैकान्तिकत्वं चोपपद्यत इति सर्वं प्रतिपादितम् ।

Colophon:

शुभं भूयात् ।

Author—Vedāntācārya *alias* Śrinivāsa.

Remarks—In the prescription of rules many authoritative citations *in extenso* have been given from other eminent works.

॥ शौनककारिका ॥

No. 87. ŚAUNAKAKĀRIKĀ.

C. O. L. No. 2482.

Substance—Paper. Size— $11\frac{1}{2}'' \times 4''$. Pages—150.
10 lines per page and 40 letters per line.
Script—Devanāgarī. No. of Granthas—1875.
Complete.

Owner—Ananta Yajñeśvara Śastri, Śrī Vidyāvihāramandira, Māsaila, Goa.

Subject—Purificatory rites.

Beginning: -

श्रीगणेशाय नमः ।

जयन्ति जग (दा ? द)ब्राननमःमंक्षयभास्कराः ।

गमानुजपदावाप्तभूय... ..पुरुषोत्तमाः ॥

ध्रुविस्मृति पूर्णं ब्राह्मकछोलसंकुलम् ।

विष्णुभक्तिमहापोतं वन्देऽहं शौनकार्णवम् ॥

सरस्वतं शौनको दृष्ट्वा भयं हर्षमन्वितः ।

इत्याख्यापयत् स्वकं शिष्यं तं नमाम्याश्वलायनम् ॥

शौनकोऽहं प्रवक्ष्यामि शौनकानां विधिं क्रमात् ।

स्नानं कौतुकबन्धं च पुण्याहाधानमेव च ॥

अपां ग्रामप्रतिष्ठां चाग्निपरिचरणं तथा ।
 पुत्रपरिग्रहणं चाग्निसमारोपणमेव च ॥
संस्कारमपमृत्युजयं तथा ।
 आयुष्यग्रहशान्तिं च अद्भुतं दाहशान्तिकम् ॥
 यक्ष्मशान्तिं रोगशान्तिं कृत्याशान्तिं तथैव च ।
 शत्रुशान्तिं चाभिचारं जीवश्राद्धं तथैव च ॥

End :

ततः स्विष्टकृतं हुत्वा होमशेषं समापयेत् ।
 पूर्वोक्तमभिषेकं यत्तदत्रापि विधीयते ॥
 गुरवे दक्षिणां दद्याद् वरुहोमपशूनि च ।
 यद्युक्तं दक्षिणाभावेऽप्यनुक्ते होमकर्मसु ॥
 हिरण्यं दक्षिणां दद्यात्तदानीमल्पमेकोजपि ।
 वरुहकुम्भादिकामर्चां तत्तदेनूथ दापयेत् ॥
 ब्राह्मणान् भोजयेत् पश्चात् सुशीलान् वेदशान्मान् ।
 भक्ष्यं पायसाज्यैर्घृहीदशान्मान् बहूनि ॥
 होमशेषं स्वयं प्राप्य ब्राह्मणेभ्यो नमोदध्या ।
 अनेन विधिना यस्तु शान्तिं कुर्वीत शक्तिः ॥
 तस्य वर्षशतायुष्यं भवत्येव न संशयः ।

Colophon :

इति शौनकायनककारिकायामद्भुतशान्तिविधिः ।

Author—Śaunaka.

Remarks—Vedic and legal functions are described in the form of *Kārikās*, including the details of the 16 purificatory rites.

॥ शौनकीयम् ॥

No. 88 A. ŚAUNAKĪYAM.

C. O. L. No. 1544 A.

Substance—Palm leaf. Size—14" x 2". Leaves—80.

13 lines per page and 55 letters per line. Script

—Grantha. No. of Granthas—3600. Incomplete.

Owner—Maṇalikkara Matham.

Subject—Explanation of *Vedic mantras*, religious rites and rules pertaining to the royal court.

Remarks—This work has been published in the T. S. S. as No. 120 with the first two Pādas. The Ms. begins from the 11th Khaṇḍa of the first pāda and ends with the 23rd Khaṇḍa of the third. The last six leaves are nine inches long and one inch broad. A commentary on the 11th skandha of the Bhāgavata also seen in this Ms. is catalogued as No. 88 B.

॥ भागवतव्याख्या ॥

No. 88 B. BHĀGAVATAVYĀKHYĀ.

C. O. L. No. 1544 B.

Substance—Palm leaf. Size—14" x 2". Leaves—66.

13 lines per page and 55 letters per line.

- तत्प्रोक्तकल्पयन्नादिव्याख्यानकृतमानसान् ।
 आचार्यानपि सिद्धान्तिभवेष्टामिमुखान् भजे ॥
 श्रौतकर्मसु संक्षिप्य प्रायश्चित्तं विचिन्तितम् ।
 यस्मात्तेष्वपि चित्तं तद्यथामति विचिन्त्यते ॥
 उपनीतिर्विवाहश्च स्नातैपूत्पत्तिकर्मणी ।
 तद्वैकल्ये तथेरेव नावृत्तिः केवलं भवेत् ॥
 तदूर्ध्ववर्तिनां च स्यादावृत्तिः कृतकर्मणाम् ।
 उत्पत्तिकर्म त्वाधारमाधेयानातराप्यतः ॥
 सर्वेषां कर्मणामादौ नान्दीमुखविधिर्नतः ।
 तद्वैकल्योदितं चित्तं प्रथमं वर्ण्यते ततः ॥

End :

पत्न्यामपि विद्यमानायां मन्त्रवचनाशर्क्ता इत्या तेषां वक्तव्याः
 जैमिनीनां गृहे स्पष्टमुक्तम् । अजपन्त्यां स्वयं जपेदिति । तथा च
 तस्यावृत्तिरपि । इयं सर्वथा परिभाषा । जायावाच्यं (तन्त्रान्मन्त्रम्)
 जपन्त्यामस्यां स्वयं पतिर्जपेदिति इत्यादिदर्शनादेवमुक्तम् ।

Colophon :

इति श्रौतप्रायश्चित्तविमर्शिन्यां नवमोऽध्यायः ।

Author :

Remarks—The work contains nine chapters and is
 written in the form of Kīrikās.

॥ सोमपञ्चकम् ॥

No. 90. SOMAPANCAKAM.

C. O. L. No. 432.

Substance—Paper. Size—13½ x 8½. Pages—231.
 29

20 lines per page and 20 letters per line.

Script—Devanāgarī. No. of Granthas—2887.

Incomplete.

Owner—C. O.

Subject—Details of Somayāga.

Beginning:

वसन्ते अमावास्यायां पौर्णमास्यां वा मुत्या यथा स्यात् तथो-
पक्रमः कर्तव्यः । एकदीक्षापक्षे एकादश्यामुपक्रमः । तिस्रो(क्षि-
दीक्षा)पक्षे नवम्यामुपक्रमः । यस्य पित्रादयोऽनिष्टप्रथमा यज्ञाः स
ऐन्द्राग्नेनेष्ट्वाथ सोमेन यजेत । अपिवाग्नीषोमीयस्योपालम्भं कुर्यात् ।
तत्रैव सङ्कलनः । प्रातरग्निहोत्रं हुत्वा दर्भेष्वासीनः दर्भान् धारयमाणः
पत्न्या सह प्राणानायम्य सङ्कल्पं करोति त्रिपुरुरग्नोमपीथविच्छेद-
प्रायश्चित्तार्थम् ऐन्द्राग्रं पशुं दौर्वाक्ष्यनिर्हरणार्थम् आश्विनं पशुं
च अग्नीशोमीयेन पशुना महोपालम्भं कुर्यान् सोमेन यक्ष्ये ॥

End:

सशिरस्का उपमध्वन्तां स्नातः पत्नी यजमानश्च अन्योन्यपृष्ठे
प्रधावतः । यददीदीक्षे मनसा यच्च वाचा यद्वा प्राणैश्च चक्षुषा यच्च
श्रोत्रेण यद्रेतसा मिथुनेनाप्यात्मना अज्यो लोका दधिरे ते इन्द्रियं
शुक्ला दीक्षायां तपसो विमोचनीः आपो विमोक्त्रां मयि तेज इन्द्रियं
यदृचा साक्षा यजुषा पशूनां चर्मन् हविषा दीदीक्षे यच्छन्दोभिरो-
पधीमिर्वनस्पतौ अद्भ्यः लोकादधिरे तेज इन्द्रियम् । येन ब्रह्मा
येन क्षत्रम् । येनेन्द्राग्नी प्रजापतिः । सोमो वरुणो येन राजा ।
विश्वेदेवा ऋषयो येन प्राणा अद्भ्यो

...

...

...

...

...

Colophon:

Author:

Remarks—The work extends only upto Nārīṣṭa-
homa.

॥ स्मार्तकर्मपदार्थानुक्रमणी ॥

No. 91. SMĀRTAKARMAPADĀRTHĀ-
NUKRAMAṆĪ.

C. O. L. No. 328.

Substance—Paper. Size— $13\frac{1}{2}" \times 8\frac{1}{2}"$. Pages—176.
20 lines per page and 16 letters per line.
Script—Devanāgarī. No. of Granthas—1760.
Incomplete.

Owner—C. O.

Subject—Śrauta-gr̥hyaprayoga beginning from the
nuptials.

Beginning:

बामीशाद्याः सुमनसः सर्वार्थानामुपक्रमे ।

यं नत्वा कृतकृत्याः स्युस्तं नमामि गजाननम् ॥

अगजाननपद्माकं गजाननमहर्निशम् ।

अनेकदं तं भक्तानामेकदन्तमुपासहे ॥

अथातः स्मार्तान् पदार्थानुक्रमिष्यामः । तत्र प्रथमं तन्त्रपाठ-
क्रमानुसारेण विवाहकर्म ब्रूमहे । ब्रह्मचारी षडङ्गं वेदं ब्रताद्यनुष्ठा-
नसहितमधीत्य भीष्मसाविचारं च कृत्वा त्वं विवाहं स्नानं च

कुर्विति गुरुणाम्यनुज्ञातः सन् पुण्येऽहनि विवाहं कुर्यात् । तत्रैवं
प्रयोगः । शिवाहदिवसात् पूर्वद्युः पूर्वाह्ने नान्दीमुखश्राद्धं कुर्यात् ।

End :

इति दशदानमन्त्रः ।

उच्चैःश्रवःकुले जातो राज्ञां विजयकारकः ।

सूर्यबाहसमः सत्त्वे मम शान्तिं प्रयच्छतु ॥

पितुः शतगुणं दानं सहस्रं मातुरुच्यते ।

भगिन्योः शतसाहस्रं सोदरे दत्तमक्षयम् ॥

.... दयस्तथा ।

युगादिर्भगिनी प्रोक्ता व्यतीपातस्तु सोदरः ॥

इति व्यतीपातान्नदानम् ।

.... पुत्रपौत्रप्रवर्द्धनम् ।

ब्रह्महत्यापनुत्यर्थमतः शान्तिं प्रयच्छ मे ॥

कूडमाण्डदानमन्त्रः—

फलं मनोरथफलं प्रददाति सदा नृणाम् ।

पुत्रपौत्राभिवृद्धिं च अतः शान्तिं प्रयच्छ मे ॥

इति फलदानमन्त्रः

Colophon—Nil.

Author :

Remarks—The last seven or eight pages appear to be incomplete. The work contains 16 purificatory rites, śānti etc.

॥ स्मार्तप्रयोगः (बोधायनः) ॥

No. 92. SMĀRTAPRAYOGA.

C. O. L. No. 239.

Substance—Paper. Size—13* 8½. Pages—196.

About 20 lines per page and 17 letters per line.

Script—Devanāgarī. No. of Granthas—2047.

Complete.

Owner—C. O.

Subject—The observances to be followed from conception.

Beginning :

अथाङ्कुराणि मंष्यां शुभकार्याणां देवानां कर्मणः पूर्वं
 नवमसप्तमेऽङ्गि मनुष्याणां पञ्चमे तृतीये वा दिनमन्वयतां
 पक्ष वा एका.....स्कृतयो वा मौर्वर्णगजजाम्बासृष्मया
 वा प्रक्षाल्य मादयेत् । निद्रामुग उपलिंसे दंष्ट्रे दिवा चान्द्रा-
 दिषु शुचिंश्च दशाहृतः शकृन्मृन्मिर्कृतः (?) पूरयित्वा चर्मण मं-
 वेष्टेत् ।

चल्मिकमृत्तिकासृष गोमयं च तथैव च ।

एतासु प्रक्षिपेत्तासु पालिकासु यथाक्रमम् ॥

दूर्वामधश्चपत्रं च शिरीषं चित्त्वपत्रकम् ।

तासां मूले तु चर्मायात् श्वेतगव्रेण वेष्टयेत् ॥

अध्यमायां व्याहृतिमिदं वक्तव्यमावाहयति । ॐ भूः ब्रह्माण-
 मावाहयामि । ॐ भुवः प्रजापतिमावाहयामि । ॐ भुवः चतुर्ह-
 स्वमावाहयामि । ओ. भूर्भुवःसुवः हिरण्यगर्भमावाहयामि इति ...

कुर्विति गुरुणाम्यनुज्ञातः सन् पुण्येऽहनि विवाहं कुर्यात् । तत्रैवं
प्रयोगः । विवाहदिवसात् पूर्वद्युः पूर्वाह्ने नान्दीमुखश्चाहं कुर्यात् ।

End :

इति दशदानमन्त्रः ।

उर्ध्वःश्रवःकुले जातो राज्ञां विजयकारकः ।

सूर्यवाहसमः सध्वे मम शान्तिं प्रयच्छतु ॥

पितुः शतगुणं दानं सहस्रं मातुरुच्यते ।

भगिन्योः शतसाहस्रं मोदरे दत्तमक्षयम् ॥

.... दयस्तथा ।

युगादिर्भगिनी प्रोक्ता व्यतीपातस्तु सोदरः ॥

इति व्यतीपातान्नदानम् ।

.... पुत्रपौत्रप्रवर्द्धनम् ।

ब्रह्महत्यापनुत्यर्थमतः शान्तिं प्रयच्छ मे ॥

कूदमाण्डदानमन्त्रः—

फलं मनोरथफलं प्रददाति सदा नृणाम् ।

पुत्रपौत्राभिवृद्धिं च अतः शान्तिं प्रयच्छ मे ॥

इति फलदानमन्त्रः

.....

.....

.....

Colophon—Nil.

Author :

Remarks—The last seven or eight pages appear to be incomplete. The work contains 16 purificatory rites, śānti etc.

Script—Devanāgarī. No. of Granthas—1296.

Owner—C. O.

Subject—Grhya Sūtra with commentary relating to Hiranyakeśiyas.

Beginning :

वन्दे वृषिं महालिङ्गं विश्वेशं मणिकर्णिकम् ।
ईश्वरश्रीनिवासर्योद्देष्टुं यत्नयामासुः ॥ १ ॥

श्रीमत्केशेरजातीरं विद्वद्बृन्दोपजीवितम् ।
अत्युत्तमशिवक्षेत्रविष्णवादिम्यानमत्र हि ॥ २ ॥
शाहजीन्द्रपुरं नाम तत्रास्ते दिक्षु विश्रुतम् ।
तत्र चाण्डेश्वरो नाम सर्वशास्त्रविशारदः ॥ ३ ॥

आसीत् तस्य सुतः श्रीमान्माधवः सर्वशास्त्रवित् ।
तन्पुत्रो नरसिंहः ख्यो वेदवेदाङ्गपारगः ॥ ४ ॥
तत्पुत्रः श्रुतिशास्त्रार्थविचारणकुतूहली ।
श्रीचाण्डेश्वरनामानी शिषो होयनिबन्धजः ॥ ५ ॥

महिषं शतकं येन प्रवितामहनिर्मितम् ।
व्याख्यातं सम्प्रदायार्थप्रतिपादनपूर्वकम् ॥ ६ ॥
हिरण्यकेशिस्तूत्रं च व्याख्यातं कुलमेव हि ।
तदीयपरिभाषाया व्याख्यानं कुरुतेऽधुना ॥ ७ ॥

इह खलु धर्मार्थकाममोक्षेषु पुरुषार्थेषु धर्म एव मुख्यः पुरुषार्थः ।
इतरेषां तदधीनत्वादित्यग्रे वक्ष्यामः । स च धर्मानुष्ठानसाध्य इत्य-
विदुषाम् अनुष्ठानमशक्ततया विद्यापेक्षायां “स्वाध्यायोऽध्येतव्य”
इति स्वाध्यायविधिः..... ॥

End :

गनाश्वत्थकरञ्जकोविदारार्कपर्णेषु न भुञ्जीत । न कंसे भु-
ञ्जीत । आचान्त उद्वयं तप्त स्परीत्यादित्यमुपस्वाम वाङ्-
म आसन्निति जपेत् ।

अहिंसासत्यमस्तेन्यमेपणात्रयवर्जनम् ।

त्याग उपव्रत (उपांशु) न्यग्रोधो गुरुशुश्रूषा अग्रमादः
शौचमाचारशुद्धिश्च पुत्रवित्तलोकैपणात्रय... ..धारी च ।
स्नानाशक्तौ उपेग्न वारिणा स्नायात् । तत्राप्यशक्तः स्नाना-
न्तराणि कुर्यात् । अशक्तौ गृहस्थः परिचरेत् । अशक्तावे-
कान्ते तैलाभ्यञ्जने (त ? न) दोषः ।

Colophon :

इति गन्ध्यायः ।

Author :

Remarks—This work deals with the rules and observances to be followed by Brāhmīns belonging to the school of Āpastamba. In the details of "सम्प्रदायविधि" this treatise holds comparison with Viśveśvarasmyti. The work comprises only the "Pūrvabhāga",

॥ हिरण्यकेशीयसूत्रव्याख्यानम् ॥

No. 93. HIRANYAKEŚĪYASŪTRAVYĀKHYĀNAM.

C. O. L. No. 676.

Substance—Paper. Size—13½"×8". Pages—108.

19 lines per page and 21½ letters per line.

of Hiranyakeśin. They consist of a few families in the Tamil land and for reasons unknown, form a subordinate community. They are neither allowed to mingle, nor to enter into marital relationship with the other classes of Brāhmins. The author might possibly have been a member of that class. His great grandfather was a great scholar and poet famous by the title "Bālakavi". His heirs living at present also affirm that the author was also the recipient of that title. He was the court poet of the King of Tanjore and was removed from that place by the King owing to mischievous plots set on foot by the orthodox Vaiṣṇavites and Mādhyas. Being thus left adrift into the world again with no support at all to make both ends meet, he took to agriculture and purchased a buffalo. Owing to the systematic troubles given by the official world he stopped cultivation and composed a small kāvya "Mahā Śataka" in which all the officers were severely criticised under the guise of panegyricizing his buffalo. The Mahā Rāja learning all these facts, invited him to the Court and gave him many presents. All these incidents are described by Bālakavi himself in the introductory verses of his Mahi-śataka. The author himself states that Bālakavi was his great grand-father. Śaunaka and other Ācāryas are referred to in this work. The work is complete and consists of three *paricchedas*.

End :

पूर्वाह्ने मध्यमे वापि यदि पर्व समाप्पते ।
 तदोपवासः पूर्वेषुस्तदहर्भाग इष्यते ॥
 आवर्तनात् परे सन्धिर्यदि तस्मिन्नुपक्रमः ।
 परेषुरिष्टिरित्येव पर्वद्वयविनिर्णयः ॥ इति ॥
 सन्धिश्चेत् सङ्गवाद्ध्वं प्राक् पर्वावर्तनादवेः ।
 सा पौर्णमासी विज्ञेया सद्यस्कालविधौ विधिः ॥

तथा—

आवर्तनात् प्राग् यदि पर्वमान्धिः
 कृत्वा तु तस्मिन् प्रकृतिं विकृत्याः ।
 तदव यागः परतो यदि स्यात्
 तस्मिन् विकृत्याः प्रकृतेः परेषुः ॥ इति ॥
 अन्यत्राधिकमनुसन्धेयम् इति संक्षेपः ।

Colophon :

इति चोलदेशाग्रज्यविद्वत्समाजविराजमानशङ्खजीन्द्रपुर-
 वास्तव्यस्य होशानिकनीटजातीयस्य विश्वामित्रगोत्रजलधिकौस्तु-
 भस्य वाङ्मेश्वरयाजिनः कृतिः । हिरण्यकोशेस्तामान्यसूत्र-
 व्याख्याने तृतीयपरिच्छेदः समाप्तिमगात् ।

शुभं भूयात् ॥

Author: Sūtras-Hiranyakeśi; Commentary—Vāñce-
 śvara, a Canarese Brāhmin belonging to
 Tiruvishainellūr near Śrī Sahajīndrapuram.

Remarks—There is a certain class of Brāhmins
 who follow the rules laid down by the Sūtras

of Hiranyakeśin. They consist of a few families in the Tamil land and for reasons unknown, form a subordinate community. They are neither allowed to mingle, nor to enter into marital relationship with the other classes of Brāhmins. The author might possibly have been a member of that class. His great grandfather was a great scholar and poet famous by the title "Bālakavi". His heirs living at present also affirm that the author was also the recipient of that title. He was the court poet of the King of Tanjore and was removed from that place by the King owing to mischievous plots set on foot by the orthodox Vaiṣṇavites and Mādhvas. Being thus left adrift into the world again with no support at all to make both ends meet, he took to agriculture and purchased a buffalo. Owing to the systematic troubles given by the official world he stopped cultivation and composed a small kāvyā "Mahiśa Śāṭaka" in which all the officers were severely criticised under the guise of panegyryzing his buffalo. The Mahā Rāja learning all these facts, invited him to the Court and gave him many presents. All these incidents are described by Bālakavi himself in the introductory verses of his Mahiśaśāṭaka. The author himself states that Bālakavi was his great grand-father. Śaunaka and other Ācāryas are referred to in this work. The work is complete and consists of three *paricchedas*.

॥ स्मृतिः ॥

॥ अघदशकम् (सव्याख्यानम्) ॥

94. AGHADAŚAKAM

(with commentary).

C. O. L. No. 393.

Substance—Paper. Size—13½" × 8½". Pages—9.

About 17—19 lines per page and 16—20 letters per line. Script—Devanāgarī. No. of Granthas—100.

Owner—C. O.

Subject—Description of the details of pollution arising from different circumstances.

Beginning :

मातुर्गर्भविपत्स्वघं त्रिदिवसं मासत्रयेऽतो(न्यय)था-
मासा(नांघं) त्रिषु स्रतिकाविधिरतः स्नानं पितुः सर्वदा ।

ज्ञातीनां(पतवप)नादि जातमरणे पित्रोर्दशाहं सदा

नाम्नः प्राक् तदर्थेति स्रतकवशाद् आतुर्दशाहं परम् ॥

मातुरिति—मासत्रयपर्यन्तं गर्भविपदि मातुस्त्रिरात्रम् । चतुर्थे चतुर्दिनम् । पञ्चमे पञ्चदिनम् । षष्ठे (षष्ठिपद्)दिनम् । अत ऊर्ध्वं दशाहं मातुरेष । चतुर्षु मासेषु पितुः स्नानमेव । पञ्चममासप्रभृति ज्ञातीनां स्नानम् । जातमरणे मातापित्रोः दशाहमपम् । स्नानदिवसात् जातमरणजननसम्भूतकवशात् स्नानदिवसपर्यन्तमेवापम् । रात्रिशेषे ग्रहात् । प्रभाते ग्रहात् । दशाहान् परं भूते सोदराणां दशाहमपम् ।

End:

क्षत्रे षोडश विंशतिर्विंश, निशत्रिंशश्च शू(द्र)त्रिंशमाह
 विप्रा(द्) द्वित्रिचतुर्गुणा वपसि चेच्छू(द्र) तु पञ्चाधरे ।
 युक्ता स्त्रीसुतशिष्पदासभृतकस्वाम्यादिषट्शतार्ध-
 हीनिऽर्धं लघु वा तदीयमधिके शू(द्र): समासङ्गाः ॥

व्या- क्षत्र इति । गृहीतधनुषि धाविये मृते तज्जन्मानि च
 तत्सपिण्डानां षोडश दिनम् । गृहीतप्रतोदे वैश्ये विंशतिः । गृहीत
 वस्त्रद्वये शू(द्र)े विंशत् । दन्नादूर्ध्वं धन इत्युच्यते । दन्तात्पूर्वं
 आप्लवः । अनन्तरमृतविप्रा(?)विप्रोक्तेभ्यः द्विगुणं त्रिगुणं चतु-
 र्गुणं च । चौलादूर्ध्वमपि तथैव । अकृतधुरकर्मणि शू(द्र)े पञ्चदि-
 नम् । चौलादूर्ध्वं शू(द्र)स्य द्वादशाहः । अध द्विजातीनां पन्त्या-
 दिविषयहीनवर्णानां स्वजान्युक्तमार्शाचम् । तच्च लघु भवति ।
 हीनानामधिके सपिण्डे जाते मृते वाधिकवर्णामार्शाचमेव भवति ।
 सूतमागर्ध्वेदेहीनां सङ्कराणां सपिण्डमरणे शू(द्र): समार्शाचम् ।
 चण्डालादीनां नित्यार्शाचित्वाच्च कश्चिद्विशेषः ॥ १.

Colophon :

अथदशकं सम्पूर्णम् ॥

Author:

Remarks—This is a work on pollution arising out
 of abortion, delivery, death of Sapindas etc.
 It comprises ten verses on the whole.

॥ अघनिर्णयः (सव्याख्यः) ॥

95. AGHANIRNAYA

(with commentary).

C. O. L. No. 271.

Substance—Paper. Size—12 $\frac{1}{4}$ " $\times$ 8 $\frac{1}{4}$ ". Pages—253.

About 21—23 lines per page and 16—28 letters per line. Script—Devanāgarī. No. of Granthas—2500.

Owner—C. O.

Subject—Same as No. 94.

Beginning :

मुकुन्दमगविन्दाक्षमिन्दिरेशमनिन्दितम् ।

वन्द्यं वन्देय वन्दारुचुन्दारकमहीरुहम् ॥

असक्तोऽपि सदाचारश्चद्वयोत्थाप्य चोदितम् ।

विष्णुना विप्ररूपेण पुनरप्यनुशामितः ॥

उदैरयमहं विष्णोः प्रसादादघनिर्णयम् ।

तस्येदानीं यथाप्रज्ञं व्याख्यामाख्यातुमुत्सहे ॥

अत्रानुक्तदुरुक्तादि क्षन्तुमर्हन्ति साधवः ।

मात्सर्येण नहि प्रयोजनमतो निर्मितसरा मन्कृतं

गृहीध्वं सुधियोऽघनिर्णयमिमं शङ्कातमोमास्करम् ।

योऽनेकस्मृतिदर्शितार्थलहरीमिको व्यनक्त्यञ्जसा

यस्मिन् सङ्ग्रहतोऽपि सन्त्यतिशयायद्भारकः पूज्यते ॥

ननु प्राचीनाशौचसङ्ग्रहस्य विद्यमानत्वात् किमर्थमयमिति चेत्—मैवम् । अतिशयस्पात्र विद्यमानत्वान् । नहि विचमस्तीति निधेस्त्यागः । कथं संग्रहोऽप्यतिशयाः सन्ति । अनेकस्मृति-सारसंग्रहादिति घ्नः । अपि च बहुधा विशेषधितोऽनुक्ति-दुरुक्तिपुनरुक्तिनिरर्थकोक्तिवियुक्तो विषयव्यवस्थायुक्तोऽमहकीर्णः पूर्णोपदेशोऽयमवनिर्णयः । न चाशौचद्वयकं नाम सङ्ग्रहोऽनुक्तादिदोषविविक्तनिवामः ।

End :

संग्रहरूपाथ स्मृतीः सुतरां सम्यग् दृष्ट्या निरूप्य ताभ्यः सारसर्वस्वमुद्धृत्य स्पष्टं प्रकरणशुद्धियुक्तं यथा भवति तथा अवनिर्णयः कृतः । तस्माच्छावगतकाशौचतत्त्वविज्ञानसुभिरयमवनिर्णयोऽङ्गीक्रियतां स्मृतिनिबन्धनत्वादयं निर्विशङ्कैकङ्कीकार्य इत्यर्थः ।

नन्वयं कियद्भिः श्लोकैः कृतः, को वाऽवनिर्णयस्य कोऽन्त्यत आह—

हारीतो वेङ्कटेशाख्यः श्रुतिस्मृतिविचक्षणः ।

व्यक्तं श्लोकश्रुतेनेन्धमकरोदवनिर्णयम् ॥ इति ॥ स्पष्टोऽर्थः ॥

Colophon :

समाप्तशायमवनिर्णयः ।

मियो विभिन्नस्मृतिवाक्यभङ्गै-

र्भयानकः किञ्चिदुदञ्चितार्थः ।

ग्रन्थार्थभावो गहनो मयायं .

तीर्णोऽतिकृच्छ्रादवनिर्णयाब्धिः ॥

सरस्वतीवल्लभासूरिपौत्र-

श्रीरङ्गनाथार्यसुतः सुशीलः ।

यजुर्निधिर्व्याकृत वेङ्कटेशो

विष्णोः प्रसादादघनिर्णयं सः ॥

इति श्रीहारीनबंशश्रीरङ्गनाथार्यपुत्रसरस्वतीवल्लभापरना-
मधेयश्रीवेङ्कटेशविरचितस्मृतिसारसर्वस्वसमाख्या व्याख्या समाप्ता ।

Author—Śrī Veṅkaṭeśa *alias* Sarasvatī Vallabha,
son of Śrīraṅganātha.

Remarks—This work contains 100 verses and their
commentary and both owe their origin to
Veṅkaṭeśa.

॥ अघविवेचनम् ॥

96. AGHAVIVECANAM.

C. O. L. No. 392.

Substance—Paper. Size—13½" × 8½". Pages—12.
About 17—19 lines per page and 16—20 letters
per line. Script—Devanāgarī. No. of Gran-
thas—150. Incomplete.

Owner—C. O.

Subject—Same as No. 94.

Beginning:

बहुस्मृतीः समालोच्य सकलानपि संग्रहान् ।

क्रियते बालबोधार्थं वार्ष्णेयघविवेचनम् ॥

चतुर्षु मासेषु गर्भस्त्राये पितुः स्नानमात्रम् । महजातानां तदपि
न । पञ्चमषष्ठयोस्तत्पाने पितुर्ज्ञातीनां च स्नानतः शुद्धिः । अत्रैव
कठिनस्य पाते द्वयोरपि द्यहमार्शाचम् ।

End:

तथा नैव क्रियाद्रव्येष्वतीति त्रिदिनाद्यघम् ।

त्रिरात्रं त्रिषु मासेषु पक्षिण्येव तत्तन्निषु ॥

इत्यादिनोक्तम्

मातामहस्य श्वश्र्वादेर्मातुलस्य पितृप्रगः ।

मातृष्वस्र्भगिन्याथ दुहितुश्च त्रिरात्रकम् ॥

आचतुर्थद्विवेत् स्रावः पातः पञ्चमषष्ठयोः ।

अत ऊर्ध्वं तु नारणामवप्रसव उच्यते ॥

Colophon:

Author:

Remarks—This work also deals with pollution
consequent on abortion &c.

॥ अघसंग्रहः (सव्याख्यः) ॥

97. AGHASAṆGRAHA

(with commentary).

C. O. L. No. 394.

Substance—Paper. Size—13½" x 8½". Pages—23.

• About 17—19 lines per page and 16—20 letters
per line. Script—Devanāgarī. No. of Gran-
thas—250.

Owner—C. O.

Subject—Same as No. 94.

Beginning:

प्रणमामि शिवं मागं महागणपतिं गुहम् ।
 श्रीमङ्गानेन्द्रयेगिन्द्रगुरुन् स्वामीष्टमिदये ॥
 व्याख्यानमहितार्थचञ्चलकं वीक्ष्य तत्क्रमम् ।
 मंगृह्यते तन्प्रमेयं स्पष्टः श्लोकश्च कुत्रचित् ॥

व्या—अयं नाम पिण्डदानादिनिमित्तं पुरुषस्य कर्मानर्हत्वं कालस्त्रा-
 नापनोद्यम् । तद्द्विधं शायं सूतकं च । तत्र कर्माणि त्याज्यानि ।
 कतिचित्द्रव्याणि स्वामिद्वारा दृश्यन्ते । स्वाध्यायमन्त्रजपाश्च
 निषिध्यन्ते । माध्यं कर्म स्वयमग्निहोत्रं चान्याभावे कार्यम् । प्रेतक-
 र्माणि च इदं सर्वमाप्नुतः कुर्यात् । आपामनं त्यजेत् । अन्येन
 कारयेत् । अघात्प्रागुदृतद्रव्येण । श्रोत्रियगृहादि तद्द्रव्येण वा ।
 वैश्वदेवहोमादि न कुर्यात् । न कारयेच्च ।

End :

पञ्चाब्दिकं तु शूद्राणां स्वजात्युक्तमतः परम् ।
 आमोज्जीवन्धनाद्विप्रं क्षत्रियञ्च धनुर्ग्रहात् ॥
 अप्रेतादग्रहादेषः शूद्रो ब्रह्मण्यं ग्रहात् ।
 स्मृतिर्द्वये परोक्षेऽल्पं प्रत्यक्षे गुर्विति स्थितिः ॥

व्या—तथाहि योनिसम्बन्धेऽहर्विधिरसन्निधौ ।

याज्यादौ शशुरादौ च शिष्यादौ पक्षिणी विधिः ॥ इति ॥

आचार्यपत्नीपुत्रयोर्मृतौ दिनमघमुक्तं मन्दप्रतिपत्तिविषयम् ।

फालान्तरविदेशस्थविषयं वा ।

“अघान्ते सङ्गमे स्नात्वा विप्रः स्पृष्ट्वाभ्यु शुष्यति ।

नृपादिर्वाहनादीनि नान्यथेत्यत्रवीन्मनुः ॥

नृपो याहनं धृष्यः प्रेतोदं शूद्रो यदि स्पृष्ट्वा शुष्यति ।

“एकत्र सुखबोधार्थं सुयमीक्ष्य बहुस्मृतीः ।

कृतोऽघनिर्णयः स्पष्टं शृङ्खलां तद्बुभुक्षुभिः ॥”

Colophon :

व्यक्तं श्लोकशतैरेतथमकरोद्घानिर्णयम् ।

श्रीचोलदेशपूर्वेष्ववाः कुम्भकोणाच्च दक्षिणे ॥

योजनान्तस्ततो ग्रामः पट्टमित्यस्ति तत्रतः ॥

काश्यपान्वयवार्धिन्दुः श्रीमन्कृष्णार्जुनम्भवः ।

महागणपतिर्धोमानकार्पद्वयमंग्रहम् ॥

अथमद्ग्रहं नमामम् ? ।

Author—Mahāganapati, son of Kṛṣṇārjuna belonging to the village of Pattam, south of Kumbhakōṇam.

Remarks—This work is an abridgment of *Āśaukaśataka*.

॥ अघसंग्रहविवरणम् ॥

No. 98. AGHASAṄGRAHAVIVARAṆAM,

C. O. L. No. 2029.

Substance—Palm leaf. Size—15" x 1½". Leaves—21.

• About 6 lines per page and 44 letters per line.

Script—Grantha. No. of Granthas—350. Complete.

Owner—Śakti Śāstrīal, Āyikkudi.

Subject—Same as No. 94.

Beginning:

.... रनाथमभयाम्बिकया समेत-
मागस्त्यसैकतगणेश्वरपण्डुखाभ्याम् ।

अन्तर्विभाव्य(च) गुरुन् णौम्यधानां

श्रीचैव्यनाथकृतसंग्रहणं सृष्ट्वा ॥

ज्येष्ठः पितृव्यतनयैर्विशृतोऽप्यसौ

रामचन्द्रविबुधैरवधानिसाग्नेः ।

मूलप्रतीकविवृतिस्थपदाविवेक—

वालप्रबोधकत फलः प्रयासः ॥

इह वैदिकहिताय चिकीर्षि(त)ग्रन्थनिर्वर्तकं चन्द्रकलावर्तस-
स्फुरणमाचर...ग्रन्थे प्रेक्षावत्प्रवृत्तिसिद्धयर्थं विषयप्रयोजनाधिका-
रिसम्बन्धान् दर्शयिष्यन् गन्तसुधाख्यं चिकीर्षन्
ग्रन्थं शिष्यावधानाय प्रतिजानीते कलानिधिरिति ।

... ... कौशिकवैश्वार्थः

श्रीचैव्यनाथो विबुधो मथित्वा ।

धौमन्थरेण स्मृतिदुग्धसिन्धुं

ददाति सि धां शुभेभ्यः ॥

फला चन्द्रकला निधीयतेऽस्मिन्नवर्तसरूपेणेति व्युत्पत्त्या चन्द्र-
कलावर्तमसारण..... मद्गलमप्यादावनुष्ठितमिति ध्वजपितृमादी
फलानिधिपदप्रयोगः ।

End:

क्रियाद्विनविषयेऽपि सद्यः दृष्टिमाह—पापण्डेति.

“पापण्डपण्टी पतितामिदृशं
स्वरिण्य इत्यादिजनान् धरायाम् ।
उद्वन्धनाम्बुज्वलनप्रवेश-
विषादनार्धमरणेऽपि पदः ॥”

अस्यार्थः— वेदविद्वेषी पण्डः पतितः अमिदृशः व्यभिचारिणी
इज्यादिकर्मत्यागी निन्दिताचारनिरतः उद्वन्धनकृतः अम्बुकृतः
चद्विकृतः विषप्रयोगकृतः शूलकृत इत्यादिजनविषये सततबन्धि-
जनानां स्नानतः शुद्धिरिति ।

Colophon :

श्लोकैः पट्टपट्टिमंस्वर्यर्मपुमधूरपदं
धैर्यनाथः समेदं
व्याचक्ष्यौ साधुतुष्टौ विवरणमफलं
यद्यपि स्यात्तथापि
प्रत्यक्षस्यापि मानोः प्रतिकृतिविधिवत्
प्रस्तराधैर्जनानाम्
सुक्तं व्याख्यानमस्याप्यसदृशमवदद्
दाह ... म्य ज्वनो(?) मे ॥

Author—Rāmacandra Dikṣitar.

Remarks—One Vaidyanātha of Kauśikagotra is referred to in the colophon, probably the author of Aghasaṅgraha. It is seen from the introductory verses that Rāmachandra Dikṣitar's paternal cousin has also written a commentary on Aghasaṅgraha.

The opening verse in the text mentions one Viśva-nātha.

॥ आचारनिबन्धनीतम् ॥

No. 99. ĀCĀRANĀVANĪTAM.

C. O. L. No. 775.

Substance—Paper. Size—11" x 8½". Pages—212.
 About 20 lines per page and 25 letters per line.
 Script—Devanāgarī. No. of Granthas—3312.
 Complete.

Owner—C. O.

Subject—The customs in connection with the
 bridal ceremony etc.

Beginning :

एवं तापत् (तद्?) ब्राह्मणानामादिकं कर्मजातं संक्षिप्याभिहितम् ।
 तच्च गृहस्थानामेव । ब्रह्मचारिणां प्रकारप्राप्तं शौचाचाराचमनसन्ध्यो-
 पासनगायत्रीजपब्रह्मयज्ञादिकं सर्वसाधारणत्वेनाभिहितम् । वानप्र-
 स्थाश्रमस्य कलौ निषेधात् तन्न परामृश्यते । क्षत्रियवैश्ययोर्जाति-
 मात्रव्यवहारेण वर्णधर्मनिषेधाद् ब्राह्मणाः शूद्राश्चेति कलौ वर्णद्व-
 यस्योपदेशात् क्षत्रियवैश्यधर्मा अपि न सम्यक् परामृश्यन्ते ।
 शूद्राणां तु सञ्छद्रलक्षणलक्षितानामभावात् “अ शूद्राय मतिं दधात्”
 “न चास्योपदिशेद्धर्ममि”ति मनुना ज्ञानदानधर्मोपदेशानां निषे-
 धात् ।

कुर्वन्मग्न्यागमने..... ।

... दूतः परिवर्जयेत् ॥

इत्यादिभिर्वचनैः मन्त्राधिकाराभावात् ।

• End :

इदमेव फलं गर्भाधानादिचत्वारिंशत्संस्कारसंस्कृतस्याभ्युणा-
एकवतो नित्यानि नैमित्तिकानि च विहितानि फलाभिसन्धिरा-
हित्येन यथासंभवं कुर्वतः प्रमादात् कृतानां पापानामपि यथा-
शास्त्रं रहस्ये रहस्यानि प्रकाशे प्रकाशानि विहितानि प्रायश्चित्तानि
कुर्वतः कणत्रयापकरणानन्तरं संन्यासाश्रमे वा जीवन्मुक्तवया
वा यावद्विदेहमुक्तिकालमुत्तरीत्या वमतः पुरुषार्थैर्यस्येत्यलं
विस्तरेण ।

Colophon :

धर्मशास्त्रमुधासिन्धोरप्पाध्वरिममुद्धते ।

आचारनवनीनेऽग्निन् संन्यासविधिरुत्तमः ॥

Author—Appādvari (Appayya Dikṣita).

Remarks—The opening lines of the Ms. and those
at the conclusion indicate the loss of a few
lines. The 24 purificatory rites commencing
from conception are elaborately discussed with
confirmatory citations.

॥ आशौचचिन्तामणिः ॥

No. 100. ĀSAUCACINTĀMANI.

C. O. L. No. 74.

Substance—Palm leaf. Size—10½" x 1½". Leaves—44.
About 8 lines per page and 33 letters per line.

Script—Malayalam. No. of Granthas—750.

Owner—Tekkedattu Bhattatiri, Udayamperūr.

Subject—Same as No. 94.

Beginning:

श्री हरिः ।

नमामि निलयक्रोडनिलयं नीललोहितम् ।

अम्बां गिरिन्द्रनिलयामम्बिकामपि सादरम् ॥

ആശയചിന്താമണിസംഗ്രഹകാമിനിശ്ലാഘ
പ്രബാധത്തെ ചമപ്പാൻ ഇടത്തുണ്ടെന്നു ഗ്രന്ഥകാരകൻ അ
തിന്റെ അവിശ്വപരിസമാപ്താദിസിദ്ധിക്കായിക്കൊണ്ടു സ്വാ
ഭീഷ്ടദൈവാനമസ്തോദായകമാകുവണ്ണം അഭിമതത്തെ പ്രായ്ചി
ക്കുന്ന അഭിശ്ലോകംകൊണ്ടു—

गणेशवाणीगुरुदक्षिणेशान्

वन्दे दयाब्धीन् वरदानशीलान् ।

जन्मादिमूलानि निरस्य चाघा-

न्यमी दिशन्वाशु ममात्मशुद्धिम् ॥

अहं दयाब्धीन् वरदानशीलान् गणेशवाणीगुरुदक्षिणेशान् वन्दे
എന്ന മുമ്പിയത്തെ അനന്യം. ദയാസമുദയജാമി വരദാനം
തന്ന രീതിയായുള്ള ഗണേശവാണീഗുരുദക്ഷിണേശന്മാരെ
വന്ദിക്കേണം. ദക്ഷിണേശൻ=ദക്ഷിണാമുനി. അഥാ മമ
ജന്മാदिमूलानि अघानि निरस्य आशु आत्मशुद्धिं दिशन्तु च
ഇവർ എന്റെ അന്താരികവശം ജനനകലങ്ങളെക്കൂടി
യിരിക്കുന്ന പാപങ്ങളെ സംഹരിച്ചു പൊറ്റുന്നതുമായ
അന്നുകരണശുദ്ധിയെ വരുത്തി പരമാർത്ഥത്തെ തോന്നി
ച്ചുരുളുന്നതും, എന്ന സാക്ഷാത്കാരം ഉള്ള അർത്ഥം.

അർത്ഥമവശഭേദേന പ്രോക്തമത്ര വിശാർദ്ദ : എന്ത വചനമുണ്ടാക
യാൽ അർത്ഥശബ്ദം കൊണ്ടു് അർത്ഥമെന്നെ കൂടെ ഗ്രഹിക്കുന്നു.
എന്നാൽ ഇവിടെ മുന്നനമുണ്ടാതിനിമിത്തങ്ങളായിരിക്കുന്ന
അർത്ഥശബ്ദമുണ്ടെ കാലവ്യവസ്ഥയും അശുഭവിവിശേഷങ്ങളെ
യും അതതിനെ പോക്കി അനന്തശുഭവിവരങ്ങളും പ്രകാരത്തേ
യും മറ്റുമുള്ളവയ്ക്കു യഥാവശ്യം അറിവാൻകരുവുന്നമുള്ള പദപ
രത്നമരചനാകൗശലങ്ങളെ നമുക്കു് അനഗ്രഹിച്ചു് അവി
ശ്വേന പരിസമാപ്താരിപ്രയോജനങ്ങളെയും അനഗ്രഹിച്ചു
മേന്നമേ എന്നിവിടെയ്ക്കു വിശേഷിച്ചുള്ള അഭിപ്രായം. ഇവിടെ
നമുക്കു ചാതുർവർണ്യന്മാരുടെ അർത്ഥകാലവ്യവസ്ഥ
ചൊല്ലുന്നു.

End :

അഗ്നിമോഹിതി" മാതാപിതാശ്ചരോഃ ശിശു മരണാത
അമേയും സംസ്കരിക്കേണ്ടതു്. അവയ്ക്കു് ഉദകക്രിയാദിചെട്ടയും.
തെ പിലയിലും അഗ്നിമാഹിതി ഒരു സന്ധ്യകളിലും അശുഭവി
വിശ്വാ. പിലയിലെ പോലെ കളിച്ചു്ത പിന്നെ മന്ത്രസ്താനം
ചെയ്താൽ അഗ്നിമോഹം ചേർത്താൽ മരണാത്മകമുണ്ടല്ലെങ്കിൽ
അഗ്നിമോഹം ചേർക്കാം. അവിടെ അഗ്നിമോഹോപസ്ഥാന
വും അഗ്നിമോഹം ചേർന്നു കഴിഞ്ഞുകൂടുമ്പോൾ തന്നെ
പിലയുണ്ടാകയും ചെയ്യും. പിന്നെ തൊട്ടുപോകിൽ പുനഃ
ധാനം ചെയ്യേണ്ടിവരും എന്നല്ലോ ചൊല്ലുന്നു. *इह सर्वायेऽपि*
अग्निहोत्री सन्ध्ययोः स्नात्वा आपदविक्षिप्य पुनः मनुना
आप्तुस च अग्निहोत्रोदितहवनविधौ (सन्ध्येशुद्धः) स्यात् इति शेषः ।
अथ स अथी अथी स्यात्. ഇവിടെയെല്ലാ പിലയിലും സന്ധ്യക
ളിൽ അഗ്നിമോഹി കളിച്ചു്ത പത്മനാഭനൊഴുത മന്ത്രസ്താ
നം ചെയ്താൽ അഗ്നിമോഹോദിതഹവനവിധം ശുദ്ധനായി

ചമയും. പിന്നെ തദ്വസാനാനന്തരം തന്നെ അശുദ്ധനായി
 ടും വേദിക്കും. മുന്ധിഖരണശുദ്ധിയും ഉപേക്ഷയും പണ്ഡിതന്മാഴ്കു-
 യും പിവന്ധിഖരണപാലയതന്നെ. പിന്നെ മന്ത്രസ്തോടനാനന്തരം,
 അഗ്നിദോതും വേദികഴിവോളവും പിവന്ധില്ലാ. അതു കഴിയു,
 വേദാരം തന്നെ പിവന്ധുഷാകയും ചെയ്യും. പിന്നെ അന്തിമ-
 ടിക്കു പിവന്ധിഖരണപാലയതന്നെ എന്ന താല്പര്യം.

Colophon :

गोविन्देन लिखितमिदं पुस्तकम् ।

കൊല്ലം ശ്രീമദ്വേദമു കന്നിമാസം ശ്രീമാനേ സോമവാദം-
 തന്നെ എഴുതിയിരുന്നു. ശ്രീമാനേ.

Author :

Remarks—This Ms. stipulates the period of pollu-
 tion and purification resulting from birth,
 death etc. relating Brāhmīns, and Kṣatriyas
 as well as that pertaining to the performance
 of Agnihotras. The textual portion alone has
 been re-written in the wake of the colophon
 and this comes to a close with :

‘शुभमस्तु श्रीगुरुभ्यो नमः’

॥ आशौचदीपकम् (चन्द्रिकोपेतम्)

No. 101. ĀSAUCADĪPAKAM

(with the commentary Candrikā.)

C. Q. L. No. 1932.

Substance—Palm leaf. Size—14" x 1½". Leaves—
 122. 16 lines per page and 48 letters per line.

Script—Malayālam, No. of Granthas—2928.
Complete.

Owner—N. Govindan Potti, Putumana Matham,
Haripād.

Subject—Same as No. 94.

Beginning :

योगीश्वरं च मन्वादीन् प्रणिपत्य सुरेश्वरम् ।

अर्शौचदीपकव्याख्यां करोम्यर्शौचचन्द्रिकाम् ॥

(व्याख्या) तत्र तावदयमाचार्यः प्रारम्भितस्य प्रबन्धस्या-
विमपरितमाप्यादिप्रयोजनसिद्धये अनुबन्धचतुष्टयगर्भं मङ्गला-
चरणं करोति ।

मू—यतो वा जन्मास्य स्फुरति च यतो वा तदितरद्

द्वयेनाप्येतेन प्रकटितनिदानाधमखिलम् ।

व्यतीयास्ते शुद्धो निरय इव तस्यावगमना-

दुपास्ते तत्तत्त्वं प्रशमितविकल्पं विदमिदम् ॥

व्या— यतो वेति । तदिदं तत्त्वमुपास्ते इति सम्बन्धः ।
यसादस्य जगतो जन्म भवति , यत्र च लयो भवति , यत्प-
रिज्ञानात् संसारानुमितं पापं निस्तीर्य मुक्तो भवति । तद् ब्रह्म
ध्येयमिति वाक्यार्थः । अत्र अपशब्देन आर्शौचमपि गृह्यते ।
“ आर्शौचमपशब्देन प्रोक्तमत्र विशारदः ” इति वचनात्

End:

वर्णमङ्गले विशेषः स्मृत्यन्तरे प्रोक्तः । ध्वनिपविद्गुद्रादयः
.... ..स्य विप्रस्य बान्धवाः तेषामार्शौचे विप्रस्य
32

दशाहं सूतकं भवेत् इति । अत्र मस्करीयम्—विप्रस्याशौचे प्राप्ते
तेषां दशाहमेवेति तत्रार्थः । तथा च मयुरवि—

सर्वे तूत्तमवर्णानामाशौचं कुर्युरादृताः ।

तद्वर्णविधिदृष्टेन सस्याशौचं स्वयोनिषु ॥

इति । इदानीं क्षत्रियायामुत्पन्नाः क्षत्रिया न सन्ति । तथा
वैश्याः शूद्राश्च । अतो वर्णसङ्करे सर्वत्र स्वकुलाचारत आ-
शौचविधिः । न च ब्राह्मणाः सङ्करजाताः । अतो ब्राह्मण-
विषयस्याशौचस्यैव व्यवस्था । अत एव तदेवात्र प्राधान्येनोक्तः ।
तथा च सहस्रस्वामी—

“ इदानीमन्यवर्णानां स्वरूपापरिनिश्चयात् ।

अस्माकं ब्राह्मणाशौचव्यवस्थाविषयश्रमः ॥ ”

Colophon :

पुरुवनसंज्ञे ग्रामे जातेनाम्नौचदीपिका रचिता ।

तद्वृत्तिलिखत्येनैषाशौचचन्द्रिका प्रोक्ता ।

इत्याशौचदीपकमाशौचचन्द्रिका समाप्ता ।

Author—A native of Puruvanagrāma.

Remarks—This is an authoritative treatise on
āśauca observed in Kerala. The ācāras to be
observed in regard to षमलजन्मम् and those to be
given up in Kali age are enumerated in ele-
gant style. The native place of the author
Puruvana may be identical with Perumanam
near Trichur in Cochin State. It is probable
that Mazhamangalam might have been one of

the ancient *Illams* in that village as is corroborated by the old men of the place even at present. If this surmise is correct the author was a literary connoisseur as proved by the famous work "*Mazhamāṅgala Bhāṇa*".

॥ आशीचदीपकव्याख्या ॥

No. 102. AŚAUCADĪPAKAVYĀKHYĀ.

C. O. L. No. 1729.

Substance—Palm leaf. Size—11" x 2". Leaves—89.

8 lines per page and 36 letters per line. Script—

Malayālam. No. of Granthas—160. Complete.

Owner—Śaṅkaran Nārāyaṇan Elayatu, Naduvilo-Pakuti, Vaikam.

Subject—Same as No. 94.

Beginning :

वन्दे गुरुणां चरणारविन्दं

वन्दारुल्लोकाभिमतार्थकन्दम् ।

येषां कृपालेशमुवाभिपेक्षा-

देवा ममोदञ्जलि स्रक्तियल्ली ॥

प्रार्थ्य सतां महिषमङ्गलनाम्नि गेहे

• जालेन भूसुरवरेण पुरा कृतं यत् ।

आशीचदीपकमिदं विवरीतुमद्य

श्रीकोटिलिङ्गनिलयो नृपतिः समीद्वे ॥

नाहं पाण्डित्यगर्वेण व्याख्यां कर्तुं समुद्यतः ।

किन्तु द्विजानां केषाञ्चित् साफल्यं कर्तुमर्थनाम् ॥

प्रसीदन्तु ततः सर्वे भूसुराश्च सुराश्च मे ।

देवद्विजाचिता देवी शर्वजा च प्रसीदतु ॥

तत्र तावदयमाचार्यः प्रारम्भितस्य ग्रन्थस्याविघ्नपरिसमाप्ति-
सिद्ध्यर्थमनुबन्धचतुष्टयगमं मङ्गलमाचरति ।

यतो वा जन्मास्य स्फुरति च यतो वा तदितरद्

द्वयेनाप्येतेन प्रकटितनिदानाधमखिलम् ।

व्यतीयास्ते शुद्धे निरघ इव यस्यावगमना-

दुपासे तत्तत्त्वं प्रशमितविकल्पं विदमिदम् ॥

अत्र श्लोके यच्छब्दघटितानि त्रीणि वाक्यानि ।
तेषां त्रयाणामपि प्रतिद्वन्द्वीभूतं तच्छब्दघटितमेकमेव वाक्यम् ।
तत्र प्रथमं यच्छब्दघटितानि वाक्यानि व्याख्यायान्ते (ततः?) प्रधा-
नभूतं तच्छब्दघटितं वाक्यं व्याख्यायते । यतः 'अस्य जन्म
स्फुरतीत्यन्वयः । यतः यस्माद् ब्रह्मणः । अव्ययानामने-
कार्थत्वाद् वाशब्द एवकारार्थः । यस्मादेवेत्यर्थः । अस्य प्रप-
ञ्चस्य जन्म जननं स्फुरति प्रकाशते । अन्यथ्यव्यतिरेकाभ्यां
ब्रह्मण एव जगत्कर्तृत्वं निश्चितमिति भावः ।

End :

अन्तःपात्याशाचविचारे च चहयः मन्देहाः सम्भवन्ति ।
ते सर्वेऽपि समाहितया बुद्ध्या युक्तियुक्तं विचार्य निवर्तनीयाः ।
आशाचग्रपसम्पातेऽपि आशाचद्वयसम्पातवदेव न्यायो द्रष्टव्यः ।
तत्र प्रथमतृतीययोर्गुह्यलघुता विचार्या । ब्रह्मचारिणः पित्रो-
र्मरणे तस्योदकदानादिकाले आशाचयच्चादुक्त्यदेव विरात्रादि-

परिपूर्तिर्षोष्या । ब्रह्मचारिण आशौचमागवेऽपि उदकदानादि-
काले आशौचमस्तेष्व । तथा चोक्तम्—

“ ब्रह्मचारी यदा कुर्यात् पिण्डनिर्वपणं पितुः । ”

तावत्कालमाशौचं स्यात् । ततः स्नात्वा विशुष्यतीति ।
अत्र पितृशब्देन मातापि गृह्यते । इति सर्वं समञ्जसम् ।

Colophon :

एवं भया विरचितं भृशुराषासपेक्षया ।

आशौचदीपकग्रन्थस्यैकदेशविवेचनम् ॥

अनुक्तं च दुरुक्तं च यदि स्यादयं किञ्चन ।

विगृह्य सर्वं विद्वद्भिः ... वर्त्य विशोध्यताम् ॥

आशौचविधिपर्यन्तमेव कार्यं विवेचनम् ।

इत्येव भृशुराषेक्षा तदेतावद्विवेचितम् ॥

यस्याः प्रसादलेखेन मय्येतावद्विवेचितम् ।

अपि मन्दधिया देवी मा भूयोऽपि प्रसीदतु ॥

गुरुनिकरकटाक्षापेक्षया स्वेच्छया वा

करणकलितकामायाधिना व्याधिना वा ।

कमलनयनकान्ताचिन्तयानन्तया वा

करकृतमपराधं क्षन्तुमर्हन्ति मन्त्रः ॥

इति कोटिलिङ्गाधिपकृता आशौचव्याख्या समाप्ता ।

Author—Rāja of Koṭilāṅgallār (Koṭilāṅgapura).

Remarks—The introductory verses of this work establish the presumption made in the remarks column on the *Candrilā* commentary

that Malamaṅgalam Nampūri was the author of the original treatise.

॥ आशौचदीपकव्याख्या ॥

No. 103. *Āśaucadīpakavyākhyā*.

C. O. L. No. 259.

Substance—Paper. Size— $11\frac{1}{2}$ " $\times$ $8\frac{1}{2}$ ". Pages—116.

About 20 lines per page and 20 letters per line.

Script—Malayālam. No. of Granthas—1450.

Owner—C. O.

Subject—Same as No. 94.

Beginning—End—Colophon— Author—Remarks :

Same as No. 102.

॥ आशौचदीपिका ॥

No. 104. *Āśaucadīpikā*.

C. O. L. No. 68.

Substance—Paper. Size— $13\frac{1}{2}$ " $\times$ $8\frac{1}{2}$ ". Pages—263.

About 19 lines per page and 22 letters per line.

Script—Devanāgarī. No. of Granthas—3450.

Owner—C. O.

Subject—Same as No. 94.

Beginning—Same as No. 101.

End :

आशौचदीपकमिदं रचितं विमन्त्र्य
 तत्तस्मृतीरपि तथापि च देशकालौ ।
 आलोच्य तत्समयपण्डितैर्दिकाना-
 मवानुसृत्य च मतं विदधातु सर्वम् ॥ इति ॥
 स्पष्टोऽर्थः । अथैतत्प्रयोजननिर्देशपूर्वकमुपसंहरति—
स्मृता मुनिर्वैर्विमलार्थदुग्धं
 दुग्धं विमथ्य हृदये च समुद्धृतं यत् ।
 आशौचदीपकमिदं नवनीतकल्पं
 प्रीत्यै भवेत् सुमनसामनुरक्तये च ॥ इति ॥
 स्पष्टोऽर्थः

Colophon:

* * * *

बुद्ध्यालये सुजातेन हरिगीते सुसम्मिते ।
 दामोदरेण रक्षार्थं लिखितं पुस्तकं वरम् ॥
 ॥ श्रीः ॥

Author—Same as No. 101.

Remarks—The work is known as Āśaucadīpakam
 and Āśaucadīpikā.

॥ आशौचदीपिका ॥

No. 105 A. ĀŚAUCADĪPIKĀ.

C. O. L. No. 198 A.

Substance—Paper. Size—11½" × 8½". Pages—213.

About 20 lines per page and 22 letters per

[illegible]

End :

आशौचदीपकमिदं रचितं विमृश्य
तत्तत्स्मृतीरपि तथापि च देशकालौ ।
आलोच्य तत्समयपण्डितैर्वदिकाना-
मन्त्रानुसृत्य च मतं विदधातु सर्वम् ॥

तत्तत्समृत्तरिपि विमृश्य आशीचदीपकं रचितम् । तथापि
देशकर्त्ता आलोक्य तत्समयपण्डितानां मतं च अनुसृत्य अत्र
सर्वं विदधातु ।

പല സമൂഹികരെയും ഏതാനും നിയമിച്ചു കണ്ടിട്ടും ഈ അനുഭവങ്ങൾക്ക് ചുമക്കപ്പെട്ടു എന്നിരിക്കുന്നതുകൊണ്ട് ദൈവത്തോടുള്ള അനുഭവം പലയിടത്തു കാണിക്കുന്ന ദൈവീകമായ ഒരു മനസ്സെയും അനുഭവിക്കുന്നതിൽ പങ്കാളിയായും അനുഭവിക്കാൻ. അതായത് ഈ ഗ്രന്ഥത്തെ ചർച്ചയ്ക്കുന്ന പ്രമാണമാക്കി ചൊല്ലുന്നതായതിൽ ഉപസംഹരിക്കുന്നു.

गास्ताः स्मृता मुनिवैरविमलार्थदुग्धं

दुग्धया विमथ्य हृदयेन समुद्धृतं यत् ।

आशौचदीपकमिदं नवनीतकल्पं

प्रति २. वेत् सुमनसामघनुत्तये च ॥

विमलार्थदुग्धं दुग्धा ताः सुनिवरैः स्मृता गा हृदयेन विमथ्य
समुद्भूतं यदिदं आशौचदी(पं? पकं) नवनीतकल्पं तदिदं सुमनसां
प्रति २. अघनुत्तये च भवेत् ।

നല്ലൊ ചില അതരമാകുന്ന ക്ഷീരത്തെ കറന്ന മുനിശ്രേ
ഷ്ഠന്മാരാൽ സമൃതകളായിരിക്കുന്ന വാക്കുകളെ ഹൃദയംകൊ
ണ്ടു മഥനം ചെയ്തു ഏതത്തിരിക്കയാൽ വെണ്ണപോലെ
പുത്തനായിരിക്കുന്ന ഈ അതരചദീപകം സജ്ജനത്തിന്നു സ
കാരാധത്തിനായ്ക്കൊണ്ടും പുല അറിഞ്ഞു പോക്കുവാനായ്ക്കൊ
ണ്ടും പാപക്ഷയത്തിനായ്ക്കൊണ്ടും വേദപുതാക.

Colophon :

स्मृते यत्र जगन्नाथे सर्वानिष्टविचिन्तनम् ।

मङ्गलाय भवेन्नित्यं तस्मै श्रीपतये नमः ॥ १५६ ॥

इत्थं स्यात् परमेश्वरेण निखिलं त्वाशौचदीपात्मकं

श्रीमच्छ्रीगुरुमाधवादिमगुरुनत्वा विलिख्याधुना ।

लाजाङ्गे धनसेच्यनुत्कलिदिनेऽधाभूत् समाप्तं क्रमा-

न्वादीतिरसमीपयेन पुरुदाचग्रामजेनाञ्जसा ॥

... ..

... ..

नारायणलिखितामिदं पुस्तकम् ।

Author—A native of Porumanam, Cochin State.

Remarks—Just after the colophon Nārāyaṇabali-
krama is described in two different ways.

Its beginning and close are appended.

Beginning :

नारायणं नमस्कृत्य नारायणवलिक्रमः ।
 लिख्यते तत्र देवो मे मङ्गलं प्रदिशत्वसौ ।
 सज्जपो वपनं स्नानं वस्त्रशुद्धिर्जलाश्रयः ।
 पुण्याहकृत्यमव्याघ्रनोपवासा इति क्रमान् ॥

End :

इमं मे वरुण तत्त्वायाभि त्वन्नो अग्ने स त्वन्नो अग्ने त्वमग्ने
 अयासि प्राजापत इत इमं जीवेम इष्टेभ्योऽष्टौ यतसंपस्तिदा (?) आवि-
 र्गाभिः अनाज्ञातं पुरुषसम्मितः यत्पाक-... ..

सर्वेषामघनुत्तयेऽत्र पुरुषावग्रामजेनादरा-

श्रीचाभिधदीपकं रचितवान् (?) ध्वान्ते प्रदीपं यथा ॥—

Several mistakes are found in these *Mantras*. The chronogram “लालागिषनसेष्यनु” discloses the date of composition, (4680 Kali era) 754 M. E. The *Āśaucadīpikā* commented upon by Kotilinga Bhāpa and the one under reference are identical. But different readings are met with. The reading “श्रीर्लालागिषनसेष्यनु” in the 164th verse has been accepted by *Āśaucacandrikā* but here it is otherwise. The commentary on *Āśaucadīpikā* is also included in this Ms. and is catalogued as No. 105 B.

॥ आशौचदीपिकाव्याख्यानम् ॥

No. 105 B. ĀŚAUCADĪPIKĀVYĀKHYĀNAM.

2. O. L. No. 198 B.

Substance—Paper. Size—11" × 8½". Pages—80.

About 22 lines per page and 25 letters per line.

Script—Malayālam. No. of Granthas—1300.

Incomplete.

Owner—C. O.

Subject—Same as No. 94.

Beginning—Same as 105 A.

End :

വർണ്ണി പിണ്ഡേ കർതാ यदि निजपितरौ वर्जयित्वा परेषां

നോ दद्याമ്ബുപിണ്ഡേ दशदिनविहिते दापयेत्ते परेण ।

पित्रोः कुर्याच्च तत्कर्मणि परमघमन्यालये भुक्तिमम्बु-

ദ്യേപ്തം स्नात्വैव कुर्यात् सहमनु निखिलं कर्म नित्यं विदध्यात् ॥इति॥

വർണ്ണി പിണ്ഡസ്ത്ര കർത്താ യദി നിജപിതരഃ വർജ്ജയതിതപാ പരേഷാം ദദാമ്ബുപിണ്ഡിനേനേ അംബുപിണ്ഡേന നോ ദദ്യാൽ ബ്രഹ്മചാരിപിണ്ഡകർത്താവാകമ്പോൾ തന്റെ നേരം അച്ഛനേയും പെറ്റമ്മയേയും ഒഴിച്ചു മറ്റൊരാളെങ്കൽ ഒഴിച്ചാൽ അവൾ പുഷ്പയിൽ വീശിച്ചിരിക്കുന്ന ഉദകക്രിയയും കൊടുമ്പിനെയും ചെയ്യരുത്. തേ പരേഷാ ദാപയേത്. പിണ്ഡകർത്താവായി മറ്റൊരാളില്ലങ്കിൽ വാസിച്ചവരെക്കൊണ്ടു ഉദകക്രിയയും കൊടുമ്പിനെയും ചെയ്യിപ്പിച്ചു. പ്രേതത്തിന്റെ സപിണ്ഡങ്ങളെങ്കിലവരെക്കൊണ്ടു ചെയ്യിപ്പിക്കണം. അവരില്ലങ്കിൽ സംസ്കാരാനന്തരം മന്ത്രസംസ്കാരം ചെയ്തവനെക്കൊണ്ടു മരവിടുത്തു

ഉദകക്രിയകളെയും കൊടുബധികളെയും ചെയ്തിപ്പിപ്പു. അവത
കറഞ്ഞാത്തനേരം പീഡയുണ്ടല്ലോ. എന്നിട്ടതുകിലെങ്കിൽ
പത്താം ദിവസം വാസിച്ചൊരു ബ്രാഹ്മണനെക്കൊണ്ടു ഉദക
ക്രിയയും കൊടുബധിയും ചെയ്തിപ്പിപ്പു. അവൻ മാനമുടുത്തു
പുണ്യാഹരം ചെയ്തിപ്പിച്ചാൽ ശുദ്ധനാം. വണ്ണീ പിത്രോഃ
അംബുപിരണ്യ കർത്തവ്യം. ബ്രഹ്മചാരി നേരം അമ്മതാന
യ്ക്കൽത്താൽ മരിക്കിൽ ഉദകക്രിയയും കൊടുബധിയും ചെയ്തു
ന്വേദനം ജ്യോത്സാദി പീഡയുള്ളവരോടുകൂടി ചെയ്യാം. ജന്യാവ
യേ ഭൂകിരംബുഭേദപഞ്ച സ്തോതൈവ കർത്തവ്യം. ബ്രഹ്മചാരി
അച്ഛൽതാനമ്മതാൻ മരിച്ചു കൊടുബധി ഇട്ടിരിക്കുമ്പോൾ പീ
ഡയുള്ള സമവസ്തികവുണ്ണതയ്ക്കു. പീഡയില്ലാത്തൊരില്ലത്തന്നെ ഉ
ണ്ണാവും. കൊടുബധിയിട്ടാൽ കളിച്ചു ഉണ്ണാവും. അന്തിക്കക
തിരെയും കളിച്ചു നീന്തുകയും. നിമിദം നിത്യകർമ്മ സഹരണ
വിടയാൽ. ദൈവാഴിയാതെയുള്ള നിത്യകർമ്മങ്ങളെ മന്ത്രമോട
കൂടും വണ്ണം ചെയ്യാണം.

Colophon :

Author—Same as No. 105 A.

Remarks—Only the portion upto p. 99 of No. 105 A
is found in this work.

॥ आशौचशतकम् ॥

No. 106. ĀŚAUCASĀTAKAM.

C. O. L. No. 184.

Substance—Paper. Size—13" x 6". Pages—7. About

20 lines per page and 16 letters per line.

Script—Devanāgarī. No. of Granthas—65.

Owner—C. O.

Subject—Same as No. 94.

Beginning:

.... हाद्यघमेकाग्रैर्दहनादि तत् ।
यज्वायज्वपुनर्दाहे शिष्टाहं यद्यघाद्गृहिः ॥
दशाहं त्र्यहमाशीच प्राक् चेदघाग्रहः ।
अस्थिदाहे प्रतिकृतेर्दाहे तु त्र्यहमित्यपि ॥
सपिण्डानां मोदकानां दशरात्रमिष्यते ।
दशरात्रं सदा पित्रोः परोक्षमरणक्षुतौ ॥
त्र्यहं मातृसप्तन्यास्तु दशाहं वत्सरादधः ।
कृतौर्घदेहिकेऽस्यब्दे दिनं तस्यास्त्र्यहं तयोः ॥
शिष्टाहमेव सर्वेषामविज्ञातेऽन्तरा त्वधे ।
प्राक् सञ्चयात् सुतस्येत्थं तदूर्ध्वं दशरात्रतः ॥

End:

स्पृष्टे मर्त्यास्त्रि च स्निग्धे त्रिरात्रं नीरसैर्दिनम् ।
अमर्त्ये त्वाप्तवाचामौ स्नानं स्निग्धेऽन्यभक्षणे ॥
गुर्वादौ सोदरे ग्रावे मातृवन्धौ वयस्यधम् ।
सवर्णस्य समं भीतिर्विज्ञानेश्वरघोषितम् ॥
स्मृतिद्वये परोक्षेऽल्पं प्रत्यक्षे स्मृतिसंस्थितिः ॥
यथा हि योनिसम्बन्धेष्वहोर्वाधिरसभिर्धौ ॥
याज्यार्दां श्वशुरार्दां च शिष्यार्दां पक्षिणीविधिः ।
अघान्ते सङ्गवे ग्वात्वा विप्रः स्पृष्ट्वा (मृ) शुष्यति ॥

नृपादिवाहनादीनि नान्यथेत्यत्रवीन्मनुः ॥

Colophon :

इत्यार्षोच्चयतकं समाप्तम् । शिवशिवगुरुभ्यो नमः ।

श्रीसरस्वत्यै नमः ।

Author :

Remarks—45 verses are missing in the beginning.

॥ आह्निकप्रकरणम् ॥

No. 107. ĀHNIKAPRAKARANAM.

C. O. L. No. 280.

Substance—Paper. Size—11½" × 8½". Pages—135.

About 20 lines per page and 16 letters per line.

Script—Malayālam. No. of Granthas—1340.

Complete.

Owner—C. O.

Subject—Prescription of ways of performing the usual religious functions.

Beginning:

... ..

.... श्रीविष्णुनाथाध्वरिणोऽनुजेन

. श्रीरामचन्द्राध्वरिणा स्मृतीनां

सारं सुसंगृह्य विलिख्यतेऽय ॥

सततं धर्मशास्त्रस्य श्रवणात् पाठनाच्चा

विधूत शान्तिमाप्नुयात् ॥

इति स्मृत्यन्तरवचनम् । तत्र मनुः—

ब्राह्मे मुहूर्ते बुध्येत धर्मार्थावनुचिन्तयन् ।

कायक्लेशांश्च तन्मूलान् वेदतत्त्वार्थमेव च ॥

वेदतत्त्वार्थः परमात्मा । तथा च व्यासः—

End:

त्वामशोकं नमाम्येनं मधुमासेन शोभितम् ।

शोकार्तः कलिकां प्राश्ये मामशोकं सदा कुरु ॥

चैत्रशुक्लचतुर्दश्यां मदनं चन्दनात्मकम् ।

कृत्वा संपूज्य यत्नेन वीजयेद्वयजनेन च ।

ततः सन्धुक्षितः कामः पुत्रपौत्रसमृद्धिमान् ॥

ष्टपसुस्तृज्य विधिवद् ष्टपलोमसमाः समाः ।

शिवरूपसमो मर्त्यः शिवलोके महीयते ॥

Colophon :

आह्निकप्रकरणम् समाप्तम् ॥

Author—Śrī Rāmacandrādhvarin (younger brother
of Śrī Vaidyanāthādhvarin).

Remarks—This is an epitome of all the principles
contained in the Smṛti Granthas such as
Manusmṛti etc.

॥ कर्मविपाकप्रायश्चित्तसुधानिधिः ॥

No. 108. KARMAVIPĀKAPRĀYAŚCITTA-
SUDHĀNIDHI.

C. O. L. No. 462.

Substance—Paper. Size—13½"×8½". Pages—98.

About 19 lines per page and 16 letters per line.

Script—Devanāgarī. No. of Granthas—941.

Owner—C. O.

Subject etc. Same as No. 52, D. C. S. M., M. P. L.,
Vol. I.

Colophon :

इति कर्मविपाकप्रायश्चित्तसुधानिर्धा मायणकृत् सकलग्र-
न्थार्थसारभूते दारिद्र्यरोगप्रतिक्रिया नाम त्रिंशं प्रकरणम् ।

Author—Śāyaṇamādhava.

Remarks—30 Prakaraṇas are embodied in this
work while the same work in the Palace Cata-
logue consists of 43 prakaraṇas. About one
and a half pages after the colophon are detail-
ed for the table of contents.

॥ कर्मविपाकमहार्णवः ॥

No. 109. KARMAVIPĀKAMAHĀRṆAVA.

C. O. L. No. 2175.

Substance—Palm leaf. Size—13"×1". Leaves—231.

About 7 lines per page and 56 letters per line. Script—Grantha. No. of Granthas—5500. Complete.

Owner—Rāma Vādhyār Kāśī Vādhyār, Mahā-dānapuram.

Subject—Same as No. 52. D. C. S. M., M. P. L., Vol. I.

Beginning :

शुक्लाम्बरभरं विष्णुं शशिवर्णं चतुर्भुजम् ।
प्रसन्नवदनं ध्यायेत् सर्वविघ्नोपशान्तये ॥
नमः सकलकल्याणभाजनाय पिनाकिने ।
नमो लक्ष्मीनिवासाय देवतायै गिरे नमः ॥

अथ रोगनिवर्द्दणानि तत्र क्षयरोगहराणि । क्षयरोगनि-
दानमाह याज्ञवल्क्यः । सर्वरोगनिवृत्त्यर्थं पठन्द्वाप्रायश्चित्तं
कुर्यात् । प्रायश्चित्तार्थमाभिमर्शन्ति स्त्रियो रोगिण एवेति रोगि-
णोऽध्यः (?) प्रायश्चित्तम् । एतेनैवाभिधानादिति । क्षय-
रोगहरप्रायश्चित्तम् ।

End :

इति बोधायनीये श्रान्तिः । मधुहोमम् ।
यत्किञ्चिन्मातरं मोहात् स्वसारं वाभिगच्छति ।
तस्य स्यान्मधुमेहेन पीढा शङ्खवच्चोपलात् ॥
तत्र मातृगतौ कार्यं तप्तकृच्छ्रचतुष्टयम् ।
प्रक्रम्य विघ्नतच्छिष्टं दिवसैकैककारणात् ॥
चत्वारिंशद् द्विजा भोज्या हत्वाहाधे? तृदीरितम् ।

स्वसृगन्तुः स एवाह परा (ग ? क) द्रव्यतो गतिः ॥

होमस्तु रौद्रसूक्तेन जप्यं पुरुषसूक्तकम् ।

तथैव भगवन्नामसहस्रं भारतोदितम् ॥

जलतप्राक्षयोर्दानं पूर्ववद् ब्रह्मचोदितम् ।

मयं विनश्यति क्षिप्रमन्यत् तोयनिमित्तकम् ॥

Colophon :

इति श्रीमदनपालपुत्रस्य मान्धातुर्निबन्धे महार्णवा-
भिधाने कर्मविपाके षष्ठमस्तकः ।

(Taraṅga 5)

காந்தியை-ஐ புரட்டாசி மீ (மீ) ௧௨ விபாழத்திழைமையும் ௦௨௨
தமிழ்ச் சாத்திரமும் (௧௨) சம்பந்தநாமபோதந் தீதிரம்பந்த ௧௨
னாமும்அன்று கமடுவிபாழம பரிபாஷையும் எழுதி முடித்தது.

Author—Māndhātā.

Remarks—Several leaves are decayed. No colo-
phon is seen at the end. Fol. 121 furnishes
the following information about the author :

आसीदमीमगुणलाटकुलाम्बुगशा-

बुधत्प्रभृतशुमकीर्तिनयप्रकाशः ।

लोकैः सदा हृदि धृतो गुणसन्धिविष्टः

श्रीरत्नपालनृपतिर्भुवनैकरत्नम् ॥

तस्यात्मजो हरहपाल इति प्रसिद्धः

सिद्धाङ्गनाजनममाजसमिद्धकीर्तिः ।

दानेन यः सुकृतिनां क्षिपति स दैन्यं

• • सैन्यं च दैन्यसदृशः प्रतिभूषणीनाम् ॥

सुतोऽस्य जातः सुकृतोन्नतस्य

न तस्य कश्चित् सदृशो बभूव ।

यम(च्छल)स्तुत्यमवेक्ष्य तातो

नाम्ना हरिश्चन्द्र इति व्यधत् ॥

तस्यात्मजोऽभूदतुलप्रतापः

साधारणो भूमिपतिर्वदान्यः ।

अभूतपूर्वामवनीधराणा-

मजीग(प)थो जगति स्वकीर्तिम् ॥

(बन्धच्छिदाविरुदकीर्ति)मिहान्वितार्थं

कृत्वा परत्र च तथैव विधानुमिच्छुः ।

कौनाशपाशचयबन्धविमोचनार्थं

तीर्थत्रयीकरविमुक्तिमचीकरयः ॥

अस्यात्मजः श्रीमदनेति राजा

नाम्ना च रूपेण च संगतार्थः ।

रोषारुणे चक्षुषि यद्विपक्षः

(व्यतीर्त्सार्तव्य)रूपत्वमवाप्नुकामः ॥

कृपानारामान् धर्मायतनानि सेतुबन्धांश्च (सि?) ।

कृत्वा स्वकीर्तिमात्रं राजति दिक्पालमूर्तिभेदेन ॥

परिशीलयता कलाकलापं विदधानेन च भूरिशः प्रदानम् ।

मदनेन महीभृता(र्थैध)तेन प्राधिता नूतनभोजराजकीर्तिः ॥

पुत्रेषु सत्स्वपि कळत्रयुगेऽथ तस्य

पुत्रा जगत्त्रयविसृत्वरकीर्तिपूर्ता ।

(तार्था? जातार्ता) प्रियावतितरां प्रथमप्रसूता

मानोन्नता भृशमनल्पगु(णाविहीना?र्णा विनीता) ॥

उदारशीलो मुमनोविलास-

मनोप्रहृन्दायनकेलिलोली ।

यशोदया वर्धितमङ्गलाङ्गौ

यौ रामकृष्णाविव संप्रतीता ॥

यच्छैशवानुकरणं न युवा न वृद्धः

शक्नोति कर्तुमितरः कृतसद्गुणोऽपि ।

दानाना(?)दानमस्विलार्थिजनार्थसिद्धेः

कीर्तिर्दिगन्तवितता च यतस्तदीया ॥

अप्रतिमद्वयः पृथ्व्यां पृथिवीमहदस्तयोरभूज्ज्येष्ठः ।

अपरो मान्धातु(समो)मान्धाता गीयते जगति ॥

सोऽयं सुकृतविधाता रिपुकुलजेता तनोति मान्धाता ।

विद्वन्मुखेन मतिमान् सत्कृतिरन्तं महार्णवं नाम ॥

माता पुण्यचरित्रकीर्तिविभवा यस्याम्बिका नामतः

शाकल्यापरमूर्तिर्गार्ग्यचरितः श्रीपेद्भिभट्टः पिता ।

सोऽयं कौशिकवंशभूषणमणिः श्रीभट्टविश्वेश्वरे

वेदे स्मार्तमते नये च गपदे वाक्ये कृती वर्धते ॥

मतिर्येषां शास्त्रे प्रकृतिरमणीया व्यवहृतिः

परं शीलं श्लाघ्यं जगति क्रजयस्ते कतिपये ।

चिरं चित्ते तेषां सुकुरतलभूते स्थितिमिया-

दियं व्यासारण्यप्रचरमुनिशिष्यस्य भाणितिः ॥

श्रुतिस्मृतिपुराणानि समालोक्य यथामति ।

निबध्यते समासेन निबन्धोऽयं महार्णवः ॥

For further information refer to No. 53. p.

115, D. C. S. M., M. P. L., Vol. I.

॥ गौतमधर्मसूत्रभाष्यम् ॥

No. 110. GAUTAMADHARMASŪTRABHĀṢYAM.

C. O. L. No. 83.

Substance—Paper. Size—13½" × 8½". Pages—591.

17 lines per page and 18 letters per line.

Script—Devanāgarī. No. of Granthas—5610.

Complete.

Owner—C. O.

Subject—Aphorisms of Gautama on Dharma with
Bhāṣya.

Beginning :

धर्माधर्मस्वरूपाय सर्वकार्यालयाय च ।

प्रणिपत्यादिदेवाय वासुदेवाय भक्तिः ॥

गौतमीयच्छलेनेदं सर्वस्मृतिनिबन्धनम् ।

क्रियतेऽथाधुना भाष्यं सूनुना यादृष्टस्य तु ॥

कोऽस्याभिमतबन्धः । अयमुपपत्ते । सन्ति चतुर्दशविद्यास्थानानि । तद्यथा—

अङ्गानि वेदाश्चत्वारो मीमांसा न्यायविस्तरः ।

पुराणं धर्मशास्त्रं च विद्यास्त्वेताश्चतुर्दश ॥ इति ॥

तेषां मध्ये परिगणितमिदं धर्मशास्त्रमारभ्यत इत्यभिसम्बन्धः । अथवा पुरुषस्य सुखदुःखोपभोगार्थः शरीरेन्द्रियविषयैः संयोगवियोगरूपो जन्ममरणप्रबन्धः संसारः । स च धर्माधर्मनिमित्तः तान्पनिमित्तः । तयोश्च धर्माधर्मयोरिष्टानिष्टोपभोगेहनुत्वादुपादानपरिवर्जनाह्याधुर्मा भवतः । तदुभयं परिछानेन संभवतीति धर्माधर्मयो-

धनार्थं गौतमेन शास्त्रं प्रणीतमिति प्रयोजनम् । अपि चार्थनदेव
धर्माधर्मोपादानपरिवर्जनयोः पुरुषार्थत्वादित्यभिधेयम् । यथा
भौतान्यग्निष्टोमादीनि अवश्यकर्तव्यानि तथा अष्टकादिकर्मण्यधीति
तत्र सर्वकार्याणां कारणतः प्रवृत्तिदर्शनान् पूर्वं काग्यविशेषप्रतिपाद-
नार्थमाह—

वेदो धर्ममूलम् ।

ननु च विधिप्रतिषेधरूपत्वान्शास्त्रस्य उपनयनं प्राप्तिगम्य
अष्टम इत्याद्येव वक्तव्यम् । नत्वनुवादरूपत्वाद् वेदो धर्ममूल-
मित्यादि । निष्प्रयोजनत्वादनुवादसेति । न च अनेन वेदस्य
प्रामाण्यं प्रतिपाद्यते । तस्य सत्य एव सिद्धेः । अन्यथा येन
प्रामाण्यं प्रतिपाद्यते तस्याप्यन्येनेति अनवस्था स्यादिति । उच्यते ।
वेदस्य धर्ममूलत्वानुवादः तद्वारेण स्मृतिशीलयोर्धर्ममूलत्वप्रति-
पादनार्थः ।

End :

साम्प्रतं ज्ञानिनः फलमाह—धर्मिणां विशेषेण स्वर्गं लोकं वेद ।
धर्मविदामोति ज्ञानाभिनिवेशाभ्याम् ।

धर्मो तु केवलकर्मविशेषत्वमा प्रलयादित्यभिप्रायः । धर्मं
ज्ञात्वानु(ष्टीक ? छित्तः ज्ञानग्रहणादभिनिवेशः । तदनुष्ठानम् ।

तथा च वसिष्ठः—यो यागमनुतिष्ठति स धार्मिक इत्यादि ।

इति धर्मो धर्मः ।

वेदो धर्ममूलमित्यारभ्यतत्पर्यन्तं धर्मसंज्ञः गौतमस्येति वा-
क्यशेषः ।

Colophon :

इति मस्करीये गौतमभाष्ये अष्टाविंशोऽध्यायः ।

Author : Text—Gautama. Commentary—Maskari,
son of Vāhaṭa.

Remarks—This work contains 28 chapters and has
been published with commentary *Mitākṣara*
in the Ānandāśrama Series, Poona. No. 50 in
M. O. L. series ascribes its authorship to
Vāmanasūnu. If maskari is the son of Vāhaṭa
he must have flourished before Haradattacā-
rya, the author of *Mitākṣara*.

॥ नित्याह्निकादिः ॥

No. 111 A. NITYĀHNIKĀDI.

C. O. L. No. 2297 A.

Substance—Palm leaf. Size—9½" × 1½". Leaves—22.
6 lines per page and about 28—38 letters per
line. Script—Malayālam. No. of Granthas
—500.

Owner—Bhāskaran Mātatu, Veccūr.

Subject—Description of daily duties.

Beginning:

हरिः । श्रीगणपतये नमः । अविनामस्तु । श्रीगुरुभ्यो
नमः । यः श्रीमेवहा जदास्वाप्तं सहयणदा स्वां उहा
पुणेन अये मः मनवावेस्ति हुदास्वाय पेयहामदा स्व
अर्पये यहा तिसराम्यो मः मन अयेमः य नमः य नमः

यमः न्द्रानदी नदिन इयमः पानविवेमः - थनप्रर्वयमः त्वन
 अदं नेमः पापेसः क्षमा न च यमः स्योमः स्योमः न्द्रान-
 विवेमः थनप्रर्वय सः थिन आनेमः आत्मनः परस्मत्तु अंगी-
 सीढि आगात्री अविषे आहि अजय च इम णप्रेस्तसेन्वा-
 स्याणमानेमः वपन्धुपयो यमानेनिगति पेंष्टापो नथानः तिन्ने-
 क्ष्य स्यत्यकनाय फापिः कृष्टपन्दः र्यअपन्देता सधपधान्वि-
 ते पाप्यो क्षपन्ने पकणं नवाप्रतिरुच्छ स्यमतिप ओ र्यमहा-
 न्युपम मकृम्यो धेरन्तां दयामरिमसं चाकणं व्यापत् अरिम्म
 इममामृचो स्रज्येपिहोस्वा रामजोम्महम्पां म्यादणक्षाहदलं
 तु त्रिदिदलं तु किदुतयि दहम तर्नार्येति जमिहा द्रात्येति
 अहिय च इप्रोत्रप्रप कृष्टदेहात्री न्दुः ध्यादाविषोगं त्रिपि
 अयाद्यात् मान्योरमृ... ..नः तिक्ष्य स्रजानि विः
 वियच्छ अप्रनोनि हयेजय ।

... ..

... ..

प्रोचदादित्यवर्णश्च सूर्यमण्डलमध्यगः ।

शङ्खचक्रगदापद्मधरो कल्पदोर्ध्वयोः(?) ॥

ध्येयः सदा सवितृमण्डलमध्यवर्ती

नारायणः सरसिजासनसन्निविष्टः ।

केयूरवान् मकरकुण्डलवान् किरीटी

हस्ती हिरण्यवपुर्धृतशङ्खचक्रः ॥

End :

सर्वकार्ये हनुर्माथ दीर्घमायुश्च जाम्बवान् ।

नारदः कलहर्षश्च कैकेय्या दूष्टमावना ॥

भरतं पट्टाभिषेकं च गुहेन प्रियदर्शनम् । (?)

हेमाभामतिवागतीतगुणशीलानल्पशिल्पाकृतिं
 प्रेमरोहमनोहरां करलसत्कल्याणदामाञ्जिताम् ।
 इयामामीश्वरमुद्यतां वरयितुं त्रैलोक्यसंमोहिनीं
 कामापादनकल्पवाह्निमानिशं बन्दे परां देवताम् ॥

നവവിജയനാലയം (സംഗ്രഹം) (സംഗ്രഹം)

Colophon :

Author :

Remarks—Some leaves are worn out. The Ms. contains many *stotras* such as Lakṣmī-nārāyaṇa stotra, Pañcākṣari, Tāratamya stotra, Aṣṭavedānta, Śrīharistuti etc., and concludes with a eulogistic verse composed in adoration of the God to be recited every morning with deep devotion. Three more works are found in this Ms. and they are catalogued as 111 B, C & D.

വൈദ്യഗ്രന്ഥം (ഭാഗം)

No. 111 B. VAIDYAGRANTHAM.

C. O. L. No. 2297 B.

Substance—Palm leaf. Size—9½" × 1½". Leaves—57.
 7—9 lines per page and about 32—38 letters
 per line. Script—Malayālam. No. of Granthas
 —1000. Incomplete.

Owner—Same as No. 111 A.

Subject—Medical treatment.

Beginning:

ദാമിഃ ശ്രീ ഗണപതയേ നമഃ അധിഷ്ഠസ്വ. ഇതദവധി
 രാമച്ചം ചന്ദനം കൊട്ടം കൊഴുന്ന മാഞ്ചി മഞ്ചട്ടിപ്പൊടി
 തേവനാരം കമോദിശിഷ്വ് ജാതിക്കാ കരയാന്യ നാഗ്വ
 പശുപാശി കടുക്കരോദിണി അമാളി കിഴിയാത്തു് രാം...
 കി കണ്ടിവണ്ണ ചെന്നിനായകം പൂരിയുണക്കി വയമ്പ്
 ജീരകം പെരുജീരകം കശിംജീരകം സമുദ്രപ്പച്ച സമസ്രവേയി
 ശല്യ് ചൊവ്വുളിശൊടി അമുക്കിരം അതിമധുരം പഞ്ചമെൻ
 പഴുക്ക ഇവ ഇരണ്ടുകഴഞ്ചു പൊഴിച്ചു് വെച്ചാനീരിൽ അം.
 ചുണക്കി പിന്നെ നാടെൻപുഴ ഗോദാമാന കാവിമണ്ണനറുന.
 ബിശിഷ്വ പാടക്കിഷ്വ് കഴഞ്ചിശ്ച ഇവ ഇരണ്ടുപണത്തു
 ശംചേതു് കോമുഴിഞ്ഞനീരിൽ ജാച്ചുണക്കുക. പിന്നെ ഉഴി.
 ജ്ഞനീരിൽ പിന്നെ ചീരകവെള്ളത്തിൽ അഞ്ചു. നിഴവുണങ്ങി
 വച്ചുകൊറുക. വാതത്തിന് അധിക്കാടിയിൽ സേവിക്ക.

End:

നെയ്യ് കഷായമിടുവാൻ. ദശപുണ്യം മുറിച്ചടി മാവിൻ
 തൊഡി മുരിങ്ങത്തൊഡി ചെറുമുണ്ടവേർ കറുത്തൊട്ടിവേർ
 നാലാമത്തൊഡി കരിക്കിഞ്ഞിവേർ അടവോടകത്തിൻവേർ
 പനങ്കുരുന് കരിയു് ചോരത്താഴ് നറുനഞ്ചിശിഷ്വ്
 തഴുതാമപാവുവുളിശിഷ്വ് ഇവ രാദോപമം രം ഇടങ്ങി
 വെള്ളത്തിൽ ചതച്ചിട്ടു് വെട്ടു് മൂന്നിടങ്ങിയാക്കി പിഴിഞ്ഞ.
 ടിച്ചു് മൂന്നാഴി നൈശ്ചേതു് വച്ചു് മേവാൻജീരകം ഉരി.
 ഉലുവാ ഉരി ഇരണ്ടിടങ്ങി വെള്ളത്തിൽ വേറെ വേറെ കിഴി
 കെട്ടി ഇട്ടു് ഇതനാഴിയാക്കി ചേതു്കൊറുക. കല്ലുത്തിന്
 അശാളം കിഴിയാത്തു് പാദകി ചെന്നിനായകം പൂരിമുണക്കി
 ഇതവേവി രാമച്ചം ചന്ദനം അകിൽ കാനകമ്മുവ് കരയാന്യ
 പശുപാശി ജാതിക്ക കണ്ടിവണ്ണ പഞ്ചമമ്പുശ്ശാ റികടക്

അയമോതകം ക്രമിശതു വൈഭായം വയസ്സ് അറിയാവ്
 സംഹൃതവർഗ്ഗി മുത്തങ്ങ അതിമധുരം കടുമുളവർഗ്ഗിണി
 തേവതാം കൊട്ടം ഇലവർഗ്ഗം ഇവ അയമോതകം ചതച്ചി
 ട്ടുകൊറുക. അതിക്കുന്ന പാത്രത്തിൽ അടച്ചുണക്കുകയും പഴയ്
 കൂടെ ഇട്ടുകൊറുക. ചെറുതെൻമെഴുത പതം പാകം.

Colophon :

Author :

Remarks—The closing leaves of the work are missing.

ജ്യോതിഷഗ്രന്ഥം (അഷ്ടാ)

No. 111 C. JYOTISAGRANTHA.

C. O. L. No. 2297 C.

Substance—Palm leaf. Size—9½" x 1½". Leaves—19.
 6—9 lines per page and 26—32 letters per line.
 Script—Malayālam. No. of Granthas—200.
 Incomplete.

Owner—Same as No. 111 A.

Subject—Astrology.

Beginning :

ഈശ്വരൻ പ്രിയൻവതയേ നമഃ അവിഷ്ണുനാമം
 ത്രയതികളൊട്ടു ഗംഗതന്നെയും
 കൃഷ്ണകുന്ദയോമലയ്ക്കുകിരം
 അവിഷ്ണുനാമം അവിഷ്ണുനാമം
 അവിഷ്ണുനാമം അവിഷ്ണുനാമം
 ചൊല്ലുവാനിഹ ഇണമുതാക മേ.

ജ്യോതിഷം (ഫലഭാഗം)

No. 111 D. JYOTIṢA.

C. O. L. No. 2297 D.

Substance—Palm leaf. Size—9 $\frac{1}{8}$ " x 1 $\frac{1}{2}$ ". Leaves—10.
 8 lines per page and 32 letters per line. Script
 —Malayālam. No. of Granthas—160. In-
 complete.

Owner—Same as No. 111 A.

Subject—Astrology (Phalabhāga).

Beginning:

ഓമി: ശ്രീഗണപതയേ നമഃ. അപിഷ്ടമസ്തു.

അഭിഷ്ടാഭയപുറന്നാ.....സ്തനായും ശ്രോധിയായും
 പ്രധാനിയായും കീർത്തിയും അഭിമാനിയും കണ്ണുചുവന്നും...
ദാനായും ക്ഷമ ഇല്ലായ്കയും ദയ ഇല്ലായ്കയും
 ഫലം....

End:

എന്നാൽ...
ശിവയ്ക്കു മുപ്പതിപ്പതുതരി
 ഓമി...
 ചു് ഇവിടെവെക്ക. അങ്ങനെ ഉണ്ടാക്കിയ പദ്ധ്യ... ...
 ഓസ്തം വരും.

Colophon:

Author:

Remarks—The Ms. is very much decayed.

॥ पराशरस्मृतिव्याख्या(सङ्ग्रहः) ॥

No. 112. PARĀŚARASMRĪTIVYĀKHYĀ.
(Saṅgraha)

O. L. No. 2248.

Substance—Palm leaf. Size—9½" x 2". Leaves—41.
12 lines per page and 44 letters per line. Script
—Malayālam. No. of Granthas—1400.

Owner—Maniyar Kṛṣṇan Bhattatiri, Cēnanūr,
Travancore.

Subject—Details regarding different professions
and the origin of caste.

Beginning :

हरिः । श्रीगणपतये नमः । अधिष्तेन परिसमाप्तिरस्तु ।
श्रुतिं पश्यन्ति मुनयः स्मरन्ति च तथा स्मृतिम् ।
तस्मात् प्रमाणमुभयं प्रमाणैः प्रथितं भुवि ॥
पराशरस्मृतावस्यां ग्रन्थकृत्स्नविचिच्यते ।
द्वे काण्डे द्वादशाध्यायाः श्लोका अष्टोनपद्मशतम् ॥
इहाचारे त्रयोऽध्यायाः प्रापञ्चिते नवेरिताः ।
अवतारश्चतुर्वर्णधर्मोऽसाधारणेतरो ॥
शिष्टाचाराद्विके तत्र धर्मा साधारणौ मतौ ।
पदकर्मक्षितिरक्षाया वर्णसाधारणाः स्मृताः ॥
आचारे प्रथमाध्याये त एतेऽर्थाः प्रकीर्तिताः
कृष्यादिजीवनोपायो द्वितीयेऽध्याय ईरितः ॥

End :

देशान्तरमृतः कश्चित् समोत्रः श्रूयते यदि ।

न त्रिरात्रमहोरात्रं सद्यः स्नात्वा शुचिर्भवेत् ॥ इति ॥

सगोत्रः सपिण्डः तस्य देशान्तरगतस्य संवत्सरादूर्ध्वं मरणश्रवणे तत्सपिण्डानां न त्रिरात्रमहोरात्रमाशौचम् । किन्तु सद्यः—शौचम् । दशाहादूर्ध्वमर्वाक् त्रिपक्षात् त्रिरात्रम् । पण्मासादर्वाक् पक्षिणी । संवत्सरादर्वागेकाहमित्यर्थः । सद्यःशौचविधानं ज्ञातिमातृविषयम् । पित्रादिमृतिश्रवणे तु दशरात्रश्रवणो द्विविधो देशान्तरमृतिः ।

Colophon:

इति पराशरस्मृतौ माधवीयव्याख्यायां संग्रहे प्रथमाध्यायः ।

इति माधवीयसंग्रहे द्वितीयोऽध्यायः ।

Author—Mādhavācārya.

Remarks—The work extends only upto the 12th stanza in the 3rd Adhyāya.

॥ पुष्करम् ॥

No. 113. PUṢKARAM.

C. O. L. No. 150.

Substance—Paper. Size—13½" × 8½". Pages—94.

About 21 lines per page and 30 letters per line.

Script—Devanāgarī. No. of Granthas—2300.

Owner—C. O.

Subject—A descriptive account of *Sanyāsa-dharma*.

Beginning :

श्रीकृष्णारुपं परानन्दसन्दोहामृतविग्रहम् ।

महोऽस्तु मे महामोहध्वान्तसन्तानशान्तये ॥

प्रणम्य विष्णुमद्वय...

...मनोर्मतं महात्मनः ॥

ब्रह्मचारिगृहस्थवानप्रस्थाख्यानामाश्रमाणां गायत्रब्राह्मशाजाप-
त्यनैष्ठिकवार्ताकदालीनयायावरमिक्तौञ्छनैवैखानसोदुम्बरवालसि -
त्यफेनवारुपाः वृत्तिभेदाः धर्मभे(दा)धोक्ताः । अथेदानीं
परिब्राजकारुपस्य आश्रमस्य कुटीचकवहूदकहंसपरमहंसारुपा
वृत्तिभेदा धर्मभे(दा)धोच्यन्ते । एतत्सर्वमुदकं दर्शयिष्यामः ।
ननु यावज्जीवमग्निहोत्रं जुहोतीति श्रुत्या संन्यासो नोपपद्यते ।

नैव दोषः—

कुटुम्बं पुत्रदारांश्च वेदाङ्गानि च सर्वशः ।

यज्ञं यज्ञोपवीतं च त्यक्त्वा गृहध्वेन्मुनिः ॥ इति ॥

End :

एवम्—

संन्यस्य सर्वकर्माणि स्वकार्यपरमोऽस्पृहः ।

संन्यासेनोपहत्यैनः प्राप्नोति परमां गतिम् ॥

अस्पृहः अपत्यादिषु स्नेहरहित इत्येतत् समस्तं प्रकरणार्थ-
मुपसंहरति—

“एष बोऽभिहितो धर्मो ब्राह्मणस्य चतुर्विधः ।

पुण्योऽश्वयफलः प्रेत्य राज्ञो धर्मं निबोधत ॥

चतुरस्त्वाश्रमानाश्रित्य धर्मस्य चातुर्विध्यमुक्तम् । ननु स्वत
एव । तेषामवान्तरभेदेऽपि साधारणरूपमाश्रित्य चातुर्विध्यमस्तीत्य-

विरोधः । धर्मस्याक्षयमुक्तिकलत्वं सच्चशुद्धिज्ञानोत्पत्तिद्वारेणैव,
नतु स्वत एव । तदपि सप्रमाणमसकृदवादि मया । ब्राह्मणग्रहणं
तत्र त्रैवर्णिकप्राप्त्यर्थमित्यन्य आहुः । चतुर्ष्वर्थाश्रमेषु क्षत्रियवैश्य-
योः अरण्याधिकारस्य तुल्यत्वादिति । अत्र यद्वक्तव्यं तत्प्रागे-
योक्तम् । ऋज्वन्यत्व.....

Colophon:.....

इति परमहंसपरिव्राजकाचार्यश्रीमत्प्रकाशात्मभगवच्छि-
ष्यत्रिलोकात्मभगवतः कृतिः मानवस्य यतिधर्मभागस्य
विवरणं पुष्कराख्यं समाप्तम् ॥

पुष्करस्यावभासिन्यो रेखाः सुरचिता मया ।

मण्डनं त्वसदीड्यानां श्रीमच्चरणपुष्करे ॥

मन्दसितानन्दितभक्तजालं

सौन्दर्यसन्दर्पितवामभागम् ।

स्वानन्दसन्दर्पितवामभागं

साम्बं भजे चन्द्रकलावतंसम् ॥

सर्वहृन्मणिमीश्वराणा-

मीशानमिन्दीवरकोमलाङ्गम् ।

कारुण्यलावण्यमुधासमुद्रं

श्रीजानकीजानिमहं भजामि ॥

घकुण्ठं गरुडप्यजं मुररिपुं श्रीशार्ङ्गिणं चक्रिणं

लक्ष्मीवल्लभमिन्द्रनीलवपुषं पीताम्बरं सग्विणम् ।

गोपस्त्रीपरिवेष्टितं कलरणद्रेणुं जगन्मोहनं

गोपृन्दं परिचारयन्तमनिशं गोपालकृष्णं भजे ॥

समाप्तधायं ग्रन्थः ॥

Author—Trilokātman, disciple of Prakāśātman.

Remarks—Unlike any of the commentators on *Smṛti* such as Kullōka etc., the author has discussed upon *Sanyāsīdharma* in a unique way. The work is based on Vidyāraṇya's *Jīvan-muktyivēka*.

॥ प्रायश्चित्तम् (वाह्वृचम्) ॥

No. 114. PRĀYAŚCITTAM.

C. O. L. No. 16.

Substance—Paper. Size—11" x 9". Pages—39.

About 20 lines per page and 11 letters per line. Script—Malayālam. No. of Granthas—540. Complete.

Owner—C. O.

Subject—Expiatory rites to be observed for shortcomings in the performance of domestic rituals.

Beginning :

मदीयहृदयाकाशे विद्वानन्दमयो गुरुः ।

उदेतु सततं सम्पन्नज्ञानतिमिरारुणः ॥

समस्तदेवतामयं तमोविनाशनं परम् ।

द्विलेन्द्रभूषणं महः समाश्रये सदाशिवम् ॥

यत्प्रसादादविमेन सनात्तिः सर्वकर्मणाम् ।

सततं विदुर्धैर्यन्धमेकदन्तं नतोऽभ्यहम् ॥
 अथाधलायनं नत्वा मुनिं कौपीतकं तथा ।
 यत्किञ्चित् धनुश्चरमार्त्तप्राप्यश्चित्तं विलिख्यते ॥
 आलेपायनलाहुतिश्च हविषो निर्वाप आज्यस्य चा-
 यान्वाधेरपि देवतोक्तिरिति तान्युत्पत्तिकर्मण्यपि ।
 कार्यं स्विष्टकृतः पुराणिमुखतश्चोर्ध्वं प्रधानं गृह-
 त्तोक्तं चाविधिना कृतानि सकलान्येतानि चावर्तयेत् ॥

End :

उपात्तः कर्मणे यस्यै योऽग्निस्तत्सिन् स कर्मणि ।
 कृते लौकिक एवाग्निरिति बोधायनोदितम् ॥

Colophon:

പുതുമനക്കൊമ്മതിരിയുടെ പ്രായശ്ചിത്തം സമാഹൃതം.

Author—Somayājīn, Putumana Illam (Putumanacoomātiri).

Remarks—This work is composed in conformity with the views of Āśvalāyana and Kauṣītaka.

॥ प्रायश्चित्तशतद्वयी (सव्याख्या)

No. 115. PRĀYAŚCITTAŚATADVAYĪ
 with commentary.

C. O. L. No. 670.

Substance—Paper. ; Size—10½" × 8½". Pages—106.
 About 20 lines per page and 30 letters per
 line. Script—Devanāgarī. No. of Granthas—
 1700. Complete.

Owner—C. O.

Subject—Same as No. 114.

Beginning :

आपस्तम्बं मुनिं नत्वा प्रायश्चित्तशतद्वयम् ।

मन्दानां सुखबोधार्थं व्याकरिष्ये यथावति ॥

तत्र तावद्विकीर्णितस्य ग्रन्थस्य विषयप्रयोजनादिकं दर्शयति—

नैमिषिकेषु धृतिलक्षणेपु

सूत्रे यदस्पष्टमिवाव्युद्भेदः ।

तद्भाष्यवृत्त्याद्यनुसृत्य सम्यक्

सुखावबोधाय विविच्यते तत् ॥

हविर्यज्ञप्रायश्चित्तेषु सोमप्रायश्चित्तेषु च मन्दबुद्धीनां सूत्रे यदस्पष्टमिव प्रतीयते तदेव प्रायश्चित्तं तेषां स्पष्टावबोधार्थं स्वरूपतो विषयतश्च विविच्य प्रदर्श्यते । सूत्रे अस्पष्टं व्याख्याने स्पष्टं भवति । भाष्ये वृत्तौ प्रयोगवृत्तौ च व्याकीर्णितया स्थितस्य प्रायश्चित्तस्य भाष्याद्यनुसृत्य क्रमेणैकत्र मंत्र(हृद्दि)प्रायश्चित्तार्थः सुखावबोधो भवति । तदर्थोपमारम्भ इत्यर्थः ।

End :

अनुक्तमत्राप्यपरिष्कृतं यत्

तद्भाष्यवृत्त्यादिषु बोधनीयम् ।

तत्राप्यनुक्तं तु तदुक्तरीत्या

यथानिमित्तं स्वयम्बूढनीयम् ॥

न तावदस्मिन् संग्रहे सर्वाणि प्रायश्चित्तानि साकल्येन प्रतिपादयितुं शक्यन्ते विस्तरप्रसङ्गात् । अतः, अनुक्तमस्पष्टं वा भाष्ये वृत्तौ

प्रयोगवृत्तौ सम्यक् बोद्धव्यम् । न च भाष्यादावपि सर्वं नैमित्तिकं
 वक्तुं (शक्यं,) पुरुषाणां प्रमादादिदोषावश्यंभावेन गहने कर्ममार्गे
 नानाविध(न्मू?स्त्र)लनसंभवात् । अतस्तत्राप्यनुक्तं सूत्रभाष्याद्युक्त-
 न्यायानुसारेण तत्तन्निमित्तानुगुणं स्वयमेवोद्दनीयमिति सिद्धम् ।

Colophon :

इति श्रीवत्सकुलभूषणस्य श्रीवेङ्कटेशवाजपेययाजिनः कृतौ
 प्रायश्चित्तशतद्वयीन्याख्याने चतुर्थप्रकरणम् ।

समाप्ता शतद्वयी ।

Author—Veṅkaṭeśavājapoyayājīn.

Remarks—This work is divided into 4 sections.

Both the original and the commentary are
 the productions of the same person.

॥ मनुस्मृतिः (सव्याख्या) ॥

No. 116. MANUSMṚTI

with commentary.

C. O. L. No. 2135.

Substance—Palm leaf. Size—9½" × 1½". Leaves—224.

10 lines per page and 36—40 letters per line.

Script—Malayālam. No. of Granthas—4900.

Owner—Puruṣottaman Saṅkaran Nampūrippād,
 Kunnattunād.

Subject—Civil and religious laws relating to tem-
 poral concerns in general and to *Varnāśrama-*
dharma in particular.

Colophon :

इति श्रीभारद्वाजगोत्रेण श्रीलक्ष्मणात्मजेन श्रीवीरमल्ल-
प्रियसत्त्वेन श्रीनन्दनेन विरचिते मानवव्याख्याने द्वादशो-
ऽध्यायः ।

Author—Śrī Nandana, son of Lakṣmaṇa.

Remarks—The Ms. is decayed, the latter half being mostly worn-out. The commentary is styled Viramalla after the commentator's comrade and patron Rāghavārya who was given the title of Viramalla by the king of Śrī Rāṅga. To the same author are ascribed the Mokṣadharmācīpikā and the Mahābhārata Tika. This commentary is known by the name of Nandini as well. It is noteworthy that Rāghavārya was the son of Rājaraṣa.

॥ मनुस्मृतिः (सव्याख्या) ॥

No. 117. MANUSMṚTI

with commentary.

C. O. L. No. 104.

Substance—Paper. Size—11" x 8½". Pages—516.

About 20 lines per page and 20 letters per line. Script—Devanāgarī. No. of Granthas—6450. Complete.

Owner—C. O.

Subject—Beginning—End—Colophon—Author—
Same as No. 116.

॥ याज्ञवल्क्यस्मृतिः (सव्याख्या) ॥

No. 118. YĀJÑĀVALKYASMRITI :
with commentary.

C. O. L. No. 43.

Substance—Paper. Size—11" x 8½". Pages—150.

About 20 lines per page and 20 letters per line.

Script—Malayālam. No. of Granthas—1800.

Incomplete.

Owner—C. O.

Subject—Civil laws.

Beginning:

अभिपेक्षादिगुणयुक्तस्य धत्रियस्य प्रजापालनं परमो धर्मः ।

तच्च दुष्टनिग्रहमन्तरेण न सम्भवति । दुष्टपरिज्ञानं च व्यवहार-
दर्शनेनेति व्यवहारदर्शनमहरहः कर्तव्यमित्युक्तम्—

व्यवहारान् स्वयं पश्येत् सम्यैः परिवृतोऽन्यहम् । इति ।

End :

सर्वेषामेव वर्णानां कौशलशुद्धिर्बिधीयते ।

सर्वाण्येतानि सर्वेषां ब्राह्मणस्य विषं विना ॥

इति पितामहस्मरणात् । तस्मात् साधारणकाले बहुदिव्यसमव-
धाने तुलादिनियमार्थमेवेदं वचनम् । कालान्तरे तु तत्कालवि-
हितं सर्वेषाम् । तथाहि वर्षास्त्राग्रिरेव हि सर्वेषां, हेमन्ताशिशिरयोस्तु
क्षत्रियादित्रयाणामग्निविषयोर्विकल्पः । ब्राह्मणस्य त्वग्निरेव,
न कदाचिद् विषम् । 'ब्राह्मणस्य विषे विने'ति प्रतिषेधात् । ग्रीष्मश-
रदोस्तु सलिलमेव येषां (तज्यासिविभूषणान्म्य तु व्यधिविशेषणा-
न्म्यादि?)

Colophon :

Author—Vijñānśvara.

Remarks—This work throws light on ancient legal procedure. It opens with the Vyavahārś-dhyāya and ends with the commentary on the 98th verse in Divyaprakaraṇa.

॥ याज्ञवल्क्यस्मृतिः (बालक्रीडोपेता) ॥

No. 119. YĀJÑAVALKYASMR̥TIVYĀKHYĀ
with Pālakṛidā.

C. O. L. No. 515.

Substance—Paper. Size—13½" × 8½". Pages—137.
20 lines per page and 20 letters per line.
Script—Devanāgarī. No. of Granthas—1712.
Complete.

Owner—C. O.

Remarks—This has been published as No. 74 in
T S S.

॥ याज्ञवल्क्यस्मृतिः (सव्याख्या) ॥

No. 120 A. YĀJÑAVALKYASMR̥TI
with Mitākṣarā.

C. O. L. No. 421 A.

Substance—Palm leaf. Size—8" × 1". Leaves—93.
About 8 lines per page and 32 letters per line.
Script—Malayālam. No. of Granthas—1800.
Incomplete.

Owner—E. V. Rāman Namṣūri, Āyānkūdi, Kadu-
thurttil.

Subject—Beginning—End—Same as No. 118.

....

Colophon—Nil.

Author—Vijāñśvara.

Remarks—The pages of this Ms. are marked with
letter-numerals.

- - - - -

॥ प्रायश्चित्तम् ॥

No. 120 B. PRĀYAŚCITTAM.

C. O. L. No. 421 B.

Substance—Palm leaf. Size—8½" x 1". Leaves—38.

About 5 lines per page and 24 letters per line.

Script—Malayalam. No. of Granthas—300.

Owner—Same as No. 120 A.

Subject—Beginning—End—Same as No. 114.

Colophon :

കൊല്ലം ശാസ്ത്രപാഠശാലയിൽ എഴുതപ്പെട്ടതും ശാസ്ത്രപാഠശാലയിൽ
കിട്ടിയതും എഴുതപ്പെട്ടതും കൂടിയ ശാസ്ത്രപാഠശാലയിൽ
പുതുക്കപ്പെട്ടതും എഴുതപ്പെട്ടതും പ്രായശ്ചിത്തം. ശാസ്ത്രപാഠശാല.
ശാസ്ത്രപാഠശാല.

समस्तसम्पद्विजयाभिदेवः

समुत्थितापत्तुलधूमेकतवः ।

अपारसंसारसमुद्रसेतवः

पुनन्तु मां ब्राह्मणवादपातवः ॥

श्रीदुर्गायै नमः । श्रीभूतनाथाय नमः । श्रीगङ्गा-
यै नमः । श्रीदक्षिणामूर्तये नमः । श्रीनृसिंहाय नमः ।
श्रीकृष्णाय नमः । परब्रह्मणे नमः । शिवम् ।

Remarks—Leaves are in good condition and the
script is legible.

॥ याज्ञवल्क्यस्मृतिः (सव्याख्यबालक्रीडोपेता) ॥

No. 121. YAJÑAVALKYASMṚTI
with Bālakṛīḍā and its commentary.

C. O. L. No. 855.

Substance—Paper. Size—12½" x 8". Pages—289.
19 lines per page and 25 letters per line. Script—
—Devanāgarī. No. of Granthas—4100. In-
complete.

Owner—C. O.

Subject—Same as No. 118.

Beginning: .

(मू)—योगीश्वरं याज्ञवल्क्यं संपूज्य मृतयोऽब्रुवन् ।

वर्णाश्रमेतराणां नो ब्रूहि धर्मानशेषतः ॥

(बालक्रीडा)—

यो विभर्ति नमस्तस्मै चन्द्रस्य कलयः कलाम् ।

गौरीगण्डस्थलज्योत्स्नानिष्यन्दगलितामिव् ॥

(व्या)—यस्याज्जातं जगद्यस्मिन् लीयते यत्र तिष्ठति ।

सन्निदानन्दवपुषे नमस्तस्मै परात्मने ॥

वासुदेवं जगद्योनिं सर्वधीनृत्तसाक्षिणम् ।

ब्रह्मविष्णुशिवहृन्निर्गतं सृष्ट्यादिकर्तृताम् ॥

वेदानां मातरं व्यासं विमोक्षस्कन्दभास्करान् ।

नमस्कृत्यो गुरुनाथं मनुं योगीश्वरं तथा ॥

धर्मवक्त्रं नमस्यामस्तस्याख्यातृं सत्तमान् ।

जैमिनिप्रमुखांश्चान्यान् वेदब्राह्मणार्थपारगान् ॥

यत्प्रसादादयं लोको धर्ममार्गस्थितः सुखी ।

भवभूतिसुरेशाभ्यं विद्वद्रूपं प्रणम्य तम् ॥

.....

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

प्रारिक्तधर्मव्याख्यानस्य श्रेयोनिमित्तत्वाद् “वर्तुर्वै भवतो
भ्रातृव्य” इति श्रुतेः “श्रेयांसि बहुविज्ञानी” इति च स्मृतेः विज्ञा-
तृल्यात् तच्चित्तव्यर्थः ।

“मङ्गलाचारपुक्तानां नित्यं च प्रयत्नात्मनाम् ।

जपतां जुहुतां चैव विनिपातो न विद्यते ॥

इति स्मृतेर्मङ्गलाचारपुक्तानामेवानेकजन्मकृताशुभनिवहनिवृत्तेः
स्वधर्मावमुपेन सर्वकार्यसिद्धेः शिष्ट्यमाचाराच्चादां मङ्गलाचरणं
कार्यं मन्यानः “ईशानः सर्वविद्यानाम्” इति श्रुतेः “ज्ञानं
महेश्वरादिच्छेद्” इति च स्मृतेः महेश्वरस्वरूपानुस्मरणमस्काररू-
पमङ्गलाचरणं करोति—यो विभर्तीति ।

End:

(वाल्मीकि) —

तथा चाहुः —

अहिंसा सत्यमक्रोधः शौचमिन्द्रियनिग्रहः ।

एष साधारणो धर्मश्चातुर्वर्ण्ये प्रकीर्तितः ॥ इति ॥ . . .

सत्यमिति चात्र व्याहृत्युपलक्षितो ब्रह्मयज्ञः परिगृह्यते । सत्यवचनस्येन्द्रियनिग्रहादेव लब्धत्वात् वक्ष्यत्येतत् 'पञ्चयज्ञान् न हापयेदिति । अथवा इज्येति संस्कारोपलक्षणम् । आचार इत्यात्मगुणानाम् । दमादयस्तूदाहरणार्थाः । समानमन्यत् । अप-
वर्गनिरूपणार्थश्चायं श्लोकः । तदेतदचाप्युक्तम्—'तमेवं विदित्वा-
तिमृत्युमेती'ति । स्मृतिश्चात्मज्ञानं प्रकृत्याह 'तद्वध्यं सर्वविद्या-
नां प्राप्यते ह्यमृतं ततः' इति । सर्वं चैतत् 'श्रुतिस्मृत्योरवबोधकत्वेऽ
पि पुरुषसामर्थ्यापेक्षया प्रतिभानतोऽर्थनियमः । तथा खल्वेक-
स्मादेव वाक्पादन्यथा चान्यथा च प्रतिपन्ना दृश्यन्ते । कथं
चैवं सति धर्मनिर्णयः । तदुक्तं धर्मस्य 'मूलं निहितं गुहाया'मिति ।

(व्याख्या) किञ्च श्रौतकर्मनतिकृतानां शूद्रादीनां तत्राधिकार-
कल्पनेऽध्ययनादिप्रसङ्गेन कृत्स्नश्रौतकर्माधिकारोऽपि प्रसज्येत ।
श्रूयते च 'तस्माद्यो यज्ञनावकल्ह' इति । अतः स्वमतिपरिकल्पितभेदेदं
प्रयोजनमित्याशङ्क्य ब्रह्मयज्ञादिषु शूद्रस्याधिकारे प्रमाणमाह तथा
चेति । कथमेषां श्रौतकर्माधिकारोपपत्तिः । उच्यते । चोदनानु-
सारादि सर्वत्राधिकारः कल्प्येत । दमादयश्चाविशेषतः श्रुतत्वात्
सर्वाधिकारा एव । नच श्रुतिविहितत्वमात्रादेव तेषामधिकारः
निपादः.....रभ्यध्ययनानधिकृतस्य श्रौतकर्मानधिकारप्रसङ्गात् ।
स्मृतेर्येदमूलत्वात् भ्रार्ताधिकारश्च न सर्वसाधारणः स्यात् ।
तस्माद् वचनानुमारेण सर्वेषां सर्वत्राधिकारिकल्पनमनवधमेवेदम् ।

Author :

Remarks—This is an explanation of Upotghāta-prakaraya in Bālakṛidā.

॥ वचनमाला ॥

No. 122. VACANAMĀLĀ.

C. O. L. No. 984.

Substance—Palm leaf. Size— $9\frac{1}{2}$ " $\times$ $1\frac{1}{2}$ ". Pages—176.

9 lines per page and 48 letters per line. Script—Malayālam. No. of Granthas—4752.

Owner—Tuppan Tuppan Nampūri, Punnorkottu Manakkal, Kunnattunād Taluk.

Subject—Elucidation of Bālakṛidā with authoritative citations from Gautama Smṛti etc.

Beginning :

यन्मायाविवशा विदुर्भुवनमात्माभिन्नमप्यन्यथा

यद्विद्याकुशला विदन्ति तदिदं चाभिन्नेवात्मना ।

कर्तुं यत्किमपीश्वरोऽपि परमः शक्नोति नो यामृते

तां संविन्मयविग्रहामविरतं वन्दे मुकुन्दानुजाम् ॥

अवनम्य मनुसुरेश्वर-

योगीश्वरतीव्रकिरणगुरुचरणान् ।

शास्त्राणां व्याकर्तृन्

कर्तृनपि देवता निम्बिलाः ॥

परमेश्वरस्य परमां

परहितानिरतस्य विश्वरूपस्य ।

रचयामि वचनमालां

विदधतु मदनुग्रहं सन्तः ॥

गौरीकेयिपादस्तवमपि शतकश्लोकपूर्वार्धपादान्

वृत्तं श्रीरामशौच्योरपि च रचितवान् पूरयन् यः समस्याः ।

सेतुं चैवातिमात्रं रुचिरमभिनवं मेघपद्यान्त्यपादान्

व्याख्यालङ्कारहेतोः सुवचनकुसुमं साधु वभ्रामि मालाम् ॥

अस्यादमर्थः । यः स्वतन्त्रमेव गौरीपादादिकेयस्तवम् अभिनवं सेतुनामधेयं च प्रचन्यं रचितवान् । यश्च सूर्यशतकश्लोकपूर्वार्धपादान् मेघपद्यान्त्यपादांश्च समस्याः पूरयन् श्रीरामशौच्योर्वृत्तं रचितवान् । स विश्वरूपशास्त्रव्याख्यालङ्कारार्थं वचनकुसुमं मालां साधु वभ्रामीति योजना । तत्र च मेघश्लोकान्त्यपादैर्वालकाण्डविषयं शतकश्लोकपूर्वार्धपूर्वपादैरयोध्याकाण्डमारभ्य युद्धकाण्डपर्यन्तविषयं च समस्यारामवृत्तान्तनामधेयं तदुत्तरपादैः समस्याकृष्णलीलानामधेयं च प्रचन्यं रचितवानिति भेदः । अतिमात्रं रुचिरमित्येतत् सर्वविशेषणमिति ।

विभाचनेति व्याख्यास्य कृता पूर्वं यतीश्वरः ।

वेदात्मनामभिः सेयमामृलाग्रविभावना ॥

इत्याशङ्क्य इति व्याख्या टीकेरपि च दृश्यते ।

ते साकल्येन नैवास्तामुभे च कचिदेव तु ॥

अधुना कृष्णकारुण्याद् रचिता सौमयाजिना ॥

अमृतस्यान्दिनी स्वार्थमरन्दाह्लादिनी सताम् ।

आनैष्ठिकविचारान्तादादा सा विद्यते ततः ।

कालोऽग्निरित्युपक्रम्य शौरीरान्तरगामिनी ॥

तन्त्रं त्वत्र हि मानवार्थकथनं प्राधान्यतः स्थापितं
 तत्प्राधान्यवशेन चाग्रगण्यपरस्मृत्यन्तरार्थान्वयः ।
 तत्पर्यवर्तमाननिर्मितः कृतमतिर्योगीन्द्रपद्यान्वयं
 पद्यं पद्यमहं विधातुमपि तु ग्रामझिकोऽन्यान्वयः ॥

श्रीमद्देशिकपादपङ्कजरजःपुञ्जावतंसोत्तमः
 शर्वाणीचरणाम्बुजप्रचरणक्रीडानिकेतान्तरः ।
 विद्वत्पादपयोजपावनपरागावाप्यपुण्योत्सुकः
 शास्त्रार्थामृतपानसंभृतरसस्तूष्णीं कथं स्थामहम् ॥

चालक्रीडेति नाग्रा जगति निगदिता विधुता विश्वरूपा-
 चार्याज्ञाता महत्या विदितबहुमतिर्याज्ञचलक्यस्य कृत्या ।
 या रेजे वैदिकोद्वा विमलतरलसत्कीर्तिवासोद्भवास्या
 चालक्रीडा ममेयं परमत(र?)सखी सन्ततं बोधयति ॥

एषा हि वचनमाला निरन्तरा वचननिबद्धकुसुमेन ।
 यदि सान्तरा तुमतिभिः साधु निरूप्यैव परिपूर्णा ।
 मयैषा रचना कार्यो गृह्येत यदियं युधैः ।
 स्तोतुं वा निन्दितुं वा स्याद् व्याख्येयार्थः प्रकाश्यते ॥

भवभूतिनिबन्धनोद्घातिमिमीमप्रतिवादिके गुरोः ।
 स कटाक्षनिरीक्षणप्लवः पतितं मामयमुद्धरिष्यति ॥

यः पर्यवर्तमानाज्ञवत्क्यरचितैरन्योन्यमापादितः
 संबन्धो गणिकाञ्जनैरिव चिरं विदग्धिरप्यर्थिनः ।

तद्विश्लेषभयादिवान्यवचनैरन्योन्यसंश्लेषिभिः
 पर्युद्धः परमोत्सवं न कुरुते केषां द्विषामप्ययम् ॥

स्वनिदनाविरोधाय प्रयत्नः स्वनिदन्यथा ।

क्वचित् पाठक्रमैव क्वचित् परमताय च ॥

क्वचित् प्रासङ्गिकायापि क्वचिद्व्याप्त्यर्थमेव च ।

एवमादि विवेक्तव्यं सर्वथा न तु हापयेत् ॥

अभ्युदयार्थिनः पुंसस्तदुपायज्ञानस्थानानि चतुर्दश सन्ति ।

अङ्गानि वेदाश्चत्वारो मीमांसा न्यायविस्तरः ।

पुराणं धर्मशास्त्रं च विधा द्वेताश्चतुर्दश ॥

इति वायवीयवचनात् । अङ्गानि पद शिक्षाव्याकरणनिरुक्त-
कल्पलन्दोविचितिसंज्ञानि ।

End :

सव्याहृतिकाः सग्रणवाः प्राणायामास्तु षोडश ।

अपि भ्रूणहनं मासान् पुनन्त्यहरहः कृताः ॥

एतदाद्यं तपः श्रेष्ठमेतद्धर्मस्य लक्षणम् ।

सर्वदोषोपधातार्थमेतदेव विशिष्यते ॥ इति ॥

उदाहरणार्थं चैतत् । स्मृत्यन्तरेभ्यश्चान्विष्णोदाहर्तव्यम् । ग्रन्थ-
गौरवभयाच्च प्रपञ्चितम् । प्राणानित्यादि ।

Colophon—Nil.

Author :

Remarks—This work does not give any clue to the name of its author. It contains only a portion of *Brahmacāripīṣṭakāraṇa* of the commentary *Bālakṛīḍa* on *Yājñavalkyasmṛiti*. In the course of the work are mentioned *Vibhāṣanā* of *Vedāntman*, *Tika* and *Amṛtasyandini*, other commentaries on *Bālakṛīḍa*. For further

Information see introduction to No. 74 of
the T S S.

॥ विवादभङ्गार्णवः ॥

No. 123. VIVĀDABHAṄGĀRṆAVA.

C. O. L. No. 1053.

Substance—Palm leaf. Size—19½" x 2½". Leaves
—202. 13 lines per page and 88 letters per
line. Script—Grantha. No. of Grantha—
13700. Incomplete.

Owner—Raja of Cirkkal.

Subject—Settlement of disputed rights.

Beginning:

धीमते इत्यग्रीयाय नमः । अथ दायभागः । नय
नारदः—

“ विवादोऽर्थस्य विज्यम्य पुर्वयत्र प्रकल्प्यते ।

दायभाग इति प्रोक्तं तद्विवादपदं पुर्वः ॥ ”

यत्र यस्मिन् व्यवहारपदे प्रकल्प्यते क्रियत इति स्मा-
करः । विदुत आगतं विज्यम् । तच्च विदुमग्नोरजावम्-
त्प्रमुच्यते । विज्यसेयति पुर्वगिति द्वयमपि सम्बन्धिमार्शो-
लक्षणम् । सम्बन्धिमात्रपनविमानेऽपि दायभागपदप्रयोगात् ।
अत एव दायभागविभागपदमुपपन्नस्य नागदोऽपि मायादि-
पनविभागमप्युपदर्शितवान् । तथा अनुगपि चित्रादिपदमदर्शय,

“यप स्त्रीपुंसयोरुक्तो धर्मो वो रतिसं(ज्ञकः?हितः) । :

आपद्यत्यप्राप्तिश्च दायभागं निबोधत ॥” : -

इत्युपक्रम्य यावत्सम्बन्धिनविभागमुक्तवानिति ।

End:

तथाच समं निष्कलं पितामहस्य सकलमृणं पौत्रेण
निष्कलं देयम् । पितुः प्रातिभाष्यगतमृणं पौत्रेण नि-
ष्कलं देयमिति रत्नाकरः । अत्र पितामहस्य सकलमृण-
मिति पितामहेन वृद्धिं स्वीकृत्य यदणं गृहीतमित्यर्थः ।
तत्सुतौ पौत्रपुत्राः पुत्रपुत्रश्च । पितामहणं प्रपौत्रो न
दद्यात् । पितामहप्रातिभाष्यगतं पौत्रो न दद्यादित्यर्थः ।
कात्यायनोऽपि—

प्रातिभाष्यगतं पौत्रेर्दातव्यं न तु तत् क्वचित् ।

पुत्रेणापि समं देयमृणं सर्वत्र पैतृकम् ॥

पितामहप्रातिभाष्यगतमृणं पौत्रेर्न देयम् । पुत्रेण तु ।

Colophon :

(१) इति पञ्चमे दायविभागटीपे वज्राभिधानं प्रथमरत्नम् ।
इति ज्येष्ठांशविवेचनम् । (18th leaf).

(२) परिच्छेदातीताखिलविद्याधरपरिशीलनविगलीकृतपालघी-
कूलप्रसूतजाह्नवीसमलंकृतत्रिवेणीनिलयश्रीरुद्रतर्कचाणीडाभट्टा-
चार्यात्मजश्रीजगन्नाथतर्कपञ्चाननभट्टाचार्याविरचिते वि-
द्याभट्टभट्टार्णवे दायविभागटीपे द्वितीयमत्यवदातं मालिक-
रत्नम् । (34th leaf).

Author—Śrī Jagannāthātarkapañcānanabhṭṭi-
cārya, son of Rudratarkavānīśa who flourished
during the close of the 18th century.

Remarks—The work is divided into five *Deśas*.
The first *Deśa* is divided into 9 sub-divisions
called *Ratnas*, the second into two and the
third into seven. The seventh *Ratna* in the
third *Deśa* is incomplete.

॥ वैखानसधर्मसूत्रम् (सभाष्यम्) ॥

No. 124. VAIKHĀNASADHARMASŪTRAM
with commentary.

C. O. L. No. 234.

Substance—Paper. Size—13½" x 8½". Pages—84.
About 20 lines per page and 20 letters
per line. Script—Devanāgarī. No. of Gran-
thas—1000. Complete.

Owner—C. O.

Subject—The different rights and duties of persons
belonging to different Varnas.

Beginning:

सातं सर्वं प्रभाष्याथ रामं नत्वाहमभिचित् ।

तद्वर्णाश्रमधर्मस्य भाष्यं वक्ष्यामि सम्प्रति ॥

सातं निषेकादिप्रायश्चित्तमुत्तरेदानीं तद्वृद्धीकरणार्थं तद्धर्म-
माह—अथ वर्णाश्रमधर्मम् । अथशब्द आरम्भार्थः । वर्णाश्रम-
धर्ममारम्भत इति । वर्णश्च आश्रमश्च धर्मश्च गुणधर्मश्च निमित्त-
धर्मश्च तद्वर्णाश्रमधर्मम् । अष्टमे ब्राह्मणमुपनयनित्यादिर्वर्णधर्मः ।

...संमिद्धोमभैक्षाचार्याद्याश्रमधर्मः । पाशुपाल्यादयो गुणधर्माः प्राय-
श्चित्तादयो निमित्तधर्मा इति ।

End :

समस्तविशेषगुणोच्छेदे सुस्तारावस्थायामाकाशवदात्मनोऽत्य-
न्तावस्थानेऽक्षोऽक्ष इति वैशेषिकास्तदनुपपन्नं सुखदुःखयोर्विना-
भावित्वेन पानोत्पत्तेः(?) । तस्मात् परमानन्दस्वरूपिणा ब्रह्मणा
सहान्तावस्थानमेव मोक्षः ।

आनन्दं ब्रह्मणो रूपं तच्च मोक्षेऽभिव्यज्यते ।

'विज्ञानमानन्दं ब्रह्मे'त्यादिश्रुतेः । इह ग्रन्थविस्तरमीत्या मया
स्पूलमात्रमुक्तम् । अन्यदखिलं तच्छास्त्रेषु वेदितव्यम् ।

Colophon :

इति वाजपेययाज्ञिये श्रीवैखानससूत्रभाष्ये पदपटले
योगशास्त्रमोक्षोपयोगः परिसमाप्तः ।

माधवाचार्यपुत्रेण नृसिंहान्निचिता कृते ।

वाजपेयकृता भाष्ये प्रश्नमष्टमनिर्गतः ? ॥

गोष्ठीपुरे निवसितं सौम्यनारायणं गुरुम् ।

नत्वा भाष्यं तु सूत्रस्य लिखितं रामशर्मणा ॥

* * * *

दृष्ट्वा शास्त्रग्रहणिकान् 'तदपरं निष्ठे च नान्यं परं (?)

श्रीसौम्यस्य च पूजे च निरतं लोकेषु विख्यातितम् ? ।

भूम्यामालयजीर्णकान् बहुविधानुद्धारणे चाभ्यज-

श्रीगोष्ठीपुरवागिनं तमनघं वन्दे च सौम्यं गुरुम् ॥

Author—Nṛsiṃhaśgnicit, son of Mādhavācārya.

Remarks—The work consists of 6 *pāṭalas* and extends from *Varnāśramadharmā* to the attainment of *Mokṣa*.

॥ व्यवहारमाला ॥

No. 125. VYAVAHĀRAMĀLĀ.

C. O. L. No. 457.

Substance—Paper. Size— $13\frac{1}{2}'' \times 8\frac{1}{2}''$. Pages—224.

About 20 lines per page and 16 letters per line.

Script—Devanāgarī. No. of Granthas—2100.

Complete.

Owner—C. O.

Subject—Details of litigation.

Beginning—End—Same as No. 71, D C S M, M
P L, Vol. I.

Colophon :

प्रकीर्णकम् ।

व्यवहारमाला समाप्ता ।

Author :

Remarks—The work contains the views of Nārada, Kātyāyana, Manu, Bṛhaspati, Vyāsa, Yājñavalkya, Prajāpati, Hārīta etc., on the duties of
• different officials.

॥ पटकर्मनिरूपणम् ॥

No. 126. ŚATKARMANIRŪPAṆAM.

C. O. L. No. 768.

Substance—Paper. Size—11½" × 8½". Pages—308.

About 20 lines per page and 30 letters per line.

Script—Devanāgarī. No. of Granthas—5700.

Incomplete.

Owner—C. O.

Subject—The six karmas prescribed for a person's subsistence.

Beginning :

... ..स्पतिः ।

बहवो वर्धनोपाया ऋषिभिः परिकीर्तिताः ।

सर्वेषामपि चैतेषां कुसीदमधिकं विदुः ॥

अनावृष्ट्या राजभयान्मूपिकाद्यैरुपद्रवैः ।

कृष्यादिके भवेद्दानिः सा कुसीदे न विद्यते ॥

शुरूषधे तथा कृष्णे रजन्यां दिवसेऽपि वा ।

उष्णे वर्षति शीते वा वर्तते न निवर्तते ॥

देशं गतानां या वृद्धिर्न सा पण्योपजीविनाम् ।

कुसीदं कुर्वतः सम्यक् सा च तस्यैव जायते ॥

एवं च ब्राह्मणः सीदन् जीवेत् क्षात्रेण कर्मणा ।

जीवेदलाभे तु विशां न वा शूद्रेण च स्थितः ॥

इति मनुः ।

End :

आपस्तम्बः—अविहिता ब्राह्मणस्य ऽवणिज्या । आपदि

व्यवहरेत पण्यानाम् । अवण्यानि ध्युदस्य.....मनुष्यान्
 रसान् रामान् गन्धान् चर्म गवां वशां स्वेष्टमोदके तोक्म-
 किण्वे पिप्पलीमरीचे धान्यं मांसमायुधं मुकृताद्यां च तिल-
 तण्डुलांस्त्वेव ।

Colophon :

Author :

Remarks—The work opens with a description of gifts and donations. The details of marriage and the adoption of children are also dealt with. Some portion in the beginning is missing.

॥ स्मार्त्तप्रायश्चित्तम् ॥

No. 127. SMĀRTTAPRĀYASČITTAM.

C. O. L. No. 375.

Substance—Palm leaf. Size—10" x 2". Leaves—107. About 10 lines per page and 42 letters per line. Script—Malayālam. No. of Granthas—2900. Complete.

Owner—Citran Nampūri, Vezhapparampu, Palār.

Subject—The observances followed by *Bahvṛcas* and the penalties for the infringement of religious rules.

Beginning :

श्रीमन्तं दक्षिणामूर्तिं विमेशं भारतीं गुरुन् ।

नमामि गुरुयार्थाः ऋष्यत्पन्नादेन देहिनाम् ॥

बोधायनं, जैमिनिं च कीर्षीतक्याश्चलायनौ ।
 वाष्ठीकापस्तम्भादीन् नैमि शाखाप्रवर्तकान् ॥
 तत्प्रोक्तकल्पगुत्रादिन्यायानकृतमानसान् ।
 आचार्यानपि सिद्धान्तिभ्यस्वामिमुखान् भजे ॥
 प्रायश्चित्तं पुरा प्रोक्तमृग्यजुःसामवेदिनाम् ।
 स्मार्तं तदेव संक्षिप्य बहुचानां विभज्यते ।
 विनाशः प्राय इत्युक्तश्चित्तं सन्धानमुच्यते ।
 विनष्टस्य तु सन्धानं प्रायश्चित्तपदेरितम् ॥

End :

सन्ध्योपास्त्यादिनित्यानि कुर्यात् काम्यानि जाचरेत् ।
 सहस्रकृत्वः पक्षादिसामव्रितयमेव वा ॥
 पक्षाद्यन्तसमन्तान्त्यमभ्यसेदयथासकृत् ।
 आर्द्रा सङ्कल्पितं यावत्तावत्यभ्यसने कृते ।
 विप्रेभ्योऽन्नादिकं दद्यादक्षीयादथ च स्वयम् ॥
 अनश्नन् संहिताकल्पे यः करोति यथोदितम् ।
 सर्वान् कामानवाप्स्यात्तं ब्रह्मलोके गृहीयते ॥

Colophon :

इति स्मार्तप्रायाश्चित्ते जैमिनीयविशेषकथनं नाम एका-
 दशोऽध्यायः ।

Author :

Remarks—This work comprises eleven chapters.

It throws light on many *acāras* prevalent in
 Kerala in ancient times. It is written in easy
 and elegant style. Since the author's tute-
 lary deity is said to be Dakṣiṇāmūrti he may

be identical with 'Taikāṭṭu Vaidikan, an authority on Veda.

॥ स्मार्तप्रायश्चित्तम् ॥

No. 128. SMĀRTAPRĀYAŚCITTAM.

C. O. L. No. 1677.

Substance—Palm leaf. Size—11" x 1½". Leaves—109.
10 lines per page and 42 letters per line.
Script—Malayālam. No. of Granthas—3052.
Complete.

Owner—Paramēśvaran Namūrippād, Kaḍuttu-
rutti, Vaikom.

Subject—Expiatory rites for shortcomings in the
performance of *Smārta Karmas*.

Beginning—Same as No. 89.

End:

स्त्रीणां नामसु दान्तस्य न भवेज्जमिनेर्मते ।
कौपीनकिमते तूक्तन्यायभेदः क्वचिद् भवेत् ॥
स्त्रीणां नाम कृता नाम कृतं दान्तं हि यद्यपि ।
प्रतिश्रुताख्ये होमे च द्विर्ताये सेककर्मणि ॥
नामोक्ता दान्तता न स्यात्तथा वृत्तिकृदुक्ततः ।

Colophon :

इति स्मार्तप्रायश्चित्ते नवमोऽध्यायः ।

Author :

Remarks—This work contains 9 chapters *Mani-
pravaṇa* verses of the type of :

അപ്പുതെന്റേത പെണ്ണിൻ പേരുമാത്ര സംസ്കൃതം ഭവേത്
 ഗോപാലികാ സ്യാത് കോപാലിപ്പെണ്ണു കോതാലിയെങ്കിലും
 found in the end furnish Sanskrit equivalents
 of colloquial names for the performance of
Vedic Karmai.

॥ स्मार्तप्रायश्चित्तम् ॥

No. 129 A. SMĀRTTAPRĀYAŚCITTAM.

C. O. L. No. 722 A.

Substance—Palm leaf. Size—9 $\frac{1}{2}$ " x 1 $\frac{3}{4}$ ". Leaves—
 147. About 9 lines per page and 40 letters per
 line. Script—Malayālam. No. of Granthas
 —3300. Incomplete.

Owner—Malitśvaran Bhattatiri, Tiruvalla, Travancore.

Subject—Same as No. 128.

Beginning—Same as No. 89.

End—Same as No. 128.

Colophon:

Author:

Remarks—Incorrect readings are found in abundance in this Ms.

॥ आशीचाष्टकम् (भाषा) ॥

No. 129 B. ĀŚAUCĀṢṬAKAM.

C. O. L. No. 722 B.

Substance—Palm leaf. Size—9 $\frac{1}{2}$ " x 1 $\frac{3}{4}$ ". Leaves—5.

9 lines per page and 40 letters per line. Script
—Malayālam. No. of Granthas—100.

Owner—Same as No. 129 A.

Subject—Details of pollution.

Beginning:

अशौचाष्टकर्तारं नत्वा वररुचिं मुनिम् ।

तदर्थं लिख्यतेऽस्माभिः पदैर्भाषावलम्बिभिः ॥

അന്നാഭൂതഭക്ഷണാശ്ചാരാശ്ച

മുഖശുക്ലീശോദ്ധി തേ സപിണ്ഡാഃ ।

പിന്നെണ്ണമാനോഭക്ഷണം സംജ്ഞാം

വദന്തി സന്തഃ പതിനാന്നിനോളം ॥

End :

ബാലാകശേഷങ്ങൾ കൊറ്റിപ്പി ബാസവാന്മാരാൽക്കൽ

ശിഖചക്രം തെക്കേളാർ വടക്കു....മുന്നാൻ

ബാലന്മാർ ഇതുമേദേകമവരഞ്ചാതിന്മാർ യദീ

മാപന്ത്യാപി മനുഷ്യം സ്ത്രീത് പ്രജാലം കാലക്രമേ ഇതഃ

ഭ്രാതൃസ്തേ ഭൈഷ്യന്തേ സപതീകനയേപി ച

ജ്ഞാർഭ്രാതരി ച പ്രേതേ സപിണ്ഡവദന്തഃ ഭവേത്

उपनीयस्तु यः शिष्यं वेदमप्यापयेद् द्विवः

सकल्पं सरहस्यं च तमाचार्यं प्रचक्षते

Colophon :

Author :

Remarks—Towards the end of the work, the
method of finding out *Bhanda* and *Dhruva* is
mentioned. Vararuci's *Āśaucāṣṭakam* has
been published as No. 37 in the T S S.

॥ स्मार्तप्रायश्चित्तम् ॥

No. 130. SMĀRTTAPRĀYAŚCITTAM.

C. O. L. No. 1931.

Substance—Palm leaf. Size—11" x 2". Pages—145.
 8 lines per page, and 40 letters per line.
 Script—Malayālam. No. of Granthas—2900.
 Complete.

Owner—Govindan Potti, Putumana Maṭham, Hari-
 ppād.

Subject—Same as No. 127.

Beginning—Same as No. 127 excluding the
 following stanza:

श्रीकैलासे शुकायः शिवकरचटमूले निषण्णो निषेव्यः
 कृत्वोरी वामपादं किमलयमृदुलं दक्षिणे दक्षवरी ।
 विभ्राणो दोर्मिरक्षस्रजममृतवटं पुस्तकं ज्ञानमुद्रां
 भूयाद् भुक्त्यै च मुक्त्यै मम रजतनिमो दक्षिणामूर्तिश्चम्बुः ॥

End:

गुरुन् प्रणम्य विज्ञेशं वार्णां च स्मार्तनिष्कृतौ ।
 अध्यापार्थकर्म वक्ष्ये सद्यो विज्ञानसिद्धये ॥
 चित्तं नान्दीमुखस्याग्नेः संस्कृतेथाङ्गकर्मणः
 क्रमेण प्रतिपत्तेषु प्रथमेऽध्याय उच्यते ॥
 हविर्हवनतद्दोषमध्यगत्याग्निनाशजम् ।
 चन्द्रसूर्यग्रहाशौचपात्रकुत्स्यं द्वितीयके ॥

विवाहविषयं तत्र चाशौचरजसोः पथि ।
द्वितीयाहोमदीक्षाप्रिदोषचितं तृतीयके ॥
पञ्चमज्ञश्च दर्शादिस्थालीपाकश्च नैत्यकः ।
नैमित्तिकाः स्युरुद्धाहो द्वितीयादिचतुर्थके ॥
गार्भिकेष्वत्र चाशौचे जातसंस्कृतिकर्मसु ।
चौलान्तेषूदितं चित्तमध्याये पञ्चमे भवेत् ॥
उपनीतिविधेश्चितं तत्राशौचे गुरोरपि ।
तदूर्ध्ववर्तिसन्ध्यादेर्वात्यस्यापि च षष्ठके ॥
नैमित्तिकोपनीत्यादिकृच्छ्रचान्द्रायणावधि
वटोश्चापि क्रमादुक्तं सप्तमेऽत्र विधीयते
उपाकृतिर्ग्रतस्नानं संस्काराश्च दद्यादपः ।
उत्पातगणकूश्माण्डहोमश्चाष्टम उच्यते ॥
पिच्यग्रतविधिः शान्तिहोमस्वीयमृतिभ्रमात्
दाहादिकरणे तस्य कृत्यं नवम उच्यते ॥
ग्रहशान्तिरथ सार्ते भेदो बौधायनस्य तु
नारायणबलिधेति दशमेऽत्र विधीयते ॥
जमिनेश्चात्र भेदोक्तिर्गृहशान्तिरथादरात् ।
अनभन्तुं संहिताकल्पधर्मोऽध्याय उच्यते ॥

Colophon :

इति चतुर्चत्वारिंशोऽध्यायः

உலக அமைதி நிறுவனம் - ஸ்ரீராமநாதபுரம், தமிழ்நாடு, இந்தியா

* श्रीमहात्रिपरसुन्दरीसमेतश्रीमहादेवाय नमः ।

Author:

Remarks—The work contains 12 chapters. In the 12th chapter the subject-matter is codified. The closing portion of the Ms. deals with the details of अनुसन्धनं in Malayālam. This is a different work from No. 127.

॥ स्मार्तप्रायश्चित्तम् ॥

No. 131. SMĀRTTAPRĀYAŚCITTAM.

O. L. No. 2308.

Substance—Palm leaf. Size—9½" × 2". Leaves—119.
7—9 lines per page and 34 letters per line.
Script—Malayālam. No. of Granthas—2000.
Incomplete.

Owner—Vāsudevan Nārāyaṇan Nampūri, Mūvāttupuzha.

Subject—Beginning—End—Colophon—Same as No. 127.

Author :

Remarks—Another work known as Bhāṣārtha Et-pikā, a commentary on the 10th skandha of the Bhāgavata is included herein. The Ms. is much damaged.

॥ स्मार्तप्रायश्चित्तम् ॥

No. 132. SMĀRTAPRĀYAŚCITTAM.

C. O. L. No. 191.

Substance—Paper. Size—11" x 9". Pages—61.

About 20 lines per page and 16 letters per line.

Script—Devanāgarī. No. of Granthas—610.

Incomplete.

Owner—C. O.

Subject—Beginning—Same as No. 128.

End :

अत्राश्वलायन. त्रिः समूह परिषेचनम् ।

कर्ममध्ये रजःप्राप्तौ पत्न्यास्तद्धिदिरुच्यते ॥

तत्र कौपीतकानां प्राग्निवाहे सप्तमाद्रजः ?

रजःप्राप्तौ कृतं कर्म सन्त्यज्यावर्तनं भवेत् ॥

नोदकेन च वाचा वा कन्यायाः पतिरुच्यते ।

पाणिग्रहणसंस्कारात् पतित्वं सप्तमे पदे ॥

पाणिग्रहणम्... ॥

Colophon :

इति स्मार्तप्रायश्चित्ते द्वितीयोऽध्यायः ।

Author :

Remarks—The Ms. comprises the first two chapters and a portion of the 3rd.

॥ स्मार्तप्रायश्चित्तविमर्शिनी ॥

No. 133. SMĀRTAPRĀYAŚCITTAVIMARŚINĪ

C. O. L. No. 125.

Substance—Paper. Size—13½" x 8½". Pages—168.

19 lines per page and 16 letters per line.

Script—Davanāgarī. No. of Granthas—1600.

Owner—C. O.

Subject—Same as No. 128.

Beginning :

बोधायनं च मन्वादीनामलायनमेव च ।

प्रणम्य क्रियते स्मार्तप्रायश्चित्तविमर्शिनी ॥

यसाशुक्रमसृङ्मज्जाविष्णूत्रघणजं जलम् ।

पूयमांसरसास्तीनि नराणां गृहमेव च ॥

होमानर्ह... ..गर्दमां थापशूद्रकाः ।

रजस्वला च पतितः स्तुतिकादाहकस्तथा ॥

अत्यन्ताशुद्धविप्राश्च चण्डालाश्चेति कीर्तिताः ।

तार्तीयकोपसृष्टिधेदेपामग्निर्विनश्यति ॥

End :

रजस्वला यदि स्नाता पुनरेव रजस्वला ।

अष्टादशदिनादर्वागशुचित्वं न विद्यते ॥

स्नाने नैमित्तिके प्राप्ते नारी यदि रजस्वला ।

पात्रान्तरेण तोयेन स्नानं कृत्वा व्रतं चरेत् ॥

मिक्तपात्रा भयेदद्भिः साक्षोपाक्षा कथञ्चन ।

न यत्पूर्वादिनं कुर्यान्प्राण्यङ्गागध धारयेत् ॥

ज्वरामिभूता या नारी रजसा च परिप्लुता । . .
 कथं तस्या भवेच्छांशं शुद्धिः स्यात् केन कर्मणा ॥ . .
 चतुर्थेऽहनि संग्रोहं स्पृशेदन्या तु तां स्त्रियम् ।
 सा सचेलावगात्राप्यु पुनः स्नात्वा तु तां स्पृशेत् ॥
 दशहोदशकुर्वो वा आचमेच्च पुनः पुनः ।
 अन्ते च वाससस्त्यागस्तस्माच्छुद्धा भवेत्तु सा ॥
 दद्याच्छक्त्या ततो दानं पुष्पाहेन विशुष्यति ।

Colophon :

Author :

Remarks—This commentary is composed in verse
to facilitate conning.

॥ स्मार्तप्रायश्चित्तविमर्शिनी ॥

No. 134. SMĀRTAPRĀYAŚCITTAVIMARŚINĪ.

C. O. L. No. 947.

Substance—Paper. Size—11" x 9". Pages—158.

About 20 lines per page and 24 letters per line.

Script—Devanāgarī. No. of Granthas—2370.

Owner—C. O.

Subject—Same as No. 128.

Beginning :

बोधायनं च मन्वादीनाथलायनमेव च ।

प्रणम्य क्रियते स्मार्तप्रायश्चित्तविमर्शिनी ॥

तत्र प्रथममग्निनाशकदोषा उच्यन्ते । तत्र बोधायनो यजुः-

प्रायश्चित्ते एवमाह—‘अथातोऽरण्योर्व्यापत्तिं व्याख्यासामोऽष्टाभिर्निमित्तैः विनश्यत्यमेध्यश्च चण्डालश्चूद्रवायसपतितरासभरजस्वलाभिश्च संस्पर्शनेऽरण्योर्विनाश’ इति । अन्नारणिविनाशेनाग्निविनाशोऽप्युक्तः । उभयोः कार्यकारणसम्बन्धसद्भावात् । तदुक्तं प्रायश्चित्तसमुच्चये—‘अरणिविनाशेनाग्निविनाश उक्त’ इति ।

End :

न पुरस्तात् परिदधातीति श्रुतेः प्राग्दिशि परिध्यभावात् तत्राङ्गारस्कन्दने परिस्तरणाद् बहिश्चरणात् प्रायश्चित्तमेवं कर्तव्यम् । तथा च सिद्धान्ती बहिष्परिधीत्यत्र परिध्यभावेऽपि तद्वदुपचारः प्रत्येतव्य इति । परिधिनिधानाद्ध्वं प्रयाज्ञेभ्यः पूर्वमङ्गारस्कन्दने...

...	...	...	...	...
...	...	...	...	...

Colophon :

इति स्मार्तप्रायश्चित्तविमर्शिण्यां प्रथमः परिच्छेदः ।

Author—Nārāyaṇan.

Remarks—This is in prose unlike the previous work.

॥ स्मार्तप्रायश्चित्तविमर्शिनी ॥

No. 135. SMĀRTAPRĀYASCITTAVIMARŚINĪ.

C. O. L. No. 988.

Substance—Palm leaf. Size—13½" x 2". Leaves—156. About 11 lines per page and 60 letters

per line. Script—Malayalam. No. of Gran-
thas—6800. Complete.

Owner—Same as No. 122.

Subject—Same as No. 128.

Beginning—Same as No. 134.

End :

एवं सामान्येन कर्मणामस(त्यस्मिन्)कृते प्रायश्चित्तमुक्तम् ।
अनेन न्यायेन सर्वत्रापि प्रायश्चित्तमूढम् । विषयाणामानन्त्याद्
अस्माकमल्पप्रवृत्ताद्वा तत् कृत्स्नशो वक्तुं न शक्यम् । तदुक्तं
प्रयोगसारे—

“वचनन्यायमार्गस्य कः क्षणः कृत्स्ननिर्णये ।

मुनिर्वेदासृष्ट्वापि किमुतान्यत्र सम्भवः ” ॥ इति ॥

अत एवान्यानि धर्मशास्त्राण्यप्यप्येतन्पानि । अन्यथा दोष-
स्मरणात् । तदुक्तं ब्रह्मपुराणे—

“धर्मशास्त्राण्यविज्ञाय प्रायश्चित्तं ददाति यः ।

राजपक्ष्मा भवेत् तस्य रोगपीडाधिदायकः ” ॥ इति ॥

Colophon :

विश्वामित्रजदेवरात्रिमुनिसम्भूतो दत्तस्यान्वये

ग्रामे चापि महावने महिषपूर्वे मङ्गलाख्ये गृहे ।

जितः शङ्करनन्दनो गणितविस्तारायणख्यो द्विजः

प्रायश्चित्तविमर्शिनभिरचयत् स्मार्तपराधेष्विमाम् ॥

इति नारायणीये स्मार्तप्रायश्चित्तविमर्शिन्यां पञ्चमः परि-
च्छेदः । समष्टोऽयं पञ्चमः परिच्छेदः ।

*Author—Mazhamāṅgalam Nārāyaṇan Nampūri.

Remarks—The movement of the planets and
the effects thereof are calculated usually by

Parahitaganita. The author found out the inherent defects of that system and revolutionized the astrological science by the invention of *Drgganita*. He may be identical with the inventor of that new method of computation.

॥ स्मार्तप्रायश्चित्तसंग्रहः ॥

No. 136. SMĀRTAPRĀYAŚCITTASAṅGRAHA.

C. O. L. No. 2251.

Substance—Palm leaf. Size— $10\frac{1}{2}'' \times 1\frac{3}{4}''$. Leaves—150. About 12 lines per page and 50 letters per line. Script—Malayālam. No. of Granthas—5625. Complete.

Owner—Maniyar Kṛṣṇa Bhaṭṭatiri Budhanūr, Ceññannūr.

Subject—Same as No. 128.

Beginning :

हरिः । श्रीगणपतये नमः । अविघ्नमस्तु ।
 गुरुपादाम्बुजद्वन्द्वं नमस्कार्यतमं मया ।
 नत्वा विलिख्यते स्मार्तप्रायश्चित्तस्य सङ्ग्रहः ॥
 तत्र तावत् प्रथमतो वक्ष्ये निष्कृतिप्रदिताः ।
 क्रियाः सतन्मन्त्रगणाः सनिमित्ताश्च तद्यथा ॥

(भाषा)

അവിടെ നടെ ഇന്ന നിമിത്തമുണ്ടാകയാൽ ഇന്ന ക്രിയചെയ്യണമെന്ന യജ്ഞപ്രായശ്ചിത്താദികളിൽ ചൊല്ലിക്കിടക്കുന്ന

तं गणाधिपतिं चन्दे सर्वप्रत्युद्धान्तये ॥

नमस्कृया यस्य सकृत्प्रयुक्ता

दत्ते स्म राज्यं विमतानुजाय ।

यस्याङ्घ्रिपद्मप्रभवः परागः

पापाणमेणीदृशमाततान ॥

कृपासमुद्रं कृतधर्ममेतुं

तं जानकीशं प्रणमामि नित्यम् ।

श्रीमहाकालवसनिः सुधीर्वाधूलवंशजः

चैव्यनाथाध्यरी कुर्वे स्मृतिमाणिष्यमालिकाम् ।

अथैतत्प्रतिपाद्यधर्मस्य इतिहासपुराणमन्यादिप्रणीतशास्त्राणामेव
प्रमाणत्वात् तदुपयोगितया तत्प्रणेतारः तानि चेतिहासपुराणानि
प्रथमं निरूप्यन्ते ।

तत्र याज्ञवल्क्यः—

End :

उपोषणं चतुर्दश्यां चतुर्दश्यां तु पारणम् ।

कृतैः सुकृतलक्षैश्च लभ्यते वायवा न वा ॥

ब्रह्माण्डोदरमध्ये तु यानि कुद्धानि सन्ति वै ।

संस्थितानि भवन्तीह भूतायां पारणे कृते ॥

तिथीनामेव सर्वासामुपवासव्रतादिषु ।

क्रियान्ते पारणं कुर्याद्विना शिवचतुर्दशीम् ॥ इति ॥

वाढमस्ति । तद् द्विविधं शास्त्रम् । तस्य च द्विविधस्य शास्त्रस्य
प्रतिपत्प्रकरणोक्तन्यायेन व्यवस्था द्रष्टव्या । यदा यामत्रयादर्वा-
मेव चतुर्दशी समाप्यते, तदा तिथ्यन्ते पारणम् । यदा चतुर्दशी
यामत्रयमतिक्रामति, तदा चतुर्दशीमध्ये पूर्वाङ्गे वा पारणं कुर्यात् ।

इति चतुर्दशीनिर्णयः ।

Colophon :

Author—Vaidyanāthadīkṣita.

Remarks—The Ms. is damaged.

॥ स्मृतिमणित्रयमालिका ॥

No. 138. SMṚTIMĀṆIKYAMĀLIKĀ.

C. O. L. No. 2008.

Substance—Palm leaf. Size— $16\frac{1}{2}$ " $\times$ $1\frac{1}{2}$ ". Leaves—
117. 10 lines per page and 48—50 letters
per line. Script—Grantha. No. of Granthas
—3700.

Owner—A. Rāmasubba Iyer, Āyikkudh.

Subject—Beginning—Same as No. 137.

End :

वसीत चर्म चीरं वा मायं स्नायान् प्रगे नथा ।
जटाश्च विभृषाभित्यं इमश्चुलोभनखानि च ॥
यद्भक्षः स्यात् ततो दद्यात् वलिं भिक्षां च शक्तिनः ।
अम्मूलफलभिक्षाभिरर्चयेदाश्रमागतम् ॥
स्वाध्याये नित्यशुक्तः स्वादान्तो मेघः समाहितः ।
दाता नित्यमनादाता सर्वभूतानुकम्पनः ॥
चैतानिकं च जुहुयादग्निहोत्रं यथाविधि ।
दशमं स्कन्दयन् पूर्वं पौर्णमासं च योगिनः ॥

क्रक्षेष्टया ग्रहणे चैव चातुर्मास्यानि चाहेरेत् ।
 तुरायणं च क्रमशो दक्षस्यायनेमेव च ॥
 क्रक्षेष्टितुरायणं संवत्सरसाध्यः क्रतुविशेषः । दाक्षायणं दर्शवि-
 कृतिः । क्रमशः तत्र काले

गुस्वन्नशारदर्मध्यर्मुन्यन्नैः स्वयमाहृतैः ।
 पुरोडाशांश्चरुंश्च विधिवीचिर्वेत् पृथक् ॥

Colophon :

Author—Same as No. 137.

Remarks—This Ms. is worn-out. It is written in
 neat legible hand.

॥ स्मृतिमाणिक्यमालिका ॥

No. 139. SMRTIMĀNIKYAMĀLIKĀ.

C. O. L. No. 2032.

Substance—Palm leaf. Size—18½" × 11". Leaves—
 149. 8 lines per page and about 60 letters per
 line. Script—Grantha. No. of Granthas—
 4500. Complete.

Owner—Cintāmani Śāstriyal Yajñeśvara Śāstriyal.

Subject—Beginning—Same as No. 137.

End :

एवं विष्णुमादियोग उपवासादौ अलमयव्यापी ग्राह्यः दान-

प्रतयोरुदयादिति । मुहूर्त.....षावादिकारणानां तिथ्यर्धपरि-
मितत्वेन दिनद्वयव्यापित्वसन्देहो भावा... ..मये...
नेकरण.....क्रान्तिग्रहणादिकाले नैमित्तिकस्नानादिप्रकरणे
निरूपितः

Colophon :

इति श्रीवैद्यनाथदीक्षितविरचितस्मृतिमाणिक्यमालायां
नक्षत्रादिनिर्णयः समाप्तः ॥ श्रीरामचन्द्राय नमः ।

Author—Same as No. 137.

Remarks—In addition to the subject-matter contained in No. 137. Parvanīyoga and Nakṣa-
trādinirṇaya are dealt with in this work.

॥ स्मृतिमाणिक्यमालिका ॥

No. 140. SMṚTIMĀṆIKYAMĀLIKĀ.

C. O. L. No. 2382.

Substance—Palm leaf. Size— $17\frac{1}{4}'' \times 1\frac{3}{4}''$. Leaves—
53. 9—11 lines per page and about 62 letters
per line. Script—Grantha. No. of Granthas
2100. Complete.

Owner—Kāśi Vādhyaṛ of Mahādānapuram.

Subject—Application of rules regarding the per-
formance of Śrāddha.

Beginning :

हरिः । ओं । ओं । सोदकुम्भविधिमाह गीतम्ः—

अद्वयं पार्वणं श्राद्धं सोदकुम्भमधर्मकम् ।
कुर्यात् प्रत्यान्दिक्श्राद्धात् सङ्कल्पविधिना न्वहम् ॥

अद्वयं विश्वेदेवविष्णुरहितम् । पार्वणं त्रिपुरुषात्मकम् । सोदकुम्भं
उदकुम्भसाहितम् । अधर्मकं दन्तधायनताम्बूलादिवर्जनपुनर्भोजना-
दिवर्जनरूपककुम्भोक्तधर्मरहितं सङ्कल्पविधिना

आवाहनाग्नौ करणं स्वधानिनयनं तथा ।
विकिरं पिण्डदानं च सङ्कल्पे पञ्च वर्जयेत् ॥
इत्युक्तविधिना आन्दिक्श्राद्धात् पूर्वं प्रत्यहं कुर्यादित्यर्थः ।

End :

येनाग्नौ करणं कुर्यात् पिण्डस्तेनैव निर्वपेत् ।

होमपिण्डदानसन्नियोगशिष्टत्वादवधारणाच्च सङ्कल्पयाने त्वग्नी
होमाभावे पिण्डदानं नास्तीति गम्यते । तथा पितृमेधमारे—
यद्यद्विप्रेभ्यो दद्यात् तेनैव होमस्तेनैव गृहादाहुताग्नेन वा पिण्डं
दद्यादाहोमस्तदा पिण्डदानहोमाभावे पिण्डदानाभावः आमश्राद्धे
चरोरभावात् तद्धर्माणामुपस्तरणायदानादीनां तत्सम्बन्धिनां पात्राभि-
मर्शनादीनामित्यर्थः ।

Colophon :

इति वृद्धिश्राद्धं निरूपितम् ।

Author—Same as No. 137.

Remarks—The work deals with Śrāddhakāṇḍa
alone.

॥ स्मृत्यर्थनिर्णयः ॥

No. 141. SMṚTYARTHANIRṆAYA.

C. O. L. No. 2462.

Substance—Palm leaf. Size—6½" × 1½". Leaves—103.

7 lines per page and 26 letters per line. Script

—Malayālam. No. of Granthas—1200. In-
complete.

Owner—Valia Rāja of Edappalli.

Subject—The determination of the topics dealt with
in *smṛti*.

Beginning:

हरिः । श्रीगणपतये नमः । अविममस्तु ।

कालदोषान्मनुष्याणां विधादे लुप्तधर्मके ।

निर्णयः क्रियतेऽस्याभिधुक्तिस्मृत्यनुरोधतः ॥

मकलविवादनिर्णयार्थं स्मृत्यर्थनिर्णयः क्रियते

अत्र नादः—

मनुः प्रजापतिर्यमिन् काले राज्यमचूञ्जत् ।

धर्मकतानाः पुरुषस्तदासन् सत्यवादिनः ॥

तदा न व्यवहारोऽभून्न द्वेषो नापि मत्सरः ।

नष्टे धर्मे मनुष्येषु व्यवहारः प्रवर्तितः ॥

द्रष्टा च तस्य न्यायस्य राजा धारयिता कृतः ।

धर्मकतानां धर्मविस्तरास्तदानीं सर्वेषां धर्मप्राधान्याद्व्यवहा-

रहेतुभूतद्वेषमत्सरबीजाधर्माभावान्नास्ति व्यवहारः । कलियुगे

कालदोषान्मनुष्याणामधर्मप्राधान्यात् तद्विवन्धनान्यायनिवृत्त्यर्थं
मन्वादिभिः शिष्टैर्व्यवहाराख्यो न्यायः प्रवर्तितः ।

End:

“ हीनजातिं परिक्षीणमृणार्थं कर्म कारयेत् ” ।

धनरहितं ब्राह्मणं यथासम्भवं दाप्यम् । अत्र हीनग्रंहो-
त्कर्षाभावप्रतिपादनद्वारेण समस्याप्युपलक्षणार्थम् । ब्राह्मणग्रहणं
श्रेयोमात्रोपलक्षणाद् इति विप्रवरणोक्तम् । यथाह मनुः—

Colophon:

... ..
श्रीमद्वरदराजीये व्यवहारनिर्णये व्यवहारपरिकरकाण्डः समाप्तः ।

Author—Śrīmad Varada Rāja.

Remarks—The Ms. is legibly written. This is a con-
cise treatise on Vyavahāra based on the works
of Smṛtikāras like Manu etc. describing
briefly, Śubhalakṣaṇa, Vādilakṣaṇa, Prativādi-
lakṣaṇa, Sūkṣhalakṣaṇa, Nyāyavidhi etc. After
the words “ यथाह मनुः ” occur the following
sentences:

അതിരത്തിൽ അപത്തിരണ്ടാകട്ടെ വൃത്തികൾ സം പരിഗണന
തിരയറി എഴുതിയിരിക്കും. ശുഭം വെളു.

॥ हेमाद्रिप्रायश्चित्तकाण्डः ॥

No. 142. HEMĀDRIPRĀYAŚCITTAKĀṇḌA.

C. O. L. No. 635.

Substance—Paper. Size—11" x 8½". Pages—351.

About 18 lines per page and 16—22 letters per line. Script—Devanāgarī. No. of Granthas—6750. Incomplete.

Owner—C. O.

Subject—Discussion on the different legal penances

Beginning:

वन्देऽहं वन्दनीयानां वन्द्यां वाचामधीश्वरीम् ।

कामिताशेषकल्याणकलनाकल्पवह्निकाम् ॥

कमला.....कृष्णं कमलासनवन्दितम् ।

कमलाक्षमहं वन्दे कमला.....शायिनम् ॥

अथेदानीं हेमाद्रिकारिणा लोकोपकारार्थं मर्यादुराणस्मृतिसंहितावेदज्योतिषव्यागमार्थोत्सार्तसूत्रश्रेष्ठग्रन्थानालोक्य ब्रह्मधर्मविद्वांश्च शूद्रादीनां ब्रह्महत्या.....पापानि बाह्मनःकायसंभवानि संभवान्ति तेषां पापानाम् अपनोदनं प्रायश्चिन्नाध्यायो लिख्यते ।

End :

Colophon :

Author—Hemādri.

Remarks—The author enumerates the expiatory rites mentioned in other eminent works such as Itihāsa, Smṛti etc. The work extends up to the end of *mānasa śnāna*.

॥ पुराणम् ॥

॥ आर्यारामायणम् ॥

No. 143. ĀRYĀRĀMĀYANAM.

C. O. L. No. 354.

Substance—Paper. Size—13½" x 8½". Pages—133.

About 20 lines per page and 10 letters per line.

Script—Devanāgarī. No. of Granthas—1500.

Incomplete.

Owner—C. O.

Subject—Story of Śrī Rāma.

Beginning:

हरिः । श्रीगणपतये नमः ।

यन्मैवानिरतानामीप्सितलाभः पदे पदे सिद्धः ।

तं प्रणमामि गणेशं नन्दनमनुकूलमादिदम्पत्योः ॥

प्रणमामि तामपि गिरं यस्यां भक्तिं निरन्तरं कुर्वन् ।

मूकोऽपि वाक्पटुत्वं सम्प्राप्य सभासु रञ्जयेत् प्राज्ञान् ॥

प्रणमन् ग्रथमकवीन्द्रं कृष्णेन्द्रसरस्वतीसुतान्द्रं च ।

काथितेऽपि राजचरिते कविभिर्वाल्मीकिकालिदासाद्यैः ॥

अनुयागि तत्पथमहं गरुडगतं वर्त्म किं त्यजन्ति स्वगाः ॥

स्खलितानि सन्ति यद्यपि तानि महर्ध्वं बुधाः प्रबन्धेऽस्मिन् ।

पदविशेषदशायां स्खलितानि शिशोहिं सम्मतायैव ॥

आस्ति जगति प्रसिद्धा चित्रारितसकलवस्तुतद्भावा ।

पुण्या पुरीषु पूज्या परैरयोध्येति सिद्धशुद्धार्था ॥

यत्र महीरुहसन्ततरचिताध्वजतथूमसुन्दरैः ।
पूरितनयनसरोजा देवा निन्दन्ति नूतमनिमिषिकाम् ॥

End:

अथ राघवो मरुसुतमुग्रीविविभीषणाङ्गदप्रमुखैः ।
सौमित्रिणा च साकं विलोकयामास विस्मितो लङ्काम् ॥
मणिमयगोपुरमहता महता शोणापमानसकलाशाम् ।
परिवीतामिव परितो मारुतिनिहिताश्रयाशकीलाभिः ॥
रावणरावणमृगयां नरसिंहमयात्माने प्रदर्शयितुम् ।
आन्तकमृगयुनिषद्भरद्वाघिषवप्ररिवान्वितं सार्लः ॥

Colophon:

इत्यार्यारामायणे चतुर्दशः सर्गः ।

Author:

Remarks—The story of Rāmāyana is described herein *Āryā* metre. This work closes with the arrival of Śrī Rāma at Laṅka with a large army. The author refers to Kṛṣṇendra Sarasvatī in the beginning. Though included in the Purāṇic category the work has the traits of a *Kāvya*.

॥ इतिहासपुराणसारसंग्रहः ॥

No. 144. ITIHĀSAPURĀṆASĀRASĀNGRAHA.

(U. O. L. No. 823.

Substance—Palm leaf. Size—17½" x 2". Leaves
—70. About 12 lines per page and 100 letters

per line. Script—Telugu. No. of Granthas—
4375. Complete.

Owner—Raṅga Vādhyaṛ, Kallaḍakkurucci.

Subject—The essence of Purāṇa and Itihāsa.

Beginning :

विषये सङ्गानो.... ..वगमनं.... ..व्याप्ति.... ..
.... ..उत्तवा.... ..
इदानीं... ..इति वा

End :

प्रकाशयति यो विश्वम्
प्रकाशे साम्प्रतं.... ..अंशवान्....
... ..

Colophon :

इति श्रीदक्षिणापूर्ति....
धर्मप्रतिपादने प्रथम....

Author :

Remarks—The Ms. is much decayed. It is written
in neat legible hand.

॥ कन्याकुमारिक्षेत्रमोहात्म्यम् ॥

No. 145. KANYĀKUMĀRĪKṢETRAMĀHĀTMYAM.

C. O. L. No. 2176.

Substance—Palm leaf. Size—14½" × 1½". Leaves—

82. 6 lines per page- and 52 letters per line. Script—Tamil Gr̥antha. No. of Gr̥anthas—1510. Complete.

Owner—Kāśī Vādhyār, Mahādānapuram, Travancore.

Subject—The glory of the Kumārī temple at Cape Comorin,

Beginning

शुक्लाम्बरधरं * * *

तदा तु नैमिशारण्ये शौनकाद्यास्तपस्विनः ।

दीर्घसत्रं समास्थाप तत्पुरेकान्तमानसाः ॥

End :

छत्रोऽपि तदक्षवस्तु गृहीत्वा परमेश्वरीम् ।

कन्याकुमारीं मनसा ध्यापद्मानन्दमंयुतः ॥

उचाम नैमिशक्षेत्रे मुनीनां गन्धर्वा मुदा ।

Colophon :

इति श्रीस्कान्दे पुगणे शानवैभवखण्ड उपरिभागे कन्याक्षेत्रे-
माहात्म्ये द्वाविंशोऽध्यायः ॥

Author :

Remarks—A few verses are devoted to the praise of the Goddess at Kanyākumārī. The last four leaves contain eulogistic verses on the holy waters.

॥ कन्याकुमारीक्षेत्रमाहात्म्यम् ॥

No. 146. KANYĀKUMĀRIKṢETRAMĀHĀTMYAM.

C. O. L. No. 2266.

Substance—Palm leaf. Size—16½" × 1½". Leaves—
81. 8 lines per page and 48 letters per line.
Script—Tamil. No. of Granthas—1450. In-
complete.

Owner—Sūryanārāyaṇa Vādhyaṛ Rāma Subrah-
manya Iyer, Śucīndram.

Subject—Beginning—Same as No. 145.

End :

इत्युक्तान्तरधादेवी स्वधाम्नि मुनिसेविते ।
सोऽपि तत्रैव वसति ध्यायमानः परात् पराम् ॥
एतत् क्षेत्र(स्य) माहात्म्यं मनोपाचामगोचरम् ।
इयत्तया वर्णयितुं शक्तः कः सनकादयः ॥

Colophon :

इति श्रीस्कान्दे महापुराणे स्थानवर्भवखण्डे उपरिभागे कन्या-
कुमारीक्षेत्रमाहात्म्ये एकविंशोऽध्यायः ॥

Author :

Remarks—This Ms. contains only 21 chapters and
a portion of the 22nd.

॥ कावेरीमाहात्म्यम् ॥

No. 147. KĀVERĪMĀHĀTMYAM.

Substance—Paper. Size—11"×8½". Pages—211.

About 20 lines per page and 16 letters per line.

Script—Malayālam. No. of Granthas—2110.

Incomplete.

Owner—C. O.

Subject—The greatness of the river Kāverī and the effects of ablutions therein.

Beginning—Same as No. 157, D C S M, M P L, Vol. I.

End :

ब्राह्मे सुहृते उत्थाय स्नात्वा सर्वोदयात् पुरा ।

पूजयित्वा हरिं मम्यक् मन्थ्यावन्दनमाचरेत् ॥

चातुर्मास्यद्वादशीषु पापसं विष्णवेऽर्पयेत् ।

महस्रवार्षिकी पूजा दिनेनैकेन लभ्यते ।

चातुर्मास्यद्वादशीषु शाकाहारं प्रकुर्वतः ।

निन्दकस्य गुरुं विप्रं निष्कृतिर्नैव विद्यते ॥

मदुत्थाने मच्छयने मदङ्गपरिवर्तने ।

शाकाहारं प्रकुर्वाणो हृदि शल्यं ममार्पयेत् ।

इति लोकान् पुरा विष्णुः शशास तदनुग्रहात्

तस्मादाचार्य सेन्द्रोऽपि शाकादी च पतेदधः ॥

एतद्द्वयं पुरा कृत्वा काश्चिद्विप्रः स नारकी ।

कोमलैस्तुलसीपत्रैरभ्यर्च्य हरिमाप्तवान् ॥

Colophon :

इति काचेरीमहात्म्ये षड्विंशोऽध्यायः ।

Author :

Remarks—The date of this treatise may be ascertained if the identity of Dharmavarma, the king of Niculapuri, is established.

॥ काशीखण्डम् ॥

No. 148. KĀŚĪKHAṆḌAM.

C. O. L. No. 135.

Substance—Paper. Size—11½" × 8½". Pages—434.

About 20 lines per page and 19 letters per line.

Script—Malayālam. No. of Granthas—5000.

Owner—C. O.

Subject—The greatness of Benares.

Beginning :

अथवा स कथं मेरुस्तयोन्चैः स्पर्धते मया ।

नूनं.....प्रायो भवति भ्रान्त्यभूमयः ॥

अलीकवाक्यमथवा सम्भाव्यं नारदे कथम् ।

ब्रह्मचारिणि वेदज्ञे सत्यलोकनिवासिनि ॥

अनाथनाथः सर्वेषां विश्वनाथो हि गीयते ।

End :

आपोहिष्टेति तिसृभिर्मार्जनं तु ततश्चेत् ।

भूमौ शिगमि चाकाशे आकाशे भुवि मस्तके ॥
मस्तके च तदाकाशे भूमौ च नवधा विभेत् ।

Colophon :

इति काशीखण्डे पञ्चविंशोऽध्यायः ।

Author :

Remarks—This work is an extract from Skanda-
purāṇa and consists of 35 chapters and a por-
tion of the 36th.

— + + + —

॥ काशीखण्डः ॥

No. 149. KĀŚĪKHAṆḌA.

C. O. L. No. 489.

Substance—Palm leaf. Size—16" x 24". Leaves—28,
11—13 lines per page and 58 letters per line.
Script—Grantha. No. of Granthas—1200.

Owner—Keśava Śāstrī, Karumana, Trivandrum.

Subject &c.—Same as No. 148.

Colophon :

इति स्कान्दे काशीखण्डे सदाचारो नाम पञ्चविंशोऽ-
ध्यायः ।

Author :

Remarks—The following subjects occurring at the
close of the 35th chapter are dealt with herein;

सदाचारः । ब्रह्मचारिसमाचारः । स्त्रीलक्षणम् । सदाचारवर्णनम् । अविमुक्तेशाविर्भावः । गृहस्थाश्रमवर्णनम् । योगाख्यानम् । कालज्ञानपञ्चकोषाद्यः । दिवोदासप्रतापः । योगिनीप्रस्थानम् ॥

This work has been printed in Bombay.

॥ कृष्णगीता ॥

No. 150. KṚṢṆAGĪTĀ.

C. O. L. No. 560.

Substance—Paper. Size—11" × 8½". Pages—115.

About 20 lines per page and 25 letters per line.

Script—Devanāgarī. No. of Granthas—1840.

Complete.

Owner—C. O.

Subject—Exposition of the Mahābhārata.

Beginning :

कृष्णगीतां नाम पौलोमव्याख्यां संप्रदायक्रमेणार्थप्रदर्शनाय कर्तुमारभते । पूर्वमवान्तरतमा नाम विष्णुमूर्तिः हिमवद्गिरिगुहायां स्वस्मिन्नाश्रमे तपस्तप्त्वा... ..द्वापरावसाने भक्तिप्यदृष्टान्तवेत्ता भूत्वा कृष्णद्वैपायननामा भगवान् पराशराद्यमुनाद्वैपे सत्यवत्यामवान्तरतमस्यावतारोऽपि लोकानुग्रहणार्थाय तथा खलु भगवतः प्रवृत्तिः । सत्त्व.....भिमानी ब्रह्मरूपेण सृजते तमेभिमानी भूत्वा रुद्ररूपी संहरते विष्णुरूपेण स्थितपरिपालनं च करोति । नारायणस्य प्रवृत्तिरेवं त्रिधा....

End :

सर्पाणां वधमधिकृत्य विहितमुपायं विदूषोति जनमेजयस्येत्यादिना । सर्पाणां हिंसने जनमेजयस्य कर्म विहितम् । तस्मात् त्वया न कर्तव्यमित्यर्थः । तर्हि सर्वेषां सर्पाणां विनाशः स्यादिति चेत् । किन्तु सर्पसत्रे दृष्टानां सर्पाणां विनाशो भविता , अन्येषां रक्षा विहितेत्याह—परिव्राणमित्यादिना । भीरूणां सर्पाणां ब्राह्मणात् परिव्राणं विहितं चेत्यन्वयः । विहितः कथितः अतः कारणादिदं कर्म मा कृथाः ।

Colophon :

इति पौलोमन्याख्यायाम् अष्टमोऽध्यायः । पौलोमन्याख्या समाप्तः ।

Author :

Remarks—The author attempts to relate the story of the Mahābhārata succinctly. This commentary on Aśvistotra is more lucid than that of Nilakantha. Different readings in the text are made note of.

॥ केरलमाहात्म्यम् ॥

No. 151. KERALAMĀHĀTMYAM.

C. O. L. No. 1206.

Substance—Palm leaf. Size—9" x 2". Leaves—
84. 12 lines per page and 37 letters per line.

Script—Malayalam. No. of Granthas—252

Complete.

Owner—P. Velukurup, Pallippuram Pravṛti
Certtala.

Subject—Purāṇic importance of Keraḷa.

Beginning :

कृतादी सोमवंशे हि जातः कश्चिन्महीपतिः ।

नर्मदायास्तटे सोऽपि कृतवीर्याभिधः पुरा ॥

End—Same as No. 130. D C S M, M P L, Vol. 1

Colophon :

इत्थोपि श्रीमत्परशुरामायणे अमस्त्यसंहितायां केरलमाहा-
त्म्ये त्रिंशत्तमोऽध्यायः ।

श्रीकृष्णाय परब्रह्मणे नमः । श्रीगुरुभ्यो नमः ।

൧൦൮൨. ൨൨൨൦ ൧൭-൦൦൯ എഴുതിക്കൊണ്ടു.

Author :

Remarks—This work was printed in 1912 by Śeṣa Śāstriāl. The introductory and closing portions of that work are different. Whereas the former work comprises 100 chapters, the latter consists of 103. Differences of this kind are to be seen in the respective colophons also.

॥ कोलत्तपोत्पत्तिः ॥

No. 152. KOLANRPOTPATTI.

C. O. L. No. 362.

Substance—Paper. Size—13" × 8½". Pages—3.

About 14 lines per page and 16 letters per line.

Script—Devanāgarī. No. of Granthas—21.

Owner—C. O.

Subject—The origin and growth of the dynasty of
Kolattiri Kings.

Beginning :

घटजस्य प्रसादेन चन्द्रवंशांशसंभवः ।

युयुत्सुवंशे देवेशि सुकुमारक्रमाह्वयः ॥

संभविष्यति मङ्गवतः सर्वशास्त्रविशारदः ।

End :

कल्पन्ते च महादेवि विष्णुना च त्वया सह ।

चिदंबरे कालहस्त्यां काश्यां मध्यार्जुनेऽम्बिके ॥

हालास्ये चैव कुदाले सेतौ चैव शुचीन्द्रके ।

कन्याकुब्जे पद्मनाभे तांताद्रौ च महेन्द्रके ॥

काश्यात्पुण्ये च जायेते श्रीवाञ्छले निवसात्पहम् ।

Colophon :

इति भविष्यत्पुराणे उमामहेश्वरसंवादे एकादशोऽध्यायः ।

Author :

Remarks—This work is of historical importance.
The published edition of *Bhaviṣyatpurāṇa* does
not contain this portion.

॥ जैमिनीयसंहिता ॥

No. 153. JAIMINĪYASAMHITĀ.

C. O. L. No. 904.

Substance—Paper. Size— $11\frac{1}{2}'' \times 9''$. Pages—711.
 20—22 lines per page and 11—19 letters
 per line. Script—Devanāgarī. No. of Gran-
 thas—700.

Owner—C. O.

Subject—The creation of the Universe.

Beginning—End etc. Same as No. 134, D C S M,
 M P L, Vol. I.

॥ ताम्रपर्णीमाहात्म्यम् ॥

No. 154. TĀMRAPARNĪMĀHĀTMYAM.

C. O. L. No. 525.

Substance—Paper. Size— $14'' \times 8\frac{1}{2}''$. Pages—583.
 About 20 lines per page and 16 letters per line.
 Script—Devanāgarī. No. of Granthas—5830.

Owner—C. O.

Subject—The merits of the river Tāmraparnī in
 Tinnevely district.

Beginning—Same as No. 151, D C S M, M P L,
 Vol. I.

Author :

Remarks—A portion of Bhāratacampu of Ananda-bhaṭṭa, some verses from Yudhiṣṭhiravijaya and a part of Viṣavaidya (in Malayālam) are also attached to the work of which the last is noticed as 155 B.

॥ विष्वैद्यचिकित्सा ॥

No. 155 B. VIṢAVAIDYACIKITSĀ.

C. O. L. No. 1958 B.

Substance—Palm leaf. Size—8½" × 1½". Leaves—

14. 8 lines per page and 32 letters per line.

Script—Malayālam. No. of Granthas—216.

Owner—Same as No. 155 A.

Subject—Prescription of antidotes for snake-bites.

Beginning :

അമ്പിളിഞ്ഞല്ലൂ ചുട്ടുന്ന തമ്പുരാന്റെ വണങ്ങി ഞാൻ
 അമ്പിനോടിക ചൊല്ലുന്നത് വന്ധ്യരും വിഷമോചനം.
 നാരായണീയമൊഡ്ഡിശം ഉൽപലം ഹരമേലവം
 ലക്ഷണാഗ്രതമൊറ്റാൾപ്പട്ടം കാവലഞ്ചനം
 വിഷസംഹാരണത്തിന്നു വിശേഷിച്ചിവ എഴിവു
 ഉപായമുണ്ടു ചൊല്ലുന്നത് വിസ്തരമേണ വിചഞ്ചിതം
 എല്ലാം കണ്ടു വിചാരിച്ചു ഗുരുകേതനൈകവർത്തനാ
 എഴുതാത്തല്ലുലീനാം ഹിതായ കഥയാമൃതം
 കത്തിക്കാളുംവിഷജപാലാഭവഹിരാനന്ത്യ ദേഹിനഃ
 രക്ഷണായ പ്രവൃത്താ മേ പ്രസന്നാസ്തു സംസപതീ,

End :

കാഞ്ഞിരമുളിയിൽ മുളച്ചു തമ്മൽ ചുറ്റിക്കുറേയും കുറേമുളകളും
 ഞാച്ചു തമ്മെച്ചാരു കാഞ്ഞം സർപ്പം പിടിച്ചുകൊണ്ടും കടി
 യാ തടാനിം.

ശ്രീ ഗരുഡായ നമഃ.

Colophon :

Author :

Remarks—A concise description is herein found of the treatment for poison caused by snake-bites and of the methods of determining the possibility of cure or otherwise from Dātā-lakṣaṇa, day of the week, the moment of intimation etc.

॥ देवीचरितगूढार्थदीपिका ॥

No. 156. DEVĪCARITAGŪDHĀRTHADĪPIKĀ.

C. O. L. No. 992.

Substance—Palm leaf. Size—15" x 2". Leaves—
 39. About 11 lines per page and 47 letters per
 line. Script—Grantha. No. of Granthas—
 1260. Complete.

Owner—Tuppan Tuppan Nampūri, Punnorkkoṭṭu
 Mana, Kunnattunād.

Subject—Exposition of Devīmāhātmya known as
 Saptasatī.

Beginning :

संविद्रूपा पराशक्तिस्त्रिगुणानन्तरूपिणी ।

जगज्जन्मस्थितिध्वंससाधिष्यन्तु शिवाय नः ॥

आत्मानन्दमुधाधाग्नो गुरुदुग्धाम्बुधर्मम ।

कटाक्ष कल्लोलाः क्षालयन्तु मनोमलम् ॥

श्रीमद्गुरुपदाम्भोजभावनवासनामयी ।

देवीचरितगूढार्थदीपिका प्रोच्यते मया ॥

इह खलु पुरा शशिमौलेरन्तेवासी समस्तविद्याविशारदः श्रीमार्क-
ण्डेयः परमेश्वरप्रसादलब्धाष्टादशविधः क्रोष्टुकिनाम्ने स्वशिष्याय
ताः समुपदिदेश । प्रसिद्धाश्च ता अष्टादशविद्याः । तथा च
श्रूयते—

End :

सावर्णिः सूर्यतनय इति हि पुरस्तादुपक्रान्तम् । अत्रापि साव-
र्णिर्मनुर्भविता इत्युपसंहारः कृतः । तेन चात्र सवर्णशब्दस्य अजामेकां
लोहितशुक्लकृष्णामिति श्रुतेः गुणसामान्यरूपिण्याः प्रकृतेर्वाचक-
त्वात् उपक्रमोपसंहारैकरूप्यादिपदविधत्तात्पर्यलिङ्गपर्यालोचनया
पराशक्त्येकरूपत्वमवधार्यते । सुरथवैश्यां च तत्सेवया भुक्तिमुक्ति-
फलसाधनत्वख्यापनाय उदाह्रियेते इति ।

Colophon :

इति श्रीदेवीचरितगूढार्थदीपिकायां त्रयोदशोऽध्यायः ।
श्रीदेव्यै नमः ।

या चक्रे मधुकैटभासुरवधं संभूय देहादरे-

र्या चक्रे महिषं च देवमहसा संभूतदिव्याकृतिः ।

भूत्वा चन्द्रशिखामणेः प्रियतमा देहाच्च या सातुगान्

सुम्भादीन् निजघान सास्तु सततं भक्त्यै च मुक्त्यै च नः ॥

श्रीमद्गुरुपदाम्भोजभाषनावासनामयीम् ।

सन्तो विमत्सराः सन्तः शोधयन्तु गिरं मम ॥

श्रीदेव्यै नमः । इति श्रीदेवीचरितगूढार्थदीपिका समाप्ता ।

Author :

Remarks—This is a commentary on Devīmāhātmya covering 13 chapters.

॥ देवीमाहात्म्यदीपिका ॥

No. 157. DEVĪMĀHĀTMYADĪPIKĀ.

C. O. L. No. 2202.

Substance—Palm leaf. Size—12" x 11". Leaves—96. About 6 lines per page and 50 letters per line. Script—Malayālam. No. of Granthas—1800.

Owner—Kufjan Nampūrippād, Chittūr Manakkal Cerpu.

Subject—A lucid and sublime description of Devīmāhātmya.

Beginning:

गुणैरुपात्तदेहां तां विदेहां परमेश्वरीम् ।

नमामि परया भक्त्या दैत्यदानवमर्दिनीम् ॥

रदेन दारिता येन भजतां विममिच्छयः ।

भजतां तमहं वन्द ईशानं जगतां ॥

अनुगृह्यातु वाग्देवी देवीमाहात्म्यवेदने ।

तस्या अनुग्रहो नाम कसिन् कुर्यात् ॥

व्यासाचार्यं महीयांसं परं गुरुमुपासहे ।

वेदाब्जभास्करं यं वै प्र दां जनाः ॥

श्रीमाधवपुरीसंज्ञं श्रीमाधवपरायणम् ।

गुरुं तं परया भक्त्या नमस्कुरुत नित्यशः ॥

... .. देवीमाहात्म्यदीपिकाम् ।

गुरवस्तत्प्रसादाय भूयासुः परया मुदा ॥

दृष्टं हि विदुषां सन्यासधारणम् ॥

इति न्यायमाश्रित्य सूर्यतनयस्य महाभागस्य सावर्णेर्मनोस्तं..
 पत उत्पत्तिः कथिता । इदानीं तस्यैव प्राक्तनजन्मा-
 रभ्योत्पत्तिं विस्तरेण शुश्रूष पुकिमुन तां
 कथां तस्य वक्ष्यमाणार्थैर्मनस्समाधानं नियुञ्जान(ः) श्रीमार्कण्डे...
 रतस्तरकथनं प्रातिजानीते सावर्णिः
 सूर्यतनय इति ॥

End—Colophon—Author—Same as No. 175, D C
 S M, M P L, Vol. I.

Remarks—Half of the Ms. is worn out, but the
 work is complete. Some ślokaś from the
 Candrotsava Kāvya and a prose portion of
 the Rāmāyaṇa Campu in Malayālam are
 inserted herein.

॥ देवीमाहात्म्यदीपिका ॥

No. 158. DEVĪMAHĀTMYADĪPIKĀ.

C. O. L. No. 2298.

Substance—Palm leaf. Size—12 $\frac{1}{2}$ " $\times$ 1 $\frac{1}{2}$ ". Leaves—59.

About 7—9 lines per page and 32 letters per line. Script—Malayālam. No. of Granthas—944. Incomplete.

Owner—Bhāskaran Jayantan Māitatu, Vattappalli Illam, Kumārānallūr.

Subject etc.—Same as No. 157.

Colophon :

ശ്രീകാമനാഥൻ ദേവതാശാസ്ത്രം. ഇത വട്ടപ്പള്ളിഗ്രന്ഥം.
 ശ്രീകാമനാഥൻ കണിയാനം. ൨൧ അഷ്ടകത്തിൽ ൩൩ ഗ്രന്ഥം.
 അന്ന തിരുമുഖ്യം നവമിയും പുനർമുഖ്യം ഉണ്ടു.

Remarks—The Ms. commences only from verse 72, chapter I. The first 25 leaves are missing.

॥ देवीमाहात्म्यम् (भाषाव्याख्योपेतम्) ॥

No. 159. DEVĪMAHĀTMYAM

with Malayālam commentary.

C. O. L. No. 173.

Substance—Palm leaf. Size—13 $\frac{1}{2}$ " $\times$ 2". Leaves—116. About 10 lines per page and 48 letters per line. Script—Malayālam. No. of Granthas—3480.

Owner—Kurār Nārāyaṇan Nārāyaṇan Bhaṭṭatiri; Edappally.

ചരിതങ്ങളെയും കൊല്ലി ഉപസാരിച്ചു. ശ്രീമാനേന്മയൻ
 പ്രോഷ്ഠകീട്,

इत्थं देव्या वरं लब्ध्वा
मनुः

Colophon :

इति श्रीमार्कण्डेयपुराणे देवीमाहात्म्ये वयोदशाध्यायः ॥
 ശ്രീമാനേന്മയൻ അവരി രേഖ.

श्रीदुर्गायै नमः ॥

Author :

Remarks—This commentary in Malayalam is replete with citations from Śruti etc. This has been published as No. 12 of the Śrī Citrodaya Mañjari Bhāṣā Series, Trivandrum.

॥ धर्मसंहिता ॥

No. 160. DHARMASAMHITA.

C. O. L. No. 2078.

Substance—Palm leaf. Size—14" x 2". Leaves—
 69. About 7 lines per page and 48 letters per
 line. Script—Malayalam. No. of Granthas—
 1656.

Owner—C. Nārāyaṇan Bhaṭṭatiri, Parampūr
 • Illam, Tiruvalla.

Subject—Description of the merits of the holy
 things connected with Viṣṇu.

Beginning—End—Same as No. 178. D C S M,
M P L, Vol. I.

Colophon :

इति धर्मसंहितायां मासोपवासादिवतकथनं नामाष्टाविंशोऽध्यायः

Author :

Remarks—Fasts and other religious functions are
dealt with at length herein. Just after the close
of the work a single leaf is detailed for treat-
ing the different kinds of Ekādaśī.

॥ धर्मसंहिता ॥

No. 161. DHARMASAMHITĀ.

C. O. L. No. 2198.

Substance—Palm leaf. Size—7" x 1½". Leaves—134.

8 lines per page and 26 letters per line. Script
—Malayālam. No. of Granthas—1472.

Owner—Kūñjan Nampārippād, Chittūrmanakkal
Cepu.

Subject etc—Same as No. 160.

Remarks—The following verse occurs after the
colophon :

कल्याणं वो विधत्वां करटमदधुनीलोलकलोलमाला
खेललोलम्बकोलाहलमुखरितदिव्यकवालान्तरालम् ।
प्रज्ञं धेतण्डरत्नं सततपरिचलत्कर्णतालप्ररोह-
द्रातांकूराजिहीर्षादरवीशृतफणार्थगभूषाभुजंगम् ॥
श्रीकृष्णाय नमः नारायणाय नमः ।

॥ धर्मसंहिता ॥

No. 162. DHARMASAMHITĀ.

C. O. L. No. 2364.

Substance—Palm leaf. Size—6" x 2". Leaves—151.

About 20 lines per page and 20 letters per line.

Script—Malayālam. No. of Granthas—3800.

Owner—Tuppan Tuppan Nampūri, Punorkkottu
Mana, Kunnatturād, Travancore.

Subject etc.—Same as No. 160.

॥ पुराणसंग्रहः ॥

No. 163. PURĀṆASAṆGRAHA.

C. O. L. No. 2290.

Substance—Palm leaf. Size—15" x 2". Leaves—54.

10 lines per page and 56 letters per line.

Script—Malayālam. No. of Granthas—1870.

Incomplete.

Owner—Mallapalli Devan Devan Nampūrippād,
Kurumaśśari, Parur, Travancore.

Subject—Purānic anecdotes.

Beginning—Same as No. 168, D C S M, M P L,
• Vol. I.

End:

या गतिस्तत्र सर्वेषां सा गतिर्नो भविष्यति ।

वने वा नगरे वा त्वं यत्र तिष्ठसि राघव ॥
 तत्र तिष्ठाम सहितास्त्वां विना जीवितेन किम् ।
 पश्य राम पुरीं शून्यां निर्गते त्वयि निष्प्रभाम् ॥
 भग्नध्वजपताकां च पतिहीनामिव स्त्रियम् ।
 सुमन्त्रमन्नवीद्रामो रथमारुह्यतामिति ॥
 न शक्नोमि...

Colophon:

इति पुराणसंग्रहे विंशोऽध्यायः ।

Author :

Remarks—The textual portion is an extract from
Ayodhyākāṇḍa in the Rāmāyaṇa.

॥ पुराणसंग्रहः ॥

No. 164. PURĀṆASAṄGRAHAḥ.

C. O. L. No. 671.

Substance—Paper. Size—11" × 8½". Pages—845.
 22 lines per page and 16 letters per line.
 Script—Devanāgarī. No. of Granthas—9295.
 Complete.

Owner—C. O.

Subject—Same as No. 163.

Beginning—Same as No. 163, D C S M, M P L,
 Vol. I.

End etc.—Same as No. 187, D C S M, M P L,
Vol. I.

॥ पुराणसारः ॥

No. 165. PURĀNASĀRA.

C. O. L. No. 928.

Substance—Paper. Size— $11\frac{1}{2}'' \times 9''$. Pages—603.

About 20 lines per page and 19 letters per line.

Script—Devanāgarī. No. of Granthas—6100.

Owner—C. O.

Subject—Same as No. 163.

Beginning:

वागीशायाः सुमनसः सर्वार्थानामुपक्रमे ।

यं नत्वा कृतकृत्याः स्युस्तं नमामि गजाननम् ॥

यं ब्रह्मवेदान्तविदो वदन्ति

परं प्रधानं पुरुषं नथान्ये ॥

विशोद्भूतेः कारणमीश्वरं वा

तस्मै नमो विष्णोर्विनायकाय ॥

दोर्भिर्युक्ता चतुर्भिः स्फटिकमणिमयीमञ्जमालां दधाना ।

हस्तेनैकन पद्मं सितमपि च शुक्लं पुस्तकं चापरेण ।

भाता कुन्देदुशहस्फटिकमणिनिभा भाममानसमाना

मा मे वाग्देवतेयं निवस्तु वदने मयिदा मुप्रमक्षा ॥

नमः शिवाय साम्बाय समुद्रापादिहेतवे ।

पञ्चावरणरूपेण प्रपञ्चेनाहुताय ते ॥

व्यासं वसिष्ठनक्षरं शुकैः पौत्रमकल्मषम् ।

पराशरात्मजं वन्दे शुक्तातं तपोनिधिम् ॥
 शुक्लाभरधरं विष्णुं शशिवर्णं चतुर्भुजम् ।
 प्रसन्नवदनं ध्यायेत् सर्वविघ्नोपशान्तये ॥
 वर्तमाने समृ.....थे सत्रे द्वादशवापिके ।
 समासीनानभ्यगच्छन् ब्रह्मर्षीन् संश्रितव्रतान्
 विनयावनतो भूत्वा कदाचिद्रोमहर्षणम् ॥
 तमाश्रममनुग्राप्तं जटावल्लसंयुतम् ।
 भसोद्भूलितसर्वाङ्गं त्रिपुण्ड्राङ्कितमस्तकम् ॥
 रुद्राक्षमालाभरणं जटामण्डलमण्डितम् ॥
 सर्वशास्त्रार्थतत्त्वज्ञं सर्वभूताहिते रतम् ॥
 जितेन्द्रियं जितक्रोधं जीवन्मुक्तं जगद्गुरुम् ॥

.....

नैमिशीया महात्मानो महाभक्तिसमन्विताः ।

.....

चित्राः श्रोतुं कथास्तत्र परिवशुः स....ताः

.....

पुराणसंहितां पुण्यां पप्रच्छुः पुण्यगौरवात् ।

प्रपय ऊचुः—

भवता भगवान् व्यासः सर्वज्ञः करुणानिधिः ।

इतिहासपुराणार्थं पुरा सम्यगुप..... ।

End:

वेदपन्ननिकरस्य भास्करं

देवदेवसदृशं घृणानिधिम् ।

ध्यासमिष्टफलदं शुक्तं नुमः

शोक्मोदविषवेगभेषजम् ॥

ये वेदवेदान्तजना मठाजनाः

शिवाभिमानाय निरस्तकिल्बिषाः ।

नमामि वाचा शिरसा धिया च तान्

भवाहिवेगस्य निशारकानहम् ॥

परस्परस्पोषकृतं भवद्भि-

र्मया च पराणि कर्माग्योगान् ।

अतो गमिष्येऽहमवाप्तकामः

समस्तमेवास्तु शिवं मदा नः ॥

सूते कृताशिशि गते मुनयः सुवृत्ता

योगे च पर्यवमिते महति प्रयोगे ।

काले कला च विषये क्लृप्तायमाणे

वागजयीषन्मिमे वमतिं वितेतुः ॥

Colophon :

इति श्रीमत्पुराणसारे पुराणमाराधरेण ? कथने नाम चतु-
रशीतितमोऽध्यायः ॥

श्रीमत्पुराणसारं समाप्तम् । शुभम् ।

Author :

Remarks—This Ms. embodies the quintessence of the Purāṇas revealed by Sūta to the sages. The kernel of all the 18 Purāṇas is set forth here in 84 chapters. Nārāyaṇa Bhaṭṭatīri of Melputtūr ascribes the authorship of Purāṇa-

sāra to one Mādhavācārya in the following verse :—

यद् ब्राह्मकल्पा इह भागवतद्वितीय-
स्फुट्योदितं वपुरनादृतमीश धात्रे ।
तस्यैव नाम हरिशर्षमुखं जगाद
श्रीमाधवः शिवपरोऽपि पुराणसारे ॥

Verse 8, *Daśaka* 90. (Nārāyaṇīya)

॥ बिल्वादिमाहात्म्यम् ॥

No. 166. BILVADRIMĀHĀTMYAM.

C. O. L. No. 289.

Substance—Paper. Size—13" × 8½". Pages—120.

About 20 lines per page and 16 letters per line.

Script—Malayālam. No. of Granthas—1100.

Complete.

Owner—C. O.

Subject etc.—Same as No. 191, D C S M, M P L,
Vol. I.

Colophon :

इति खिले ? उममाहेश्वरसंवादे श्रीबिल्वादिमाहात्म्ये-
द्वादशोऽध्यायः ।

श्रीविल्वं पुराणं समाप्तम् ।

Author :

Remarks—Refer to 191 noted above.

॥ भक्तविलासः ॥

No. 167. BHAKTAVILĀSA.

O. L. No. 2144.

Substance—Palm leaf. Size— $19\frac{1}{2}'' \times 2''$. Leaves—118.

10 lines per page and 68 letters per line.

No. of Granthas—4950. Complete.

Owner—Vaittiyappa Pillai, Walaahād, Mānnār,
Travancore.

Subject—Stories of Śaiva devotees.

Beginning :

हरिः । श्रीगणपतये नमः । अविघ्नमस्तु ।

शुक्लाम्बरधरं विष्णुं शशिवर्णं चतुर्भुजम् ।

प्रमत्तवदनं ध्यायेत् सर्वविघ्नोपशान्तये ॥

गजाननं भूतगणादिसेवितं

कपित्थजम्बूकलमारभक्षितम् ।

उमासुतं शोकविनाशकारणं

नमामि विघ्नेश्वरपादपङ्कजम् ॥

सर्वसिद्धिकरं देवं सर्वशत्रुविनाशनम् ।

सर्वाभीष्टप्रदातारं वन्देऽहं गणनायकम् ॥

वागर्थावित्रं संपृक्तौ वागर्थप्रतिपक्षये ।

जगतः पितरौ वन्दे पार्वतीपरमेश्वरौ ॥

गिरिजाहस्तलिखितचिन्मिथिविभूषणम् ।

महागणपतिं वन्दे मनोरथसमृद्धये ॥

गौरीगौरीशयोरङ्गादङ्गे कृतमतागतम् ।

उद्यद्शनपद्मवक्रमुपुत्रमुपास्महे ॥

sāra to one Mādhavācārya in the following verse:—

यद् ब्राह्मकल्प इह भागवतद्वितीय-
 स्कन्धोदितं वपुरनामृतमीश धात्रे ।
 तस्यैव नाम हरिशर्षमुखं जगाद
 श्रीमाधवः शिवपरोऽपि पुराणसारे ॥

Verse 8, *Daśaka* 90. (Nārāyaṇīya)

॥ विल्वाद्रिमाहात्म्यम् ॥

No. 166. BILVĀDRIMĀHĀTMYAM.

C. O. L. No. 289.

Substance—Paper. Size—13" x 8½". Pages—120.
 About 20 lines per page and 16 letters per line.
 Script—Malayālam. No. of Granthas—1100.
 Complete.

Owner—C. O.

Subject etc.—Same as No. 191, D C S M, M P L,
 Vol. I.

Colophon :

इति खिले ? उममाहेश्वरसंवादे श्रीविल्वाद्रिमाहात्म्ये-
 द्वादशोऽध्यायः ।

श्रीविल्वं पुराणं समाप्तम् ।

Author :

Remarks—Refer to 191 noted above.

॥ भक्तविलासः ॥

No. 167. BHAKTAVILĀSA.

O. L. No. 2144.

Substance—Palm leaf. Size—19½" × 2". Leaves—118.

10 lines per page and 68 letters per line.

No. of Granthas—4950. Complete.

Owner—Vaittiyappa Pillai, Wēlaññād, Mānnār,
Travancore.

Subject—Stories of Śaiva devotees.

Beginning :

हरिः । श्रीगणपतये नमः । अविघ्नमस्तु ।

शुक्लाम्बरधरं विष्णुं शशिवर्णं चतुर्भुजम् ।

प्रसन्नवदनं ध्यायेत् सर्वविघ्नोपशान्तये ॥

गजाननं भूतगणादिमेवितं

कपित्थजम्बूकलसारभक्षितम् ।

उमासुतं शोकविनाशकारणं

नमामि विघ्नेश्वरपादपङ्कजम् ॥

सर्वसिद्धिकरं देवं सर्वशत्रुविनाशनम् ।

सर्वाभीष्टप्रदातारं वन्देऽहं गणनायकम् ॥

वागर्थविव संपृक्तौ वागर्थप्रतिपत्तये ।

जगतः पितरौ वन्दे पार्वतीपरमेश्वरी ॥

गिरिजाहस्तलिसितचित्रमिच्छिविभूषणम् ।

महागणपतिं वन्दे मनोरथसमृद्धये ॥

गौरीगौरीशयोरङ्गादङ्गे कृतगतागतम् ।

उद्यद्शनपद्मक्रमुमापुत्रमुपास्महे ॥

शिरसा शिवभक्तानां पादाम्बुजराजःकणान् ।
 वन्दामहे वयं नित्यमज्ञानध्वान्तभास्करम् ॥
 मुनयो नैमिशारण्ये दीर्घसत्रकृतश्रमाः ।
 अष्टादशपुराणज्ञमपृच्छन् स्रुतमागतम् ॥
 स्रुत सर्वपुराणज्ञ व्यासशिष्य महामते ।
 सन्दिहाना वयं सर्वे पृच्छामस्त्वां महत्तमम् ॥
 वेदानामागमानां च मन्त्राणामपि कर्मणाम् ।
 प्रतिपादकवाक्यानां वाक्यानां महतामपि ॥
 कुत्र पर्यवसानार्थो जगतां कारणं च किम् ।
 विचारितेऽपि वेदान्ते तदर्थेऽवगतेऽपि च ॥
 कर्मसन्धानुवृत्तिश्च न मुञ्चति कथं पुनः ।
 एतत् सर्वमशेषेण विस्तराद्वक्तुमर्हसि ॥
 इति पृष्टो मुनिवरैः स्रुतः सर्वार्थतत्त्ववित् ।
 नमस्कृत्या महाभागः शिवाय गुरुमूर्तये ॥
 विमेशं भारतीं देवीं महासेनं च नन्दिनम् ।
 महाविष्णुं च धातारं पार्वतीमद्रिफन्यकाम् ॥
 वेदव्यासमगस्त्यं च व्याघ्रपादं पतञ्जलिम् ।
 दधीचिं भार्गवं रामं जैमिनिं गौतमं भृगुम् ॥
 उपमन्युं च कौन्तेयं मार्कण्डेयं महाप्रुनिम् ।
 वेदशास्त्रगुरुनन्यान् सम्प्रदायगुरुनपि ॥
 शिवभक्तान् महाभागान् नत्वार्यं करणैस्त्रिभिः ।
 त्रैलोक्यपावनं पुण्यं चित्रं भक्तकथामृतम् ॥
 नाम्ना भक्तचिलासारूप्यं पुराणं लोकवन्दिताम् ।
 हरभक्तमुनिप्रोक्तं वक्तुं समुपचक्रमे ॥

सूतः—

साधु पृष्टं मुनिश्रेष्ठाः श्रोतव्यं यद्विज्ञेयतः ।

उपमन्युमुनिप्रोक्तं यथा कैलासपर्वते ॥

End :

द्वीपान्तर्गतं चापि धनं खं पुनराप्नुयान् ।

आकर्ण्य ब्राह्मणाच्छूद्रः स्वकुलैः पूज्यतामिवान् ॥

श्रुत्वा संकल्पात्तान् मुच्यन्ते पापमर्चयः ।

निर्धनो धनमाप्नोति रोगी रोगादिमुच्यते ॥

तत्र भक्तविलासाख्यं लिखितं यन्निर्लेपम् ।

अविमुक्तं तु तद्रेहमधिनिष्ठति शङ्करः ॥

भूतप्रेतपिशाचाश्च वेतालब्रह्मराक्षसाः ।

पूज्यन्ते पुस्तकं यत्र न तत्र प्रविशन्ति हि ॥

Colophon :

इति श्रीस्कान्दे पुराणे भक्तविलासे शिवभक्तमाहात्म्ये
पुराणश्रवणं नाम एकशततमोऽध्यायः । श्रीत्यागेश्वराय नमः ।

मीनाक्षीसुन्दरेश्वराभ्यां नमः ।

शिवभक्तप्रमोदाय शिवभक्तविलासकम् ।

कदम्बवनवासाय कञ्जनेत्रारुणाङ्घ्रये ॥

सुमनिनयनेशाय सुन्दरेशाय मङ्गलम् ।

श्रीक्रान्तिवेशुवनेश्वराभ्यां नमः । श्रीबालपरमेश्वर्यै नमः ।

शुभमस्तु ।

Author :

Remarks—The following lines:

साहस्रपुक्ते षडशीतिवसरे

मेघं गते पूषणि चारवासरे ।

श्रुत्वा गङ्गाजाताश्च मुच्यन्ते पापमञ्जर्यः ।
निर्धनो धनमामोति रोगी रोगाद् विमुच्यते ।

Colophon :

इति भक्तविलासे एकाधिकशततमोऽध्यायः । समाप्तम् ।
शुभं भूयात् ।

Author :

Remarks—Same as No. 167.

॥ भक्तविलासः ॥

No. 169. BHAKTAVILĀSA.

1. O. L. No. 2396.

Substance—Palm leaf. Size— $17\frac{1}{2}'' \times 1\frac{1}{2}''$. Leaves—

144. 10 lines per page and 54 letters per line.

Script—Grantha. No. of Granthas—4950.

Owner—Padmanābha Śāstri, Vādivīyaram.

Subject—Beginning—End—Same as No. 167.

Colophon :

Author :

Remarks—No. 167 contains two more *ślokas* at the end.

॥ भद्रोत्पत्तिः ॥

No. 170. BHADRŪTPATTI.

C. O. L. No. 2205.

Substance— $17\frac{1}{2}'' \times 1\frac{1}{2}''$. Leaves—47.

7—10 lines per page and 30 letters per line.
Script—Malayālam. No. of Granthas—800.
Complete.

Owner—Kunjan Nampuri, Citiar Manakkal, Cerpu.
Subject—The origin of Bhadra, an incarnation of
Devi.

Beginning etc.—Same as No. 174, D C S M,
M P L, Vol. I.

Author :

Remarks—This work is styled Devīmāhātmya in
D C S M, M P L, Vol. I.

॥ भद्रोत्पत्तिः ॥

No. 171. BHADROTPATTI.

C. O. L. No. 697.

Substance—Paper. Size—11" x 9". Pages—74.
About 20 lines per page and 16 letters per line.
Script—Devanāgarī. No. of Granthas—740.
Complete.

Owner—C. O.

Subject etc.—Same as No. 170.

Colophon :

Author :

Remarks—The following verse is seen at the end
of the Ms:

कालपयोधरमिलितं
कोमलतरकलमामिलितकर्णयुगाम् ।
कैववरपुरनिलयां
भैरवदपितामृधास्महे वरदाम् ॥

॥ भागवतम् ॥

No. 172. BHĀGAVATAM.

C. O. L. No. 2351.

Substance—Palm leaf. Size—14" x 11". Pages—225.
About 7 lines per page and 52 letters per line. Script—Malayālam. No. of Granthas—5100.

Owner—Nārāyaṇan Vāsudevan Nampūri, Vaikom.
Subject—Exposition of the doctrines relating to Viṣṇu and His incarnations.

Beginning :

हरिः । श्रीगणपतये नमः ।

कारणं सम्पदामाप्तद्वारणं वाग्याननम् ।

बोधवीतु परं तेजः श्रेयमे भूयमे मम ॥

जन्माद्यस्य यतोऽन्वयादितरतश्चाप्येवभिन्नः सः पराद्

गेने ब्रह्म हृदा य आदिकवये मुह्यन्ति यत् खरयः ।

तेजोवारिमृदां यथा विनिमयो यत्र विमर्गो मृषा

धात्रा स्वेन सदा निरस्तकुहकं मन्यं परं धीमहि ॥

धर्मः प्रोज्झितकैतवोऽत्र परमो निर्मत्सराणां सतां

वेद्यं वास्तवमत्र वस्तु शिवदं तावत्रयोन्मूलनम् ।

श्रीमद्भागवते महामुनिकृते किंवा परंरीश्वरः

सद्यो हृद्यवरुष्यतेऽत्र कृतिभिः शुश्रूषुभिस्तरक्षणात् ॥

निगमकल्पतरोर्मलितं फलं शुक्रमुखादमृतद्रवसंयुतम् ।

पिपत भागवतं रममालयं सुदुरहो रसिकः भुवि भावुकाः ॥

सूतः—

यं प्रयजन्तमनुपेतमपेतकृत्यं

द्वैपायनो विरहकानुर आबुद्धान् ।

पुत्रेति तन्मयतया सख्योऽभिनेदु-
 स्तं सर्वभूतहृदयं मुनिमानतोऽस्मि ॥
 यः स्वानुभावमखिलश्रुतिसागमेत-
 मध्यात्मदीपमतितीर्षिततां तमोऽन्धम् ।
 संसारिणां करुणयाह पुराणगुह्यं
 तं व्याससत्पुत्रमुपयामि गुरुं मुनीनाम् ॥
 नारायणं नमस्कृत्य नरं चैव नरोत्तमम् ।
 देवीं सरस्वतीं व्यासं ततो जपद्भुदीर्येत् ॥

श्रीशुकः—

नमः परस्मै पुरुषाय भूयमे
 सदुद्धवस्थानविरोधलीलया ।
 गृहीतशक्तिप्रितयाय देहिना-
 मन्तर्भाषानुपलक्ष्यवर्त्मने ॥
 भूयो नमः मद्वृजिनाच्छिदे मता-
 मसम्भवायाखिलसत्त्वमूर्तये ।
 पुंसो मुहुः पागमहंस्य आश्रेय
 ष्यवस्थितानामनुमृग्यदाशिषे ॥
 नमो नमस्तेऽस्त्वृषभाय सात्वतां
 विदूरकाष्टाय मुहुः कृपोगिनाम् ।
 निरस्तसाम्यातिशयेन राधमा
 स्वधामनि ब्रह्माणि रंस्यते नमः ॥
 यत्कीर्तनं यत्सरणं यदीक्षणं
 यद्वन्दनं यच्छ्रवणं यदर्हणम् ।
 लोकस्य सद्यो विधुनोति कल्मषं
 तस्मै गुमद्रथयमे नमो नमः ॥

विनक्षणा यच्चरणोपमादनात्
 सङ्गं सुदस्योभयतौऽन्तरात्मनः ।
 विन्दन्ति हि ब्रह्मगतिं गतकृमा-
 स्तस्मै गुभद्रश्रवमे नमो नमः ॥
 किरातहृणान्धपुलिन्दपृत्कपा
 आभीरकङ्का यवनाः कशादयः ।
 येऽन्ये च पापा यदुपाश्रयाश्रयाः
 शुध्यन्ति तस्मै प्रभविष्णवे नमः ॥
 न एष आत्मान्मयतामधीश्वर-
 स्त्रयीमयो धर्ममयस्तपोमयः ।
 गतव्यलीर्करजशङ्करादिभि-
 र्वितर्कलिङ्गो भगवान् प्रसीदताम् ॥
 श्रियः पतिर्यज्ञपतिः प्रजापति-
 धियां पतिर्होमपतिर्धेगापतिः ।
 धृष्णिमान्वतां
 प्रसीदतां मे भगवान् मतां पतिः ॥
 यदद्ध्यथभिध्यानममाधि या

 वदन्ति चैतत् कवयो यथारुचं
 स मे सुकुन्दो भगवान् प्रसीदताम् ॥
 प्रचोदिता येन पुग सरस्वती
 वितन्वताजस्य सती स्मृतिं हृदि ।
 स्वलक्षणा प्रादुरभूत् किलास्यतः
 स मे कृपीणामृपमः प्रसीदताम् ॥

भूतैर्महद्भिर्य इमा पुरो विश्व-
 निर्माप्य शेते यदमृषु पूरुषः ।
 शुद्धक्ते गुणान् षोडश षोडशात्मकः
 सोऽलंकृषीष्ट भगवान् वचांसि मे ॥
 हरिः श्रीगणपतये नमः । अविघ्नमस्तु ।

राजा—

कथितो वंशविस्तारो भवता सोममूर्गयोः ।
 गङ्गां चोभयवन्दयानां चरितं परमाद्भुतम् ॥

End :

इति सम्भाव्य भगवानर्जुनेन सहेश्वरः ।
 दिव्यं स्वरथमास्थाय प्रतीचीं दिशमाविशत् ॥
 सप्तद्वीपान् सप्तिन्धुंश्च सप्तसप्तगिरीनथ ।
 लोकालोकं तथार्तात्य विवेश सुमहत्तमः ॥
 तत्राधाः सैन्य (? शैव्य) मुग्रीचमेघपुष्पवलाहकाः ।
 एगतयो बभूवुर्भरतर्षभ ॥
 तान् दृष्ट्वा भगवान् कृष्णो महा ।
 " "

Colophon :

इति श्रीभागवते दशमस्कन्धे मत्ताशीति
 उपपायः ॥

Author :

Remarks—The 10th, the only Skandha in this Ms.
 contains 87 chapters. The ślokas recited
 before pāraṇa are seen in the beginning.
 A few leaves at the end are missing. The glori-

fication of Viṣṇu, especially of Śrī-Kṛṣṇa, the 9th incarnation, is set forth herein. There are 12 skandhas in this Purāṇa, 1—10 dealing with Pravṛttilakṣaṇa and 11—12 with Nivṛttilakṣaṇa.

॥ भागवतव्याख्या (अमृततरङ्गिणी) ॥

No. 173. BHĀGAVATAVYĀKHYĀ.

(Amṛtatarāṅgī)

C. O. L. No. 727.

Substance—Paper. Size—11" x 8½". Pages—167.
About 20 lines per page and 26 letters per line. Script—Devanāgarī. No. of Granthas—2700. Incomplete.

Owner—C. O.

Subject—Same as No. 172.

Beginning—Same as No. 91, D C S M, M P L,
Vol. I.

End—Same as No. 92, D C S M, M P L, Vol. I.

Colophon—Same as No. 93 A, D C S M, M P L,
Vol. I.

Author—Lakṣmīdhara alias Lakṣmīdharācārya.

Remarks—No order has been maintained in the arrangement of chapters and skandhas. For further information, see p. 193 D C S M, M P L, Vol. I.

॥ भागवतव्याख्या (अर्थरत्नमाला) ॥

No. 174. BHĀGAVATAVYĀKHYĀ.
(Artharatnamālā.)

C. O. L. No. 1706.

Substance—Palm leaf. Size—15" × 2". Leaves—
167. 8 lines per page and 56 letters per line.
Script—Malayālam. No. of Granthas—2087.
Incomplete.

Owner—Pandikkadavattu Swāmiyār, Trkkaikattu
Maṭhom, Tirunakkara.

Subject—Same as No. 172.

Beginning :

हरिः । श्रीगणपतये नमः । अविघ्नमस्तु । श्रीगुरुभ्यो नमः ।

कृष्णं मरतकश्यमं भक्तानामघकपिणम् ।

सदानन्दचिदात्मानं परं गुरुमुपासहे ॥

यदज्ञानाद्यत्र स्फुरति यदविद्योदितमिदं

तिरोधत्ते यस्मिन्नापि यदबबोधोधात् स्रगहिषत् ।

इदं श्रीकृष्णारूपं स्वरसपरमानन्दनिविडं

परं तत्त्वं चित्ते विलसतु मनोवागविषयम् ॥

सन्तानं श्रिवयोराद्यं सन्तानं सर्वसम्पदाम् ।

दन्तावलमुत्वं विम्वसन्तानहरमाश्रये ॥

आभ्युपमध्यमुत्तुङ्गकुचशुद्धतिसताननम् ।

हारगौरं यपुर्वाचां निदानं समुपास्महे ॥

चन्द्रार्धाभरणस्य सागरपुरक्षेत्रेशितुः सन्निधौ

जातं चाम्नुकनिम्ननादि भवदासाङ्गद्विजन्मालये ।

आनीतं स्वगुणैर्विकृप्य गिरिसिन्धुक्ष्मापतेः सोदरी
चर्चा भागवतस्य कर्तुमक्षिपद्राज्ञी कदाचिद् द्विजम् ॥

श्रीमानविक्रमसहोदरया मुकुन्द-

लीलामरन्दरसलोलहृदा च राक्षया ।

आज्ञापिता महितभागवतार्थरत्न-

मालाविलेखनकृते प्रयतामहेऽद्य ॥

सम्प्रत्येकादशस्कन्धव्याख्यानमथ लिख्यते ।

अरमाभिराज्ञया राक्षया विज्ञानविशदात्मनः ॥

प्रायशः श्रीधराचार्यग्रन्थ एवात्र लिख्यते ।

अन्यग्रन्थश्च कुत्रापि स्वल्प एव स्वकल्पितः ॥

प्रयोजनं तु सर्वेषां पदानामिह सान्त्वयम् ।

प्रायः प्रक्षिप्तपर्यायशुपादानमनन्यगम् ॥

एवंविधोऽपि प्रारम्भो निर्वोदुमतिदुष्करः ।

अस्माकं मन्दबुद्धीनां तथापि प्रयतामहे ॥

राक्षयाः स्वाज्ञानुरोधेन प्रीतिलाभो महान्ध नः ।

श्रीगोविन्दप्रसादश्च विबोधश्च त्रयं फलम् ॥

क्षमन्तां साहसमिदं सन्तः सन्तोषशालिनः ।

किञ्चास्माननुगृह्यन्तु शुण्दोपविषेचकाः ॥

अज्ञानेन यदस्माभिरबद्धमपि भाष्यते ।

तदन्यदपि नः सर्वं श्रीगोविन्दार्पणं भवेत् ॥

प्रवृत्तितः परानन्दकृष्णक्रीडानुवर्णितः ।

*तन्निवृत्त्या परानन्दपदारोहोऽनुवर्ण्यते ॥

एवं तावत् दशमस्कन्धे भूभारावनारणाय ब्रह्मायर्थनया यदुक्-

लकलितपूर्णावतारस्य भगवतः श्रीकृष्णस्य यदुकुलावतारितसकल-
गुरार्थैः सह भूमात्हरणोचितप्रवृत्तिविदम्बनेन तच्छृण्वणस्मरणादिप-
राणां परेषामानन्दकारणं क्रीडा निरूपिता ।

End :

अहं सर्वदेहिनां सर्वजीवानाम् आत्मा स्वरूपभूतः । यतः
आन्तर अन्तर्यामी “एष त आत्मान्तर्याम्यमृत” इति ध्रुतेः ।
तर्हि किमन्तर्यामिन्त्वात् परिच्छिन्नः न चात्राप्यव्यापक इत्यर्थः ।
अत्र हेतुः अनादृतः । एतत् सद्यन्तमाह—भूतेषु चतुर्विधेषु
... महाभूतानि यथा बहिष्मान्तश्च भव(ति)न्ति स्वयम्
अहमपि तथेत्यर्थः ।

यदुपासनया सर्वाः सिद्धयः सन्ति योगिनाम् ।

नारायणस्तुरीयाख्यो भगवान् सिद्धिदोऽस्तु नः ॥

Colophon :

इत्येकादशस्कन्धव्याख्यायां पञ्चदशोऽध्यायः ।

Author :

Remarks—The work contains 15 chapters of
the commentary on the 11th skandha of the
Bhāgavata. This commentary lucidly explains
the meaning of each word in the original.

॥ भागवतव्याख्या (कृष्णपदी) ॥

No. 175. BHĀGAVATAVYĀKHYĀ.

(Kṛṣṇapadī.)

C. O. L. No. 2332.

Substance—Palm leaf. Size—21" × 2". Leaves—
189. 9 lines per page and 75 letters per line.
Script—Malayālam. No. of Granthas—7890.
Incomplete.

Owner—Agnikarman Bhaṭṭatiri, Tarayil Kuzhik-
kṣṭtillam, Tiruvalla.

Subject—Same as No. 172.

Beginning—Same as No. 117, D C S M, M P L,
Vol. I.

End :

भगवतोऽञ्जनेत्रम् । एकत्वमविवक्षितम् । अञ्जदलसन्निभं नेत्र-
द्वयं च ध्यायेत् । कथम्भूतं, मनोमयं भक्तचित्तपरिणामरूपम् ।
किञ्चेष्टं मीनद्वयश्रियमधिधिषत् मीनयोर्द्वयं मीनद्वयं तस्य श्रियं
शोभां स्वशोभयाधिधिषतीति तथा । तस्मादप्यधिकशोभामि-
त्यर्थः । किंनहायम् उल्लपद्भु उल्लपद्भुं भूम्भां सहितम् ।

अतन्द्रित इत्यनेन मनःपरितोषपर्यन्तं तत्तदवयवध्यानं
कार्यमित्यावेदितम् । गुहायां हृदयाकाशे स्थितस्याक्षोरवलोकनं
चिरं मनःपरितोषावधिततभावनया विषयान्तरप्रत्ययानन्त-
रितया भावनया ध्यायेत् । कथम्भूतं.....पौरतावत्रयोपशमाय
अतिपौरस्य अतितीव्रस्य तावत्रयस्य.....

Colophon :

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यश्रीकृष्णानन्दपूज्यपा-
दशिष्यस्य श्रीराघवानन्दमुनेः कृतौ श्रीभागवतव्याख्यायां
श्रीकृष्णपद्यां द्वितीयस्कन्धे दशमोऽध्यायः ।

समाप्तवार्त्तं स्कन्धः ।

(Skandha II)

Author—Raghavanandamuni.

Remarks—The work begins from Skandha 2. One
leaf at the beginning and one at the end are
left blank. Two leaves $10\frac{1}{2}'' \times 1\frac{1}{2}''$ are seen at
the close and they end with:

“नखेन्दुमयूषभिन्नाह्मणुलिचारुषवम् इति—नखा एवेन्दवः
तेषां मयूषा रश्मयः तैर्भिन्ना नम्भिन्ना अह्मणुलय एव चा.....

॥ भागवतव्याख्या (कृष्णपदी) ॥

No. 176. BHĀGAVATAVYĀKHYĀ.

(Kṛṣṇapadi.)

C. O. L. No. 2330.

Substance—Palm leaf. Size— $21\frac{1}{2}'' \times 1\frac{1}{2}''$. Leaves—
228. 8—11 lines per page and 68—136 letters
per line. Script—Malayālam. No. of Gran-
thas—13000.

Owner—Same as No. 175.

Subject—Same as No. 172.

Beginning:

.....चतुर्विंशत्यन्विते श्राद्धदेवभूः ।

स्थाने मिद्रे हि सिद्धिः स्यात् स्थानिन्या भगवज्जेनः ॥

असौ वैभव्यतापत्यं पुंस्त्रीभिर्दन भिद्यते ।

सूर्यवंशः गोमवंश इति द्वेधा यथाक्रमम् ॥

त्रयोदशभिरत्राय एकादशभिरन्तिमः ।

इलाष्टपधाः श्रय्यातिरम्वगीषोऽजविप्रयोः ॥

मान्धाता.....गरोऽथ भगीन्धः ।

गमो राष्ट्रंशलक्ष्योः कुशोऽथ मिथिलेश्वरः ॥

ऐलादयोऽर्जुनक्षत्रवधयोः क्षत्रशृङ्गकः ।

ययातिर्भुक्तिगुक्तयोश्च पूरयिषु यतिर्द्वयोः ॥

दौःपन्तिरन्तिभीषाणां प्राधान्याद् धृष्टिगृह्ययोः ।

चतुर्विंशतिरन्युक्ताः क्रमादध्यापनायकाः ॥

गमौ ययान्यम्बरर्षौ चन्वारोऽष्टौ हि कर्मभिः ।

अध्यायेऽग्निान्निराजन्मकर्ममन्तनिचिन्तनम् ॥

वरेण पुंस्त्वचिन्ता च क्रियते हग्निवर्गयोः ।

असङ्गतिशङ्कां परिहर्तुमुक्तमर्थमनुवदन् वैभव्यतवंशं गत्वा
पृच्छति मन्वन्तराणीति पञ्चभिः ।

End :

भगवत्सेवार्थिभिर्गृह्यात् प्रव्रजनमवस्थानुष्ठेयमिति सूत्रपितुं
पुनर्वचनम् । “प्रासादनं धितिशुजोऽपि यद्युपदर्था” इति उक्त्या-
य एव प्राप्योऽर्थः । अत्र सम्भोगादिप्रसङ्गमशङ्क्यः ।

अलं कमललोचनः स्वजननम्पदे नृन्मते
सदेति बहुभाषया यदधुनापि भक्तानमा ।

विभर्त्यभयमद्वयं सुखमखण्डमापादयन्
मनस्यमलतां गते चरणचिन्तनेनात्मनः ॥

Colophon:

* * *

दशमस्कन्धे नवतितमोऽध्यायः । दशमस्कन्धः
समाप्तः ।

Author—Rāghavanandamuni.

Remarks—The following śloka:

नारायणमयं धीराः पश्यन्ति परमार्थिनः ।

जगद्धनमयं लुब्धाः कामुकाः कामुकमीमयम् ॥

एकादृष्ट्यां विशेषेण कर्तव्यं भो जन द्वयम् ।

द्वयमे भोजनत्यागो गत्रां च हरिकर्तिनम् ॥

असकृन्नोपपानाय सकृत्ताम्बूलचर्वणान् ।

उपवागफलं हन्ति दिवान्धमात्रं मधुनात् ॥

occur after the colophon. This commentary seems to have been known by two names Kṛṣṇa-paḍi and Kṛṣṇapadī. For further information see No. 114, D C S M, M P L, Vol. I.

॥ भागवतव्याख्या (कृत्स्तपदी) ॥

No. 177. BHĀGAVATAVYĀKHYĀ.

(Kṛṣṇapadī.)

O. L. No. 1212.

Substance—Palm leaf. Size—14½ × 17". Leaves
—127, 12 lines per page and 72 letters per line.

Script—Malayalam. No of Granthas—2540.
Incomplete.

Owner—Ś. idharan Muttatu, Pallippraḍillam Cerratāla.

Subject—Same as No. 172.

Beginning—Same as No. 124, D C S M, M P L,
Vol. 1.

End:

तत् तस्मिन् कामेश्वरे कामः मंगः तस्वैश्वरे अधिष्ठातरि देवे
रमास्पदाविम्बविम्बे रमाया आस्पदं निवासस्थानं विम्बो देहो
यस्य तस्य कृष्णस्य विम्बं प्रतिविम्बवत् स्थिते अक्षिप्रिये
चक्षुर्गोचरे मत्पन्यनार्यः मूढाः भ्रुरिति किमुतेति यत्तन्न
खलु नैव चित्रमाधर्यं न वान्यमिति योजना । अत्राहुतमो
दशित इति ।

Colophon :

दशमे पद्यपञ्चाशोऽध्यायः ॥

Author—Rāghavanandamuni.

Remarks—This commentary covers the first 55
chapters in Skandha 10.

॥ भागवतव्याख्या (कृष्णवल्लभा) ॥

No. 178. BHĀGAVATAVYĀKHYĀ.
(Kṛṣṇavallabhā).

; O. L. No. 1705 A.

Substance—Palm leaf. Size—12" × 1½". Leaves—117.
6 lines per page and 30 letters per line. Script

—Malayalam. No. of Granthas—1286. Incomplete.

Owner—Same as No. 173.

Subject—Same as No. 172.

Beginning:

स्वस्ति । श्रीगणपतये नमः । श्रीगुरुभ्यो नमः ।

श्रीमद्गोपालकृष्णस्त्विह जगद्दुदयं कारणं सर्वशक्ति-

र्मायी सामादिगम्यः सकलविषयलिङ्गस्वप्रकाशः स्वतन्त्रः ।

धातुर्वल्लप्रदाता तदभिमुखधियो मायया यत्न मुग्धा-

स्तस्मिन् मिथ्यार्थदृष्टिः परमसदमलं श्रीपतिं तं नमामि ॥

जयति जननिवासः श्यामलः कोमलाङ्गः

[सुरनरमुनिबन्धो देवकीनन्दनोऽयम् ।

श्रुतिशतनुतकीर्तिः श्रीमदानन्दमूर्ति-]

र्मम वचसि च शक्तिं वर्धयन्नात्मकृष्णः ॥

यत्पादपङ्कजे भक्ताः कृतार्था मुनयो भुवि ।

मन्त्रमूर्ति गणेशानं तं वन्दे सर्वसिद्धिदम् ॥

यदनुग्रहतो वाचः साधु माधुर्यसम्पदः ।

कृष्णनिष्ठाः प्रवर्तन्ते तां वन्दे भारतीं मुदा ॥

जननीं जाह्नवीं वन्दे जनकं जातवेदसम् ।

वेदमूर्तिं चतुर्वेदिदेवदेवं सदा मुदा ॥

श्रीमद्गुरुपदं भक्त्या प्रणताभीष्टदं सदा ।

वन्देऽहं गुरुपङ्क्तींश्च पूर्वसिद्धान् महामुनीन् ॥

निगूढपरवाक्यार्थं दुर्विगाहमशुद्धिभिः ।

श्रीमद्भागवतं भक्त्या व्याख्यास्ये कृष्णचोदितः ॥

आत्माचासहृनीन्त्रस्य श्रीमन्चरणलेखया ।
 लब्धाविद्याविशुद्धयर्थं कृष्णमेवानुवृत्तये ॥
 श्रीमद्भागवतस्येयं सम्प्रदायानुसारिणी ।
 श्रीमत्कृष्णप्रसादेन व्याख्येयं क्रियते मया ॥
 मन्त्रोऽपि जप्यते जप्तो वेदोऽधीतोऽप्यधीयते ।
 अर्चितोऽप्यर्च्यते विष्णुः पूर्वैरधर्तनैरपि ॥
 पूर्वाचार्यैरभिहितोऽयं व्याख्याधर्म..... ।
 पदच्छेदः पदार्थोक्तिर्विग्रहो वाक्ययोजना ॥
 आक्षेपश्च समाधानमिति व्याख्यानलक्षणम् ।
 अतिरिक्तं पदं त्याज्यं हीनं वाक्यं निवेशयेत् ॥
 विप्रकृष्टं च सन्दध्यादानुपूर्वी च कल्पयेत् ।
 लिङ्गं धातुं विभक्तिं च योजयेच्चानुलोमतः ॥
 वाक्यार्थस्यानुमारेण तेषां च व्यन्ययोऽपि वा ॥

End :

अन्या त्वत्प्रसादाभावे अन्यक्तगतेरलक्षितगमनस्य संसिद्धस्य
 साक्षात् केवल्यभूतस्य गरीयसो गुरुतरस्य दर्शनं कुतः सम्भा-
 व्यते । बन्धुभावकालोऽयम् । ननु पुरुषस्येह अस्मिन् समये
 यत्कार्यं कर्तव्यं सर्वथा सर्वप्रकारेण तद् विवृणोति यच्छ्रो-
 तव्यमित्यादिना । कर्तव्यम् अनुमेव्यं यद्वा विवक्षितार्थम् ।
 हे सारज्ञाः न्यायविदः श्रद्धागिरा मश.....न धर्म-
 ज्ञाः गुरुशिष्यसंवादलक्षणधर्मज्ञाः ।

Colophon :

इति श्रीमत्परमहंसपरिब्राजकाचार्यस्य श्रीवासुदेवपुरीषृङ्ग-
 पादेपरमकारुण्यासादितश्रीकृष्णभक्तिसाग्राज्यस्य चतुर्थेऽध्याये-
 48

दानन्दभट्टोपाध्यायस्य कृतौ कृष्णचल्लभायां प्रथमस्कन्धे
प्रथमोऽध्यायः ।

इति श्रीकृष्णचल्लभायां श्रीभागवतव्याख्यायां प्रथम-
स्कन्धे अष्टादशोऽध्यायः ।

प्रथमस्कन्धः समाप्तः ।

Author—Ānandabhaṭṭopādhyāya.

Remarks—The commentary comprises *Śāṇḍha* I.
The leaves 105 & 106 are missing and those
after 107 are not numbered.

॥ भागवतव्याख्या (टीकासारसंग्रहः) ॥

No. 179. BHĀGAVATAVYĀKHYĀ.

(Tikāśārasaṅgraha.)

C. O. L. No. 2329.

Substance—Palm leaf. Size—14" x 14". Leaves—194.

9—10 lines per page and 56—66 letters per line.

Script—Malayālam. No. of Granthas—6200.

Owner—Same as No. 174.

Subject—Same as No. 172.

Beginning :

हरिः । श्रीगणपतये नमः । अविभ्रमस्तु ।

गोवर्धनधरं कृष्णं गोपस्त्रीनयनोत्सवम् ।

गोकुलं चारयन्तं तं गोपालसहितं भजे ॥

श्रीभागवतटीकाभ्यः सारमुद्धृत्य लिख्यते ।

यत्नं विना भागवते श्रोतॄणां सुखविचये ॥

अथ सर्वलोकानुग्रहार्थं भगवद्गुणवर्धनप्रधानं श्रीभागवतं
नाम महापुराणमारभमाणो भगवान् व्यासोऽभिमतायां परदे-
वतायां मङ्गलाय मनःप्रविधानं कुर्वन् प्रतिपादयामं मध्येषणाभि-
धत्ते—जन्माद्यस्य यत इति ॥

End :

कपिलोऽपीति विभिः । समनुज्ञाप्य अनुज्ञां सम्प्राप्य प्रागु-
दीचीमीशानाधिष्ठितां दत्तमर्हणमस्य निकेतनं च यस्य सः
आस्ते । अद्यापीति । सांग्र्याचार्यैः पञ्चशिखादिभिः । प्रकरणार्थमु-
पसंहरति एतदिति । एतच्छृण्वन्महाह य इति । आत्मयोग-
गुह्यं आत्मविषययोगेषु गुह्यं रहस्यम् आत्मयोगश्च त.....
वा भगवत्पादावरविन्दमुलभते प्राप्नोतीति

Colophon :

इति श्रीभागवतटीकासारमङ्गलप्रदे तृतीयस्कन्धे त्रयसिं-
शोऽध्यायः ।

तृतीयस्कन्धः समाप्तः ।

Author :

Remarks—This is a compendious commentary
on the first three *skandhas* of the *Bhāgavata*,
with due reference to other commentaries.
Some leaves are worn-out. For further informa-
tion see Nos. 143—145, Vol. I, D C S M,
M P L, Trivandrum.

॥ भागवतव्याख्या (तत्त्वप्रदीपिका) ॥

No. 180. BHĀGAVATAVYĀKHYĀ.

(Tattvapradīpikā.)

C. O. L. No. 1977.

Substance—Palm leaf. Size— $11\frac{1}{2}'' \times 1\frac{1}{2}''$. Leaves—
127. 8—10 lines per page and 40—48 letters
per line. Script—Malayālam. No. of Gran-
thas—3200.

Owner—Nilakaṇṭhan Nilakaṇṭhan Muttatu, Teva-
lakkūḍillam, Veccūr, Travancore.

Subject—Same as No. 172.

Beginning:

श्रीहरिः ।

रमापतिपदाम्भोजपरिस्फुरितमानसम् ।

मेनापतिमहं वन्दे विष्णुवसेनं निरन्तरम् ॥

स्वभक्तपक्षपातेन तद्विपक्षविदारणम् ।

नृसिंहमदभुतं वन्दे परमानन्दविग्रहम् ॥

यदुक्तं पूर्वस्कन्धे

‘हतपुत्रा दितिः शक्रपार्ष्णिग्राहेण विष्णुना

मन्युना शोकदीप्तेन ज्वलन्ती पर्यचिन्तयत् ॥’

इति । तच्छ्रुत्या विस्मितः परीक्षित् पृच्छति सम इति त्रिभिः—

समः प्रियः सुहृद् वरदन् भूतानां भगवान् स्वपम् ।

इन्द्रस्पर्धे कथं दैत्यानवधीडिपमो यथा ॥

नहि समस्य सुहृदश्च वैषम्यं नामास्ति । न च प्रियस्य प्रीति-
कर्तृषु वैषम्यं युक्तमित्यर्थः । किञ्च यस्य यः प्रयोजनं सिध्यति,

स तत्पक्षपाती भवति । येभ्यो विभेति तान् दोषेण हन्ति न तु
तदव्याप्तीत्याह—

नक्षत्रार्थः सुरगणः गाक्षान्निःश्रेयसात्मनः ।

नैवागुरेभ्यो पिडेपो नोद्वेगभागुणम्य हि ॥

End :

यं ब्रह्मवरुणादयश्च स्तुवन्ति दिव्यैः स्तवैः वेदश्च । मानसाश्च यं
गापन्ति । यं च योगिनः पश्यन्ति । यम्य चान्तं सुरासुरगणा
न विदुः । तस्मै देवाय । कथंभूतेवेदः । अङ्गानि पदानि क्रमशोपनिष-
दश्चाङ्गपदक्रमोपनिषदः तामिः मह वर्तमानः माङ्गपदक्रमोपनि-
षदः ।

Colophon :

इति श्रीभागवतविवरणा(त्मिकायां) तत्त्वप्रदीपिकायां डाद-
शस्कन्धे त्रयोदशोऽध्यायः ।

बहुजन्मकृतैः सुकृतैर्नारायणनामनिर्भूतिभिः ।

विद्वता श्रीभागवते यत्निना तत्त्वप्रदीपिका विव्रता ॥

शुभमस्तु ।

Author—Nārāyanayati.

Remarks—This commentary covers *shandhas* 7, 8,
9 & 12. One leaf has been left blank at the
close. 22 leaves at the end measuring $9\frac{1}{2}'' \times 12''$
deal with various subjects. For further infor-
mation see 147—150, D C S M, M P L, Vol. I.

॥ भागवतव्याख्या (बोधसुधा) ॥

No. 181. BHĀGAVATAVYĀKHYĀ.

(Bodhasudhā.)

C. O. L. No. 1004.

Substance—Paper. Size—11" x 9". Pages—467.

About 20 lines per page and 25 letters per line. Script—Devanāgarī. No. of Granthas—7500. Incomplete.

Owner—C. O.

Subject—Same as No. 172.

Beginning:

... .. कृतसत्यनेत्रं कृतसत्यनेत्रयोः क्रियाफलज्ञानफलयो-
 रभ्युदयनिःश्रेयसयोः प्रवर्तकम् । अर्मा समष्टिष्यष्टिदेहरूपः प्रपञ्च
 एवंभूत आदिबृक्षो भवति । वृक्ष्यत इति वृक्षः । एकायनः एकं
 प्रकृतिरयनमाश्रयो यस्य ।

End—Same as No. 196, D C S M, M P L, Vol. I.

Colophon :

विद्यामागरमुनीन्द्रविरचितायां श्रीभागवतव्याख्यायां
 बोधसुधायां दशमस्कन्धः समाप्तः ।

इत्येकादशस्कन्धे द्वादशः ॥

Author—Vidyāsāgarāmuni.

Remarks—The author commences his commentary
 from the *Īśa* beginning with "अथर्व" in *śāṇḍha*
 10. Three Vidyāsāgaras are known to have

flourished as commentators on Khaṇḍana-
khaṇḍakhāḍya, Bhaṭṭikāvya and Mahābhārata.

॥ भागवतव्याख्या (भावार्थदीपिका) ॥

No. 182. BHĀGAVATAVYĀKHYĀ

(Bhāvārthadīpikā).

J. O. L. No. 2260.

Substance—Palm leaf. Size—14" 2". Leaves—
158. About 11 lines per page and 60—66
letters per line. Script—Malayālam. No. of
Granthas—6000.

Owner—Nārāyaṇan Mādhavan Nampūtiri, Kutti-
yakkara Manakkal.

Subject—Same as No. 172.

Beginning:

हरिः । श्रीगणपतये नमः । अथितमस्तु । श्रीशास्त्रायै नमः ।
निरन्तरायोऽस्तु ।

नवभिर्लक्षणैर्लक्ष्यं नवभक्तिषु लक्षितम् ।

ब्रह्म तत् परमं वन्दे परमानन्दविग्रहम् ॥

End :

अनुवृत्तेः फलमाह—मर्त्ये इति । श्रीमत्याः कथायाः श्रवण-
कीर्तनपुक्त्या चिन्तया एधितया संवर्धितया तदनुवृत्त्या तन्निष्ठ-
त्वेन तस्य धाम लोकमेति । लोकत्रयेऽपि कालानाकस्मिन्मित्याह
दुस्तरेति । दुर्लभपुरुषार्थन्वमाह ग्रामादिनि ।

Colophon :

इति श्रीपरमानन्दसम्भतादशमाश्रया ।

श्रीधरस्वामिरचिता श्रीभागवतदीपिका ॥

इति श्रीभागवतपदभाषार्थदीपिकायां दशमस्कन्धे नवतित-
मोऽध्यायः ।

Author—Śrīdharaśvāmin.

Remarks—This Ms. contains the commentary on
the 10th *skandha*.

॥ भागवतव्याख्या (भावार्थदीपिका) ॥

No. 183. BHĀGAVATAVYĀKHYĀ.

Bhāvārthadīpika.

C. O. L No. 2276.

Substance—Palm leaf. Size—19" × 2". Leaves—
239. About 10 lines per page and 48 letters
per line. Script—Grantha. No. of Granthas
—7200.

Owner—Nārāyaṇan Ravi Varman Tampān, Nadu-
vilekovilakam, Certtala.

Subject—Same as No. 172.

Beginning:

रमापतिपदाम्भोजपरिस्फुरितमानसम् ।

रेनापतिमहं वन्दे विष्वक्सेनं निरन्तरम् ॥

कारणं खादिजगतां वारणार्थमनाममम् ।

वारणाननमात्मानमद्वयं समुपास्यते ॥

End—Colophon—Author—Remarks—Same as No. 182.

॥ भागवतव्याख्या (भावार्थदीपिका) ॥

No. 184 A. BHĀGAVATAVYĀKHYĀ.

(Bhāṣārthadīpikā).

C. O. L. No. 2501 A.

Substance—Palm leaf. Size—14" × 1½". Leaves—67.

About 7 lines per page and 48 letters per line.

Script—Malayālam. No. of Granthas—1400.

Owner—Nārāyaṇan Citran Nampūtiri, Cempaṭṭeri,

Kuṭamālūr. Mānnānam, Kottayam.

Subject—Same as No. 172.

Colophon :

द्वयमे पञ्चमः ।

Author—Śrīdharasvāmin.

Remarks—Only 5 chapters of the 10th *skandha* are commented upon in this Ms.

॥ भावनामुकुरः ॥

No. 184 B. BHĀVANĀMUKURA.

C. O. L. No. 2501 B.

Substance—Palm leaf. Size—14" × 1½" Leaves—40.

About 6 lines per page and 40 letters per line.

Script—Malayālam. No. of Granthas—600.

Owner—Same as No. 184 A.

Subject—Eulogy of Śrīkrṣṇa.

Beginning :

गणपतये नमः ।

अव्यान्मीलत्कलायतुतिरहिरिषुपिच्छोद्वसत्केशजाले

गोर्धनेत्रोत्पलाराधितललितवपुर्गोपगोदृन्दधीतः ।

श्रीमदङ्गरादिन्दप्रतिहसितशशाङ्गाकृतिः पीतवामा

देवोऽसौ वेषुवाद्यधपितजनश्रुतिर्देवकीनन्दनो नः ॥

End :

शुद्धं विधाय गुधिपः स्तवमस्तुदार-

मन्वर्थसं.... सुवृत्तभावम् ।

ये भावनामुकुरसंज्ञितमद्विपन्ते

पश्यन्ति ते सकलमहलयात्परूपम् ।

Colophon :

...शुकमुनिविरचितायां भावनामुकुरः समाप्तः ।

Author—Śukamuni.

Remarks—Verses from Śrī Kṛṣṇāmṛta are quoted herein.

॥ भागवतव्याख्या (टीकासारसंग्रहः) ॥

No. 185. BHĀGAVĀTAVYĀKHYĀ.

(Tīkāśārasaṅgraha).

C. O. L. No. 2331.

Substance—Palm leaf. Size—16½" x 2". Leaves—

21. About 10 lines per page and 48 letters per line. Script—Malayālam. No. of Granthas—1200.

Subject—Same as No. 172.

Beginning—Same as No. 144, D C S M, M P L,
Vol. I.

End :

उपक्रमोपमंहरिकरूपज्ञानाय गायत्र्यवोपक्रम्य तयवो-
पमंहरति कस्मै येनेति । येन भगवता अयं पारागिको
ज्ञानदीपः पुराणब्रह्मरूपे कस्मै ब्रह्मणे विभासितः प्रकाशितः
तद्रूपेण ब्रह्मरूपेण नाम्नाय तद्रूपिणा कृष्णाय व्यासाय तद्रूपेण
च योगीन्द्राय शुकाय तदा...धिना शुकोपाधिना च
भगवद्राताय परीक्षिते येन प्रकाशितः तत् ब्रह्म श्रीनारा-
यणारूपं धीमहीत्यन्वयः । पुनरपि तं देवं प्रणमति नम इति
हाम्याम् । व्याचक्षते व्याख्यातवान् ।

Colophon :

यो मेऽन्तर्हृदयं प्रविश्य करणग्रामान्तिकं प्रेरयन्
श्रीमद्भागवतार्णवे विवर्णं नायं ततानातनुम् ।
तस्मै नाभिमरोज्ज्वातविषये नारायणायत्माने
न्यूनान्तिकमदोषशोषणकृते शुद्धाय वदोऽञ्जलिः ॥

इति श्रीमदुत्तमप्रकाशपूज्यपादशिष्येण उत्तमशोधयति-
ना निरीक्ष्य लिखिते श्रीभागवतटीकाभारमंजरीग्रन्थे
नवतितमोऽध्यायः ।

About 6 lines per page and 40 letters per line.

Script—Malayālam. No. of Granthas—600.

Owner—Same as No. 184 A.

Subject—Eulogy of Śrīkrṣṇa.

Beginning :

गणपतये नमः ।

अव्यान्मीलकलायशुतिरहिरिपुपिच्छोल्लसत्केशजाले

गोर्धनेत्रोत्पलाराधितललितवपुर्गोपगोवृन्दवर्तितः ।

श्रीमद्वक्त्रारविन्दप्रतिहसितशशाङ्काकृतिः पीतवासा

देवोऽर्सा वेषुवाद्यध्वपितजनश्रुतिर्देवकीनन्दनो वः ॥

End :

शुद्धं विधाय सुधियः स्तवमत्युदार-

मन्वर्थस.... सुवृत्तभावम् ।

ये भावनामुकुरसंज्ञितमद्विपन्तं

पश्यन्ति ते सकलमङ्गलमात्मरूपम् ।

Colophon :

...शुकमुनिविरचितायां भावनामुकुरः समाप्तः ।

Author—Śukamuni.

Remarks—Verses from Śrī Kṛṣṇārṇava are quoted herein.

॥ भागवतव्याख्या (टीकासारसंग्रहः) ॥

No. 185. BHĀGAVATAVYĀKHYĀ.

(Tīkāśārasaṅgraha).

C. O. L. No. 2331.

Substance—Palm leaf. Size—16½" x 2". Leaves—

24. About 10 lines per page and 48 letters per line. Script—Malayālam. No. of Granthas—1200.

Subject—Same as No. 172.

Beginning—Same as No. 144, D C S M, M P L, Vol. I.

End :

उपक्रमोपमंहरिकरूपज्ञानाय गायत्र्योपक्रम्य त्र्ययो-
पमंहरति कस्मै येनेति । येन भगवता अयं पाराणिको
ज्ञानदीपः पुराणब्रह्मकल्पे कस्मै ब्रह्मणे विभासितः प्रकाशितः
तद्रूपेण ब्रह्मरूपेण नाग्दाय तद्रूपिणा कृप्याय व्याप्ताय तद्रूपेण
च योगीन्द्राय शुक्राय तदा...धिना शुक्रपाधिना च
भगवद्राताय परीक्षिते येन प्रकाशितः तत् ब्रह्म श्रीनारा-
यणारूपं धीमर्हात्यन्वयः । पुनरपि तं देवं प्रणमति नम इति
द्राभ्याम् । व्याचक्षते व्याख्यातवान् ।

Colophon :

यो मेऽन्तर्हृदयं प्रविश्य करणश्रान्तिकं प्रेरयन्
श्रीमद्भागवतार्णवे विवरणं नायं ततानातनुम् ।
तस्मै नाभिमरोजजातविषये नारायणायात्मने
न्यूनातिक्रमदोषशोषणकृते शुद्धाय चन्द्रोऽञ्जलिः ॥

इति श्रीमदुत्तमप्रकाशपूज्यपादशिष्येण उत्तमबोधयति-
ना निरीक्ष्य लिखिते श्रीभागवतटीकाभारमङ्गले दशमस्कन्धे
मेवमित्तमोऽध्यायः ।

About 6 lines per page and 40 letters per line.

Script—Malayālam. No. of Granthas—600.

Owner—Same as No. 184 A.

Subject—Eulogy of Śrīkrṣṇa.

Beginning :

गणपतये नमः ।

अन्यान्मीलत्कलयदुतिरिहिरिपुपिच्छोद्धृतस्तेजजाले

गोर्धनेत्रोत्पलाराधितललितवपुर्गोपगोपुन्दरीतः ।

श्रीमद्वषट्पारिवन्दप्रतिहसितशशाङ्गाकृतिः पीतवागा

देवोऽसौ वेषुवाद्यक्षपितजनघृतिर्देवकीनन्दनो वः ॥

End :

शुद्धं विधाय गुधियः स्तवमत्युदार-

मन्वर्धत.... .. सुवृत्तभावम् ।

ये भावनामुकुरसंज्ञितमद्विपन्ते

पश्यन्ति ते सकलमङ्गलमात्मरूपम् ।

Colophon :

...शुकमुनिविरचितायां भावनामुकुरः समाप्तः ।

Author—Śukamuni.

Remarks—Verses from Śrī Kṛṣṇaṣṛīta are quoted herein.

॥ भागवतव्याख्या (टीकासारसंग्रहः) ॥

No. 185. BHĀGAVĀTAVYĀKHYĀ.

(Tīkāsārasaṅgraha).

C. O. L. No. 2331.

Substance—Palm leaf. Size—16½" x 2". Leaves—

21. About 10 lines per page and 48 letters per line. Script—Malayālam. No. of Granthas—1200.

Subject—Same as No. 172.

Beginning—Same as No. 144, D C S M, M P L,
Vol. I.

End :

उपक्रमोपमंहरिकल्पज्ञानाय गायत्रीवोपक्रम्य तयवो-
पमंहरति कस्मै येनेति । येन भगवता अयं पाराधिको
ज्ञानदीपः पुराणब्रह्मकल्पे कर्म ब्रह्मणे विभामितः प्रकाशितः
तद्रूपेण ब्रह्मरूपेण नामदाय तद्रूपिणा कृष्याय व्याप्ताय तद्रूपेण
च योगीन्द्राय शुक्राय तदा...धिना शुक्रोपाधिना च
भगवद्राजाय वरीक्षिते येन प्रकाशितः सत् ब्रह्म श्रीनारा-
यणाख्यं धीमहीत्यन्वयः । पुनरपि तं देवं प्रणमति नम इति
ब्रह्म्याम् । व्याचक्षुषे व्याख्यातवान् ।

Colophon :

यो मेऽन्तर्हृदयं प्रविश्य कर्मप्राप्तान्तिकं प्रेम्पन्
श्रीमद्भागवतार्णवे विवरणं नाचं ततानातनुम् ।
तस्मै नाभिमरोजजालविधये नारायणायात्मने
न्यूनानतिक्रमदोषशोषणकृते शुद्धाय बद्धोऽञ्जलिः ॥

इति श्रीमदुत्तमप्रकाशपूज्यपादशिष्येण उत्तमवोषयति-
ना निरीक्ष्य लिखिते श्रीभागवतटीकासारसङ्ग्रहे दशमस्कन्धे
नेवतिनमोऽर्पणः ।

इति श्रीभागवतटीकासारसंग्रहे द्वादशस्कन्धे त्रयोद-
शोऽध्यायः । श्रीकृष्णाय नमः ।

Author—Uttamabodhayati.

Remarks—This work contains *Skandhas* 10, 11
& 12.

॥ भागवतव्याख्या (कृष्णपदी—भाषा) ॥

No. 186. BHĀGAVATAVYĀKHYĀ.
(Kṛṣṇapadī—Malayālam.)

C. O. L. No. 18.

Substance—Palm leaf. Size—14" × 1½". Leaves
—423. 10 lines per page and 48 letters per line.

Script—Malayālam. No. of Granthas—12690.

Owner—Kūñja Āryan Andarjanam, Udayamperūr,
Vaikom.

Subject—Same as No. 172.

Beginning :

हरिः । श्रीगणपतये नमः ।

इन्दीवरदलश्याममिन्दिरानन्दकन्दलम् ।

वन्दारुजनमन्दारं वन्देऽहं नन्दनन्दनम् ॥

ശ്രീകൃഷ്ണചരിതത്തെ വിസ്തരിച്ചു കേൾക്കാനായിരിക്കാണ്ടു്
ഇച്ഛയോടുകൂടിയിരിക്കുന്ന ഭാഷാവിന്റെറ ചൊല്ലുതന്ന പ്രകാശി
പ്പിക്കുന്നു. അവിടെ നമുക്കു മാത്രം ഗൗരവപിതൃഗൃഹാ തുടങ്ങി
യ്ക്കു ഏകാകചൈതന്യംകൊണ്ടു് നവമണ്ഡലത്തിങ്കൽ സംഗ്രഹിച്ചു
ചൊല്ലപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന കൃഷ്ണചരിതത്തെ വിസ്തരിച്ചു കേൾക്കതി

ഒരു ഇച്ഛയോടു കൂടിയിരിക്കുന്ന രാജാവ് ശ്രീകൃഷ്ണമുനിയോടു ചോദിക്കുന്ന കഥിത ഏതതുടങ്ങി പതിപ്പുതന്നു മറ്റൊരു കഥിതം കൊണ്ടു്.

कथितो वंशविस्तारो भवता सामर्थ्ययोः ।

राज्ञां चोभयवंशयानां चरितं परमाद्भुतम् ॥

ഓര മുനിസത്തമ ഭവതാ സോമസൂത്രയോഃ വംശവിസ്താരഃ കഥിതഃ. ഏതോ മുനിസത്തമനായുജ്ജ്വലയോ! ചോന്നാരി സോമ സൂത്രന്മാരുടെ വംശവിസ്താരം കഥിതമായി—ചൊല്ലപ്പെട്ടു. ഉഭയവംശോന്നാം താത്താഃ പരമാത്മതം ചരിതം ച കഥിതം ഉഭയവംശോന്നാരിയിരിക്കുന്ന രാജാക്കന്മാരുടെ പരമാത്മതം യിരിക്കുന്ന ചരിതവും കഥിതമായി—ചൊല്ലപ്പെട്ടു.

End :

मर्त्यः तया श्रीमत्कथाश्रवणकीर्तनचिन्तया अनुभवम् ण्वितया अनुष्ठया दुस्तरकृतान्तर्जवावर्गं तद्वाम एति । क्षितिभुजः अपि यदर्थाः ग्रामाङ्गनं ययुः इत्यन्वयः ।

ശ്രവണഫലമെന്നു പറയുന്നു—മനുഷ്യമാത്രം ജാതിവിഭജനം അധിപാദം ഇല്ലെന്നർത്ഥം. ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ അതിശയോത്തര ഭാവനയായിരിക്കുന്ന കഥയുടെ പ്രസംഗമെന്നു കേൾക്കു പറക ഇവകൊണ്ടു് ക്ഷണത്തിങ്കൽ വർദ്ധിച്ചിരിക്കുന്ന സേവാപ്രവൃത്തിക്കൊണ്ടു് ജന്മവിധവും മറ്റുക്കാരെപ്പോലെയുള്ള ഭാവനകളെക്കൊണ്ടു് മോക്ഷകരമായ തത്പരമായ മോക്ഷത്തെ പ്രാപിക്കുന്നു. അതിന്റെ പ്രസ്താവത്തെ പറയുന്നു. മഹാഭാരതാക്കന്മാരും അന്യരും മോക്ഷഭാവത്തിന്നു വേണ്ടുന്ന നാശവിദ്യ കഴിയില്ലെന്നു പറയുന്നു. അപ്രകാരം ഇരിക്കുന്ന മോക്ഷ സാധിച്ചിരിക്കുന്നതെന്നു സേവതകൾ എന്നർത്ഥം.

इति श्रीभागवतटीकासारसंग्रहे द्वादशस्कन्धे त्रयोद-
शोऽध्यायः । श्रीकृष्णाय नमः ।

Author—Uttamabodhayati.

Remarks—This work contains *Skandhas* 10, 11
& 12.

॥ भागवतव्याख्या (कृष्णपदी—भाषा) ॥

No. 186. BHĀGAVATAVYĀKHYĀ.

(Kṛṣṇapadi—Malayālam.)

C. O. L. No. 18.

Substance—Palm leaf. Size—14" × 1½". Leaves
—423. 10 lines per page and 48 letters per line.

Script—Malayālam. No. of Granthas—12690.

Owner—Kūñja Āryann Andarjanam, Udayamperūr,
Vaikom.

Subject—Same as No. 172.

Beginning :

हरिः । श्रीगणपतये नमः ।

इन्दीवरदलश्याममिन्दिरानन्दकन्दलम् ।

मन्दारुज्ज्वलमन्दारं वन्देऽहं नन्दनन्दनम् ॥

ഓമിഴുചരിക്കുന്ന വിണ്ണുവിട്ടു കേൾപ്പാനാക്കിക്കൊണ്ടു്
ഇതുപോഴുളളിയിരിക്കുന്ന രാജാവിന്റെറ ചൊല്ലുതന്ന പ്രകാശി
പ്പിക്കുന്നു. അവിടെ നമുക്കു ചാങ്ങാ ഗാനം പിതൃഗുരോരുളങ്ങളി
രുളിച്ചു കൊണ്ടുപോവുകൊണ്ടു് നമ്പാസ്സന്ധനികൾ സംഗ്രഹിച്ചു
ചൊല്ലുപോളിയിരിക്കുന്ന കണ്ണുചരിതത്തെ വിണ്ണുവിട്ടു കേൾക്കതി

ഒരു ഇച്ഛയോടുകൂടിയിരിക്കുന്ന രാജാവു ശ്രീകൃഷ്ണനിന്നോടു ചൊരിക്കുന്ന കഥിത എന്നുള്ളതി പരിഭൂത ദ്വൈകാന്തമെങ്കിലും.

कथितो वंशविस्तारो भवता सोमसूर्ययोः ।

राज्ञां सोमसूर्ययोः चरितं परमाद्भुतम् ॥

ഒരു മുനിസന്തത ഭവതാ സോമസൂര്യയോഃ സംശ്ലീഷ്ണാഃ കഥിതഃ. എങ്കോ മുനിസന്തതനായുള്ളോടേ! ഭവനാൽ സോമസൂര്യന്മാരുടെ സംശ്ലീഷ്ണാഃ കഥിതമായി—ചൊല്ലപ്പെട്ടു. ഉഭയസംശ്ലോനാം രാജന്മാരും പരമാത്മന്മാരും ചരിതം ച കഥിതം. ഉഭയസംശ്ലോനായിരിക്കുന്ന രാജാക്കന്മാരുടെ പരമാത്മതായിരിക്കുന്ന ചരിതവും കഥിതമായി—ചൊല്ലപ്പെട്ടു.

End :

मर्त्यः तथा श्रीमत्कथाश्रवणकीर्तनचिन्तया अनुसवम् एधितया अनुवृत्त्या दुस्तरकृतान्तजवापवर्गं तद्धाम एति । क्षितिभुजः अपि यदर्याः ग्रामाढनं ययुः इत्यन्वयः ।

ശ്രവണഫലത്തെ പറയുന്നു—മനുഷ്യകാന്തൻ ജാതിവിശേഷവിചാരം ഇല്ലെന്നതും, ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ അന്തിരോദ്ധായമാനമായിരിക്കുന്ന കഥയുടെ പ്രസംഗത്തെ കേൾക്കു പറക ഇവകൊണ്ടു കർണ്ണത്തിൽ വർദ്ധിച്ചിരിക്കുന്ന സേവാത്രപത്യാ കേരിക്കൊണ്ടു മെമ്പിരവും തട്ടിക്കാഞ്ഞതായ അന്തകന്റെ ശക്തിയുടെ മോകകരമായ തത്പദമാകുന്ന മുകുന്ദനെ പ്രാപിക്കുന്നു. അതിന്റെ പ്രസ്താവശ്ചേത പറയുന്നു. മഹാരാജാക്കന്മാരും താൻതായ മുകുന്ദഭവഞ്ചി യാതൊരു നർദ്ദവിട്ടു കാളിയിലോകത്തു. അപ്രകാരം ഇരിക്കുന്ന മുകുന്ദ സായിപ്പിക്കുന്നതാകുന്നു ഭഗവതകഥ എന്നതും.

Colophon :

ഇങ്ങനെ ഭരതസ്തസ്യത്തിൽ തൊണ്ണൂറാമദ്ധ്യായം കഴിഞ്ഞു.
ഭരതസ്തസ്യഃ സമാപ്തഃ. ഭരതസ്തസ്യം മുഴുവനും ചൊല്ലിയതാ.
യി എന്നർത്ഥം. ശുഭം വെട്ടു.

काटिलिङ्गपुराणानामष्टमेन कृता शुभा ।

अलाभात् कृष्णपद्यास्तु भाषाव्याख्या समाविता ॥

എന്ന കൃഷ്ണപദീ കീട്ടാതെയുള്ളതുകൊണ്ട് കൊടുങ്ങല്ലൂർ
എട്ടാംമുറയുടേനാൽ ഭാഷാവ്യാഖ്യാനം ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ടു
എന്നർത്ഥം.

നിരവത്തു ധരതൃതീതിതായാം

പുരി തോവിന്ദനിഭം സമസ്തമേവം

പരിചോദമിപന്യോദിസേവാ.

പാതസ്സിൽ പിഴയിൽ സമസ്തങ്ങൾ.

Author—The 8th prince of Kcdūmhallār.

Remarks—The colophon discloses the circumstances under which this commentary was composed.

॥ भागवतव्याख्या (भक्तिमती—भाषा) ॥

No. 187. BHĀGAVATAVYĀKHYĀ.

(Bhaktimatt—Malayālam.)

C. O. L. No. 223.

Substance—Paper. Size—13" x 8½". Pages—466.

About 25 lines per page and 22 letters per line.

Script—Malayālam. No. of Granthas—8000.

Incomplete.

Owner—C. O.

Subject—Same as No. 172.

Beginning :

ഈ അദ്ധ്യായത്തിൽ കൃഷ്ണനാൽ നിത്യകേനായി ഉദ്ധവനെൻ്റെ അപ്യയോക്തൃഭിത്തിരിപ്പിൻ്റെ മന്ത്രിയുടെ മധുരയിംകൽ നിൻ്റെ നന്ദഗോപപ്രജാഗതനും ചൊല്ലപ്പെട്ടിൻ്റെതു. ഗുരുകവത്തിംകൽനിന്നും പ്രാപ്തനായിരിക്കിൻ്റെ ഹരിയുടെ പ്രവൃത്തിയെ ചൊല്ലുന്നു.

शुकः—

वृष्णीनां प्रवरं मन्त्री कृष्णस्य दयितः मत्वा ।

शिष्यो बृहस्पतेः साधादुद्धवो बुद्धिमचमः ॥

साधाद् बृहस्पतेः शिष्यः बुद्धिमचमः उद्धवः वृष्णीनां प्रवरः
कृष्णस्य दयितः मत्वा मन्त्री ।

സാക്ഷാൽ ബ്രഹ്മസ്പതിയുടെ ശിഷ്യനായി അകയാൽ ബുദ്ധിമത്തുകളിൽവെച്ചു പ്രധാനനായി ഉദ്ധവനെൻ്റെ അങ്ങനെ പ്രസിദ്ധനായി വൃഷ്ണികളിൽവെച്ചു പ്രവരനായുചിരിക്കിൻ്റെ കൃഷ്ണൻ്റെ ഇഷ്ടമെന്നായും സഖിയായും മന്ത്രിയായും ഭവിച്ചാൻ.

तमाह भगवान् प्रेष्ठं भक्तमेकान्तिकं कचित् ।

गृहीत्वा पाणिना पाणिं प्रपञ्चातिहरो हरिः ॥

प्रपञ्चातिहरः भगवान् हरिः कचित् प्रेष्ठं भक्तम् एकाकिनं तं
पाणिना पाणिं गृहीत्वा आह—

പ്രപന്നന്മാരുടെ അർങ്ങിയ ഹരിക്കിൻ്റെ അത്തനായി ഗോപുനായിരിക്കിൻ്റെ ഹരി ഭരിക്കൽ പ്രിയതമനായി കേന്ദ്രമായി ഏകാകിയായിരിക്കിൻ്റെ ഉദ്ധവനെ പാണിയെക്കൊണ്ടു പാണിയെ ഗ്രഹിച്ചിട്ടു അമ്മളിച്ചെടുത്തു.

End:

മുത:—

धर्मं विजानतायुष्मन् कृतमेतन्मया विभो ।

मृतः कुरुक्ष्मगतं रथेद्रथिनं सारथिं रथी ॥

हे आयുഷ്മൻ, വിമോ, ധർമം വിജാനതാ മയാ എതത് കൃതം । ഏതോ! നരയുഷ്മൻ, വിദൂവായുശ്ശോഭവ, ധർമ്മത്തെ വിജാനനത്തിനി-
ക്കിൻറെ പുനാൽ ഈ മഹാപവാഹനം ചെയ്യപ്പെട്ടു. ഏതോ
ധർമ്മമായതു. **മുത: കुरुക്ഷ്മഗതം രഥിനം രഥേത് രഥീ സാരഥിം ।**

കൃഷ്ണപരതനാതിവികിൻറെ മഹിയെ തെരാളിയെ സുനൻ
കുതിക്കേണം. മഹി അവരനാതിവികിൻറെ സാമഹിയെയും.

एताद्विदिത്वा तु भवान् मयापोवाहितो रणात् ।

उपस्पृष्ट(सृष्ट): परेणेति मूर्च्छितो गदया हतः ॥

എതദ്വിദിത്വാ തു മവാനു മയാ രണാദ് അപോവാഹിത: ഈ ധർമ്മ-
വചനത്തെ അറിഞ്ഞിട്ടുള്ളതു ചോരനെ ഞാൻ രണത്തിങ്കൽ
നിൽക്കു അപോവാഹിതനായി. പരേണ ഗദയാ ഹത: ഇതി ഉപസ്പൃഷ്ട:
പരനാൽ ശരക്കൊണ്ടു മരുന്നായി അധീകനായി ഏൻറെതു
മോളുവായിട്ടു് ഉപസ്പൃഷ്ടം പീഡ അതിനെ പ്രാപിച്ചിരുന്നു.
മൂർച്ഛിത: ച മുർച്ഛിതനായിട്ടുചിരുന്നു റോൽ. ഇവിടെ
വിരസം ദർശിക്കായതു.

Colophon :

इति श्रीकृष्णानन्दपूज्यपादशिष्यस्य श्रीराघवानन्द-
मुने: कृता श्रीभागवतव्याख्यायां भक्तिमत्यां दशमस्कन्धे
पदसप्ततिलमोऽध्यायः ।

ദൃഢം ഭൂയാൻ

Author :

Remarks—The commentary Bhaktimatt is a production of Rāghavānanda, a disciple of Śrī Kṛṣṇānanda as evinced by the colophon. It is probable that Rāghavānanda might have styled his commentary on *Dāśama* as Bhaktimatt. This is a Malayālam rendering thereof.

॥ भागवतव्याख्या (भाषा) ॥

No. 188. BHĀGAVATAVYĀKHYĀ.

(Malayālam.)

C. O. L. No. 75.

Substance—Palm leaf. Size—17½" × 2". Leaves—

78. 10 lines per page and 48 letters per line.

Script—Malayālam. No. of Grantha—2240.

Owner—Tekkejattu Namrōripīṭh, Udayampetūr.

Subject—Same as No. 172.

Beginning :

രാജാവാച—

നാഗാലയം സ്ഥനകം കർമ്മാതത്യാദ കാലിയഃ ।

കൃതം കിം വാ മുപ്സേത്യ നേനേനാഥമഭ്യസം ॥ ഇതി ॥

കാലിയഃ നാഗാലയം സ്ഥനകം കർമ്മാത തത്യാദ । മുപ്സേത്യ നേനേന

കിം വാ അഥമഭ്യസം കൃതം ഇതി സമ്പന്ധഃ ।

भाषा—

രാജാവിന്റെറ ചൊദ്യം, കർമ്മാതൻ നാഗാലയമാകുന്ന രാജാ
കർമ്മാലയം എന്തു് അർത്ഥമായിട്ടു് ഉപേക്ഷിച്ചു. "അഥ"
അവനാകുന്നതന്നെ എന്താവാമെന്നു ചൊല്ലു എന്ത ചൊ
ല്ലിയാലും എന്ത ചൊല്ലും.

End :

സൂത:—

ധർമ്മം വിജാനതായുധ്മന് കൃതമേതന്മയാ വിമോ ।

സൂത: കൃച്ഛഗതം രഥേദ്രധിനം സാരഥി രഥീ ॥

हे आयुध्मन्, विमो, धर्मं विजानता मया एतत् कृतम् । एतद्वा!
അയ്യധ്മൻ, വിമോ, ധർമ്മത്തെ വിജാനുന്നായിരി-
ക്കിന്റെ എന്നാൽ ഈ പരാപവാദനം ചെയ്യപ്പെട്ടു. പിന്നെ
യർക്കായതു. സൂത: കൃച്ഛഗതം രഥിനം രഥേദ് രഥീ സാരഥി ॥

കൃഷ്ണഗതനായിരിക്കിന്റെ മലിയെ തോളിയെ സൂതൻ
മെൽക്കൊണ്ടു. മലി അപരനായിരിക്കിന്റെ സാരഥിയെന്നു.

एताद्विदित्वा तु भवान् मयापोवाहितो रणात् ।

उपस्पृ(सु)ष्ट: परेणेति मूर्च्छितो गदया हत: ॥

एताद्विदित्वा तु भवान् मया रणाद् अपोवाहित: ഈ യർക്ക
വചനത്തെ അറിഞ്ഞിട്ടത്രെ മോഹനെ അയാൾ രണത്തിങ്കൽ
നിൽക്കു. അപോവാഹിതനായി. परेण गदया हत: इति उपस्पृष्ट:
പരനാൽ ഗദകൊണ്ടു മരണനായി താഡിതനായി എന്റെതു
മോളുവായിട്ടു് ഉപസ്പൃഷ്ടം പീഡ അതിനെ പ്രാപിച്ചിരുന്നു.
मूर्च्छित: च കൃഷ്ണകനായിട്ടുണ്ടിരുന്നു മോൽ. ഇവിടെ
വീരനെന്നു കാണിക്കായതു.

Colophon :

इति श्रीकृष्णानन्दपूज्यपादशिष्यस्य श्रीराघवानन्द-
मुने: कृतौ श्रीभागवतव्याख्यायां भक्तिमत्यां दशमस्कन्धे
पदसप्ततितमोऽध्यायः ।

शुभं भूयात्

Author :

Remarks—The commentary Bhaktimatī is a production of Rāghavānanda, a disciple of Śrī Kṛṣṇānanda as evinced by the colophon. It is probable that Rāghavānanda might have styled his commentary on *Dāsama* as Bhaktimatī. This is a Malayālam rendering thereof.

॥ भागवतव्याख्या (भाषा) ॥

No. 188. BHĀGAVATAVYĀKHYĀ.

(Malayālam.)

C. O. L. No. 75.

Substance—Palm leaf. Size—17½" × 2". Leaves—

78. 10 lines per page and 48 letters per line.

Script—Malayālam. No. of Granthas—2240.

Owner—Tekkejattu Nampūripṛād, Udayamperūr.

Subject—Same as No. 172.

Beginning :

राजावाच—

नागालयं रमणकं कसात्तत्याज कालियः ।

कृतं किं वा सुपर्णस्य तेनैकेनागमञ्जसम् ॥ इति ॥

कालियः नागालयं रमणकं कसात् तत्याज । सुपर्णस्य तेनैकेन

किं वा असमञ्जसं कृतम् इति सम्बन्धः ।

भाषा—

രാജാവിന്റെറ ചോദ്യം, കാളിയൻ നാഗാലയമാകുന്ന രാജാ
കുളീപിനെ എന്തു മോളുവായിട്ട് ഉപേക്ഷിച്ചു. "അജനന"
അവനെനാത്തതിനെ എന്തൊരപരാധം ചെയ്തു എന്ന ചോ
ദ്യമായും എന്നു പറയുന്നു.

End :

गुह्यमनुज्ञातौ गेनानिरुहमा ।

आपातां स्वगृहे दीर्घा (प्रज्ज १ पञ्ज)न्यनिनदेन व ॥ इति ॥

अन्वयः—गुह्या ग्यमनुज्ञातौ दीर्घा तौ अनिरुहमा (प्रज्ज १ पञ्ज) न्यनिनदेन गेन स्वगृहम् आपाताम् ॥

भाषा—

ഇപ്രകാരം ഗുഹ്യമനുജ്ഞാതൗ ദീർഘാ തൗ അനിരൂഹമാ (പ്രജ്ഞ १ പഞ്ച) ന്യനിനദേന വേ സ്വഗൃഹേ അപാതാം എന്നർത്ഥം ആയിരിക്കുന്നു. ഇതിൽ കൂടി തന്റെ ഭാര്യയായിട്ട് വെളിച്ചത്തിൽ വന്നപ്പോൾ എന്തെങ്കിലും പൊതുവെ “കേ”

Colophon :

എന്ന ഭാഗത്തിൽ നാലുതരിശുകളാൽ പൂർണ്ണമായി.

Author :

Remarks—This Ms. begins only from Fol. 142: and the previous pages are missing. The story extends from the prenatal history of Kāliya to the return of Rāma and Kṛṣṇa from their tutorage.

॥ भागवतव्याख्या (भाषा) ॥

No. 189. BHĀGAVATAVYĀKHYĀ.
(Malayālam).

C. O. L. No. 197.

Substance—Paper. Size—11" × 9". Pages—596.
22 lines per page and 22 letters per line.
Script—Malayālam. No. of Granthas—5900.

Owner—C. O.

Subject—Same as No. 172.

Beginning :

तं निरीक्ष्योद्भवो राजन् श्रुत्वा भगवतोदितम् ।

दृष्ट्वा रिष्टानि घोरानि नित्यं कृष्णमनुव्रतः ॥

विविक्त उपसङ्गम्य जगताभीष्टैश्चरम् ।

प्रणम्य शिरसा पादैः प्राञ्जलितमभाषत ॥

(ഘ) രാജൻ ഉദ്ഭവഃ ഭഗവതാ ഉദിതം തത് ശ്രുത്വാ ഘോരാനി അ-
 റിഷ്ടാനി ദൃഷ്ട്വാ ത്വം നിരീക്ഷ്യ പ്രാഞ്ചലിഃ തമभाषत

എന്നു ചൊല്ലി,

ഉദ്ധവർ ഭഗവാനാൽ ഉദിതമായിരിക്കുന്നതിനെ കേട്ടിട്ട് പ്രാ-
 ണമിചായിട്ട് ഭഗവാന്നോടു ചൊല്ലി. പ്രാണമി-കൊഴുതവൻ.
 അംശം-ആംശം. അനിഷ്ടം-എന്നിരിക്കുന്നു. ഉദിതം-ചൊ-
 ല്ലപ്പെട്ടത്. നിത്യം കൃഷ്ണമനുവ്രതഃ അനുഗമനത്തിനാണാൽ.
 നിത്യം കൃഷ്ണനെ അനുഗ്രഹനായിരുന്നാൽ. അനുഗ്രഹം-സേവി-
 ക്കുന്നവൻ. വിവിക്ത ഉപസംഗമ്യ-വിവിക്തത്തിൽ ഉപസംഗ-
 മിച്ചിട്ട്. വിവിക്തം-അതമിച്ഛുന്ന ദിഷ്ട്. ജഗതാമീശ്വര-
 ശ്വരം-അങ്ങനെ ഇരുന്ന കൃഷ്ണൻ ജഗത്തുക്കളുടെ ഇഷ്ടാശ്വാ-
 ക്ഷ് ഇഷ്ടാശ്വനെ. ശിരസാ പാദോ പ്രണമ്യ-അതയതു
 ശിരസ്സുകൊണ്ടു പാദങ്ങളെ പ്രണമനംചെയ്തിട്ട്. പ്രണമ-
 നം-ചെയ്ത-നമസ്കരിക്കുക. ഉദ്ധവഃ അദ്ധവ-ഉദ്ധവൻ ചൊ-
 ല്ലന്നത്.

Enl :

॥ मतः कर्ममयं नृणामिन्द्रियैः पञ्चभिर्बुधैः ।

लोकाल्लोकं प्रयात्यात्मा अन्यत्तदनुवर्तते ॥

End :

गुरुर्गवमनुज्ञातौ रथेनानिलरंहसा ।

आयातां स्वगृहं धीरा (प्रज्य ? पञ्ज)न्यनिनदेन वै ॥ इति ॥

अन्ययः—गुरुणा एवमनुज्ञातौ धीरा तौ अनिलरंहसा (प्रज्य ?
पञ्ज) न्यनिनदेन रथेन स्वगृहम् आयाताम् ॥

भाषा—

ഇപ്രകാരം ഗുരുവിന്റെ അനുവാദത്തോടുകൂടെ വീരന്മാരായ
കുറ്റുപ്പാലന്മാർ കാരാപോലെയ വേശമുള്ളതും മോചനപോലെയ ശ
ബ്ദിക്കുന്നതുകായ തേരിൽ കയറി തന്റെ രാജധാനിയിൽ ച്ചി
ഴുന്നള്ളി എന്ന പൊതുർ ഭൂതം

Colophon :

എന്ന ശൈലിയിൽ നാല്പത്തിയഞ്ചൊമ്പൊന്നും കഴിഞ്ഞു. ഫ. ടി.

Author :

Remarks—This Ms. begins only from Fol. 142
and the previous pages are missing. The story
extends from the prenatal history of Kāliya
to the return of Rāma and Kṛṣṇa from their
tutorage.

॥ भागवतव्याख्या (भाषा) ॥

No. 189. BHĀGAVATAVYAKHYĀ.
(Malayālam).

C. O. L. No. 197.

Substance—Paper. Size—11" x 9". Pages—596.
22 lines per page and 22 letters per line.
Script—Malayālam. No. of Granthas—8000.

Owner—C. O.

Subject—Same as No. 172.

Beginning :

तं निरीक्ष्योद्धवो राजन् ध्रुत्वा भगवतोदितम् ।

दृष्ट्वा रिष्टानि घोरानि नित्यं कृष्णमनुव्रतः ॥

विविक्त उपसङ्गम्य जगतामीश्वरेश्वरम् ।

प्रणम्य शिरसा पार्श्वं प्राञ्जलिस्तमभाषत ॥

(ഘ) രാജൻ ഉദ്ധവഃ ഭഗവതാ ഉദിതം തന് ധ്രുവാ പാദാപി അ-
 റ്റാനി ദൃഷ്ട്വാ ത്വം നിരീക്ഷ്യ പ്രാഞ്ചലിഃ തമഭാഷത

എന്നു പറഞ്ഞു,

ഉദ്ധവർ ഭഗവാനാൽ ഉദിതമായിത്തന്നെ തന്നെ കേട്ടിട്ട് പ്രാ-
 ഞ്ചലിയായിട്ട് ഭഗവാനോടു ചൊല്ലി. പ്രാഞ്ചലി=തൊഴുതവൻ.
 ചന്ദ്രാഞ്ചലം=കൃഷ്ണൻ. അനിഷ്ടം=മുന്നിടിക്കാരും. ഉദിതം=ചൊ-
 ല്ലപ്പെട്ടത്. നിത്യം കൃഷ്ണനെപ്പോലെ അനുനയിക്കുന്നവൻ.
 നിത്യം കൃഷ്ണനെ അനുഗ്രഹനായിക്കുന്നവൻ. അനുഗ്രഹം=സേവി-
 ക്കുന്നവൻ. വിവിക്ത ഉപസംഗമ്യ=വിവികൃതത്തിൽ ഉപസംഗ-
 മിച്ചിട്ട്. വിവികൃതം=അതഭിപ്രായം കിടക്ക. ജഗതാമീശ്വരോ-
 രൂപം=അങ്ങനെ ഇരുന്ന കൃഷ്ണൻ ജഗത്തുക്കളുടെ ഈശ്വരന്മാ-
 ൾ ഈശ്വരനെ. ശിരസാ പാദം പ്രണമ്യ=അതായതു
 ശിരസ്സുകൊണ്ട് പാദങ്ങളെ പ്രണമനംചെയ്തിട്ട്. പ്രണമ-
 നം=ചെയ്യുന്നതല്ലെങ്കിൽ. ഉദ്ധവഃ അഭാഷത=ഉദ്ധവൻ ചൊ-
 ല്ലുന്നത്.

Enl :

॥ मनः कर्ममयं नृणामिन्द्रियैः पञ्चभिर्वृतम् ।

लोकांल्लोकं प्रयात्वात्मा अन्यतदनुवर्तते ॥

End :

गुरुर्गवमनुव्राता रथेनानिलरंहसा ।

आयातां स्वगृहं धीरा (प्रज्य ? पर्ज)न्यनिनदेन वै ॥ इति ॥

अन्वयः—गुरुणा एवमनुव्रातां धीरां तां अनिलरंहसा (प्रज्य? पर्ज) न्यनिनदेन रथेन स्वगृहम् आयाताम् ॥

भाषा—

ഇപ്രകാരം ഗുരുവിന്റെ അനുവാദത്തോടുകൂടെ വീരന്മാരായ കൃഷ്ണരാമന്മാർ കാരവുപോലെ വേഗമുള്ളതും മേഘപോലെ ശബ്ദിക്കുന്നതുമായ തേരിൽ കയറി തന്റെ രാജധാനിയിൽ എഴുന്നള്ളി എന്ന പൊരുൾ “ഈ

Colophon :

എന്ന ദശമത്തിൽ നാല്പത്തിയൊമ്പതാമലപ്രായം കഴിഞ്ഞു. ഹരി.

Author :

Remarks—This Ms. begins only from Fol. 142^r and the previous pages are missing. The story extends from the prenatal history of Kāliya to the return of Rāma and Kṛṣṇa from their tutorage.

॥ भागवतव्याख्या (भाषा) ॥

No. 189. BHĀGAVATAVYĀKHYĀ.
(Malayālam).

G. O. L. No. 197.

Substance—Paper. Size—11" x 9". . Pages—596.
22 lines per page and 22 letters per line.
Script—Malayālam. . No. of Granthas—8900.

READY FOR SALE

Rs. As. p.

A Descriptive Catalogue of Sanskrit

Manuscripts in the Curator's Office

Library, Trivandrum. Vol. I. 2 — 0 — 0.

Apply to—

The Curator for the Publication

of Oriental Mss.,

Trivandrum.

(വ്യാ) अहं भूरिदं कर्ममयं पञ्चभिरिन्द्रियै

തം മനഃ അനുവർത്തേ തത് മനഃ ലോകാലോകം പ്രയാതി

ഏകാദശ ഭൂരിനായുഷോദ്ധൗ, കർമ്മമയനായി ശുഭാശുഭമായി
 ദിക്കിൽനിന്നു കർമ്മംകൊണ്ടു വ്യാപ്തമായി ശ്രോത്രഗ്രന്ഥങ്ങളുടെ
 ൧൦൦ കൂടിയിരിക്കുന്നതിന്നു മനസ്സ് അനുവർത്തിക്കുന്നതും.
 അമ്മനസ്സ് ലോകത്തിൽനിന്നു വേദകാരന്മാരായും പ്രാപിക്കി-
 ന്നതും. അത്യാ അന്യ ഏവം അത്യാവ്യം അന്യനായും. തന്നെ
 അനുവർത്തേ അത്യാവ്യം മനസ്സിനെ അനുവർത്തിക്കുന്നതും.
 ശുഭാശുഭകർമ്മങ്ങൾ..... .. . നേർപോലെ ലോകത്തുകൾ നി-
 ന്നു വേദകാരന്മാരായ പ്രാപിക്കുന്നതിന്നു നേർപോലെ തോന്നി-
 ന്നു. ഇതു ശീതയിങ്കൽ ദേവാനാമളിച്ചെയ്തിട്ടുണ്ടു്.

ममैवांशो जीवलोके जीवभूतः सनातनः ।

मनः पृष्ठाणिन्द्रियाणि प्रकृतिस्थानि कर्षति ॥

शरीरं यदवामോति यद्याप्सुत्कामतीधरः ।

गृहीत्वैतानि संयाति वायुर्मन्धानिवाशयात् ॥

श्रोत्रं चक्षुः स्पर्शनं च रसनं घ्राणमेव च ।

अधिष्ठाप मनधार्य विषयानुपसेवते

Colophon :

इति भागवते एकादशस्कन्धे षष्ठोऽध्यायः ।

Author :

Remarks—This work consists of three volumes.
 The first, a commentary on the 6th chapter, is
 couched in modern language. The other two
 are identical.

(To be continued)

READY FOR SALE

Rs. As. p.

A Descriptive Catalogue of Sanskrit

Manuscripts in the Curator's Office

Library, Trivandrum. Vol. I. 2 — 0 — 0.

Apply to:—

The Curator for the Publication

of Oriental Mss.,

Trivandrum.